

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ 47' (97) - ΤΕΥΧΟΣ 3 - ΜΑΡΤΙΟΣ 2020

ΑΘΗΝΑΙ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑ του Μακ. Αρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ: Κλάδος Ἐκδόσεων τῆς Ἐπικοινωνιακῆς καί Μορφωτικῆς Ὑπηρεσίας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

ΕΚΔΟΤΗΣ: Ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ὁρεῶν κ. Φιλόθεος

Διευθυντής Κλάδου Ἐκδόσεων Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ:

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΞΙΑ - ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ: Κωνσταντῖνος Χολέβας

Διορθώσεις δοκιμῶν: Κωνσταντῖνος Χολέβας, δρ Ζαμπία Ἀγριμάκη

Στοιχειοθεσία - Σελιδοποίηση: Κλάδος Ἐκδόσεων, δρ Γιασμῖνα Μουσείδου

Εκτύπωση - Βιβλιοδεσία: Ἀποστολική Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Υπευθύνος τυπογραφείου: Χρ. Κωβαῖος, Πρωτομαγιάς 3 - 145 68 Κρυονέρι Ἀττικῆς

Τηλ. 210-8160127 - FAX 210-8160128

Διεύθυνση περιοδικῶν: Ἀθηνᾶς 30, 105 51 Ἀθήνα - Τηλ. 211-1825296 - FAX 211-1824317

<http://www.ecclesia.gr> e-mail: periodika@ecclesia.gr

Γιά τήν ἀποστολή ἀνακοινώσεων καί εἰδήσεων ἀπευθύνεσθε:

- γιά τό περιοδικό ΕΚΚΛΗΣΙΑ: periodika@ecclesia.gr
- γιά τό περιοδικό ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ: efimerios@ecclesia.gr
- γιά τό περιοδικό ΘΕΟΛΟΓΙΑ: theologia@ecclesia.gr

Τό περιοδικό ΕΚΚΛΗΣΙΑ σέβεται τόν γλωσσικό τύπο τῶν ὁμιλιῶν πού δημοσιεύει

Περιεχόμενα

Τεύχος-3ο
ΜΑΡΤΙΟΣ 2020

ΠΡΟΛΟΓΙΚΟΝ	196
ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ	
• Περί ιερατικών κλίσεων	197
• Περί τῆς ἑορτῆς τῆς 25ης Μαρτίου	199
ΟΜΙΛΙΑΙ	
• Ἡ Ἀκολουθία τοῦ Ὁρθροῦ σπὴν περίοδο τοῦ Τριωδίου καὶ τοῦ Πεντηκοσταρίου, τοῦ <i>Γ. Ν. Φίλια</i>	202
• Οἱ Ἀκολουθίες τῶν Ὁρῶν καὶ τῶν Μεσωρίων, τοῦ <i>Παναγιώτη Ἱ. Σκαλτσῆ</i>	222
ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ - ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ	234
ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ - ΚΛΗΤΗΡΙΑ ΕΠΙΚΡΙΜΑΤΑ	265
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ	266
ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑ	272

ΠΡΟΛΟΓΙΚΟΝ

Σ ΤΟ τεύχος Μαρτίου τοῦ Περιοδικοῦ ΕΚΚΛΗΣΙΑ δημοσιεύουμε τίς Ἐγκυκλίους τῆς Ἱερᾶς Συνόδου γιά τίς Ἱερατικές Κλήσεις καί γιά τήν Ἐθνική Ἐπέτειο τῆς 25ης Μαρτίου.

Στήν ἐνότητα τῶν Ὁμιλιῶν θά βρεῖτε τίς ἐπιστημονικές ἀνακοινώσεις τῶν Καθηγητῶν Γ. Φίλια καί Π. Σκαλτσῆ πού παρουσιάσθηκαν στό ΙΖ΄ Πανελλήνιο Λειτουργικό Συμπόσιο (Κόρινθος, 17-19 Σεπτεμβρίου 2018).

Ἡ ὕλη τοῦ τεύχους συμπληρώνεται μέ τούς Κανονισμούς καί τίς Προκηρύξεις, καθώς καί μέ τίς εἰδησεογραφικές στήλες τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Χρονικῶν καί τῶν Διορθοδόξων καί Διαχριστιανικῶν.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρωτ. 5932/2019

Αριθ. Αθήναι, 26η Φεβρουαρίου 2020

Διεκπ. 413

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 3012

Πρός

Τό Χριστεπόνυμον Πλήρωμα
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Θέμα: «Περί τῶν Ἱερατικῶν Κλήσεων»

Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Ἡ καθιέρωση ἀπό τὴν Ἱερά Σύνοδο τῆς Γ΄ Κυριακῆς τῶν Νηστειῶν ὡς ἡμέρας προβολῆς τῶν Ἱερατικῶν Κλήσεων ἐπαναφέρει ἐπιτακτικά τὸ ἐρώτημα περὶ τοῦ τί εἶναι «τό τῆς ἱερωσύνης ἐπάγγελμα» κατὰ τὴν ἔκφραση τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου¹.

Διαχρονικά ἡ ἱερωσύνη ἐκφράζει μία ὑπόσχεση καὶ μία ἐπαγγελία, ἐνῶ ταυτίζεται ἄμεσα μὲ τὴν ἴδια τὴν διακονία τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν προβολὴ τῆς παρουσίας Του μέσα στὸν κόσμο. Αὐτὸ ἐπιβεβαιώνει ὅτι ὁ σκοπὸς τῆς ἱερωσύνης εἶναι σωτηριολογικός, θυσιαστικός καὶ μεταμορφωτικός.

Ἡ ἱερωσύνη ὡς ἔργο τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἶναι λειτουργημία καὶ χαρισματικὴ δωρεὰ τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπο καὶ σχετίζεται ἄμεσα πρὸς τὸν λαὸ τοῦ Θεοῦ, ὅπως ἀκριβῶς καὶ ἡ Θεία Λειτουργία, γι' αὐτὸ καὶ δὲν ἀποτελεῖ κάποιον ἀτομικὸ ἀπόκτημα. Προϋποθέτει μὲν τὴν ἐθελούσια μετοχὴ καὶ ἐλεύθερη συγκατάθεση γιὰ διακονία τῆς λειτουργούσης εὐχαριστιακῆς κοινότητας, ἀλλὰ δὲν θεωρεῖται ἐκπλήρωση κάποιων ἀτομικῶν ἐπιδιώξεων.

Ἡ ἱερωσύνη, προβάλλουσα τὸν Χριστὸ καὶ λειτουργοῦσα μέσα στὴν κοινότητα τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, ἀποτελεῖ «πρεσβεία» κατὰ τὴν ἔκφραση

τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου², καλεῖται δηλαδή νά ἐμπεδώνει σχέσεις λειτουργικῆς μεταξὺ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ νά συνεργεῖ στή μεταμόρφωση τοῦ κόσμου σέ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ καὶ στή μεταστοιχείωση τῶν τοῦ κόσμου πραγμάτων σέ ἐνεργήματα καὶ λειτουργήματα τοῦ Θεοῦ, πρὸς σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς κτίσεως ὁλόκληρης, μάλιστα μὲ τρόπο δυναμικὸ, συνεχῆ καὶ ἕως ἐσχάτων.

Ἡ ἱερωσύνη τελειοῦται μὲ τὴν πράξη τῆς χειροτονίας, ὡς μία κίνηση τοῦ Θεοῦ πρὸς «τάς ἱερατικὰς ἀγιαστείας³», καὶ γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ ἀποτελεῖ «τιμὴ», «δόξα» καὶ «ἀξία» γιὰ τὸν ἄνθρωπο.

Δι' αὐτῆς ἀποκαλύπτεται τὸ «προαιώνιο μυστήριον» τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴν σωτηρία ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου καὶ ἀναγνωρίζεται ὡς «διακονία» ἀγάπης ἐν ἐλευθερίᾳ.

Κατὰ συνέπεια, «τό τῆς ἱερωσύνης ἐπάγγελμα» εἶναι «χάρισμα» καὶ «δῶρημα» καὶ ὀφείλει νά παραμένει ξένο πρὸς ὅποιαδήποτε ἀντίληψη ἐπαγγελματισμοῦ, ὅπως ἐσφαλμένα τὸ προσεγγίζει πολλές φορές ἡ παγκοσμιοποιημένη καὶ ἐκκοσμηκευμένη κοινωνία τῆς λεγομένης «ἀγορᾶς ἐργασίας» ἢ τῆς ἐπιχειρηματικότητας. Δὲν εἶναι ἓνα συμβατικὸ κάλεσμα γιὰ ἔνταξη σέ κάποια ἐπαγγελματικὴ διαδικασία, οὔτε ἀξιολογεῖται μὲ κριτήρια παραγωγικότητας, ἔστω ἀκόμη καὶ στὸν κοινωνικὸ χῶρο δράσεως. Ἀντίθετα, εἶναι μία πρόσκληση γιὰ διακονία καὶ μία ἱερὴ ὑπόθεση γιὰ συνεχῆ καὶ ἀδιάκοπη λειτουργία ἀγάπης καὶ ἐλευθερίας, γι' αὐτὸ καὶ ἡ ἱερωσύνη ὡς ποιοτικὸ λειτουργημία ἀπαιτεῖ κόπο, μόχθο καὶ πάνω ἀπ' ὅλα ἐκούσια σταύρωση, θυσιαστικὴ προσφορὰ καὶ πνεῦμα αὐταπαρνήσεως.

Μέ αὐτές τίς σκέψεις σᾶς παρακαλοῦμε νά προσευχεσθε ὑπὲρ ὅλων τῶν ὑποψηφίων πρὸς τὴν ἱερωσύνη μελῶν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος, οἱ ὅποιοι σέ καιροὺς δύσκολους καὶ πονηροὺς ἐπιθυμοῦν νά διακονίσουν τὸ ἱερό θυσιαστήριον μὲ ἀγάπη καὶ φόβο Θεοῦ.

Πατρικῶς εὐχόμεθα, νά διέλθετε καί τό ὑπόλοιπο στάδιο τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς ἐν μετανοίᾳ καί ἀγάπῃ, ὥστε ὅλοι νά τύχουμε τῆς μετοχῆς στό σωτήριο γεγονός τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου μας.

† Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ, Πρόεδρος
† Ὁ Θεσσαλονίκης Ἄνθιμος
† Ὁ Παραμυθίας, Φιλιαπῶν καί Γηρομερίου Τίτος
† Ὁ Μνηύμνης Χρυσόστομος
† Ὁ Τριφυλίας καί Ὀλυμπίας Χρυσόστομος
† Ὁ Μεσσηνίας Χρυσόστομος
† Ὁ Λευκάδος καί Ἰθάκης Θεόφιλος

† Ὁ Θηβῶν καί Λεβαδείας Γεώργιος
† Ὁ Παροναξίας Καλλίνικος
† Ὁ Φωκίδος Θεόκτιστος
† Ὁ Νέας Κρήνης καί Καλαμαριάς Ἰουστίνος
† Ὁ Φιλίππων, Νεαπόλεως καί Θάσου Στέφανος
† Ὁ Σισανίου καί Σιατίστης Ἀθανάσιος
Ὁ Ἀρχιεραμματεὺς
† Ὁ Ὠρεῶν Φιλόθεος

Ἀκριβές Ἀντίγραφον
Ὁ Ἀρχιεραμματεὺς
† Ὁ Ὠρεῶν Φιλόθεος

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Γρηγορίου Θεολόγου, *Λόγος Β'*, PG 35, 408.
2. Ἰωάννου Χρυσοστόμου, *Περὶ ἱερωσύνης Ζ'*, PG 48, 1068.
3. Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου, *Περὶ Ἐκκλησιαστικῆς Ἱεραρχίας*, PG 3, 512.

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρωτ. 1360
Αριθ. Αθήνησι τῆ 16ῃ Μαρτίου 2020
Διεκπ. 413

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 3014

Πρός
Τό Χριστεπώνυμον Πλήρωμα
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Θέμα: «Περί τῆς Ἑορτῆς τῆς 25ῆς Μαρτίου»

Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

«*Εὐαγγελίζου γῆ, χαρὰν μεγάλην*» ψάλλουμε σήμερα οἱ Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί στούς Ναούς μας, γιά νά τιμήσουμε τόν Εὐαγγελισμό τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου. Καί ταυτοχρόνως, σέ κοινή ἐορτή, ὁ Ἑλληνισμός πανηγυρίζει τήν Ἐπέτειο τοῦ 1821. Τήν ἔναρξη τῆς Μεγάλης Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως. Τοῦ ἱεροῦ Ἀγῶνα τῆς ἀπροσμέτρητης ἀποφασιστικότητος, τόλμης, θάρρους καί θυσίας γιά τήν ἐλευθερία.

Οἱ πρόγονοί μας, οἱ γενναῖοι Φιλικοί, οἱ πρωταγωνιστές τοῦ Ἀγῶνα, οἱ μαχητές τῆς ἀπελευθερώσεως, εἶχαν ἀπό τήν προηγούμενη χρονιά, ἤδη ἀπό τό 1820, ὀρίσει τήν ἡμέρα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ὡς ἡμέρα τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ ξεσηκωμοῦ. Ἦθελαν ἔτσι νά ἐκφράσουν μέ τόν πιό δυνατό καί συμβολικό τρόπο τούς ἄρρηκτους δεσμούς μεταξύ τῆς Ὁρθοδοξίας καί τοῦ Γένους. Οἱ Ἕλληνες πολέμησαν γιά τήν Πίστη καί τήν Πατρίδα.

Ἡ Ἑλληνική Ἐπανάσταση δέν μοιάζει μέ καμία ἄλλη ἐπανάσταση τῆς ἐποχῆς. Ἀξιοποιεῖ μέν ιδέες ἀπό ἄλλα ἐπαναστατικά κινήματα τῶν χρόνων ἐκείνων, ἀλλά δέν εἶναι ἀντίγραφο καμμιάς. Εἶναι ἐπανάσταση μέ ἐθνικό καί θρησκευ-

τικό χαρακτῆρα. Ἦχει ὡς κίνητρο τήν ἀπελευθέρωση τῶν Ἑλλήνων ἀπό τούς Ὀθωμανούς. Ἦχει ὡς πνευματικό στήριγμα τήν πίστη στή Θεία Πρόνοια καί τόν σεβασμό πρὸς τούς πολυάριθμους Νεομάρτυρες, πού βρῆκαν θάνατο ὁμολογώντας τήν πίστη τους στόν Χριστό.

«*Μάχου ὑπέρ Πίστεως καί Πατρίδος*», ἔγραφε στήν Προκήρυξη τῆς 24ῆς Φεβρουαρίου τοῦ 1821 ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης.

Τό φρόνημα καί ἡ πίστη τῶν Ἀγωνιστῶν τοῦ '21 ὑπάρχει μέσα στόν λόγο καί στίς πράξεις τους. Ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης ἔβαλε τόν Σταυρό στήν πρώτη σημαία πού πρόχειρα κατασκεύασε. Χαρακτηριστικά ὁ ἴδιος εἶπε, μετά τήν ἀπελευθέρωση, στούς μαθητές τοῦ πρώτου Γυμνασίου τῆς Ἀθήνας: «*Ὅταν πήραμε τά ὄπλα, πρῶτα εἶπαμε ὑπέρ Πίστεως καί ὕστερα ὑπέρ Πατρίδος*».

Καί ὁ Σαμιώτης λόγιος Γεώργιος Κλεάνθης, κατέγραψε μέ στίχους τά ιδανικά τῶν Ἀγωνιστῶν: «*Γιά τοῦ Χριστοῦ τήν Πίστη τήν Ἁγία καί τῆς Πατρίδος τήν Ἐλευθερία*».

Στά Συντάγματα τῶν Ἐθνικῶν Συνελεύσεων τοῦ Ἀγῶνα, ὑπάρχει στό Προοίμιο ἡ φράση ἢ ὁποῖα καί σήμερα διατηρεῖται στό Σύνταγμά μας: «*Εἰς τό ὄνομα τῆς Ἁγίας καί Ὁμοουσίου καί Ἀδιαιρέτου Τριάδος!*».

«*Ἡ Ἑλληνική Ἐπανάσταση εἶναι ἡ πιό πνευματική ἐπανάσταση πού ἔγινε στόν κόσμο. Εἶναι ἀγιασμένη*», ἐπισημαίνει ὁ Φώτης Κόντογλου. Καί συνεχίζει: «*Στήν Πόλη κρεμάστηκε ὁ Πατριάρχης Γρηγόριος, ἀνοίγοντας πρῶτος τό μαρτυρολόγιο τῆς Ἐπανάστασης. Ὁ Ἀθανάσιος Διάκος πολέμησε σάν νέος Λεωνίδας καί σουβλίστηκε γιά τήν πίστη του. Ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανός, ὁ Ἡσαΐας Σαλώνων, ὁ Ρωγῶν Ἰωσήφ, ὁ Παπαφλέσσας... καί ἄλλοι πολλοί πολεμήσανε γιά τήν ἀγιασμένη πατρίδα τους. Στήν Τριπολιτσά κλειστήκανε στή φυλακή κατά τήν Ἐπανάσταση οἱ δεσποτάδες τοῦ Μοριᾶ καί οἱ περισσότεροι*

πεθάνανε μέ ἀβάσταχτα μαρτύρια. Τό ἴδιο καί στήν Πόλη, φυλακωθήκανε καί κρεμαστήκανε πολλοί δεσποτάδες».

Οἱ πρωτεργάτες τοῦ 1821 ἦσαν Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί. Εἶχαν συνείδηση τῆς διαχρονικῆς συνέχειας τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Τό ὁμολογοῦν ἀπερίφραστα οἱ ἴδιοι. Τό λόγο τους ἀκοῦμε καί σήμερα νά ἀντηχεῖ. «*Γι' αὐτά πολεμήσαμε*», ἔλεγε ὁ Μακρυγιάννης, δείχνοντας σπασμένες ἀρχαίες κολῶνες. Καί ὁ πρῶτος Κυβερνήτης τῆς ἐλευθερίας Ἑλλάδος, ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας, ἤθελε τά ἑλληνόπουλα νά λαμβάνουν παιδεία ἑλληνορθόδοξη μέ κείμενα Χριστιανικά καί Ἀρχαία Ἑλληνικά.

Τιμοῦμε σήμερα ὄλους αὐτούς, γνωστούς καί ἀγνωστούς ἦρωες πού μέ αὐτοθυσία ἀγωνίσθηκαν καί ἔπεσαν γιά τήν Ἑλευθερία μας. Κληρικούς καί λαϊκούς, ἄνδρες καί γυναῖκες, ὄπλαρχηγούς στή στεριά, ναυτικούς στή θάλασσα. Τιμοῦμε σήμερα Ἑλλήνες καί Φιλέλληνες.

Στούς πρωτεργάτες καί τούς ὁραματιστές, σέ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι σχεδίασαν καί σέ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι πραγματοποιοῦσαν τό ἔπος τοῦ 1821, δέν ὀφείλουμε μόνο πολλά, ὀφείλουμε τά πάντα· τή μετέπειτα ἱστορική καί ἐθνική ὑπαρξή μας.

Σέ ἕνα χρόνο συμπληρώνονται 200 ἔτη ἀπό τήν Ἐπανάσταση. Ἐν ὄψει τοῦ 2021, ἡ Ἐκκλησία μας προετοιμάζεται γιά νά τιμήσει μέ τόν τρόπο πού ἀρμόζει τή μεγάλη αὐτή Ἐπέτειο. Γιά νά ξαναφέρουμε στή μνήμη τά γεγονότα. Γιά νά συναντηθοῦμε μέ τίς ἀξίες πού τροφοδότησαν τό ἐπαναστατικό φρόνημα, τή μαχητικότητα, τόν πατριωτισμό καί τά δημοκρατικά ἰδανικά τῶν Ἀγωνιστῶν.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀπό τό 2012, ἔχει ξεκινήσει τή διοργάνωση δέκα ἐπιστημονικῶν συνεδρίων γιά τήν περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας καί τό 1821. Στό τέλος τοῦ 2021 θά κυκλοφορηθοῦν οἱ δέκα τόμοι τῶν Πρακτικῶν μέ ὄλες τίς εἰσηγήσεις καί θά εἶναι στή διάθεση κάθε ἀναγνώστη.

Σέ συνεργασία μέ τό Ὑπουργεῖο Παιδείας, ἔχει προγραμματισθεῖ, καί ἤδη ὑλοποιεῖται, ἡ διοργάνωση μαθητικῶν διαγωνισμῶν γιά τήν προετοιμασία βίντεο μικρῆς διαρκείας ἀπό μαθητές καί μαθήτριες Γυμνασίων. Τά θέματα ἀφοροῦν στή ζωή καί στή δράση μεγάλων μορφῶν τῆς προεπαναστατικῆς, τῆς ἐπαναστατικῆς καί τῆς μεταεπαναστατικῆς περιόδου.

Προσφέρονται δέ νέα κατηχητικά βοηθήματα σέ γονεῖς καί κατηχητές, ὥστε νά μαθαίνουν τά παιδιά μας μέ κατανοητό καί εὐχάριστο μαζί τρόπο, τήν Ἑλληνική Ἱστορία ἀπό τήν ἀρχαιότητα μέχρι σήμερα.

Ἡ Εἰδική Συνοδική Ἐπιτροπή Πολιτιστικῆς Ταυτότητος σέ συνεργασία μέ τίς κατά τόπους Ἱερές Μητροπόλεις ἔχει προγραμματίσει σειρά λατρευτικῶν, ἐπιστημονικῶν, πολιτιστικῶν καί καλλιτεχνικῶν ἐκδηλώσεων γιά τό ἔτος 2021, ὥστε νά διαδοθεῖ στίς τοπικές κοινωνίες τό Χριστιανικό καί πατριωτικό μήνυμα τοῦ 1821, μέσα στήν πληρότητά του.

Ὁ κόσμος ἐξελίσσεται. Ἀλλάζει. Οἱ κοινωνίες μεταβάλλονται. Ἡ Ἑλλάδα προχωρεῖ. Ἐμεῖς, ὡς ἀπόγονοι τῶν Ἑλλήνων πού ἀπελευθέρωσαν «μιά χώρα μικρή· ἕνα πέτρινο ἀκρωτήρι στήν Μεσόγειο» (Γ. Σεφέρης), ἔχουμε πάντα τήν ἀνάγκη νά κοινωνοῦμε τό «ἀθάνατο κρασί τοῦ '21».

Προχωροῦμε μέ ἐπίγνωση τῶν ἐξελίξεων, τῶν ἀπαιτήσεων καί τῶν ἀναγκῶν τῆς ἐποχῆς μας. Στήν πορεία αὐτή κρατοῦμε στήν ψυχή μας ζωντανό τόν σεβασμό τῶν προγόνων μας πρὸς τόν Χριστό καί τήν Ἑλλάδα.

Σήμερα ἡ πατρίδα μας καί ἡ ἀνθρωπότητα ὀλόκληρη ἀντιμετωπίζει τήν πανδημία τοῦ κορωνοϊοῦ. Στούς Ἱ. Ναούς μας πρὸς ἀποφυγή τῶν συναθροίσεων καί τῆς μεταδόσεως τῆς νόσου δέν τελοῦνται τά Ἱερά καί Ζωηφόρα Μυστήρια. Ἡ ἐνότητά μας ἀποκτᾶ τή χάρι τῶν Ἁγίων Νεομαρτύρων μέσα ἀπό τήν θερμουργό πίστη μας, τήν προσευχή μας, τή μελέτη τοῦ Εὐαγγελίου, τήν ὑπομονή καί τήν ἀγάπη μας. Οἱ Ὁρθόδοξοι

Ἕλληνες στεκόμαστε ὄρθιοι μέ ὑπευθυνότητα, ἔχοντας τήν ἐλπίδα μας στόν Θεό. Ὅπως τό Γένος μας ἄντεξε τήν καταπίεση τῆς μακροῦς δουλείας μέ πίστη καί μέ προσευχή καί ἀνέστη, ἔτσι καί σήμερα θά ἀντιμετωπίσουμε τόν κίνδυνο γιά τήν υἰγεία μας μέ σταθερή τήν πίστη μας, εὐαγγελιζόμενοι τό φῶς τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου μας.

Τό 1821 μᾶς ἐμπνέει. Ὡς ἀνεξάντλητη πηγή καί πρόσκληση ἐγρηγόρσεως. Ἔχουμε χρέος ποτέ νά μή λησμονοῦμε...

Αἰωνία ἡ μνήμη τῶν ὑπέρ Πίστεως καί Πατρίδος εὐκλεῶς ἀγωνισαμένων καί ἥρωικῶς πεσόντων!

† Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ, Πρόεδρος

† Ὁ Θεσσαλονίκης Ἄνθιμος
 † Ὁ Παραμυθίας, Φιλιατῶν
 καί Γηρομερίου Τίτος
 † Ὁ Μηθύμνης Χρυσόστομος
 † Ὁ Τριφυλίας καί Ὀλυμπίας Χρυσόστομος
 † Ὁ Μεσσηνίας Χρυσόστομος
 † Ὁ Λευκάδος καί Ἰθάκης Θεόφιλος
 † Ὁ Θηβῶν καί Λεβαδείας Γεώργιος
 † Ὁ Παροναξίας Καλλίνικος
 † Ὁ Φωκίδος Θεόκτιστος
 † Ὁ Νέας Κρήνης καί Καλαμαριάς Ἰουστίνος
 † Ὁ Φιλίππων, Νεαπόλεως
 καί Θάσου Στέφανος
 † Ὁ Σισανίου καί Σιατίστης Ἀθανάσιος

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς
 † Ὁ Ὠρεῶν Φιλόθεος

ΟΜΙΛΙΑΙ

Ἡ Ἀκολουθία τοῦ Ὁρθρου στήν περίοδο τοῦ Τριωδίου
καί τοῦ Πεντηκοσταρίου
τοῦ Γ. Ν. Φίλια, Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν
(Ὁμιλία στό ΙΖ΄ Πανελλήνιον Λειτουργικόν Συμπόσιον,
Κόρινθος 17-19 Σεπτεμβρίου 2018)

Ἡ παροῦσα εἰσήγησις ἐπιτίθεται νά εἰσέλθῃ στό θέμα τοῦ Ὁρθρου κατά τίς συγκεκριμένες λειτουργικές περιόδους Τριωδίου καί Πεντηκοσταρίου. Θεωροῦμε ὅτι παρέλκει μία γενική εἰσαγωγική ἀναφορά περί τῆς Ἀκολουθίας τοῦ Ὁρθρου· στοιχεῖα παρόμοιας ἀναφορᾶς καταχωρίζονται στή βιβλιογραφία, στήν ὁποία παραπέμπουμε¹.

*Εἰσαγωγικά περί τῆς Ἀκολουθίας τοῦ Ὁρθρου
κατά τίς λειτουργικές περιόδους Τριωδίου καί
Πεντηκοσταρίου*

Ἡ περίοδος πού καταχωρίζεται στό λειτουργικό βιβλίον τοῦ Τριωδίου διακρίνεται σέ τρεῖς ὑποπεριόδους²:

- α) Τήν περίοδο τοῦ καθεαυτοῦ (ἢ καθαυτοῦ) Τριωδίου, δηλαδή τήν περίοδο τῶν τριῶν ἑβδομάδων καί τῶν τεσσάρων Κυριακῶν, προπαρασκευαστικῶν τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς,
- β) Τήν περίοδο τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς καί
- γ) Τήν περίοδο τῆς Μ. Ἑβδομάδος.

Εἶναι προφανές ὅτι θά προσεγγίσουμε τήν Ἀκολουθία τοῦ Ὁρθρου μέ ἄξονα τίς τρεῖς παραπάνω ὑποπεριόδους.

Ὡς πρός τήν περίοδο πού καταχωρίζεται στό λειτουργικό βιβλίον τοῦ Πεντηκοσταρίου, δέν ὑπάρχει διάκρισις ὑποπεριόδων.

Εἶναι προφανές ὅτι, στό θέμα τῆς εἰσηγήσεώς μας, κυρίαρχο στοιχεῖο εἶναι τό Τυπικό καί, δευτερευόντως, τά θέματα ἱστορίας καί θεολογίας τῆς Ἀκολουθίας τοῦ Ὁρθρου. Θά πρέπει, τέλος, νά ἐπισημανθεῖ ὅτι τά σχετικά μέ τίς περιπτώσεις τῆς Ἀκολουθίας τοῦ Ὁρθρου τόσο ὡς γενικῆς προθεωρίας Τυπικοῦ, ὅσο καί

ὡς ἐπιμέρους περιπτώσεων στίς περιόδους πού ἀποτυπώνονται σέ λειτουργικά βιβλία (ὅπως τό τοῦ Τριωδίου καί τοῦ Πεντηκοσταρίου), καταχωρίζονται στό ἰσχύον *Τυπικό τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας* (τοῦ Γ. Βιολάκη), στήν ἔκδοσι τοῦ 1888.

Θά πρέπει, βεβαίως, νά ἐπισημανθεῖ ὅτι ὅλοι οἱ Κανόνες στούς Ὁρθρους τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς καί τῆς Μ. Ἑβδομάδας δέν εἶναι τριώδιοι, οὔτε φαίνεται ὅτι ἦσαν ἐξ ἀρχῆς τριώδιοι. Φαίνεται ὅτι ἰσχύει ἡ διαπίστωση τοῦ Νικηφόρου Κάλιστου Ξανθόπουλου (ἡ ὁποία καταγράφεται στό *Συναξάριον τοῦ Ὁρθρου* τῆς πρώτης Κυριακῆς τοῦ Τριωδίου, τῆς Κυριακῆς τοῦ Τελώνου καί Φαρισαίου), ὅτι «καταχρηστικῶς δὲ Τριώδιον ὀνομάζεται· οὐ γάρ ἀεὶ Τριώδια ἔχει, καί γάρ καί ὀλοτελεῖς κανόνας προβάλλεται. Ἄλλ’ οἶμαι ἀπό τοῦ πλεονάζοντος τήν ἐπωνυμίαν λαβεῖν»³.

(Α) Ο ΟΡΘΡΟΣ ΣΤΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ
ΤΟΥ ΤΡΙΩΔΙΟΥ

Εἶναι, εἰσαγωγικά, ἀπαραίτητο νά γίνει μικρή ἀναφορά στήν ἔννοια τῶν τριωδίων Κανόνων⁴, σέ μία ἐποχή κατά τήν ὁποία εἶχε, πλέον, ἐκλείψει τό Κοντάκιο⁵. Γνωρίζουμε ὅτι ἀρχικά στιχολογοῦντο τρεῖς μόνο βιβλικές ᾠδές τήν ἡμέρα. Ἀρχῆς γενομένης ἀπό τήν Κυριακή, ἡ πρώτη ᾠδή στιχολογεῖτο τήν Κυριακή, ἡ δεύτερη τή Δευτέρα (κ.ο.κ.). Σέ κάθε μία ᾠδή προσετιθεῖτο ἡ Η΄ καί ἡ Θ΄ (δηλαδή, οἱ δύο ᾠδές πού περίσσευαν). Ἔτσι, στό πλαίσιο τῆς ἑβδομάδας στιχολογοῦντο καθημερινά τρεῖς ᾠδές (ἀπό τίς ἑννέα βιβλικές). Ἐν συνεχείᾳ, καί προκειμένου νά τονιστεῖ τό ἐορτάσιμο τῆς Κυριακῆς, τό

σύστημα διαφοροποιήθηκε ελαφρώς. Έτσι, κατά την Κυριακή στιχολογούντο όλες οι ψδές, ή δέ πρώτη ψδή στιχολογείτο από τή Δευτέρα (κ.ο.κ.). Μέ τή διαδικασία αυτή, δημιουργήθηκε σύστημα έννεα (οκτώ) ψδών τήν Κυριακή, τριών ψδών τίσ καθημερινές καί τεσσάρων ψδών τά Σάββατα.

Αυτό, ακριβώς, τό σύστημα διατηρήθηκε στό Τριώδιο⁶, από τήν εβδομάδα τής Τυρινής καί έντεϋθεν, προσδίδοντας καί τήν όνομασία στό αντίστοιχο λειτουργικό βιβλίό⁷, τό όποιο όνομάστηκε «Τριώδιο» έπειδή οι περισσότερες ήμέρες του ήταν τριώδιες (ώς προς τή στιχολογία τών τριών βιβλικών ψδών)⁸. Οι διαδικασίες αυτές κορυφώνονται περί τά μέσα του 8ου αι.: έτσι, περί τό 750 ό Κοσμάς Μαΐουμα συνθέτει διώδιο Κανόνα για τόν Όρθρο τής Μ. Τρίτης⁹, ένω ό ίδιος καί ό Ανδρέας Κρήτης συνθέτουν τριώδιους Κανόνες τής Μ. Εβδομάδας¹⁰. Τόν ένατο αιώνα, οι Στουδίτες Θεόδωρος καί Ίωσήφ συνθέτουν τριώδιους Κανόνες για τούς Όρθρους τής Τρίτης (σέ κάθε εβδομάδα τής Μ. Τεσσαρακοστής). Έπομένως, οι Κανόνες του λειτουργικού βιβλίου του Τριωδίου διαμορφώνονται μετά τό β΄ ήμισυ του 8ου αι.¹¹, αφού κυριάρχησαν ως τό μοναδικό είδος έκκλησιαστικής ποιήσεως¹².

1. Η ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ ΟΡΘΡΟΥ ΣΤΟ ΚΑΘΕΑΥΤΟ ΤΡΙΩΔΙΟ

Θά προσεγγίσουμε τό θέμα τής Άκολουθίας του Όρθρου στό καθεαυτό ή καθαυτό Τριώδιο (δηλαδή στήν περίοδο τών τριών παρασκευαστικών εβδομάδων καί τών τεσσάρων Κυριακών) από δύο πλευρές: τούς Όρθρους τών Κυριακών καί τούς Όρθρους τών καθημερινών ήμερών.

(α) ΟΙ ΟΡΘΡΟΙ ΤΩΝ ΚΥΡΙΑΚΩΝ ΤΟΥ ΚΑΘΕΑΥΤΟΥ ΤΡΙΩΔΙΟΥ

1) Ό Όρθρος τής Κυριακής χωρίς έορταζόμενο Άγιο

Κατά τήν περίοδο του καθεαυτου Τριωδίου χρησημοποιούμε (στόν Όρθρο) δύο λειτουργικά

βιβλία (τό Τριώδιο καί τήν Παρακλητική), καθώς καί ένα τρίτο (τό Μηναιο) αν υπάρχει έορταζόμενος Άγιος (μέ πλήρη Άκολουθία, δηλαδή αν υπάρχει Δοξαστικό στόν Έσπερινό, Άπολυτίκιο καί Έξαποστειλάριο στόν Όρθρο). Στήν περίπτωση πού δέν υπάρχει έορταζόμενος Άγιος κατά μία Κυριακή του καθεαυτου Τριωδίου, τότε τό βιβλίό του Μηναιου χρησημοποιείται μόνο για τήν άνάγνωση του Συναξαριου (μαζί μέ τό βιβλίό τής Παρακλητικής –κατά τόν όριζόμενο ήχο– καί τό βιβλίό του Τριωδίου).

Στήν περίπτωση αυτή, μετά από τά εισαγωγικά, τόν Έξάψαλμο, τήν Μεγάλη Συναπτή καί τό «Θεός Κύριος», ψάλλεται πρώτο τό αναστάσιμο Άπολυτίκιο τής Κυριακής του ήχου (έκ δευτέρου μέ τό «Δόξα Πατρί») καί τό αναστάσιμο Θεοτοκίο του ήχου. Ό Όρθρος έξελίσσεται κατά τήν προβλεπόμενη τάξη: Καθίσματα του ήχου, αναστάσιμα Εύλογητάρια καί Άναβαθμοί. Ό Κανόνας προβλέπει τήν ψαλμώδηση τών ψδών έναλλάξ (πρώτα τής Παρακλητικής καί ακολουθώς του Τριωδίου), μέ ψαλμώδηση του «Δόξα τή άγία Άναστάσει σου Κύριε» (πρίν από τίσ ψδές τής Παρακλητικής) καί του «Δόξα σοι ό Θεός ήμών δόξα σοι» (πρίν από τίσ ψδές του Τριωδίου)¹³.

Εϊδική παρατήρηση πρέπει νά γίνει περί του Κοντακίου καί του Οϊκου, τά όποια διαβάζονται από τό Τριώδιο. Στό σημείο αυτό έπισημαίνουμε ότι, παρόλο πού σέ όλόκληρο τόν Όρθρο προηγείται ό αναστάσιμος χαρακτήρας (από τό βιβλίό τής Παρακλητικής), στό θέμα του Κοντακίου καί του Οϊκου προηγείται τό νόημα του Εύαγγελίου τής ήμέρας, δηλαδή τό έορτολογικό περιεχόμενο τής συγκεκριμένης Κυριακής του καθεαυτου Τριωδίου. Τό Συναξάριο διαβάζεται (όπως προαναφέρθηκε) από τό Μηναιο (πρόκειται για τή μοναδική χρηση του Μηναιου στήν περίπτωση πού δέν υπάρχει έορταζόμενος Άγιος).

Ό χαρακτήρας του καθεαυτου Τριωδίου κυριαρχεί καί στό θέμα τών Καταβασιών: στους Όρθρους τών τριών πρώτων Κυριακών προβλέπονται ειδικές Καταβασίες, ένω στόν Όρθρο τής Κυριακής τής Τυρινής ψάλλονται

οί Καταβασίες τῶν ἀπλῶν Κυριακῶν. Τά τρία Ἰδιόμελα, τά ὅποια ψάλλονται μετά τόν Ν΄ Ψαλμό, ἀποτελοῦν ἰδιαιτερότητα ὄλων τῶν Ὁρθρῶν τοῦ λειτουργικοῦ βιβλίου τοῦ *Τριωδίου* (ἐκτός, βεβαίως, ἀπό τούς Ὁρθρούς τῆς Μ. Ἑβδομάδος)¹⁴. Ἡ τάξη αὐτή αἴρεται μόνο ὅταν συμπέσει ἑορτασμός τῆς Ὑπαπαντῆς μέ κάποια ἐκ τῶν Κυριακῶν τοῦ καθεαυτοῦ *Τριωδίου*. Στήν ψαλμώδηση τῶν Ἐξαποστειλαρίων ἐπανέρχεται ἡ τάξη τῆς προτάξεως τοῦ ἀναστάσιμου ἔναντι τοῦ Ἐξαποστειλαρίου τοῦ *Τριωδίου*. Παρομοίως καί στούς Αἴνους: προηγοῦνται τά κατ' ἦχον ἀναστάσιμα ἀπό τήν *Παρακλητική* καί ἀκολουθοῦν τά τοῦ *Τριωδίου*. Στό θέμα, ὁμως, τοῦ Δοξαστικοῦ τῶν Αἰνῶν ἡ σειρά ἀνατρέπεται ἐκ νέου: ψάλλεται τό Δοξαστικό τῶν Αἰνῶν τοῦ *Τριωδίου*, ἀκολουθούμενο ἀπό τό Θεοτοκίο «Ὑπερευλογημένη ὑπάρχεις, Θεοτόκε Παρθένε...».

Ἐάν συνοψίσουμε τά παραπάνω περί τοῦ Ὁρθροῦ τῶν Κυριακῶν τοῦ καθεαυτοῦ *Τριωδίου* ὅταν δέν ὑπάρχει ἑορταζόμενος Ἅγιος, θά συμπεράνουμε ὅτι ὁ ἀναστάσιμος χαρακτήρας τοῦ Ὁρθροῦ (ὁ καταγεγραμμένος στόν προβλεπόμενο ἦχο τῆς Κυριακῆς σύμφωνα μέ τό βιβλίο τῆς *Παρακλητικῆς*) προηγεῖται τῶν Τροπαρίων τοῦ λειτουργικοῦ βιβλίου τοῦ *Τριωδίου*, ἔξαιρέσεως γενομένης στό Κοντάκιο καί τόν Οἶκο, καθώς καί στό Δοξαστικό τῶν Αἰνῶν (καί στίς δύο περιπτώσεις τά ἀναστάσιμα ὑποκαθίστανται ἀπό τά τοῦ *Τριωδίου*).

II) Ὁ Ὁρθρος τῆς Κυριακῆς μέ ἑορταζόμενο Ἅγιο

Ὅταν ὑπάρχει ἑορταζόμενος Ἅγιος, στόν Ὁρθρο τοῦ καθεαυτοῦ *Τριωδίου* ἐπισημαίνονται οἱ ἀκόλουθες διαφοροποιήσεις (σέ σχέση μέ τόν Ὁρθρο ἄνευ ἑορταζομένου Ἁγίου):

- Στά Ἀπολυτικά μετά ἀπό τόν Ἐξάψαλμο, μετά τό ἀναστάσιμο παρεμβάλλεται τό τοῦ ἑορταζομένου Ἁγίου (μέ τή συνοδεία τοῦ «Δόξα Πατρί...»), ἐνῶ ὡς Θεοτοκίο (μέ τό «Καί νῦν καί ἀεί...») ψάλλεται τό ὁμόηχο μέ τό Ἀπολυτικό τοῦ ἑορταζομένου Ἁγίου.

- Στά Καθίσματα, μετά ἀπό τά τῆς Παρακλητικῆς, ψάλλονται τά τοῦ ἑορταζομένου Ἁγίου.

- Στήν ψαλμώδηση τοῦ Κανόνα, ψάλλουμε τά Τροπάρια τῆς κάθε ᾠδῆς πρῶτα ἀπό τήν *Παρακλητική*, ἀκολούθως δέ ἀπό τό λειτουργικό βιβλίο τοῦ *Τριωδίου* καί, τέλος, ἀπό τό *Μηναῖο*.

- Παρόμοια ἰσχύουν γιά τά Ἐξαποστειλάρια: ψάλλεται τό πρῶτο ἀπό τήν *Παρακλητική*, τό δεύτερο ἀπό τό *Τριώδιο* καί τό τρίτο ἀπό τό *Μηναῖο*.

- Στούς Αἴνους, ἡ σειρά ἔχει ὡς ἀκολούθως: τρία ἀναστάσιμα Τροπάρια ἀπό τήν *Παρακλητική*, δύο ἀπό τό *Τριώδιο* καί, τέλος, τρία ἀπό τό *Μηναῖο*.

Τά συμπεράσματα ἀπό τίς παραπάνω τυπικές διατάξεις εἶναι προφανῆ: τά Τροπάρια τοῦ ἑορταζομένου Ἁγίου παρεμβάλλονται στήν Ἀκολουθία τοῦ Ὁρθροῦ στά Ἀπολυτικά, τά Καθίσματα, τόν Κανόνα, τά Ἐξαποστειλάρια καί τούς Αἴνους. Ἐπομένως, διαχέονται σέ ὁλόκληρη τήν Ἀκολουθία τοῦ Ὁρθροῦ τῶν Κυριακῶν κατά τή διάρκεια τοῦ καθεαυτοῦ *Τριωδίου*, μαζί μέ τά ἀντίστοιχα ἀναστάσιμα καί τά Τροπάρια τοῦ λειτουργικοῦ βιβλίου τοῦ *Τριωδίου*.

III) Ὁ Ὁρθρος τῆς Κυριακῆς ἐάν συμπέσει Δεσποτική ἑορτή

Σύμφωνα μέ τό ἰσχύον Τυπικό, ἐάν ἡ ἑορτή τῆς Ὑπαπαντῆς συμπέσει μέ Κυριακή τοῦ καθεαυτοῦ *Τριωδίου*, ἡ Ἀκολουθία τοῦ Ὁρθροῦ διαμορφώνεται ὡς ἀκολούθως¹⁵:

- Μετά τό «Θεὸς Κύριος...», ψάλλονται τό ἀναστάσιμο Ἀπολυτικό καί τό τῆς ἑορτῆς (δύο φορές, μέ τό «Δόξα Πατρί...» καί τό «Καί νῦν καί ἀεί...»). Νά σημειωθεῖ ὅτι στό λειτουργικό βιβλίο τοῦ *Τριωδίου* δέν προβλέπονται Ἀπολυτικά.

- Στά Καθίσματα ψάλλονται πρῶτα τά ἀναστάσιμα καί ἀκολούθως τά τῆς ἑορτῆς. Νά σημειωθεῖ ὅτι στό λειτουργικό βιβλίο τοῦ *Τριωδίου* δέν προβλέπονται Καθίσματα.

- Ἀναβαθμοί ἀπό τόν ἦχο καί Προκείμενο τῆς ἑορτῆς. Νά σημειωθεῖ ὅτι στό λειτουργικό βιβλίο τοῦ *Τριωδίου* δέν προβλέπονται Ἀναβαθμοί.

• Στόν Κανόνα ψάλλεται ὁ ἀναστάσιμος, ὁ τοῦ Τριωδίου καί ὁ τῆς ἑορτῆς. Μετά τήν γ' ᾠδή ἀναγινώσκειται τό ἀναστάσιμο Κοντάκιο μέ τόν Οἶκο, μετά δέ τήν σ' ᾠδή τό Κοντάκιο καί ὁ Οἶκος τοῦ Τριωδίου, τό Μηνολόγιο τῆς ἑορτῆς καί τό Ὑπόμνημα τοῦ Τριωδίου.

• Καταβασίες καί Θ' ᾠδή ψάλλεται ἀπό τό Μηνναῖο.

• Ἐξαποστειλάρια ψάλλονται τό Ἀναστάσιμο, τό τοῦ Τριωδίου καί τό τῆς ἑορτῆς.

• Στούς Αἴνους ψάλλονται τέσσερα ἀναστάσιμα καί τέσσερα τῆς ἑορτῆς· ἐάν, ὅμως, ἡ ἑορτή τῆς Ὑπαπαντῆς συμπέσει μέ τήν Κυριακή τῶν Ἀπόκρεω ἢ τῆς Τυρινῆς, παρεμβάλλονται (πρῖν ἀπό τά τῆς ἑορτῆς) δύο τροπάρια Ἰδιόμελα ἀπό τό λειτουργικό βιβλίο τοῦ Τριωδίου.

• Τό Δοξαστικό τῶν Αἰνῶν ψάλλεται ἀπό τό λειτουργικό βιβλίο τοῦ Τριωδίου καί τό «Καί νῦν...» ἀπό τό Μηνναῖο.

Ἀπό τά παραπάνω εἶναι σαφές ὅτι κυριαρχεῖ ὁ ἀναστάσιμος χαρακτήρας, δευτερευόντως δέ ὁ τοῦ Τριωδίου καί (ἀκολουθῶς) ὁ τῆς ἑορτῆς. Ὁ τοῦ Τριωδίου καταλιμπάνεται μόνο ὅταν δέν προβλέπονται Τροπάρια. Θά συμπεραίναμε, ἐπομένως, ὅτι στήν περίπτωση συνεορτασμοῦ τῆς Ὑπαπαντῆς κατά μία ἀπό τίς Κυριακές τοῦ καθεαυτοῦ Τριωδίου, ἡ ὑμνολογία τῆς Δεσποτικῆς ἑορτῆς προστίθεται στήν ἥδη προβλεπόμενη τῆς Παρακλητικῆς καί τοῦ λειτουργικοῦ βιβλίου τοῦ Τριωδίου.

(β) Ο ΟΡΘΡΟΣ ΤΩΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΩΝ
ΗΜΕΡΩΝ (ΕΚΤΟΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ)
ΤΟΥ ΚΑΘΕΑΥΤΟΥ ΤΡΙΩΔΙΟΥ

Ι) Ὁρθρος καθημερινῶν μέ ἑορταζόμενο Ἅγιο

Κατά τήν περίοδο τοῦ καθεαυτοῦ Τριωδίου, τό Τυπικό τοῦ Ὁρθρου τῶν καθημερινῶν ἡμερῶν (πλὴν Κυριακῆς) δέν εἶναι καθόλου ξένο καί ἀδιάφορο πρὸς τό πνεῦμα τῆς ὅλης περιόδου τοῦ Τριωδίου. Στήν περίοδο τοῦ καθεαυτοῦ Τριωδίου, στόν Ὁρθρο τῶν καθημερινῶν –ἐκτός Κυριακῆς– ἡμερῶν καί ἐφ' ὅσον ὑπάρχει ἑορταζόμενος Ἅγιος, χρησιμοποιεῖται ὡς πρῶτο βιβλίο τό Μηνναῖο καί ὡς δεύτερο βιβλίο τό Τριώδιο. Οἱ περιπτώσεις

αὐτές εἶναι ἐλάχιστες, ὅπως (γιά παράδειγμα) ἡ ἑορτή τοῦ Ἁγίου Χαραλάμπους.

Στήν περίπτωση πού ὁ Ἅγιος δέν εἶναι ἑορταζόμενος, τότε χρησιμοποιεῖται τό Μηνναῖο (πρωτίστως) καί ἡ Παρακλητικὴ (δευτερευόντως), διότι στήν περίπτωση αὐτή τό Μηνναῖο δέν ἔχει πλήρη Ἀκολουθία. Στήν περίπτωση πού δέν ὑπάρχει ἑορτή Ἁγίου, χρησιμοποιεῖται (στόν Ὁρθρο) πρωτίστως ἡ Παρακλητικὴ καί δευτερευόντως τό λειτουργικό βιβλίο τοῦ Τριωδίου. Γιά νά ἀναδειχθεῖ τό πνεῦμα τῶν ἡμερῶν τοῦ Τριωδίου, συνήθως πρὸς τό τέλος τοῦ Ὁρθρου ψάλλονται ἀπό τό Τριώδιο τά Ἀπόστιχα τῶν Αἰνῶν, τό Δοξαστικό-Θεοτοκίο καί τό Ἀπολυτίκιο.

Ὑπάρχει, ὅμως, καί ἡ περίπτωση μὴ τελέσεως Ὁρθρου κατά τίς καθημερινές- πλὴν Κυριακῆς- τοῦ καθεαυτοῦ Τριωδίου: ὅταν δέν ἔχουμε ἑορταζόμενο Ἅγιο ἢ Δεσποτικὴ ἑορτή (τῆς Ὑπαπαντῆς). Παρά ταῦτα, σέ μοναστηριακά Τυπικά τελεῖται Ἀκολουθία Ὁρθρου (ἀκόμα καί στίς παραπάνω περιπτώσεις) κατά τίς ἡμέρες τῆς Τυρινῆς ἐβδομάδας (Δευτέρα ἕως καί Παρασκευή). Ἡ τέλεση Ὁρθρου κατά τίς ἡμέρες τῆς συγκεκριμένης ἐβδομάδας (μὴ ὑπάρχοντος ἑορταζομένου Ἁγίου ἢ τῆς ἑορτῆς τῆς Ὑπαπαντῆς) ὀφείλεται στόν ἔντονο χαρακτήρα προετοιμασίας (γιά τήν Μ. Τεσσαρακοστή), τόν ὁποῖο ἔχει ἡ τυρινὴ ἐβδομάδα (Τυπικό, σ. 325).

Ἡ μὴ τέλεση Ὁρθρου κατά τίς καθημερινές τοῦ καθεαυτοῦ Τριωδίου (ὅταν δέν ὑπάρχει ἑορταζόμενος Ἅγιος ἢ ἡ ἑορτή τῆς Ὑπαπαντῆς), ἔχει ἓνα βαθύτερο θεολογικὸ νόημα: τό ἴδιο τό λειτουργικό βιβλίο τοῦ Τριωδίου παραπέμπει σέ Τροπάρια ἐκ τῆς Παρακλητικῆς. Αὐτό ἀποδεικνύει ὅτι τίς συγκεκριμένες ἡμέρες ἡ Παρακλητικὴ εἶναι ἰσχυρότερη τοῦ λειτουργικοῦ βιβλίου τοῦ Τριωδίου, τό ὁποῖο τίθεται σέ δεύτερη μοῖρα, μὴ ἔχοντας κάποιο διδακτικὸ περιεχόμενο. Ἔτσι, ἀφοῦ τά μηνύματα τοῦ Τριωδίου δέν εἶναι ἰσχυρά, δέν θεωρεῖται σκόπιμο νά χρησιμοποιηθεῖ τό λειτουργικό βιβλίο τοῦ Τριωδίου. Ἐπομένως, ὅταν στήν Παρακλητικὴ δέν προβλέπεται Ὁρθρος, δέν τελεῖται καί τίς συγκεκριμένες ἡμέρες τοῦ καθεαυτοῦ Τριωδίου, κατά τίς ὁποῖες κυριαρχεῖ ἡ Παρακλητικὴ. Ἄλλωστε, ἀπό τήν περίοδο τῆς Παρακλητικῆς μεταβαίνουμε στήν

περίοδο της Μ. Τεσσαρακοστής, κατά την οποία ή *Παρακλητική* δέν ισχύει τίς καθημερινές. Ὑπάρχει, ἔτσι, μιά σταδιακή προετοιμασία γιά τή Μ. Τεσσαρακοστή.

Ἐάν τύχει ἑορταζόμενος Ἅγιος τό Σάββατο της Τυρινῆς, κατά τήν Ἀκολουθία τοῦ Ὁρθρου προβλέπεται Εὐαγγέλιο τοῦ Ἁγίου, Κανόνας τοῦ Ἁγίου (Μηναῖο) καί τῶν ἐν ἀσκίσει λαμπράτων ὁσίων καί θεοφόρων Πατέρων (λειτουργικό βιβλίο τοῦ *Τριωδίου*) καί Αἴνοι τοῦ Ἁγίου καί τῶν ὁσίων (μέ Δοξαστικό τοῦ Ἁγίου). Ἐπομένως, ὁ ἑορτασμός τοῦ Ἁγίου (χρησιμοποίηση τοῦ *Μηναίου*) προτάσσεται τοῦ ἑορτασμοῦ τῶν ὁσίων Πατέρων (*Τριωδίο*).

II) Ὁρθρος καθημερινῶν μέ Δεσποτική ἑορτή

Ὅταν συμπεσει ἑορτασμός Δεσποτικῆς ἑορτῆς (της Ὑπαπαντῆς) μέ καθημερινή –δηλαδή, ἐκτός Σαββάτου καί Κυριακῆς– τοῦ καθεαυτοῦ *Τριωδίου*, τότε στήν Ἀκολουθία τοῦ Ὁρθρου ἐπικρατεῖ τό *Μηναῖο*.

III) Ὁρθρος τοῦ Ψυχοσαββάτου

Πρόκειται περί τοῦ Σαββάτου, τό ὁποῖο προηγείται της Κυριακῆς τῶν Ἀπόκρεω. Ἡ ὀνομασία του ὡς «Ψυχοσαββάτου» ὀφείλεται στό γεγονός ὅτι τελοῦνται μνημόσυνα γιά τή σωτηρία τῶν ψυχῶν τῶν κοιμηθέντων ἀδελφῶν μας (ὅπως ἀναφέρει τό *Συναξάριο*, «τῆ αὐτῆ ἡμέρα, μνεῖαν τῶν ἀπ' αἰῶνος κοιμηθέντων, ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου, οἱ θεϊότατοι Πατέρες ἐθέσπισαν»). Ἄς σημειωθεῖ ὅτι ἡ θέση τοῦ Ψυχοσαββάτου κατά τήν περίοδο αὐτή δέν εἶναι τυχαία, ἀλλά στοχεύει νά διδάξει ὅτι οἱ Χριστιανοί, μέ τήν ἐνθύμηση τοῦ θανάτου καί της σωτηρίας τῶν ψυχῶν, καλοῦνται νά λάβουν δύναμη ἐνόψει τῶν ἀγῶνων της Μ. Τεσσαρακοστής.

Ἡ σημασία αὐτή τοῦ Ψυχοσαββάτου ἐπέβαλε τή μετάθεση τοῦ ἑορταζομένου Ἁγίου κατά τήν προηγούμενη ἡμέρα (τήν Παρασκευή) ὅταν ἡ ἑορτή συμπίπτει μέ τό Ψυχοσάββατο (αὐτή εἶναι ἡ περίπτωση ἑορτασμοῦ τοῦ Ἁγίου Χαράλαμπος ἢ ἀποδόσεως της Ὑπαπαντῆς). Ἡ βαθύτερη αἰτία της μεταθέσεως εἶναι ὅτι δέν συνάδουν

τά νεκρώσιμα τῶν ψυχῶν μέ τόν πανηγυρικό χαρακτήρα της ἑορτῆς. Αὐτός εἶναι καί ὁ λόγος, ἔνεκα τοῦ ὁποῖου δέν χρησιμοποιεῖται τό *Μηναῖο* κατά τίς Ἀκολουθίες τοῦ Ψυχοσαββάτου (ἐκτός, βεβαίως, ἀπό τήν ἀνάγνωσι- κατά τήν Ἀκολουθία τοῦ Ὁρθρου- τοῦ Συναξαρίου).

Εἶναι, ἐπομένως, προφανές ὅτι ὀλόκληρη ἡ Ἀκολουθία τοῦ Ὁρθρου (κατά τό Ψυχοσάββατο) στηρίζεται στό λειτουργικό βιβλίο τοῦ *Τριωδίου*, σέ συνδυασμό μέ τήν *Παρακλητική* (τοῦ ἤχου τοῦ συγκεκριμένου Σαββάτου). Ἐτσι, ἡ Ἀκολουθία τοῦ συγκεκριμένου Ὁρθρου ἔχει τίς ἀκόλουθες ἰδιαιτερότητες:

- Ἀντί τοῦ «Θεὸς Κύριος» ψάλλεται τό «Ἄλληλουάριο».

- Μετά τά Καθίσματα ψάλλεται ὁ Ἄμωμος (δηλαδή, τά ἔξι Νεκρώσιμα Εὐλογητάρια, μαζί μέ τό Δοξαστικό καί τό Θεοτοκίο).

- Γίνεται μνημόνευση κεκοιμημένων ἀπό τόν ἱερέα.

- Πρὶν ἀπό τόν Ν' Ψαλμό, ψάλλονται τά Νεκρώσιμα Καθίσματα («Ἀνάπαυσον Σωτῆρ ἡμῶν, μετὰ Δικαίων τούς δούλους σου...»).

- Κατά τόν Κανόνα ψάλλονται πρῶτα οἱ ᾠδές της *Παρακλητικῆς* καί, ἀκολουθῶς, τοῦ *Τριωδίου*.

- Κοντάκιο καί Οἶκος διαβάζονται ἀπό τό βιβλίο τοῦ *Τριωδίου* μετὰ ἀπό τήν Δ' ᾠδή.

- Τά Ἐξαποστειλάρια ψάλλονται ἀπό τό λειτουργικό βιβλίο τοῦ *Τριωδίου*.

2. Η ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ ΟΡΘΡΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ Μ. ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗ

Στίς Ἀκολουθίες τοῦ Ὁρθρου κατά τήν περίοδο της Μ. Τεσσαρακοστής γίνεται χρήση τριῶν κυρίως λειτουργικῶν βιβλίων: τοῦ *Τριωδίου*, τοῦ *Ὁρολογίου* καί τῶν *Μηναίων*¹⁶. Τά στοιχεῖα ἀπό τήν *Παρακλητική* καταχωρίζονται στό τέλος τοῦ λειτουργικοῦ βιβλίου τοῦ *Τριωδίου*¹⁷.

Σπεύδουμε νά ἐκθέσουμε τά σχετικά μέ μία ἰδιαιτερότητα τοῦ Ὁρθρου κατά τήν Μ. Τεσσαρακοστή καί τήν Μ. Ἑβδομάδα. Πρόκειται περί της λεγόμενης «βασιλικῆς Ἀκολουθίας»¹⁸.

Ἡ «βασιλική Ἀκολουθία» ἀποτελεῖ μᾶλλον μεταγενέστερη προσθήκη στό ἀρχαῖο Σαββαϊτικό

τυπικό. Ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενό της ἀποτελεῖ προσευχή, ἢ ὁποῖα προσφέρεται στὸν Θεὸ ὑπὲρ τῶν «βασιλέων», δηλαδὴ ὑπὲρ τοῦ ἐκάστοτε Αὐτοκράτορα καὶ τῆς οἰκογενείας του. Ἡ σύντομη αὐτὴ Ἀκολουθία ἐτελεῖτο, κατὰ πᾶσα πιθανότητα, στὶς λεγόμενες «βασιλικές Μονές», δηλαδὴ στὶς Μονές οἱ ὁποῖες εἶχαν εὐεργετηθεῖ ἀπὸ τὸν Αὐτοκράτορα, εἴτε διοικητικά (μὲ τὴν παραχώρηση εἰδικῶν προνομίων), εἴτε οικονομικά (μὲ τὴν παραχώρηση κτημάτων καὶ χρηματικῶν εἰσφορῶν). Σέ ἔνδειξη εὐχαριστίας καὶ εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸ πρόσωπο τοῦ Αὐτοκράτορα, οἱ μοναχοὶ τῶν συγκεκριμένων Μονῶν εἶχαν εἰσαγάγει στὴ λατρευτικὴ πράξη τὴ λεγόμενη «βασιλικὴ Ἀκολουθία», ἐνσωματώνοντάς την στὴν Ἀκολουθία τοῦ Ὁρθρου. Μὲ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου, ἢ χρῆσις τῆς Ἀκολουθίας αὐτῆς γενικεύτηκε καί, τελικά, ἐπεκράτησε ἢ τέλεσέ της κατὰ τὴν ὀρθρινὴ Ἀκολουθία. Σήμερον διατηρεῖται στὴν ἀκολουθία τοῦ Ὁρθρου στὰ Μοναστήρια¹⁹.

Ἡ τυπικὴ διάταξη τῆς «βασιλικῆς Ἀκολουθίας» ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰ ἀκόλουθα στοιχεῖα:

- Ἀναγινώσκονται ἐμμελῶς ὁ 19ος (Ἐπακοῦσαι σου Κύριος ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως...) καὶ ὁ 20ός ψαλμὸς (Κύριε ἐν τῇ δυνάμει σου εὐφρανθήσεται ὁ Βασιλεὺς...). Ἀμφότεροι οἱ Ψαλμοὶ κριθῆκαν κατάλληλοι ἐπειδὴ δέονται ὑπὲρ ὑγείας καὶ μακρομερεύσεως τοῦ Βασιλέα τοῦ Ἰσραὴλ, ἐνῶ παράλληλα ἐκφράζουν καὶ τὴν εὐχαριστία τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ πρὸς τὸν Θεὸ γιὰ τὶς πολιτικές καὶ στρατιωτικές ἐπιτυχίες πού χάρισε στὸν ἐκλεκτὸ βασιλέα Του καὶ στὸν περιούσιο λαὸ Του. Κατὰ τὴν ὥρα τῆς ἐμμελοῦς ἀναγνώσεως τῶν Ψαλμῶν, ὁ ἱερέας θυμιάζει τὸν ναό.

- Ἀναγινώσκειται γιὰ δευτέρη φορά τὸ Τρισάγιο (ἢ πρώτη εἶναι αὐτὴ πού γίνεται μετὰ ἀπὸ τὸ «Εὐλογητόν»).

- Ἀκολουθεῖ, τέλος, ἢ ἀνάγνωσις τριῶν ὕμνων, στοὺς ὁποίους γίνεται (ἔστω καὶ παρεμπιπτόντως) λόγος γιὰ τοὺς βασιλεῖς καὶ προβάλλεται τὸ αἶτημα τῆς ἐνισχύσεώς τους, κυρίως σέ περιόδους πολέμου.

Στοὺς Ὁρθρους ἐκτός τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς καὶ τῆς Μ. Ἑβδομάδας καταλιμπάνονται τὰ τρία ἀπὸ τὰ τέσσερα πρῶτα λατρευτικὰ στοιχεῖα τῆς παραπάνω ὀρθρινῆς Ἀκολουθίας (δηλαδὴ, τὸ

πρῶτο Τρισάγιο, τὸ «Κύριε ἐλέησον»- σέ ἰβ' - καὶ τὸ «Δεῦτε προσκυνήσωμεν»), ἐνῶ διατηρεῖται στὴ θέσις του τὸ «Εὐλογητόν» καὶ ἀπὸ τῆ «βασιλικὴ Ἀκολουθία» διαβάζεται μόνον ἓνα μικρὸ τμήμα (τὸ δεύτερο Τρισάγιο καὶ οἱ τρεῖς καταληκτικοὶ ὕμνοι). Στὶς μονές, ὁμως, ἢ «βασιλικὴ Ἀκολουθία» τελεῖται καθ' ἐκάστην, παραλείπεται δέ μόνον κατὰ τὶς ἀγρυπνίες²⁰, κατὰ τὶς ὁποῖες μετὰ ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσις, στό τέλος τοῦ Ἑσπερινοῦ, ἀρχίζει ὁ Ὁρθρος διὰ τοῦ «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῶ...» καὶ τοῦ Ἑξαψάλμου²¹.

Ἡ ἰδιαιτερότητα τοῦ Ὁρθρου τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς καὶ τῆς Μ. Ἑβδομάδας ὡς πρὸς τὴ «βασιλικὴ Ἀκολουθία»²² εἶναι ὅτι αὐτὴ τελεῖται (ὡς πρὸς τὴ Μ. Ἑβδομάδα) στοὺς Ὁρθρους τῆς Μ. Δευτέρας, Μ. Τρίτης, Μ. Τετάρτης καὶ Μ. Παρασκευῆς (δηλαδὴ στὶς Ἀκολουθίες τοῦ Νυμφίου καὶ τῶν ἁγίων Παθῶν), ὡς πρὸς δέ τὴ Μ. Τεσσαρακοστὴ παραλείπεται κατὰ τὴ Δευτέρα τῆς Α' ἑβδομάδας τῶν Νηστειῶν, κατὰ τὴν ὁποῖα παραλείπεται καὶ ὁ Ἑξάψαλμος²³, ἐνῶ διαβάζεται στὶς Ἀκολουθίες τοῦ Μ. Κανόνα καὶ τοῦ Ἀκαθίστου ὕμνου (ὅταν αὐτὲς τελοῦνται μετ' Ὁρθρου).

(α) Ο ΟΡΘΡΟΣ ΤΩΝ ΚΥΡΙΑΚΩΝ ΤΗΣ Μ. ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ

1) Ὁρθρος Κυριακῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς χωρὶς συνορτασμό Θεομπορικῆς ἐορτῆς

Ὁ Ὁρθρος τῶν Κυριακῶν τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς, ὅταν δέν συμπίπτει ἐορτασμός Θεομπορικῆς ἐορτῆς, διαμορφώνεται μὲ βάση τὴν *Παρακλητικὴ* καὶ τὸ λειτουργικὸ βιβλίον τοῦ *Τριωδίου* προηγείται, δηλαδὴ, ὁ ἀναστάσιμος χαρακτήρας καὶ ἀκολουθεῖ ὁ τῆς συγκεκριμένης Κυριακῆς τῶν Νηστειῶν. Ἡ διαπίστωση αὐτὴ συνεπάγεται τὴν ἀκόλουθη μορφή τοῦ Ὁρθρου τῶν συγκεκριμένων Κυριακῶν:

- Μετὰ τὸ «Θεὸς Κύριος», ψάλλεται τὸ ἀναστάσιμο Ἀπολυτίκιον, τὸ τῆς συγκεκριμένης Κυριακῆς τῶν Νηστειῶν (μὲ τὸ «Δόξα Πατρί...») καὶ τὸ Θεοτοκίον τοῦ ἡχοῦ τοῦ Ἀπολυτικίου τῆς συγκεκριμένης Κυριακῆς (μὲ τὸ «Καὶ νῦν καὶ αἰ...»).

- Στους Κανόνες ψάλλεται ὁ ἀναστάσιμος καί ὁ τοῦ λειτουργικοῦ βιβλίου τοῦ *Τριωδίου*. Κοντάκιο καί Οἶκος διαβάζονται τόσο ἀπό τήν *Παρακλητική* (ὁ ἀναστάσιμος), ὅσο καί ἀπό τό λειτουργικό βιβλίο τοῦ *Τριωδίου* (μετά τήν γ' καί τήν στ' ὥδή).

- Παρόμοια ἰσχύουν περί τῶν Ἐξαποστειλαρίων καί τῶν Αἰνῶν: προηγοῦνται τά ἀναστάσιμα Τροπάρια καί ἀκολουθοῦν τά τοῦ λειτουργικοῦ βιβλίου τοῦ *Τριωδίου*.

II) Ὁρθρος Κυριακῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς ὅταν συμπίπτει ἑορτασμός Θεομπτορικῆς ἑορτῆς

Προφανῶς ἡ περίπτωση αὐτή εἶναι μία (ὁ ἑορτασμός τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου σέ Κυριακή τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς). Τό ἰσχύον Τυπικό προβλέπει τρεῖς περιπτώσεις ἐπιτελέσεως Θεομπτορικῆς ἑορτῆς κατὰ μία Κυριακή τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς: κατὰ τήν Γ', τήν Δ' καί τήν Ε' Κυριακή²⁴. Μία προσεκτική μελέτη τῶν τριῶν αὐτῶν Ἀκολουθιῶν τοῦ Ὁρθρου, καταδεικνύει ὅτι ὅταν συνεορτάζεται ὁ Εὐαγγελισμός τῆς Θεοτόκου, ὁ Ὁρθρος τῆς Γ' Κυριακῆς ἔχει μικρές διαφορές ἀπό τοὺς Ὁρθρους τῆς Δ' καί Ε' Κυριακῆς (πάντοτε στήν περίπτωση συνεορτασμοῦ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ).

Τό ἀξιοσημείωτο στήν περίπτωση Ὁρθρου Κυριακῆς τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς, ὅταν συνεορτάζεται ὁ Εὐαγγελισμός τῆς Θεοτόκου, εἶναι ὅτι τό βιβλίο τοῦ *Τριωδίου* ὑπερισχύει τοῦ βιβλίου τοῦ *Μηναίου*, ἐπειδή τό *Τριώδιο* προβάλλει τό Πρόσωπο καί τή διδασκαλία τοῦ Κυρίου, ἐνῶ στό *Μηναιο* προβάλλεται (στήν οἰκεία Θεομπτορική ἑορτή) τό πρόσωπο τῆς Θεοτόκου. Τό ἀντίστοιχο (στοὺς Ὁρθρους τῶν Κυριακῶν ἐκτός *Τριωδίου*) παρατηρεῖται ὅταν ἡ *Παρακλητική* ὑπερισχύει τοῦ *Μηναίου*.

Μέ βάση τά παραπάνω, καταγράφουμε τά ἀκόλουθα ἰδιαίτερα σημεῖα τοῦ Ὁρθρου τῆς Γ', Δ' καί Ε' Κυριακῆς τῶν Νηστειῶν, ὅταν συμπεῖσει ἑορτασμός τοῦ Εὐαγγελισμοῦ:

- Κατὰ τήν Γ' Κυριακή (τῆς Σταυροπροσκυνήσεως), μετὰ τό «Θεὸς Κύριος» ψάλλονται (ὡς Ἀπολυτίκια) τό ἀναστάσιμο, τό τοῦ Σταυροῦ καί τό τῆς ἑορτῆς. Κατὰ τίς Δ' καί Ε' Κυριακές,

ψάλλεται τό ἀναστάσιμο καί τό τῆς ἑορτῆς (δύο φορές).

- Στους Κανόνες ψάλλεται ὁ τοῦ *Τριωδίου* καί ὁ τῆς ἑορτῆς (κατὰ τήν Γ' Κυριακή), κατὰ δέ τίς Δ' καί Ε' Κυριακές ψάλλεται ὁ ἀναστάσιμος καί ὁ τῆς ἑορτῆς.

- Στά Ἐξαποστειλάρια ψάλλεται τό ἀναστάσιμο, τό τοῦ Σταυροῦ καί τό τῆς ἑορτῆς (κατὰ τήν Γ' Κυριακή), κατὰ δέ τίς Δ' καί Ε' Κυριακές ψάλλεται τό ἀναστάσιμο καί τό τῆς ἑορτῆς.

- Παρομοίως καί στοὺς Αἶνους: κατὰ τήν Γ' Κυριακή ψάλλονται τά ἀναστάσιμα, τοῦ Σταυροῦ καί τῆς ἑορτῆς, ἐνῶ κατὰ τίς Δ' καί Ε' Κυριακές ψάλλονται τά ἀναστάσιμα καί τῆς ἑορτῆς.

Τά συμπεράσματα εἶναι προφανῆ: ὁ Ὁρθρος τῶν Κυριακῶν τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς ὅταν συμπεῖσει ἑορτή τοῦ Εὐαγγελισμοῦ διαμορφώνεται γιά μέν τήν Γ' Κυριακή μέ τόν συνδυασμό τῆς *Παρακλητικῆς*, τοῦ λειτουργικοῦ βιβλίου τοῦ *Τριωδίου* καί τοῦ *Μηναίου*, γιά δέ τίς Δ' καί Ε' Κυριακές μέ τόν συνδυασμό τῆς *Παρακλητικῆς* καί τοῦ *Μηναίου*. Κυριαρχεῖ, δηλαδή, πρωτίστως ὁ ἀναστάσιμος χαρακτήρας καί ἀκολουθῶς ὁ τῆς θεομπτορικῆς ἑορτῆς, παρεμβαλλομένου (κατὰ τήν Γ' Κυριακή) τοῦ χαρακτήρα τῆς Σταυροπροσκυνήσεως. Σέ κάθε περίπτωση, ὁ χαρακτήρας τῆς Θεομπτορικῆς ἑορτῆς προβάλλεται μετὰ ἀπό τόν ἀναστάσιμο καί τόν τῆς Σταυροπροσκυνήσεως.

(β) Ο ΟΡΘΡΟΣ ΤΩΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΩΝ ΤΗΣ Μ. ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ

I) Ὁρθρος καθημερινῶν Μ. Τεσσαρακοστῆς χωρίς συνεορτασμό Θεομπτορικῆς ἑορτῆς

Ὁ Ὁρθρος τῶν καθημερινῶν ἡμερῶν (ἐκτός Σαββάτου καί Κυριακῆς) τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς (ὅταν δέν συμπίπτει ἑορτασμός τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου) προβλέπει τά ἀκόλουθα:

- Μετὰ ἀπό τόν Ἐξάψαλμο, ψάλλεται τό «Ἀλληλουῖα» (τέσσερις φορές· οἱ τρεῖς τελευταῖες μέ τοὺς στίχους «Ἐκ νυκτός ὀρθρίζει τὸ πνεῦμα μου...») καί ἐν συνεχείᾳ τά Τριαδικὰ Τροπάρια τοῦ ἤχου²⁵. Σύμφωνα μέ παλαιότερα Τυπικά (ὅπως αὐτό τῆς μονῆς Εὐεργέτιδος, 12ος αἰ.)²⁶

τό «Αλληλουσία» μέ τά Τριαδικά ψάλλονταν σέ ὅλες τίς μί ἐορτάσιμες ἡμέρες τοῦ ἔτους. Ὅταν, ὁμως, αὐξήθηκαν οἱ ἐορτάσιμες ἡμέρες (μέ τήν αὐξηση τῆς τιμῆς τῶν Ἁγίων), ἡ ψαλμώδησή του περιορίστηκε μόνο στή Σαρακοστή. Τό περιεχόμενο τῶν Τριαδικῶν Τροπαρίων εἶναι συναφές πρός τό περιεχόμενο τοῦ Μεσονυκτικοῦ. Στό τέλος τους, οἱ προσθήκες «προστασίας τῶν Ἀσωμάτων» καί «Πρεσβείας τῆς Θεοτόκου» (ἐπίκληση τῶν Ἁγίων τοῦ ἑβδομαδιαίου ἐορτολογικοῦ κύκλου) τονίζει περισσότερο τόν ἄμνημο ἐορτολογικό χαρακτήρα τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς.

- Καθίσματα ψάλλονται ἀπό τό λειτουργικό βιβλίο τοῦ *Τριωδίου* (τῆς ἡμέρας καί τά προβλεπόμενα «Κατανυκτικά», τά ὁποῖα καταχωρίζονται στό τέλος τοῦ λειτουργικοῦ βιβλίου τοῦ *Τριωδίου*).

- Τό θέμα τῆς στιχολογίας τοῦ Ψαλτηρίου κατά τούς Ὅρθρους τῶν καθημερινῶν τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς εἶναι ἀξιοσημείωτο: εἶναι γνωστό ὅτι ὁλόκληρο τό Ψαλτήριο, χωρισμένο σέ εἴκοσι Καθίσματα ἢ ἐξήντα στάσεις στιχολογεῖται μία φορά ἑβδομαδιαίως. Τήν περίοδο, ὁμως, τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς ἡ χρήση τοῦ Ψαλτηρίου εἶναι ἐντονότερη· ἰδιαίτερος στήν Ἀκολουθία του Ὅρθρου τά Καθίσματα αὐξάνονται κατά ἓνα (τά στιχολογούμενα καθ' ἡμέραν καί κατ' Ἀκολουθία Καθίσματα ὀρίζονται σέ εἰδικούς πίνακες, οἱ ὁποῖοι εὐρίσκονται στό τέλος τοῦ βιβλίου τοῦ Ψαλτηρίου).

- Ὡς πρός τούς Κανόνες, τό Τυπικό περιπλέκεται, μέ δεδομένο ὅτι δέν ψάλλονται («καταλυμπάνονται») οἱ Κανόνες τῆς Ὀκτωήχου. Στήν ψαλμώδηση τῶν ᾠδῶν προβλέπεται ἐναλλαγή τῶν ᾠδῶν τοῦ *Μηναίου* μέ τά Τριώδια, μέ Κοντάκιο τῆς ἡμέρας (ἐάν προβλέπεται) καί *Μηνολόγιο* ἀπό τό *Μηναῖο*.

- Ἡ ὑπόλοιπη Ἀκολουθία εἶναι ἡ προβλεπόμενη ἀπό τό λειτουργικό βιβλίο τοῦ *Τριωδίου*: Φωταγωγικό τοῦ ἤχου καί Ἰδιόμελα ἀποστίχων τῶν Αἰνῶν. Ὡς πρός τά Φωταγωγικά, πρέπει νά διευκρινιστεῖ ὅτι πρόκειται γιά ὀκτώ σύντομα ἄμνημα Τροπάρια (κατά τούς ὀκτώ ἤχους), τά ὁποῖα ἐπέχουν θέση Ἐξαποστειλαρίου κατά τή Μ. Τεσσαρακοστή²⁷. Ἀρχικά ψάλλονται σέ ὅλες τίς μί ἐορτάσιμες ἡμέρες τοῦ ἔτους. Ἐν

τέλει, ὁμως, λόγω τοῦ ἀμνήμου τῆς χαρακτῆρα, περιορίστηκαν καί αὐτά στή Μ. Τεσσαρακοστή.

II) Ὅρθρος καθημερινῶν Μ. Τεσσαρακοστῆς ὅταν συμπίπτει ἐορτασμός Θεομπορικῆς ἐορτῆς

Ἐάν ὁ ἐορτασμός τοῦ Εὐαγγελισμοῦ συμπέσει μέ καθημερινή τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς, τότε προβλέπονται (ἀπό τό Τυπικό) οἱ ἀκόλουθες δύο περιπτώσεις ὡς πρός τήν Ἀκολουθία τοῦ Ὅρθρου:

- Ἐάν συμπέσει μέ τήν Παρασκευή ἢ τό Σάββατο τῆς Γ' ἑβδομάδας τῶν Νηστειῶν, μέ τή Δευτέρα τῆς Δ' ἑβδομάδας, μέ τήν Τρίτη τῆς Δ', ἢ Ε' ἢ ΣΤ' ἑβδομάδας, μέ τήν Τετάρτη ἢ Πέμπτη τῆς Δ' ἢ ΣΤ' ἑβδομάδας, μέ τήν Παρασκευή ἢ τό Σάββατο τῆς Δ' ἑβδομάδας, μέ τή Δευτέρα τῆς Ε' ἢ τῆς ΣΤ' ἑβδομάδας, μέ τήν Τετάρτη τῆς Ε' ἑβδομάδας, μέ τήν Πέμπτη τοῦ Μ. Κανόνα, μέ τήν Παρασκευή τῆς Ε' ἑβδομάδας ἢ μέ τήν Παρασκευή πρό τῶν Βαῖων, ἡ Ἀκολουθία τοῦ Ὅρθρου τελεῖται ἐξ ὁλοκλήρου ἀπό τό *Μηναῖο*²⁸.

- Ἐάν συμπέσει μέ τό Σάββατο τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου, τότε προβλέπονται μικρές παραλλαγές (σέ σχέση μέ τίς προηγούμενες περιπτώσεις) στήν Ἀκολουθία τοῦ Ὅρθρου: κυρίως ἡ ἀργή ψαλμώδηση τοῦ Κοντακίου «Τῆ Ὑπερμάχῳ...», καθώς καί ἡ ἀνάγνωση τῆς α' καί β' στάσεως τῶν Οἰκῶν²⁹.

Εἶναι προφανές ὅτι ἡ Ἀκολουθία τοῦ *Μηναίου* κυριαρχεῖ σέ ὅλες τίς περιπτώσεις Ὅρθρου τῶν καθημερινῶν τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς, κυρίως δέ κατά τό Σάββατο τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου, ἡ Ἀκολουθία τοῦ ὁποῖου εἶχε συντεθεῖ ὡς Ὅρθρος γιά τήν ἐορτή τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Σύμφωνα μέ ὀρισμένα Τυπικά, ὁ Ἀκάθιστος ψαλλόταν πέντε ἡμέρες πρὶν ἀπό τήν ἐορτή τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Πάντως, ἀποτελεῖ τό Κοντάκιο τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ὡς ὁ ὕμνος τῆς σαρκώσεως τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ³⁰.

III) Ὁ Μ. Κανὼν μέ Ὅρθρο

Ὡς «Κανὼν», τό συγκεκριμένο ὕμνογράφημα τοῦ Ἀνδρέα Κρήτης ἐντάσσεται στήν Ἀκολουθία τοῦ Ὅρθρου³¹. Ἡ ὅλη Ἀκολουθία ἐξελίσσειται χωρίς ἰδιατερότητες³²:

- Μετά τό Ἀλληλουΐα ψάλλονται τά Τριαδικά Τροπάρια, σύμφωνα μέ τόν ἦχο τῆς ἑβδομάδας.

- Στιχολογείται τό ἑνδέκατο Κάθισμα τοῦ Ψαλτηρίου καί, ἀκολουθῶς, ψάλλονται τά Ἀποστολικά Καθίσματα καί τό Θεοτοκίό τοῦ ἦχου.

- Μετά ἀπό τόν Ν΄ Ψαλμό, ἀρχίζει ἡ ψαλμώδηση τοῦ Μ. Κανόνα. Σέ κάθε Τροπάριο τῶν ᾠδῶν τοῦ Κανόνα (ἐκτός ἀπό τούς Εἰρημούς) προηγείται ὁ στίχος «Ἐλέησόν με ὁ Θεός, ἐλέησόν με».

- Μετά ἀπό τήν ἀνάγνωση τοῦ Κοντακίου καί τοῦ Οἴκου (καί πρῖν ἀπό τήν Ζ΄ ᾠδή) ψάλλονται οἱ Μακαρισμοί μαζί μέ τά ἀντίστοιχα Τροπάρια.

- Μετά τόν Κανόνα, ψάλλεται τό Φωταγωγικό τοῦ ἦχου, ἀναγινώσκεται τό «Σοὶ δόξα πρέπει...» καί ψάλλονται τά Ἀπόστιχα τῶν Αἰνῶν.

Ἀπό τά παραπάνω καθίσταται σαφές ὅτι κατά τήν ἐπιτέλεση τοῦ Ὁρθρου τοῦ Μ. Κανόνα χρησιμοποιεῖται ἀποκλειστικῶς τό λειτουργικό βιβλίο τοῦ *Τριωδίου*.

IV) Ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος μέ Ὁρθρο

Ἡ προβλεπόμενη τάξη ἐπιτελέσεως Ὁρθρου κατά τό Σάββατο τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου ἔχει ὡς ἀκολουθῶς³³:

- Μετά ἀπό τόν Ἐξάψαλμο, ψάλλεται τό «Θεὸς Κύριος...» (τρεῖς φορές), ἀκολουθούμενο ἀπό τό Αὐτόμελο Τροπάριο «Τό προσταχθέν μυστικῶς...», τό ὁποῖο ψάλλεται ἐπίσης τρεῖς φορές.

- Μετά ἀπό τή Στιχολογία τοῦ Καθίσματος τοῦ Ψαλτηρίου ψάλλεται τό Αὐτόμελο Κοντάκιο «Τῆ ὑπερμάχῳ...» καί ἀκολουθοῦν οἱ εἰκοσιτέσσαρες κατ' ἀλφάβητον Οἴκοι. Ἀνά ἕξι Οἴκους παρεμβάλλονται οἱ Κανόνες τῆς Θεοτόκου (ποιήματα Ἰωσήφ τοῦ ὑμνογράφου).

- Μετά τήν ὀλοκλήρωση τῆς ἀναγνώσεως τῶν Οἴκων, ἀναγινώσκεται τό *Συναξάριο* τοῦ *Μηναίου* καί, ἀκολουθῶς, τό Ὑπόμνημα τοῦ *Τριωδίου*. Ἀκολουθεῖ ἡ ψαλμώδηση τῶν ζ', ν' καί θ' ᾠδῶν τοῦ Κανόνα, τό Ἐξαποστειλάριο καί οἱ Αἶνοι.

3. Η ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ ΟΡΘΡΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ Μ. ΕΒΔΟΜΑΔΑ

(α) ΟΡΘΡΟΣ ΣΑΒΒΑΤΟΥ ΤΟΥ ΛΑΖΑΡΟΥ ΚΑΙ ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΤΩΝ ΒΑΪΩΝ

(I) Ὁρθρος Σαββάτου τοῦ Λαζάρου

Ἡ Ἀκολουθία τοῦ Ὁρθρου τελεῖται ἐξ ὀλοκλήρου ἀπό τό λειτουργικό βιβλίο τοῦ *Τριωδίου*. Μοναδική χρήση τοῦ *Μηναίου* γίνεται γιά τήν ἀνάγνωση τοῦ *Μηνολογίου*.

(II) Ὁρθρος Κυριακῆς τῶν Βαΐων

Τό Τυπικό τοῦ Ὁρθρου τῆς Κυριακῆς τῶν Βαΐων διαμορφώνεται ὡς ἀκολουθῶς:

- Μετά τό «Θεὸς Κύριος...» ψάλλονται τά Ἀπολυτικά ἐκ τοῦ λειτουργικοῦ βιβλίου τοῦ *Τριωδίου* (ἐπομένως, καταλαμβάνεται ἡ Παρακλητική).

- Καθίσματα καί Ἀναβαθμοί ψάλλονται ἀπό τό *Τριώδιο*.

- Κανόνας ψάλλεται ἀπό τό *Τριώδιο* (τό *Μηνολόγιο* ἀναγινώσκεται ἀπό τό *Μηναίο*).

- Ὡς Ἐξαποστειλάριο ψάλλεται τό «Ἅγιος, Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν» (τρεῖς φορές).

- Στους Αἶνους ψάλλονται τά Στιχηρά Ἰδιόμελα, τό Δοξαστικό καί τό «Καὶ νῦν» ἀπό τό *Τριώδιο*.

Εἶναι ἀξιοσημείωτο τό γεγονός ὅτι γιά πρώτη φορά (σέ Ὁρθρο Κυριακῆς τοῦ λειτουργικοῦ βιβλίου τοῦ *Τριωδίου*) δέν χρησιμοποιεῖται ἡ ἀναστάσιμη Ἀκολουθία ἀπό τήν Παρακλητική, γεγονός τό ὁποῖο καταδεικνύει τήν ἰδιαιτερότητα εἰσόδου στή Μ. Ἑβδομάδα.

(β) ΟΡΘΡΟΣ ΣΑΒΒΑΤΟΥ ΤΟΥ ΛΑΖΑΡΟΥ ΚΑΙ ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΤΩΝ ΒΑΪΩΝ, ΟΤΑΝ ΣΥΜΠΕΣΕΙ ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΥ

Ἡ ἀκόλουθη διάταξη τοῦ Τυπικοῦ εἶναι ἐνδεικτική σχετικὰ μέ τίς Ἀκολουθίες τοῦ Σαββάτου τοῦ Λαζάρου καί τῆς Κυριακῆς τῶν Βαΐων, ὅταν συμπέσει ἐορτασμός τοῦ Εὐαγγελισμοῦ: «Τῷ Σαββάτῳ τοῦ Λαζάρου καί τῇ Κυριακῇ τῶν Βαΐων προτάσσεται ἡ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ Ἀκολουθία διὰ τε τὸν λόγον τῆς προτεραιότητος κατὰ χρόνον καὶ διὰ τὸ ὅτι ἐστὶν ἡ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἐορτὴ τὸ κεφάλαιον τῆς σωτηρίας ἡμῶν καὶ πρώτη ἀρχὴ πασῶν τῶν Δεσποτικῶν ἐορτῶν»³⁴. Εἶναι ἡ πρώτη (καὶ πιθανόν ἡ μοναδική περίπτωση), κατὰ τήν ὁποία μία Θεομητορική ἐορτή

προτάσσεται μᾶς Δεσποτικῆς. Οἱ αἰτίες τοῦ γεγονότος αὐτοῦ, τίς ὁποῖες ἐκθέτει τό Τυπικό, εἶναι σαφεῖς καί εὐλογες. Μέ βάση τῆς θέσης αὐτῆ τοῦ Τυπικοῦ, ἀντιλαμβανόμεσθε ὅτι στόν Ὅρθρο τοῦ Σαββάτου τοῦ Λαζάρου καί τῆς Κυριακῆς τῶν Βαΐων, ὅταν συμπέσει ἑορτασμός τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, προτάσσεται ἡ ἀκολουθία τοῦ *Μηναίου*, χωρίς βεβαίως νά παραθεωρεῖται παντελῶς τό λειτουργικό βιβλίο τοῦ *Τριωδίου*.

Μέ βάση τά παραπάνω, ὁ συγκεκριμένος Ὅρθρος τοῦ Σαββάτου τοῦ Λαζάρου διαμορφώνεται ὡς ἀκολούθως:

- Μετά ἀπό τό «Θεὸς Κύριος...», ψάλλεται δύο φορές τό Ἀπολυτίκιο τῆς ἑορτῆς καί μία φορά τό τοῦ Σαββάτου τοῦ Λαζάρου.

- Στά Καθίσματα ψάλλονται τά τοῦ Σαββάτου τοῦ Λαζάρου (σπίν α΄ καί β΄ στιχολογία) καί τά τῆς ἑορτῆς (σπίν γ΄ στιχολογία).

- Στούς Κανόνες προτάσσεται ὁ τῆς ἑορτῆς καί συμπάλλεται ὁ τοῦ Λαζάρου. Μετά τήν Γ΄ ᾠδή ἀναγινώσκειται Κοντάκιο καί Οἶκος τοῦ Λαζάρου καί μετά τήν σ΄ ᾠδή ἀναγινώσκειται Κοντάκιο καί Οἶκος τῆς ἑορτῆς, μαζί μέ τό *Μηνολόγιο* καί τό Ὑπόμνημα τοῦ *Τριωδίου*.

- Ψάλλονται δύο Ἐξαποστειλάρια τῆς ἑορτῆς καί ἓνα τοῦ Λαζάρου.

- Παρομοίως στούς Αἴνους: ψάλλονται τρία Προσόμοια τῆς ἑορτῆς καί τρία Ἰδιόμελα τοῦ Λαζάρου, μέ δοξαστικό τῆς ἑορτῆς.

Ὁ Ὅρθρος τῆς Κυριακῆς τῶν Βαΐων, ὅταν συμπέσει ἑορτασμός τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, διαμορφώνεται ὡς ἀκολούθως:

- Μετά ἀπό τό «Θεὸς Κύριος...», ψάλλεται τό Ἀπολυτίκιο τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, τό τῶν Βαΐων καί ἐκ νέου τό τοῦ Εὐαγγελισμοῦ.

- Στά Καθίσματα ψάλλονται ἐναλλάξ τῶν Βαΐων καί τῆς ἑορτῆς.

- Στούς Κανόνες ψάλλονται, ἐπίσης, ἐναλλάξ ὁ τῆς ἑορτῆς καί ὁ τῶν Βαΐων. Κοντάκιο καί Οἶκος ἀναγινώσκονται τά τῆς ἑορτῆς (καθώς καί τό *Μηνολόγιο*), ἐνῶ ἀναγινώσκειται καί τό Ὑπόμνημα τῶν Βαΐων. Ψάλλεται, ἐπίσης, ἡ ἐνάτη τῆς ἑορτῆς, μαζί μέ τήν ἐνάτη τῶν Βαΐων.

- Ἐξαποστειλάρια ψάλλονται τά τῆς ἑορτῆς, ἐνῶ στούς Αἴνους ψάλλονται τά προσόμοια τῆς ἑορτῆς

καί τά Ἰδιόμελα τῶν Βαΐων. Δοξαστικό ψάλλεται τό τῶν Βαΐων, «Καί νῦν...» τό τῆς ἑορτῆς.

Ἀπό τά παραπάνω συμπεραίνουμε ὅτι στόν Ὅρθρο τῆς Κυριακῆς τῶν Βαΐων, ὅταν συμπέσει ἑορτασμός τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ψάλλεται ὁλόκληρη ἡ Ἀκολουθία ἀπό τό *Μηναῖο*, ἐνῶ παρεμβάλλονται τά τῆς ἑορτῆς τῶν Βαΐων ἀπό τό λειτουργικό βιβλίο τοῦ *Τριωδίου*.

(γ) ΟΡΘΡΟΣ Μ. ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Στούς Ὅρθρους τῆς Μ. Ἑβδομάδας κυριαρχεῖ τό λειτουργικό βιβλίο τοῦ *Τριωδίου*. Ὡς ἰδιαιτερότητες, θά πρέπει νά ἐπισημανθοῦν τά ἀκόλουθα:

- Ὑπάρχουν διαφοροποιήσεις στούς Κανόνες. Στόν Ὅρθρο τῆς Μ. Δευτέρας ὁ Κανόνας εἶναι *Τριώδιος* (α΄, ν΄ καί θ΄ ᾠδές), τῆς Μ. Τρίτης εἶναι *Διώδιος* (ν΄ καί θ΄ ᾠδές), τῆς Μ. Τετάρτης εἶναι *Τριώδιος* (γ΄, ν΄ καί θ΄ ᾠδές), τῆς Μ. Πέμπτης ὁ Κανόνας εἶναι πλήρης, ἐνῶ τῆς Μ. Παρασκευῆς ὁ Κανόνας εἶναι ἐκ νέου *Τριώδιος* (ε΄, ν΄ καί θ΄ ᾠδές). Τό Μ. Σάββατο προβλέπεται πλήρης Κανόνας.

- Στούς Αἴνους τῶν Ὅρθρων τῆς Μ. Δευτέρας, Μ. Τρίτης, Μ. Τετάρτης, Μ. Πέμπτης καί Μ. Παρασκευῆς προβλέπονται Στιχηρά Ἰδιόμελα καί Ἀπόστιχα Ἰδιόμελα, παρεμβαλλομένων τοῦ «Σοὶ δόξα πρέπει... Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῶ...» (δέν προβλέπεται, δηλαδή, μεγάλη Δοξολογία). Στόν Ὅρθρο, ὅμως, τοῦ Μ. Σαββάτου προβλέπονται μόνο στιχηρά Ἰδιόμελα καί μεγάλη Δοξολογία, προφανῶς γιά νά ὑπάρξει δυνατότητα περιφορᾶς τοῦ Ἐπιταφίου κατά τήν ψαλμώδηση τοῦ Ἀσματικοῦ «Ἅγιος ὁ Θεός...».

- Οἱ Ὅρθροι τῆς Μ. Δευτέρας, Μ. Τρίτης, Μ. Τετάρτης καί Μ. Πέμπτης παρουσιάζουν ἐνιαία τάξη. Στόν Ὅρθρο τῆς Μ. Παρασκευῆς παρατηροῦνται ἰδιαιτερότητες: δέν προβλέπονται Καθίσματα, ἀλλά ὑπάρχουν ὑμνογραφήματα πού δέν προβλέπονται στούς Ὅρθρους τῶν ὑπολοίπων ἡμερῶν: τά δεκαπέντε Ἀντίφωνα καί οἱ Μακαρισμοί, καθὼς καί οἱ δώδεκα εὐαγγελικές περικοπές, οἱ ἀναφερόμενες στό Πάθος τοῦ Κυρίου, εἰλημμένες ἀπό τά τέσσερα Εὐαγγέλια, μέ κυρίαρχα τό κατά Ἰωάννην καί τό κατά Ματθαῖον. Θά πρέπει νά σημειωθεῖ ὅτι ἡ Μ. Παρασκευή

ἀποτελεί ημέρα μέ πλουσιότατες Ἀκολουθίες. Τό ὑψηλό ἐορτολογικό της περιεχόμενο ὑπαγόρευσε τήν ὑπαρξη δώδεκα εὐαγγελικῶν ἀναγνωσμάτων στόν Ὅρθρο, ὥστε νά ἀναγνωσθοῦν ὅλες οἱ λεπτομέρειες τοῦ Πάθους.

Τό Ἰδιόμελο τοῦ ΙΕ' ἀντιφώνου «Σήμερον κρεμᾶται ἐπὶ ξύλου...» (σέ ἦχο πλ. τοῦ β') ἀποτελοῦσε ἐμμελές ἀνάγνωσμα τοῦ ἱερέα. Ἡ περιφορὰ τοῦ Ἐσταυρωμένου (κατά τήν ἐμμελῆ ἐκφώνηση τοῦ Ἰδιομέλου) ἀποτελεῖ μεταγενέστερη τελετουργική συνήθεια (στήν Πατριαρχική τάξη υἱοθετήθηκε τό 1864, ἐνῶ μέχρι σήμερα δέν προβλέπεται στό λειτουργικό τυπικό τοῦ Ἁγίου Ὅρους). Πιθανόν, ὅμως, νά ἔχει τίς ρίζες της στήν προσκύνηση τῶν λειψάνων τοῦ Τιμίου Σταυροῦ (σέ Ἱεροσόλυμα καί Κωνσταντινούπολη) κατά τί συγκεκριμένη ημέρα³⁵.

Ἄλλη ἰδιαιτερότητα τοῦ Ὅρθρου τῆς Μ. Παρασκευῆς εἶναι ἡ ἀνάγνωση τῶν δώδεκα εὐαγγελικῶν περικοπῶν. Ἡ σχετική ἔρευνα ἔχει ἀποδείξει ὅτι τά ἔνδεκα ἐωθινά ἀπετέλεσαν τό πρότυπο διαμορφώσεως τῶν ἔνδεκα περικοπῶν πού διαβάζονται κατά τήν ἀκολουθία τῶν Παθῶν (Ὅρθρος Μ. Παρασκευῆς)³⁶. Τό σύστημα αὐτό τῆς κατ' ἀναλογία πράξεως δέν εἶναι ἄγνωστο στή λειτουργική μας παράδοση³⁷. Στήν προκειμένη περίπτωση οἱ ἔνδεκα περικοπές τοῦ Πάθους διαβάζονται σέ διάφορα σημεία τοῦ Ὅρθρου τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς, παρεμβαλλόμενες μεταξύ τῶν δεκαπέντε ἀντιφώνων καί διαφορῶν ἄλλων Τροπαρίων τῆς Ἀκολουθίας. Τά ἔνδεκα, ὅμως, ἀναστάσιμα ἐωθινά οὐδέποτε διαβάζονται ὅλα μαζί. Καί τά διπλά ἀκόμη Εὐαγγέλια δέν ἐπιτρέπονται στήν Ἀκολουθία τοῦ Ὅρθρου, ὅπως αὐτό μπορεῖ νά συμβεῖ στή θεία Λειτουργία³⁸.

Τό δωδέκατο Εὐαγγέλιο τῶν Παθῶν, τό ὁποῖο διαβάζεται ἀπό τόν διάκονο στόν ἄμβωνα καί ὄχι ἀπό τόν ἱερέα στήν Ὁραία Πύλη, ὅπως τά ἄλλα ἔνδεκα, δέν ὑπῆρχε ἐξ ἀρχῆς ὡς Εὐαγγέλιο τῶν Παθῶν. Πρόκειται περὶ τοῦ εὐαγγελικοῦ ἀναγνώσματος τοῦ Ὅρθρου τοῦ Μ. Σαββάτου, τό ὁποῖο σέ ἄγνωστη χρονική περίοδο μετατέθηκε ὡς δωδέκατο Εὐαγγέλιο στήν Ἀκολουθία τῶν Παθῶν. Εἶναι προφανές ὅτι τό περιεχόμενό του ἀναφέρεται σέ γεγονότα πού συνέβησαν

«τῆ ἐπαύριον, ἥτις ἐστὶ μετὰ τὴν Παρασκευὴν», ἀφοῦ κάνει λόγο γιὰ σφράγιση τοῦ τάφου μέ τόν λίθο ἀπὸ τὴν κουστωδιά τῶν Γραμματέων καί Φαρισαίων³⁹. Σύμφωνα μέ τόν καθηγητὴ Ἰω. Φουντούλη ἡ μετάθεση αὐτὴ «ἴσως ἔγινε τμηματικά κατά τόπους ὅταν εἶχε λησμονηθεῖ ὁ ἀρχικός λόγος προτιμίσεως τοῦ ἀριθμοῦ ἔνδεκα-ἀπόστολοι, μάρτυρες τῆς Ἀναστάσεως- καί ἡ ἄμεση συνάρτηση τῶν ἔνδεκα Εὐαγγελίων τοῦ Πάθους πρὸς τὰ ἔνδεκα ἐωθινὰ ἀναστάσιμα Εὐαγγέλια, καθ' ἕλξιν ἀπὸ τόν πλησιέστερο ἱερό ἀριθμό, τό δώδεκα»⁴⁰.

Ὁ πυρήνας τοῦ Ὅρθρου τῆς Μ. Παρασκευῆς ἀνάγεται στήν ἀρχαία ἱεροσολυμιτικὴ λειτουργικὴ πράξη⁴¹. Αὐτὴ ἡ πράξη ὠδήγησε (ὑπὸ τὴν ἐπίδραση τοῦ βυζαντινοῦ Τυπικοῦ) στήν κατά τόν 9ο αἰ. διαμόρφωση στήν Κωνσταντινούπολη τῆς σημερινῆς «Ἀκολουθίας τῶν Παθῶν»⁴².

Στόν Ὅρθρο τοῦ Μ. Σαββάτου ὑπάρχουν Καθίσματα, ἀλλὰ πρὶν ἀπὸ αὐτὰ προβλέπονται (καί πάλι) ὑμνογραφήματα πού δέν ὑπάρχουν στοὺς Ὅρθρους τῶν ὑπολοίπων ἡμερῶν: τὰ ἐγκώμια (παιδικό εἶδος, τό ὁποῖο προῦλθε ἀπὸ τόν Ἄμωμο καί ψάλλεται μαζί του⁴³) σέ τρεῖς στάσεις καί τὰ Ἀναστάσιμα Εὐλογητάρια (μοναδικὴ περίπτωση Ὅρθρου, κατά τόν ὁποῖο τὰ Καθίσματα ψάλλονται μετὰ ἀπὸ τὰ Εὐλογητάρια). Ἰδιαιτέρως πρέπει νά τονιστεῖ ἡ σημασία τῆς ὑπάρξεως τοῦ «Ἀμώμου», στοιχεῖο τό ὁποῖο παραπέμπει σέ ἀρχαιότερη μορφή τῆς ἐωθινῆς προσευχῆς, ὅταν ὁ «Ἄμωμος» (βασικό στοιχεῖο τῆς Ἀκολουθίας τοῦ Μεσονυκτικοῦ) δέν εἶχε ἀποσπασθεῖ ἀπὸ τὴν Ἀκολουθία τοῦ Ὅρθρου⁴⁴. Ὁ σύνδεσμος, πάντως, τοῦ Ἐπιταφίου θρήνου μέ τόν Ὅρθρο συντελεῖται στοὺς ὑστεροὺς βυζαντινοὺς χρόνους⁴⁵, ἀπαντᾷ δέ γιὰ πρώτη φορὰ σέ χειρόγραφο τοῦ ΙΕ' αἰ.⁴⁶.

(δ) ΟΡΘΡΟΣ Μ. ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ, ΟΤΑΝ ΣΥΜΠΕΣΕΙ ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΥ

Ἐάν ἡ ἐορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ συμπέσει μέ τὴ Μ. Δευτέρα, Μ. Τρίτη καί Μ. Τετάρτη, τό ἐσπέρας τῆς προηγουμένης ἡμέρας ψάλλεται ὁ Μ. Ἐσπερινός, ὅπως προβλέπεται στό *Μηνναῖο*.

Τό πρωϊ τῶν συγκεκριμένων ἡμερῶν ψάλλεται ὁ Ὕμνος τῆς ἑορτῆς (Μηνναῖο) καί ἀκολουθεῖ ἡ Λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου.

Στὴν περίπτωση πού ὁ ἑορτασμός συμπέσει μέ τή Μ. Πέμπτη, ὁ Ὕμνος περιλαμβάνει συνδυασμό τῆς Ἀκολουθίας τῆς ἑορτῆς καί τῆς Ἀκολουθίας ἀπό τό λειτουργικό βιβλίου τοῦ *Τριψιδίου* ὡς ἀκολουθως:

- Ἀπολυτικά καί Καθίσματα μόνο τῆς ἑορτῆς.

- Κανόνας τῆς ἑορτῆς· μετά τὴν γ' ᾠδή ἀναγνώσκεται τό Κοντάκιο καί ὁ Οἶκος τοῦ *Τριψιδίου* καί ψάλλεται τό Κάθισμα τοῦ *Τριψιδίου* καί τό τῆς ἑορτῆς. Μετά τὴν σ' ᾠδή ἀναγνώσκεται τό Κοντάκιο καί ὁ Οἶκος τῆς ἑορτῆς, τό *Μηνολόγιο* τῆς ἑορτῆς καί τό Ὑπόμνημα τοῦ *Τριψιδίου*.

- Στίς Καταβασίες ψάλλεται τό «Ἀνοιξω τὸ στόμα μου...» ἐνάτη ᾠδή ψάλλεται τῆς ἑορτῆς.

- Στούς Αἴνους ψάλλονται τό Ἰδιόμελο τοῦ *Τριψιδίου* καί τὰ Προσόμοια τῆς ἑορτῆς. Δοξαστικό ψάλλεται ἀπό τό *Τριψίδιο*, ἐνῶ τό «Καὶ νῦν...» ψάλλεται τῆς ἑορτῆς.

Ἐάν ἡ ἑορτή τοῦ Εὐαγγελισμοῦ συμπέσει μέ τὴν Μ. Παρασκευή ἢ τό Μ. Σάββατο, ὁ ἑορτασμός μετατίθεται τὴν Κυριακή τοῦ Πάσχα (θὰ ἀναφερθοῦμε στὰ πλαίσια τῶν Ὕμνων τοῦ *Πεντηκοσταρίου*). Τό *Τυπικό* τοῦ Βιολάκη εἶναι κατηγορηματικό ὡς πρὸς τὴν μετάθεσιν ἑορτασμοῦ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ὅταν συμπέσει μέ τὴ Μ. Παρασκευή (σ. 234)⁴⁷. Ὑπάρχει, ὅμως, καί ἡ μαρτυρία τοῦ ἀγιορειτικοῦ *Τυπικοῦ* τῆς μονῆς τοῦ Ἁγίου Παύλου, σύμφωνα μέ τό ὅποιο, ὅταν ὁ Εὐαγγελισμός συμπέσει μέ τὴ Μ. Παρασκευή, ψάλλονται (στὴν πράξιν) δύο Ἑσπερινοί: ὁ πρῶτος τό πρωϊ τῆς Μ. Πέμπτης, μαζί μέ τὴ Λειτουργία τοῦ Μ. Βασιλείου. Ὁ δεύτερος τελεῖται τό βράδυ τῆς Μ. Πέμπτης, πρὶν ἀπὸ τὸν Ὕμνον τῶν Παθῶν τοῦ Κυρίου. Στὴν περίπτωση αὐτή, λοιπόν, ὁ Ὕμνος τῆς Μ. Παρασκευῆς τελεῖται μαζί μέ τὸν Ὕμνον τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, μέ ἀποτέλεσμα μετά τό ἔβδομο Εὐαγγέλιο νὰ ψάλλονται πολυέλεος καί Καθίσματα τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, νὰ ἀκολουθοῦν ἀντίφωνα καί προκείμενο, Εὐαγγέλιο τοῦ Ὕμνου τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, πεντηκοστός ψαλμός, «Σῶσον ὁ Θεὸς τὸν λαόν σου...» καί, ἀκολουθως,

τό ὄγδοο Εὐαγγέλιο καί ἡ ὑπόλοιπη ἀκολουθία τῶν Παθῶν⁴⁸. Φαίνεται ὅτι παρόμοιο *Τυπικό* ἴσχυε μόνο γιὰ τὰ μοναστήρια, τὰ ὅποια ἦσαν ἀφιερωμένα στὸν Εὐαγγελισμό⁴⁹.

(Β) Η ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ ΟΡΘΟΥ ΣΤΟ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΑΡΙΟ

Τό *Πεντηκοστάριο*⁵⁰ εἶναι τό λειτουργικό βιβλίο τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τό ὅποιο, ὅπως εἶναι διαμορφωμένο σήμερα, καλύπτει ὑμνογραφικά καί ἑορτολογικά τὴ χρονικὴ περίοδο ἀπὸ τὴν Κυριακή τῆς Ἀναστάσεως ἕως τὴν Κυριακή τῶν Ἁγίων Πάντων⁵¹. Τό ὑμνογραφικό ὕλικό τοῦ *Πεντηκοσταρίου* καλύπτει τίς Κυριακές τοῦ Πάσχα, τοῦ Θωμᾶ, τῶν Μυροφόρων, τοῦ Παραλύτου, τῆς Σαμαρείτιδος, τοῦ Τυφλοῦ, τῶν Ἁγ. Πατέρων τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, τῆς Πεντηκοστῆς καί τῶν Ἁγίων Πάντων⁵². Ἐπίσης, περιλαμβάνει τό ὑμνογραφικό ὕλικό ὄλων τῶν ἐνδιαμέσων ἡμερῶν, καθὼς καί τῶν ἑορτῶν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς⁵³, τῆς Μεσοπεντηκοστῆς, τῆς Δευτέρας μετά τὴν Πεντηκοστή (τοῦ Ἁγίου Πνεύματος) καί τῆς Ἀναλήψεως.

Ὅπως ἰσχύει καί γιὰ τὴν περίοδο τοῦ *Τριψιδίου*, ἡ περίοδος τοῦ *Πεντηκοσταρίου* ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν ἑορτασμό τοῦ Πάσχα⁵⁴. Ἄν ἡ περίοδος τοῦ *Τριψιδίου* ἀποσκοπεῖ στὴν ἐπικαιροποίηση τοῦ ἀρχιερατικοῦ ἔργου τοῦ Κυρίου, ἡ περίοδος τοῦ *Πεντηκοσταρίου* ἀπεικονίζει τό βασιλικὸ ἀξίωμα του, ὡς νικητῆ τοῦ θανάτου καί ἀρχηγοῦ τῆς ζωῆς⁵⁵. Μέ ἄξονα τὴν ἑορτὴ τοῦ Πάσχα αἰτιολογεῖται ὁ σύνδεσμος τῶν δύο λειτουργικῶν βιβλίων (*Τριψιδίου* καί *Πεντηκοσταρίου*), καθὼς καί τό γεγονός ὅτι σέ χειρόγραφα τοῦ Ἁγίου Ὕμου τὰ δύο λειτουργικά βιβλία περιέχονται σέ μία ἐνιαία συλλογή⁵⁶. Ἐνα ἀκόμη στοιχεῖο, τό ὅποιο ἐμφαίνει τὴν συνάφεια τῶν δύο λειτουργικῶν βιβλίων, εἶναι τό γεγονός ὅτι οἱ ὑμνογράφοι καί τῶν δύο βιβλίων εἶναι σχεδόν οἱ ἴδιοι (στὸ *Τριψίδιο* ὑπερισχύουν οἱ Στουδίτες, ἐνῶ στὸ *Πεντηκοστάριο* οἱ ἐκ Παλαιστίνης).

Εἰσαγωγικῶς νὰ τονίσουμε ὅτι τό λειτουργικό βιβλίο τοῦ *Πεντηκοσταρίου* εἶναι τό κυρίαρχο (γιὰ τὴν Τάξιν τοῦ Ὕμου), ἐφ' ὅσον μάλιστα ὁ ἀναστάσιμος χαρακτήρας του συμπεριλαμβάνει

καί τόν ἀναστάσιμο χαρακτήρα τῆς *Παρακλητικῆς* (ἢ ὁποία καταλιμπάνεται κατά τήν περίοδο τοῦ *Πεντηκοσταρίου*). Τό γεγονός αὐτό ἀποτελεῖ καί τή βασική διαφοροποίηση *Τριωδίου* καί *Πεντηκοσταρίου* ὡς πρὸς τήν Τάξη τοῦ Ὁρθρου (στό *Τριώδιο* προβλέπεται καί τό λειτουργικό βιβλίον τῆς *Παρακλητικῆς*).

Ἐνα ἄλλο ἰδιαίτερο στοιχεῖο ἀφορᾷ τούς Ὁρθρους τῆς Διακαινησίμου ἐβδομάδας: τό πρῶτο μέρος τοῦ Ὁρθρου παραλείπεται καί ἐπομένως ὁ Ὁρθρος ξεκινᾷ μέ τήν τριαδική ἐκφώνηση: «Δόξα τῇ ἀγία, καί ὁμοουσίῳ, καί ζωοποιῷ, καί ἀδιαιρέτῳ Τριάδι πάντοτε, νῦν καί ἀεὶ καί εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων». Ἐπίσης, τούς Ὁρθρους τῆς Διακαινησίμου ἐβδομάδας, ἀντὶ τοῦ θεομητορικοῦ ὕμνου «Τὴν Τιμιωτέραν» ψάλλεται ἡ Θ' ᾠδή τοῦ Κανόνα τοῦ Πάσχα, δηλαδή τό «Φωτίζου, φωτίζου, ἡ νέα Ἰερουσαλήμ».

1. Ο ΟΡΘΡΟΣ ΤΩΝ ΚΥΡΙΑΚΩΝ ΤΟΥ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΑΡΙΟΥ

Οἱ Ὁρθροὶ τῶν Κυριακῶν τοῦ *Πεντηκοσταρίου* (ἕξι Κυριακές, Κυριακῆς τῶν Πατέρων τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, Κυριακῆς τῆς Πεντηκοστῆς καί Κυριακῆς τῶν Ἁγίων Πάντων) δέν παρουσιάζουν ἰδιαιτερότητες, ἐφ' ὅσον ἡ Ἀκολουθία εἶναι ἡ προβλεπόμενη ἀπὸ τό ἀντίστοιχο λειτουργικό βιβλίον, μέ μοναδική ἐξαιρέση τῆς χρήσης τοῦ *Μηναίου* στὴν ἀνάγνωσις τοῦ Μηνολογίου.

Υπάρχει, ὅμως, ἓνα πρόβλημα μέ τὰ ἐωθινὰ Εὐαγγέλια τοῦ Ὁρθρου τῶν Κυριακῶν τοῦ *Πεντηκοσταρίου*. Ὡς γνωστόν, τὰ προβλεπόμενα ἐωθινὰ Εὐαγγέλια εἶναι ἔνδεκα⁵⁷ καί ἀναγινώσκονται κατά τάξη ἀπὸ τὴν ἀγρυπνία τοῦ Πάσχα καί κατά τὴ διάρκεια τῆς Διακαινησίμου ἐβδομάδας⁵⁸. Δέν μποροῦν, ὅμως, νὰ κατανεμηθοῦν στοὺς Ὁρθρους τῶν Κυριακῶν τοῦ *Πεντηκοσταρίου*, διότι ὁ ἀριθμὸς τῶν συγκεκριμένων Ὁρθρων εἶναι μικρότερος τοῦ ἔνδεκα⁵⁹. Ἦταν ἐπιβεβλημένο νὰ γίνεῖ ἐπιλογή. Ἔτσι, γιὰ τίς Κυριακῆς πρὶν ἀπὸ τὴν Ἀνάληψη προτιμήθηκαν ἐκεῖνα τὰ ἐωθινὰ, τὰ ὁποία δέν ἀναφέρονται στό γεγονός τῆς Ἀναλήψεως. Κατὰ τὸν Ὁρθρο τῆς Ἀναστάσεως ἀναγινώσκεται τό

δεύτερο ἐωθινόν, ἂν καί τό Τυπικὸ τοῦ Βιολάκη προβλέπει ἀνάγνωσις τοῦ «Ὁπὲ Σαββάτων...» (ἀπὸ τό Εὐαγγέλιον τῆς Θ. Λειτουργίας τοῦ Μ. Σαββάτου)⁶⁰. Τό δεύτερο ἐωθινόν, τό ὁποῖο διαβάζεται σήμερα στὴν τελετὴ τῆς Ἀναστάσεως εἶναι στοιχεῖο μεταγενέστερο. Στὰ περισσότερα Τυπικά ἀπὸ τὸν ΙΑ' ἕως τὸν ΙΘ' αἰῶνα δέν ὑπάρχει εὐαγγελικὸ ἀνάγνωσμα στὴν Ἀκολουθία αὐτή, ὅπως συμβαίνει μέ τοὺς Σλάβους μέχρι σήμερα⁶¹. Τό δεύτερο ἐωθινόν μαρτυρεῖται ἀπὸ τὸν ΙΑ' αἰῶνα ὡς εὐαγγελικὸ ἀνάγνωσμα στό τέλος τοῦ Ὁρθρου τοῦ Πάσχα καί ὄχι ὡς ἀνάγνωσμα τῆς τελετῆς τῆς Ἀναστάσεως. Φαίνεται ὅτι ἐπεκράτησε λόγω τῆς συντομίας του, ἐνῶ σέ ὀρισμένους τόπους (ὅπως στό Ἅγιον Ὅρος) ἐπικρατεῖ ἡ διπλὴ ἀνάγνωσις (τοῦ δευτέρου ἐωθινοῦ καί τοῦ «Ὁπὲ Σαββάτων...»). Ἄς σημειωθεῖ ὅτι τό ἐωθινόν Εὐαγγέλιον τοῦ Ὁρθρου τῆς Ἀναστάσεως εἶναι τό μόνο, τό ὁποῖο δέν ἀναγινώσκεται ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ Βήματος, ἀλλὰ ἔξω ἀπὸ τὸν Ναό, ὡς συμβολισμὸς μιᾶς χαρούμενης κινητοποίησης τῶν Μαθητῶν ὅταν πληροφορηθῆκαν τό γεγονός τῆς Ἀναστάσεως⁶².

Κατὰ τὴν Κυριακὴ τοῦ Θωμᾶ ἀναγινώσκονται δύο Εὐαγγέλια: τό πρῶτο ἐωθινόν στὸν Ὁρθρο⁶³ καί τό ἔννατο στή Θ. Λειτουργία. Στὴν Κυριακὴ τῶν Μυροφόρων ἀναγινώσκονται τό τέταρτο ἐωθινόν στὸν Ὁρθρο καί στή Λειτουργία τό Εὐαγγέλιον περιέχει τό δεύτερο ἐωθινόν. Τό τρίτο ἐωθινόν παραλείπεται διότι ἀναφέρεται στὴν Ἀνάληψη. Τὴν Κυριακὴ τοῦ Παραλύτου διαβάζεται τό πέμπτο ἐωθινόν, ἐνῶ δέν διαβάζεται τό ἕκτο (παραλείπεται γιὰ τοὺς ἴδιους λόγους μέ τό τρίτο ἐωθινόν), μέ ἀποτέλεσμα τὴν Κυριακὴ τῆς Σαμμαρείτιδας νὰ διαβάζεται τό ἕβδομο καί τὴν Κυριακὴ τοῦ Τυφλοῦ τό ὄγδοο ἐωθινόν. Τό δέκατο ἐωθινόν διαβάζεται στὸν Ὁρθρο τῆς Κυριακῆς τῶν Πατέρων (τό ἔννατο ἔχει ἀναγνωσθεῖ τὴν Κυριακὴ τοῦ Θωμᾶ). Νὰ σημειωθεῖ ὅτι στή σύγχρονη ἔκδοσις τοῦ *Πεντηκοσταρίου* προβλέπεται Παράρτημα (στό τέλος τοῦ βιβλίου) μέ ὅλα τὰ ἐωθινὰ Εὐαγγέλια τῆς περιόδου⁶⁴.

2. ΟΡΘΡΟΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ ΟΤΑΝ ΣΥΜΠΕΣΕΙ ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΥ

Σύμφωνα με τό *Τυπικό* του Βιολάκη (σσ. 325-236), στην περίπτωση μεταθέσεως του έορτασμού του Εύαγγελισμού κατά την Κυριακή του Πάσχα προβλέπονται (στόν Ὅρθρο) τά ακόλουθα:

- Μετά τά έωθινά Εύαγγέλια, τό «Δόξα τῇ ἁγία...» καί τό «Χριστός Ἀνέστη...», ψάλλεται τό Ἀπολυτίκιο του Εύαγγελισμού, ακολουθεῖ δέ ἡ μικρά Συναπτή καί ὁ Κανόνας τῆς Ἀναστάσεως, μαζί μέ τόν Κανόνα τῆς έορτῆς. Στό τέλος τῆς κάθε ᾠδῆς, ψάλλεται τρεῖς φορές τό «Χριστός Ἀνέστη...» καί τό «Ἀναστάς ὁ Ἰησοῦς...», ακολουθεῖ δέ ἡ Αἴτησις.

- Μετά τήν γ' ᾠδή ἀναγινώσκονται τό Κοντάκιο καί ὁ Οἶκος του Πάσχα, μετά δέ τήν σ' ᾠδή ἀναγινώσκειται Κοντάκιο καί Οἶκος τῆς έορτῆς του Εύαγγελισμού.

- Μετά τό Προκείμενο του Εύαγγελισμού («Εύαγγελίζεσθε ἡμέραν ἐξ ἡμέρας...»), ἀναγινώσκειται τό Εύαγγέλιο τῆς έορτῆς του Εύαγγελισμού (πρόκειται περί του ἰδίου εὐαγγελικοῦ ἀναγνώσματος μέ τό τῆς Θ. Λειτουργίας). Ἀκολουθεῖ τό «Ἀνάστασιν Χριστοῦ...» (τρεῖς φορές), «Δόξα...» «Καί νῦν...» τό «Ταῖς τῆς Θεοτόκου...» καί τό Ἰδιόμελο του Εύαγγελισμού («Εύαγγελίζεται ὁ Γαβριήλ...»).

- Ἡ ἐνάτη ᾠδή ψάλλεται καί ἀπό τούς δύο Κανόνες.

- Ἐξαποστειλάρια ψάλλονται τό του Πάσχα καί τό τῆς έορτῆς του Εύαγγελισμού. Παρομοίως στους Αἶνους: ψάλλονται τέσσερα ἀναστάσιμα καί τέσσερα τῆς έορτῆς, μέ Δοξαστικό τῆς έορτῆς.

Τό συμπέρασμα ἀπό τά παραπάνω εἶναι ὅτι στήν περίπτωση συνεορτασμοῦ του Πάσχα μέ τόν Εύαγγελισμό τῆς Θεοτόκου προβλέπεται συνδυαστική χρήση του λειτουργικοῦ βιβλίου του *Πεντηκοσταρίου* μέ τό του *Μηναίου* του Μαρτίου.

3. ΟΡΘΡΟΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΩΝ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΑΡΙΟΥ

(α) ΟΡΘΡΟΣ ΜΕΣΟΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΣ, ΑΝΑΛΗΨΕΩΣ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

Οἱ συγκεκριμένοι Ὅρθροι καθορίζονται ἀποκλειστικῶς ἀπό τό λειτουργικό βιβλίο του *Πεντηκοσταρίου*, μέ χρήση του *Μηναίου* μόνο γιά τήν ἀνάγνωσις του Μηνολογίου. Μέ βάση ὅσα ἀναφέρθηκαν παραπάνω περί τῶν έωθινῶν Εύαγγελίων στους Ὅρθρους τῶν Κυριακῶν του *Πεντηκοσταρίου*, σημειώνουμε ὅτι τήν Πέμπτη τῆς Ἀναλήψεως διαβάζονται τά δύο έωθινά πού εἶχαν παραληφθεῖ: τό τρίτο στόν Ὅρθρο καί τό ἕκτο στή Λειτουργία.

Ὡς πρός τίς Καταβασίες του Ὅρθρου τῆς Ἀναλήψεως πρέπει νά σημειωθοῦν τά ακόλουθα:

Ἐπάρχει ἡ ἀπορία· γιατί ψάλλονται κατά τόν Ὅρθρο τῆς έορτῆς τῆς Ἀναλήψεως οἱ Καταβασίες «Θεῖω καλυφθεῖς», οἱ ὁποῖες ἀνήκουν στήν Πεντηκοστή, καί ὄχι οἱ Καταβασίες «Τῷ σωτῆρι Θεῷ», οἱ ὁποῖες ἀνήκουν στήν Ἀνάληψη καί ψάλλονται τήν Κυριακή του Τυφλοῦ;

Πράγματι, οἱ εἰρμοί «Τῷ σωτῆρι Θεῷ» εἶναι εἰδικοί γιά τήν έορτή τῆς Ἀναλήψεως, καί μάλιστα εἶναι εἰρμοί του πρώτου Κανόνος τῆς έορτῆς, καί γι' αὐτό, ἀσχέτως ἂν ψάλλονται τήν Κυριακή του Τυφλοῦ, ἐπιγράφονται Καταβασίες τῆς Ἀναλήψεως καί ὄχι του τυφλοῦ.

Τό ἀπό αἰῶνων καθιερωμένο σύστημα τῶν Καταβασίων θέλει συχνά τίς Καταβασίες μιᾶς έορτῆς νά ἀρχίζουν νά ψάλλονται ἀπό τήν ἀμέσως προηγούμενη μεγάλη έορτή, δημιουργώντας ἔτσι μία προεόρτιο περίοδο καί τρόπον τινά συμπλέκοντας τή μία έορτή μέ τήν ἄλλη. Ἔτσι οἱ Καταβασίες τῶν Χριστουγέννων ἀρχίζουν νά ψάλλονται ἀπό ἀνήμερα τῶν Εἰσοδίων, οἱ Καταβασίες τῶν Φώτων ἀπό τήν Περιτομή, οἱ Καταβασίες τῆς Μεταμορφώσεως ἀπό του Ἁγίου Παντελεήμονος, οἱ Καταβασίες του Σταυροῦ ἀπό ἀνήμερα τῆς Μεταμορφώσεως, οἱ Καταβασίες τῆς Ἀναλήψεως ἀπό τήν Κυριακή του Τυφλοῦ,

καί οί Καταβασίες τῆς Πεντηκοστῆς ἀπό τήν Πέμπτη τῆς Ἀναλήψεως.

Τό σύστημα αὐτό βέβαια δέν ἐφαρμόζεται μέ ἀπόλυτο τρόπο, οὔτε ἰσχύει παντοῦ καί πάντοτε, διότι π.χ. δέν εἶναι δυνατόν νά ψάλλουμε τίς καταβασίες τοῦ Πάσχα ἀπό τήν Κυριακή τῶν Βαΐων. Ὑπάρχουν καί ἄλλες ἐξαιρέσεις, οἱ ὁποῖες δέν εἶναι τοῦ παρόντος. Ἄς κρατήσουμε ἀπλῶς ὅτι ὑπάρχει αὐτή ἡ γενική ἀρχή τοῦλάχιστον στά παραδείγματα πού ἀναφέρθηκαν, καί ὅτι ἐδῶ ἐντάσσεται καί ἡ περίπτωση τῶν Καταβασιῶν τῆς Ἀναλήψεως. Πιθανόν ὑπάρχει καί ἕνας βαθύτερος θεολογικός συμβολισμός σέ κάποιες περιπτώσεις.

Τό βέβαιον εἶναι ὅτι σέ ἐμᾶς σήμερα τό σύστημα αὐτό ἤχει λίγο παράξενα, ἀλλά ὅταν θεσπίστηκε αὐτή ἡ ἀρχή, οἱ κανόνες ψάλλονταν ὁλόκληροι, ὁπότε στούς ναούς ἀκούγονταν ἐπαρκῶς οἱ εἰρ-μοί «Τῷ σωτῆρι Θεῷ» καί τά ἄλλα Τροπάρια τῶν Κανόνων τῆς Ἀναλήψεως, ἐπομένως δέ ἡ ψαλ-μώδηση καί τῶν εἰρμῶν τῆς Πεντηκοστῆς ἦταν μία εὐχάριστη ἐναλλαγή καί ἕνα θεολογικό καί λειτουργικό προανάκρουσμα τῆς «τελευταίας μεθεόρτου».

Ἐκτός ἀπό τά παραπάνω ὅμως ὑπάρχει καί ἕνας ἀκόμη λόγος πού δικαιολογεῖ εἰδικά γιά τήν ἑορτή τῆς Ἀναλήψεως νά ἀκούγονται οἱ Καταβασίες τῆς Πεντηκοστῆς· πρόκειται γιά τό γεγονός ὅτι στήν ἀρχαία Ἐκκλησία μέχρι τά τέλη τοῦ 4ου αἰῶνος ἡ Ἀνάληψη συνεορταζόταν μέ τήν Πεντηκοστή τήν ἴδια ἡμέρα, 50 ἡμέρες δηλαδή μετά τό Πάσχα. Ἄλλωστε, ἀπό βιβλικῆς ἀπόψεως ἡ Ἀνάληψη εἶναι προετοιμασία γιά τήν ἔλευση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καί ἀπό λειτουργικῆς ἀπόψεως σαφέστατα ἀποτελεῖ προεόρτιο τῆς Πεντηκοστῆς, κάτι πού δηλώνεται καί στό 1ο ἐσπέριο ἰδιόμελο τῆς Ἀναλήψεως («Ὁ Κύριος ἀνελήφθη εἰς οὐρανοῦς, ἵνα πέμψῃ τόν Παρά-κλητον τῷ κόσμῳ»), ὅπου καταδεικνύεται καί ἡ στενώτατη σχέση τῶν δύο ἑορτῶν.

(β) ΟΡΘΟΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ
ΜΕ ΣΥΝΕΟΡΤΑΣΜΟ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Ἡ περίπτωση νά συμπέσει ὁ ἑορτασμός τοῦ Ἁγ. Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου μέ ἡμέρα τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς ἢ τῆς Μ. Ἑβδομάδας εἶναι συχνή. Ὁ συνδυασμός Πεντηκοσταρίου καί Μηναίου τοῦ Ἀπριλίου ἐπιφέρει τήν ἀκόλουθη Τάξη τοῦ Ὁρθρου:

- Ἀναβαθμοί καί τό α΄ Ἀντίφωνο τοῦ Δ΄ ἤχου, μέ Προκείμενο «Δίκαιος ὡς φοῖνιξ ἀνθήσει...».

- Κανόνες ψάλλονται ὁ τοῦ Πάσχα καί ὁ τοῦ Ἁγίου. Μετά τή γ΄ ᾠδή ἀναγινώσκεται ἡ Ὑπακοή καί τό Κοντάκιο τοῦ Πάσχα, μετά δέ τήν στ΄ ᾠδή ἀναγινώσκεται τό Κοντάκιο καί ὁ Οἶκος τοῦ Ἁγίου, καθώς καί τό Μηνολόγιο.

- Ἐνάτη ᾠδή ψάλλεται τοῦ Πάσχα (μέ τά Μεγαλυνάρια) καί ἡ τοῦ Ἁγίου.

- Ἐξαποστειλάρια τοῦ Πάσχα καί τοῦ Ἁγίου. Στούς Αἴνους ψάλλονται τέσσερα ἀναστάσιμα, τέσσερα τοῦ Ἁγίου καί τά Στιχηρά τοῦ Πάσχα. Δοξαστικό ψάλλεται τοῦ Ἁγίου.

Νά σημειωθεῖ ὅτι ἡ παραπάνω Τάξη ἰσχύει (μέ μικρές παραλλαγές) στήν περίπτωση ἑορτασμοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου κατά μία ἀπό τίς Κυριακές τοῦ Πεντηκοσταρίου.

(γ) ΟΡΘΟΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ
ΜΕ ΣΥΝΕΟΡΤΑΣΜΟ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Στήν περίπτωση αὐτή, ἡ προβλεπόμενη Ἀκολουθία εἶναι παρόμοια μέ τήν περίπτωση τῆς Δευτέρας τοῦ Πάσχα, μέ τή διαφορά ὅτι μεταξύ τῶν Τροπαρίων τοῦ Πάσχα καί τῶν τοῦ Ἁγίου παρεμβάλλονται τά τῆς Θεοτόκου (Κανόνες, Ἐξαποστειλάρια καί Αἴνοι).

(δ) ΟΡΘΟΣ ΨΥΧΟΣΑΒΒΑΤΟΥ
(ΠΙΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗ)

Ἡ Ἀκολουθία τελεῖται ὅπως προβλέπεται στό Πεντηκοστάριο. Κατά τόν Ὁρθρο τοῦ Ψυχοσαββάτου διαβάζεται τό ἐνδέκατο ἐωθινό Εὐαγγέλιο, διότι τήν ἐπόμενη ἡμέρα (Κυριακή τῆς Πεντηκοστῆς) δέν διαβάζεται ἐωθινό

Εὐαγγέλιο (διαβάζεται εὐαγγελικό ἀνάγνωσμα πού περιέχει μεγάλο τμήμα τοῦ ἐνάτου ἑωθινοῦ) καί διότι ἡ συγκεκριμένη περικοπή εἶναι τό τέλος τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου, ὁπότε ὀλοκληρώνεται (σύμφωνα μέ τήν τάξη) ἡ ἀνάγνωσις τοῦ κατὰ Ἰωάννην καθ' ὅλην τήν περίοδο τοῦ *Πεντηκοσταρίου*. Τό Τυπικό τοῦ Ὁρθρου τοῦ Ψυχοσαββάτου εἶναι ἀρχαιότατο, ἐφ' ὅσον μαρτυρεῖται στό *Τυπικό τῆς Μονῆς τοῦ Σωτήρος Μεσσίνης (Codex Messinensis graecus 115, τοῦ 1131 μ.Χ.)*⁶⁵.

(Γ) ΕΠΙΠΛΕΓΟΜΕΝΑ

Γιά τούς Ὁρθρους τοῦ *Τριωδίου* καί τοῦ *Πεντηκοσταρίου* ἰσχύει ἡ ἀλήθεια, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει ὅλες τίς ὀρθρινές Ἀκολουθίες τῆς Ἐκκλησίας: ὅτι αὐτές «ἐνώνουν στοιχεῖα ἑωθινῆς ὑμολογίας καί προσευχῆς μέ στοχασμό πάνω στίς βιβλικές ᾠδές, στό Εὐαγγέλιο καί στό συγκεκριμένο θέμα τῆς ἑορτῆς, τό ὁποῖο φανερόνεται μέ στίχους καί ὕμνους»⁶⁶.

Τά παραπάνω ἐκτεθέντα περί τοῦ Ὁρθρου στό λειτουργικό βιβλίο τοῦ *Τριωδίου* ἐπιβεβαιώνουν τήν ἀκόλουθη διαπίστωση τοῦ καθ. Γ. Φουντούλη: «Στό *Τριώδιο* διασώζονται πανάρχαια στοιχεῖα, πού ἀνάγονται στούς πρώτους ἀκόμη χριστιανικούς αἰῶνες, ἀλλά καί στοιχεῖα νεώτερα, πού τό ἐπαύξησαν καί τό διαφοροποίησαν καθ' ὅλην τή μακραίωνα ἱστορική του ζωή μέχρι καί τούς χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας. Ἀρχικές Ἱεροσολυμιτικές καταβολές δέχθηκαν νέες Κωνσταντινοπολίτικες καί μάλιστα Στουδιτικές προσθήκες»⁶⁷.

Ἡ παραπάνω μελέτη τῆς Ἀκολουθίας τοῦ Ὁρθρου στά λειτουργικά βιβλία *Τριωδίου* καί *Πεντηκοσταρίου* θά μπορούσε νά συνοψιστεῖ στά ἀκόλουθα σημεῖα:

(α) Ἡ εἰσήγησις προσπάθησε νά μελετήσει συνδυαστικά θέματα ἱστορίας, θεολογίας καί Τυπικοῦ στούς Ὁρθρους *Τριωδίου* καί *Πεντηκοσταρίου*. Μέσα ἀπό τή μελέτη διαφάνηκε ἡ τεράστια ποικιλία τῶν τυπικῶν διατάξεων, ἀλλά καί ἡ διάστασις ἀπόψεων (σέ ὀρισμένα θέματα) ὡς πρὸς τό ἰσχύον Τυπικό. Αὐτή ἡ διάστασις

προέρχεται ἀπό τήν ποικιλία τῶν παραδόσεων τῶν Τυπικῶν (σέ ὀρισμένες περιπτώσεις, ἄλλωστε, ἰσχύει τό γεγονός ὅτι κάθε Μονή εἶχε διαμορφώσει τό δικό της Τυπικό).

(β) Καταδείχθηκε ὅτι, ἡ εμφάνισις τῶν τριωδίων Κανόνων (καί τοῦ Κανόνα, ὡς ὑμνογραφικοῦ εἶδους τό ὁποῖο διαδέχεται τό Κοντάκιο) ἐσήμανε τή διαμόρφωσις τῶν Ὁρθρων τῆς λειτουργικῆς περιόδου ἀπό τήν Κυριακή τοῦ Τελώνου καί Φαρισαίου ἕως τόν Ὁρθρο τῆς Ἀναστάσεως.

(γ) Ἐπισημάνθηκε ὅτι ὑπάρχουν διαφορές στό Τυπικό τοῦ Ὁρθρου μεταξύ τῶν Κυριακῶν καί τῶν καθημερινῶν στίς λειτουργικές περιόδους τοῦ *Τριωδίου* καί τοῦ *Πεντηκοσταρίου*. Εἰδικά κατὰ τήν περίοδο τοῦ *Τριωδίου*, ἡ διαφοροποίησις τῶν τυπικῶν διατάξεων ἐπιτελεῖται μέ βάση τήν ὑπαρξήν ἢ μή ἑορταζομένου Ἁγίου, ἀλλά καί Δεσποτικῆς ἢ Θεομπτορικῆς ἑορτῆς. Ἡ διαφοροποίησις αὐτή ἐπιτελεῖται μέ τήν προσθήκη τοῦ *Μηναίου*, ἀναλόγως δέ τῆς φύσεως τῆς ἑορτῆς (πού συμπίπτει μέ Κυριακή ἢ μέ καθημερινή τοῦ *Τριωδίου*) διαφοροποιεῖται καί ἡ σειρά χρήσεως τῶν λειτουργικῶν βιβλίων.

(δ) Καταδείχθηκε ὅτι, ἡ προπαρασκευαστική περίοδος τοῦ *Τριωδίου* ἐμφανίζει ὁμοιογένεια τυπικῶν διατάξεων στήν Ἀκολουθία τοῦ Ὁρθρου, ἀλλά ἡ ὁμοιογένεια αὐτή καθίσταται ὄλο καί λιγότερο ἐμφανής κατὰ τήν περίοδο τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς καί τῆς Μ. Ἑβδομάδας.

(ε) Οἱ Ὁρθροὶ τῶν Κυριακῶν τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς ἀντανακλοῦν τήν ἑορτολογική ἐξέλιξις τῶν συγκεκριμένων Κυριακῶν (ὡς γνωστόν, τό ἑορτολογικό περιεχόμενο τῶν Κυριακῶν τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς δέν ὑπῆρξε ἐξ ἀρχῆς δεδομένο, ἀλλά ὑπέστη ἐξελίξεις).

(στ) Καταδείχθηκε ὅτι ὁ ἑορτασμός τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἀποτελεῖ στοιχεῖο διαφοροποιήσεων στίς τυπικές διατάξεις τοῦ Ὁρθρου τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς καί τῆς Μ. Ἑβδομάδας.

(ζ) Πολλές ἰδιαιτερότητες ἐπισημάνθηκαν στούς Ὁρθρους τῆς Μ. Παρασκευῆς καί τοῦ Μ. Σαββάτου. Διαπιστώθηκε, πάντως, ὅτι σέ ὀρισμένα σημεῖα τῶν ἐν λόγῳ Ὁρθρων ἡ μοναστική παράδοσις παρέμεινε πιστότερη ἔναντι τῆς κοσμικῆς.

(η) Ἐπισημάνθηκε ὅτι οἱ Ὅρθροὶ τῶν Κυριακῶν τοῦ *Πεντηκοσταρίου* ἐμφανίζουν λιγότερες ἰδιαιτερότητες σέ σχέση μέ τοὺς ἀντίστοιχούς τοῦ Τριωδίου.

(θ) Τά μόνα προβλήματα Τυπικοῦ στοὺς Ὅρθρους τοῦ *Πεντηκοσταρίου* εἶναι τό θέμα τῶν ἐωθινῶν Εὐαγγελίων καί τῶν Καταβασιῶν τῆς Ἀναλήψεως.

(ι) Ὁ συνορτασμός τοῦ Ἁγίου Γεωργίου καί τοῦ Εὐαγγελισμοῦ (ὅταν μετατίθεται μετά τό Πάσχα) ἀποτελοῦν παράγοντες μεταβολῆς τῶν τυπικῶν διατάξεων τῶν Ὅρθρων τῆς Ἀναστάσεως καί τῆς Δευτέρας τῆς Διακαινησίμου.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. J. M. Hanssens, *Nature et genèse de l'Office des Matines*, Romae 1952 (Analecta Gregoriana 57)· Ἰω. Φουντούλη, *Ἡ Ἀκολουθία τοῦ Ὁρθρου*, Θεσσαλονίκη 1966· Τοῦ ἰδίου, *Μοναχικός Ὁρθρος*, Θεσσαλονίκη 1978², σσ. 5-12 (Κείμενα Λειτουργικῆς 10)· Τοῦ ἰδίου, *Λογική Λατρεία*, Ἀθήνα, Ἀποστολική Διακονία, 1984², σσ. 225-269, 320-327· Π. Σκαλτσῆ, «Ἡ θεολογία τῶν ἀκολουθιῶν τοῦ νυχθημέρου», *Λειτουργικές μελέτες*, τόμ. Ι, Θεσσαλονίκη, Πουρναρᾶς, 1999, σσ. 169-174· Θ. Χριστοδούλου, «Ἡ ἀκολουθία τοῦ Ὁρθρου: Ἱστορία καί Λατρεία», *Ἀκολουθίες τοῦ νυχθημέρου* (ΙΕ΄ Λειτουργικόν Συμπόσιον Στελεχῶν ἱερῶν Μητροπόλεων), Ἀθήνα, Ἀποστολική Διακονία, 2015, σσ. 121-164· Κ. Καραϊσαρίδη, «Ἡ ἀκολουθία τοῦ Ὁρθρου», *Ἀναβαθμοί Λειτουργικῆς Ζωῆς*, Ἀθήνα, Ἄθως, 2008, σσ. 197-228· J. Mateos, *Quelques problèmes de l'Orthros byzantine*, Jerusalem 1961· Ἀ. Σταυρινοῦ, *Μελέτη ἐπί τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν τοῦ λυχνικοῦ καί τοῦ ὄρθρου καί ἰδίᾳ τῶν ἐν ταῖς δυσὶ ταύταις ἀκολουθίαις εὐχῶν*, ἐν Κωνσταντινουπόλει 1923.
2. Σημαντικό εἰσαγωγικό ἔργο περὶ τοῦ Τριωδίου εἶναι ἡ μελέτη τοῦ καθ. Ε. Θεοδώρου, *Ἡ μορφωτική ἀξία τοῦ ἰσχύοντος Τριωδίου*, Ἀθῆναι, Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν, 1986 (κυρίως σσ. 24 ἔξ.).
3. Στό Ἰω. Φουντούλη, «Τριώδιον καί Τριώδια», *Λειτουργικά θέματα*, τόμ. Β΄, Θεσσαλονίκη 1977, σ. 77.
4. Σημαντικά εἰσαγωγικά στοιχεῖα περὶ τοῦ Τριωδίου, βλ. H. Engberding, «Triodion», *Lexicon für Theologie und Kirche*, τόμ. 10, 1938, σσ. 293-294.
5. Α. Φυτράκη, *Ἡ ἐκκλησιαστική ἡμῶν ποίησις κατά τὰς κυριωτέρας αὐτῆς φάσεις*, Ἀθῆναι 1957, σσ. 54 καί 60.
6. Ε.Γ. Παντελάκη, «Τριώδιον», *Μεγάλη Ἑλληνική Ἐγκυκλοπαίδεια*, ἐκδ. «Πυρσός», τόμ. 23, σ. 354.
7. Ἰω. Φουντούλη, «Τριώδιον καί Τριώδια», *Λειτουργικά θέματα*, τόμ. Β΄, Θεσσαλονίκη 1977, σ. 73.
8. Κ. Μπλιαρᾶ, *Ἱστορική ἐπισκόπησις τοῦ Τριωδίου. Τό σχέδιον καί ὁ καταρτισμός αὐτοῦ*, (ἀνάτυπο ἀπό τῆ Νέα Σιών, 1934).
9. Σ. Εὐστρατιάδου, «Κοσμᾶς Ἱεροσολυμίτης ὁ ποιητής, ἐπίσκοπος Μαΐουμᾶ», *Νέα Σιών*, 1933, σσ. 83-544.
10. Ἰω. Φουντούλη, «Τριώδιον καί Τριώδια», *Λειτουργικά θέματα*, τόμ. Β΄, Θεσσαλονίκη 1977, σ. 81-82.
11. Ἰω. Φουντούλη, *Τελετουργικά θέματα*, Ἀθήνα, Ἀποστολική Διακονία, 2002, σσ. 69-70.
12. Κ. Krumbacher, *Ἱστορία τῆς βυζαντινῆς λογοτεχνίας* (μτφρ. Γ. Σωτηριάδου), τόμ. Β΄, Ἀθῆναι, 1957, σ. 581.
13. Περὶ τοῦ θέματος ὅτι στόν Κανόνα τοῦ Ὁρθρου τῆς Κυριακῆς τῶν Ἀπόκρεω περιλαμβάνονται Τροπάρια, τά ὅποια ὑπάρχουν καί στόν Μέγα Κανόνα, βλ. τίν πρόταση τοῦ π. Κ. Παπαγιάννη, ὅτι

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

- τά συγκεκριμένα Τροπάρια είναι ποίημα του Θεοδώρου Στουδίτου και ότι μάλλον «παρεισκήθησαν υπό μεταγενεστέρων εις τόν μέγαν κανόνα» (*Διορθώσεις και παρατηρήσεις εις τό Τριψόδιον*, Θεσσαλονίκη, University Studio Press, 2006, σ. 44).
14. Περί μιᾶς προτεινομένης φιλολογικῆς διορθώσεως τοῦ δευτέρου στίχου τοῦ πρώτου ἀπό τά συγκεκριμένα Ἰδιόμελα, βλ. Πρωτ. Κ. Παπαγιάννη, ὅ.π., σ. 20.
15. *Τυπικό*, σ. 175 (περίπτωση Β΄).
16. Βλ. Π. Ἀγάθωνος, «Οἱ Ἀκολουθίες τοῦ Νυχθημέρου κατὰ τίς καθημερινές τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς», *Ἀκολουθίες τοῦ νυχθημέρου* (ΙΕ΄ Λειτουργικόν Συμπόσιον Στελεχῶν ἱερῶν Μητροπόλεων), Ἀθήνα, Ἀποστολική Διακονία, 2015, σ. 252.
17. Σημαντικό ἐγχειρίδιο περὶ τῆς Ἀκολουθίας τοῦ Ὁρθοῦ κατὰ τή Μ. Τεσσαρακοστή θεωροῦμε τό ἔργο τοῦ Ἐ. Φαρλέκα, *Διάταξις τῶν καθ' ἡμέραν ἱερῶν ἀκολουθιῶν τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς*, Ἀθήνα 1955².
18. Ἰω. Φουντούλη, *Μοναχικός Ὁρθρος*, Θεσσαλονίκη 1978², σσ. 7-8 (Κείμενα Λειτουργικῆς 10).
19. Στὴν Ἐκκλησία τῆς Κύπρου ἰσχύει καί γιὰ τὴν ἐνοριακὴ λειτουργικὴ πράξι (βλ. Π. Ἀγάθωνος, ὅ.π., σ. 255).
20. Βλ. τὴ σημαντικὴ μελέτη (ἐπὶ τοῦ θέματος) ἀπὸ τόν Μ. Arranz, «L'office de la veille nocturne dans l'Église grecque et dans l'Église russe», *Orientalia Christiana Periodica* 42 (1976), σσ. 117-155, 402-425.
21. Θ. Χριστοδούλου, ὅ.π., σ. 136.
22. Π. Σκαλτσῆ, *Λειτουργικὲς μελέτες* I, ὅ.π., σ. 170.
23. Παρομοίως παραλείπεται (στά μοναστήρια) κατὰ τὴν Διακαινίσμο ἐβδομάδα, κατὰ τὴν ὁποία παραλείπεται καί ὁ Ἐξάψαλμος.
24. Βλ. σσ. 210 κ.έ. (περίπτωση Γ΄), σσ. 215 κ.έ. (περίπτωση Θ΄) καί σσ. 224 κ.έ. (περίπτωση ΙΕ΄).
25. Ὁ καθ. Ἰω. Φουντούλης θεωρεῖ ὅτι τό «Ἀλληλουῖα» (μέ τούς στίχους του) ἀποτελεῖ «ὅ,τι τό σῆμα τοῦ ραδιοφωνικοῦ σταθμοῦ διὰ τὴν θείαν Λατρείαν τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς» (πρβλ. «Μεγάλῃ Τεσσαρακοστῇ καί θείᾳ Λατρείᾳ», *Λειτουργικά θέματα*, τόμ. Β΄, Θεσσαλονίκη 1977, σ. 16).
26. Α. Dmitrievsky, *Τυπικά*, τόμ. I, Πετροῦπολις 1895, σ. 259.
27. Βλ. σχετικῶς ἐν Π. Ἀγάθωνος, ὅ.π., σ. 258.
28. *Τυπικό*, σ. 206 (περίπτωση Α΄)· σ. 209 (περίπτωση Β΄)· σ. 212 (περίπτωση Δ΄)· σ. 213 (περίπτωση Ε΄)· σ. 213 (περίπτωση ΣΤ΄)· σ. 213 (περίπτωση Ζ΄)· σ. 214 (περίπτωση Η΄)· σ. 216 (περίπτωση Ι΄)· σ. 217 (περίπτωση ΙΑ΄)· 219 (περίπτωση ΙΒ΄)· σ. 220 (περίπτωση ΙΓ΄)
29. *Τυπικό*, σ. 222-223 (περίπτωση ΙΔ΄).
30. Ἰω. Φουντούλη, *Λογικὴ Λατρεία*, Ἀθήνα, Ἀποστολική Διακονία, 1984², σ. 66.
31. Διορθώσεις ἐπὶ συγκεκριμένων στίχων τοῦ κειμένου τοῦ Μ. Κανόνα προτείνονται ἀπὸ τόν π. Κ. Παπαγιάννη (ὅ.π., σσ. 152-161).
32. Βλ. Ἰω. Φουντούλη, *Λειτουργικὴ Α΄, Εἰσαγωγή στὴ θεία Λατρεία*, Θεσσαλονίκη, 1993, σσ. 165-166.
33. Διορθώσεις ἐπὶ συγκεκριμένων στίχων τοῦ κειμένου τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου προτείνονται ἀπὸ τόν π. Κ. Παπαγιάννη (ὅ.π., σσ. 164-170).
34. *Τυπικόν*, σ. 226 (περίπτωση ΙΖ΄).
35. Fr. Heiler, *Urkirche und Ostkirche*, München 1937, σ. 347.
36. S. Janeras, *Le Vendredi-Saint dans la tradition liturgique byzantine*, Roma 1988, σσ. 115-124 (*Studia Anselmiana* 99, *Analecta Liturgica* 12).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

37. Π. Σκαλτσῆ, «Τά ἑωθινά Εὐαγγέλια», *Λειτουργικές μελέτες* II, Θεσσαλονίκη, Πουρναράς, 2006, σ. 282.
38. Γ. Ρήγα (Οἰκονόμου), *Τυπικόν*, Θεσσαλονίκη 1994, σ. 82 (Ανάλεκτα Βλατάδων 1).
39. Π. Σκαλτσῆ, ὁ.π., σ. 282.
40. Πρβλ. Ἰω. Φουντούλη, *Ἀπαντήσεις εἰς Λειτουργικὰς Ἀπορίας*, τ. Ε΄, Ἀθήνα, Ἀποστολική Διακονία, 2003, σ. 142.
41. A. Baumstark, *Liturgie comparée*, Chevetogne 1953³, σσ. 142-144.
42. X. Παπαδοπούλου, «Αἱ κατά τόν δ΄ αἰῶνα τελεταί τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἱεροσολύμων», *Νέα Σιών* 1 (1904), σσ. 1-32.
43. Ν. Τομαδάκη, *Εἰσαγωγή εἰς τήν βυζαντινὴν φιλολογίαν*, ἐν Ἀθήναις 1952, σ. 153 (ὅπου καί ἡ σχετική βιβλιογραφία).
44. Ε. Ἀντωνιάδου, «Περὶ τοῦ ἁσματικοῦ ἢ βυζαντινοῦ κοσμικοῦ τύπου τῶν ἀκολουθιῶν τῆς ὀλονυκτίου προσευχῆς», *Θεολογία ΚΒ΄*, 1951, σ. 388.
45. Β. Στεφανίδου, *Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία*, Ἀθήνα, Ἀστήρ, 1970, σ. 466.
46. Ε. Θεοδώρου, ὁ.π., σ. 40.
47. Γιά τὴ συγκεκριμένη μετάθεσις ὑπάρχει καὶ βασιλικὸ διάταγμα τὸ 1866, ἀπὸ τὸν Γεώργιο Α΄.
48. Μὲ βάση τὸ συγκεκριμένο Τυπικὸ ἀναπτύχθηκε ἡ Κεφαλλονίτικη παράδοσις τοῦ ἱερέα, ὁ ὁποῖος «τὰ δώδεκα Εὐαγγέλια τὰ κάνει δεκατρία».
49. Ἡ παραπάνω μνημονευθεῖσα κεφαλλονίτικη παράδοσις προέρχεται ἀπὸ τὴ Μονὴ τῶν Κηπουραίων, κοντὰ στὸ Ληξούρι τῆς Κεφαλλονιάς, ἀφερωμένη στὸν Εὐαγγελισμό τῆς Θεοτόκου.
50. Τὸ Πεντηκοστᾶριο, ὡς λειτουργικὸς χρόνος καί, ἀκολουθῶς, ὡς λειτουργικὸ βιβλίον περιέχει τὴν ἑβδομάδα τῶν ἑβδομάδων καί τὴν πρώτη ἡμέρα μετὰ ἀπὸ αὐτές, ἡ ὁποία εἶναι ἡ Κυριακὴ τῆς Πεντηκοστῆς, τύπος τῆς ὀγδόης ἡμέρας. Πρβλ. Γ. Ν. Φίλια, *Ἡ ἔννοια τῆς “ὀγδόης ἡμέρας” στὴ λατρεία τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας*, ἐκδ. Γρηγόρη, Ἀθήνα 2003, σσ. 242, 244-245.
51. Τὸ Πεντηκοστᾶριον δὲν περιεῖχε ἀνέκαθεν τὸ ὕμνογραφικὸ ὕλικὸ τῆς Κυριακῆς τῶν Ἁγίων Πάτων. Περὶ τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς ἡμέρας τῶν Ἁγ. Πάντων κατὰ τὴν πρώτη Κυριακὴ μετὰ τὴν Πεντηκοστή, βλ. Ν. Π. Τρεμπέλα, *Λειτουργικοὶ τύποι Αἰγύπτου καὶ Ἀνατολῆς*, ἐκδ. Ἁπ. Διακ. Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἀθήνα 1961, σ. 365.
52. Ε. Θεοδώρου, ὁ.π., σ. 40.
53. Μεταγενέστερη προσθήκη ἀποτελεῖ καί ἡ ὑπάρχουσα στὸ Πεντηκοστᾶριον ἱερὴ Ἀκολουθία τῆς ἑορτῆς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, τὴν ὁποία συνέθεσε κατὰ τὸν ΙΔ΄ αἰῶνα ὁ ὑπηρετῶν στὴν Ἁγία Σοφία μοναχὸς Νικηφόρος Κάλλιστος Ξανθόπουλος ἢ Νικηφόρος, υἱὸς Καλλίστου Ξανθοπούλου, (βλ. Πεντηκοστᾶριον, Πρόλογος, σ. ε΄). Κ. Κρουμβάχερ, *Ἱστορία τῆς Βυζαντινῆς λογοτεχνίας*, μτφρ. Γ. Σωτηριάδου, τόμ. Α΄, Ἀθήνα 1974, σ. 591 κ.ε. Ἐπίσης, Ε. Θεοδώρου, *Μαθήματα Λειτουργικῆς*, Ἀθήνα 1979, τεύχ. Α΄, σ. 279. Ἐπίσης, προσπάθεια προσθήκης Μεγάλων Ὁρῶν κατὰ τὴν παραμονὴ τῆς Πεντηκοστῆς, κατὰ τὸ Τυπικὸ τῆς Μ. Παρασκευῆς, τῆς παραμονῆς τῶν Χριστουγέννων καί τῆς παραμονῆς τῶν Θεοφανείων, ἐγένε ἀπὸ τὸν ἱερέα Νικόλαο Μαλαξό, πρωτοπαπᾶ Ναυπλίου (15Τ΄ αἰ.), ὁ ὁποῖος καί συνέθεσε Ἀκολουθία ποῦ περιελίφηται στὴν ἔκδοσις Πεντηκοστᾶριου (ἀπὸ τὸν Οἶκο Ἀνδρέου καί Ἰακώβου τῶν Σπινέλλων, ἔκδοσις Βενετίας, 1552), ἀλλὰ ἡ ὁποία οὐδέποτε ἐπεκράτησε (βλ. Ἰω. Μ. Φουντούλη, «Μεγάλα Ὑμνα τῆς παραμονῆς τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς», *Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης*, τόμ. 15Τ΄ (1970-71), σσ. 139-168.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

54. Βλ. Ε. Θεοδωροπούλου, *Τό ἐκκλησιαστικὸν ἔτος - Περίοδος Πεντηκοσταρίου*, Ἀθήναι 1973, σ. 7.
55. Σύμφωνα μέ τόν *Κατηχητικὸν Λόγον εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα* τοῦ Ἱ. Χρυσοστόμου (PG 59, 724).
56. Βλ. Σ. Λάμπρου, *Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἑλληνικῶν κωδίκων*, τόμ. Α' (1895) καί τόμ. Β' (1900), ἐκδ. Cambridge, «University Press».
57. Γενικῶς περὶ τῶν ἑθνικῶν Εὐαγγελίων, βλ. Π. Σκαλτσῆ, «Τὰ ἑθνικά Εὐαγγέλια», *Λειτουργικὲς μελέτες* II, Θεσσαλονίκη, Πουρναράς, 2006, σσ. 273-293.
58. Γὰ τὴν ἀνάγνωσι τῶν ἑθνικῶν Εὐαγγελίων στὴν Κωνσταντινούπολι κατά τὴ Διακαινισμό ἐβδομάδα μᾶς πληροφορεῖ τὸ Τυπικὸ τοῦ Ἁγίου Νικολάου τῶν Κασούλων (11ου αἰ.): «Ἰστέον ὅτι ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἐν Παλαιστίνῃ ὅλην τὴν ἐβδομάδα τῆς Διακαινισμοῦ ψάλλεται εἰς τὸν Ὁρθρον τὸ “Ἀνάστηθι Κύριε...” καὶ τὰ ἑθνικά Εὐαγγέλια κατὰ τάξιν» (ἐκδ. Α. Μαί, *Patrum Novae Bibliotheca*, t. 2, Roma 1844-1871, σ. 176). Βλ. καὶ τὰ σχόλια (ἐπὶ τῆς μαρτυρίας αὐτῆς), τοῦ G. Bertonière, *The historical development of the easter vigil and related services in the Greek Church*, Roma 1972, σ. 77 (*Orientalia Christiana Analecta* 193). Ἐναν πῖνακα, σέ παράλληλες στήλες, τῶν περικοπῶν τῆς Διακαινισμοῦ ἐβδομάδας, μέ βάση τίς μαρτυρίες ἀρχαϊκῶν λειτουργικῶν πηγῶν καὶ χειρογράφων, μᾶς δίδει ὁ S. Janeras («I vangeli domenicali della resurrezione nelle tradizioni liturgiche agiopolita e bizantina», *Paschale Mysterium, Studi in Memoria dell'abate prof. Salvatore Marsili (1910-1983)*, Roma 1986, σσ. 58-59 (*Studia Anselmiana* 91, *Analecta Liturgica* 10).
59. Γ. Ρήγα, *Τυπικόν*, ὁ.π., σ. 82.
60. Γ. Βιολάκη, *Τυπικόν τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃς Ἐκκλησίας*, Ἀθήναι, Σαλίβερος, ἄ.ἔ., σχ. 2.
61. Π. Σκαλτσῆ, «Τὰ ἑθνικά Εὐαγγέλια», *Λειτουργικὲς μελέτες* II, Θεσσαλονίκη, Πουρναράς, 2006, σ. 285.
62. Κ. Καραϊσαρίδη, «Τὸ βιβλικὸ ὑπόβαθρο τῶν ἀκολουθιῶν τοῦ Ἑσπερινοῦ καὶ τοῦ Ὁρθρου», *Λειτουργικὲς ἀναβάσεις*, Ἀθήναι, Ἄθως, 2018, σ. 34.
63. Ὡς Δεσποτικὴ ἑορτή, στὸν Ὁρθρο τῆς Κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ θά ἔπρεπε νά ἀναγνωσθεῖ εὐαγγελικὴ περικοπὴ τῆς δεσποτικῆς ἑορτῆς καὶ ὄχι ἑθνικὴ εὐαγγελικὴ περικοπὴ. Ὅμως, ἡ Κυριακὴ τοῦ Θωμᾶ, καίτοι Δεσποτικὴ, διατηρεῖ τὸν ἀναστάσιμο χαρακτῆρα τῆς μέ ἀποτέλεσμα νά ἀναγνώσκεται ἑθνικὸ Εὐαγγέλιο (Γ. Ρήγα, *Τυπικόν*, ὁ.π., σ. 82). Γι' αὐτό, τὸ Εὐαγγέλιο τοῦ Ὁρθρου τῆς Κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ ἀναγνώσκεται ἀπὸ τὰ δεξιὰ τῆς ἀγίας Τραπεζῆς καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν Ὁραία Πύλη.
62. Τὴν ἴδια σειρά ἔχει τὸ Τυπικὸ τῆς Μονῆς τοῦ Σωτῆρος Μεσσίνης, χωρὶς ὅμως νά ἀναφέρει Εὐαγγέλιο τοῦ Ὁρθρου τοῦ Πάσχα [Κώδικας Μεσσίνης Gr. 115, ἐκδ. Μ. Arranz, «Le Tyrikon du Monastère du Saint-Sauveur à Messine», στὰ *Orientalia Christiana Periodica* 185 (1969), σσ. 249 ἐξ.].
64. Ἐκδόθηκε ἀπὸ τὸν Μ. Arranz στὰ *Orientalia Christiana Periodica* 185 (1969) [βλ. σ. 276].
65. Πρβλ. Θ. Χόπκο, «Ὁρθρος», στὸν τόμο *Δόγμα καὶ Λατρεία*, Ἀθήναι, Ἀποστολικὴ Διακονία, 2014, σ. 271.
66. Ἰω. Φουντούλη, «Τριῶδιον καὶ Τριῶδια», *Λειτουργικὰ θέματα*, τόμ. Β', Θεσσαλονίκη 1977, σ. 75.

Οἱ Ἀκολουθίες τῶν Ὁρῶν καί τῶν Μεσῳρίων τοῦ Παναγιώτη Ἰ. Σκαλτσῆ, Καθηγητοῦ Θεολογικῆς Σχολῆς Α.Π.Θ.

(Ὁμιλία στό ΙΖ' Πανελλήνιον Λειτουργικόν Συμπόσιον,
Κόρινθος 17-19 Σεπτεμβρίου 2018)

α) Τά βιβλικά πρότυπα τῆς νυχθήμερης προσευχῆς κοινῆς καί κατ' ἰδίαν¹, «ἐν παντὶ καιρῷ»², καί «ἀδιαλείπτως»³, πρὸς κοινωνία τῶν πιστῶν μέ τόν Θεό, ἀλλά καί ἐνότητα μεταξύ των, ἐπέδρασαν ἀναμφίβολα στή λειτουργική πράξη καί τὴν πνευματική ζωή τῶν πρώτων χριστιανικῶν χρόνων καί τὴ λατρευτική παράδοση τῆς Ἐκκλησίας γενικότερα. Οἱ τρεῖς π.χ. σταθερές καί καθορισμένες ὥρες τῆς κοινῆς προσευχῆς «ἐσπέρας καί πρωῖ καί μεσημβρίας»⁴, ὁ «ἐν τῷ ἱερῷ» αἶνος καί εὐλογία τοῦ Θεοῦ⁵, ἀλλά καί ἡ κατ' ἰδίαν προσευχή «εἰς ἕρημον τόπον»⁶, ἢ κατὰ τὴν «ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας»⁷, «ὀμοθυμαδὸν ἐπὶ τὸ αὐτό»⁸, «περὶ ὥραν ἕκτην»⁹, ἐπίσης καί «ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς τὴν ἐνάτην»¹⁰ στό ἱερό ἢ στό σπίτι, ἀκόμη καί ἐπτάκις τῆς ἡμέρας κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Δαβὶδ¹¹, ἔδωσαν τὴν ἔμπνευση καί τὸ πρότυπο διαμόρφωσης ἀντίστοιχων ἀκολουθιῶν καί στή χριστιανική Ἐκκλησία¹².

Οἱ καιροὶ τῆς προσευχῆς ἔχουν λοιπὸν τὴ ρίζα καί τὴν ἀφετηρία τους στή λατρευτική ζωή τῆς Βίβλου. Ἡ παλαιά αὐτὴ παράδοση γίνεται «ῶδὴ καινή»¹³ στήν Ἐκκλησία μέ χριστοκεντρικό, τριαδικό καί ἐσχατολογικό πλῆρον χαρακτῆρα. Στίς πηγές γίνεται ἀπὸ πολὺ ἐνωρὶς λόγος γιὰ «καιροὺς τεταγμένους»¹⁴, καί «ὥρας τακτάς... ὡς τρίτην φέρε καί ἕκτην καί ἐνάτην»¹⁵. Αὐτὸ προϋποθέτει θεσμική ὀργάνωση τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινότητος μέ συγκεκριμένο τόπο, κλῆρο καί λαό¹⁶. Γι' αὐτὸ καί ἡ προτροπή νά μὴν παραβαίνει ὁ καθένας «τὸν ὀρισμένον τῆς λειτουργίας αὐτοῦ κανόνα»¹⁷, ἀλλά καί ἡ πρακτικὴ τῶν μοναχῶν παράλληλα μέ τὸν προσωπικό κανόνα νά προβαίνουν στήν τέλεση ὅλων τῶν τεταγμένων ὥρων τοῦ νυχθήμερου, πρωτίστως δέ νά μὴν παραβλέπουν τὴ συμμετοχὴ των στὰ θεῖα τοῦ Χριστοῦ μυστήρια¹⁸.

Ἡ περὶ τὴν θεῖα Λατρεία ἔρευνα ἔχει ὑποστηρίξει ὅτι κατὰ τοὺς πρώτους πέντε αἰῶνες

τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας, καί κυρίως κατὰ τοὺς δύο τελευταίους, οἱ ὥρες προσευχῆς αὐξάνονται σέ ἐπτά, κατὰ τὸ «ἐπτάκις τῆς ἡμέρας ἦνεσά σε»¹⁹. Μεταξὺ αὐτῶν καί οἱ ὥρες τρίτη, ἕκτη καί ἐνάτη²⁰ μέ ἀπλή μὲν, ἀλλά σαφῆ λειτουργική διάταξη ἀποτελούμενη κατὰ τὸν ἅγιο Κασσιανὸ ἀπὸ τρεῖς ψαλμούς καί τρεῖς εὐχές²¹. Ὁ ἅγιος Κασσιανὸς εἶναι αὐτὸς ποὺ εἰσήγαγε καί τὴν τρίψαλμο (50, 62, 89) *novella solemnitas* (νέα ἀκολουθία), κατὰ μίαν ἄποψη ἕνας ὑποτυπώδης ὄρθρος²² καί κατ' ἄλλην –πιὸ πιθανή– ἢ πρώτη ὥρα²³. Σέ κάθε περίπτωση ἡ παρέμβαση αὐτὴ τοῦ ἁγίου Κασσιανοῦ ἀπὸ τὸ μοναστήρι του στή Βηθλεέμ²⁴ μαρτυρεῖ καί τὴ συμβολὴ τοῦ μοναχισμοῦ, ὥστε οἱ ὄρες ἀπὸ τὴν κατ' ἰδίαν προσευχὴ νά ἐνταχθοῦν σιγά-σιγά στό Τυπικό τῆς κοινῆς Λατρείας²⁵. Χαρακτηριστικὲς εἶναι ἐπίσης οἱ πληροφορίες ποὺ μᾶς δίδει γιὰ τὸ θέμα μας τὸ *Ὀδοιπορικὸ τῆς Αἰθερίας* (τέλος 4ου αἰ.)²⁶. Τὸ κείμενο ὅμως αὐτὸ θά τὸ ἐπικαλεσθοῦμε στή συνέχεια ὅταν θά κάνουμε λόγο γιὰ τίς Μεγάλες ὄρες.

Πρὶν δοῦμε τὴ μετέπειτα διαμόρφωση, δομὴ καί ἐξέλιξη τῶν Ὁρῶν θά πρέπει νά σημειώσουμε ὅτι ἀπὸ τοὺς πρώτους αἰῶνες ξεκίνησε καί ἡ νοματοδότησί των. Βασικοὶ παράγοντες ποὺ συνέβαλαν ὥστε κάθε ὄρα νά ἔχει καί ἕνα ἢ καί περισσότερα θέματα ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενό της εἶναι ὁ χρόνος τέλεσής της²⁷, παραδείγματα τῆς Ἁγίας Γραφῆς ποὺ ἀναφέρονται στήν προσευχή²⁸, καί κυρίως τὰ γεγονότα τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ἔλευση π.χ. τοῦ ἀληθινοῦ φωτός, ὁ σταυρός καί ὁ θάνατος τοῦ Κυρίου καί ἡ ἀνακαίνιση καί ὁ φωτισμός μας διὰ τοῦ παναγιῶ Πνεύματος²⁹. Μέ βάση μάλιστα τὰ θέματα αὐτὰ τῶν Ὁρῶν «ἐπελέγησαν οἱ κατάλληλοι ψαλμοὶ καί τὰ τροπάρια καί ἀπὸ αὐτὰ ἐνεπνεύσθησαν καί οἱ συντάκται τῶν εὐχῶν ποὺ προωρίζοντο γιὰ τὴν κάθε μία ἀπὸ αὐτές»³⁰.

β) Ἡ πλήρης λειτουργική συγκρότηση τῶν Ὁρῶν ἔχει τὴν ἀρχή της στὸν Συναϊτικό κώδικα 863 (9ος αἰ.) πού φέρει τὸν τίτλο «Ὁρολόγιον κατὰ τὸν κανόνα τῆς Λαύρας τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα»³¹.

Στὸν κώδικα αὐτὸ οἱ Ὁρες δὲν ἔχουν εὐχές καὶ μεσῶρια, οἱ δὲ ψαλμοὶ στὴν πρώτη Ὁρα εἶναι 8, μεταξύ τῶν ὁποίων καὶ οἱ στή σημερινή Ἀκολουθία ὑπάρχοντες (5, 89, 100). Στὴν τρίτη Ὁρα οἱ ψαλμοὶ εἶναι 7, ἀνάμεσά τους καὶ οἱ τῆς σημερινῆς Ἀκολουθίας (16, 24, 50). Ἡ ἕκτη Ὁρα ἔχει ἕξι ψαλμούς καὶ μεταξύ αὐτῶν οἱ 53, 54 καὶ 90 τῆς σημερινῆς ἕκτης Ὁρας. Ἡ ἐνάτη εἶναι τρίψαλμος μέ τούς ψαλμούς 83, 84 καὶ 85 πού διασώζονται ἕως καὶ σήμερα στή σχετική Ἀκολουθία. Ἡ κάθε Ὁρα ἐπίσης περιλαμβάνει τὸ Ἀλληλουϊα μέ ψαλμικούς στίχους τοῦ ἴδιου ψαλμοῦ. Ἀκολουθεῖ τὸ τροπάριο τῆς πρώτης Ὁρας π.χ. εἶναι ἡ γνωστή εὐχή «τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, τὸ φωτίζον πάντα ἄνθρωπον...»³².

Ἀπὸ τὸν 11ο-12ο αἰ. φαίνεται ὅτι οἱ Ἀκολουθίες τῶν μικρῶν καθ' ἡμέραν Ὁρῶν στό μοναχικό τυπικό ἀποκτοῦν τὴ δομή, μέ μικρές βέβαια παραλλαγές, πού ἔχουν ἕως καὶ σήμερα³³. Προηγείται τὸ ἐναρκτήριο Τρισάγιο μόνο στὴν Γ' καὶ Θ', διότι οἱ ἄλλες ἐπισυνάπτονται στὸν Ὁρθρο ἢ Α', μετά τὸ Στερεῶσαι Κύριος ὁ Θεός..., καὶ στὴν Γ' ἢ Στ', Δεῦτε προσκυνήσωμεν, τρεῖς ψαλμοὶ ἐκ τῶν ὁποίων ὁ πρῶτος τῆς Α' καὶ ὁ τρίτος τῶν ἄλλων εἶναι οἱ παλαιότεροι. Ἀκολουθεῖ τὸ Τροπάριο τῆς Ὁρας ἢ τὸ ἀπολυτίκιό. Παλαιότερα λεγόταν σέ ὅλες τίς μὴ ἐορτάσιμες ἡμέρες, ἀλλά διατηρήθηκε μόνο κατὰ τὴ Μεγάλη Τεσσαρακοστή. Κατὰ τὸν ἦχο τοῦ τροπαρίου λέγεται καὶ τὸ Θεοτοκίο γιὰ νὰ ἀκολουθήσουν στίχος ἢ προκειμένο ἴδιο γιὰ κάθε Ὁρα, Τρισάγιο, Κοντάκιο ἢ τροπάρια, «Κύριε ἐλέησον» μ', ἀντί συναπτῆς, «Ὁ ἐν παντὶ καιρῷ», μία εὐχή πού ἀποτελεῖ ἐμβόλιμο στοιχεῖο, «ὁ Θεὸς οἰκτειρήσαι ἡμᾶς...», εὐλογία εἰσαγόμενη κατὰ τὸν συνήθη τρόπο, εὐχή τῆς Ὁρας, μία ἢ περισσότερες, καὶ ἀπόλυση³⁴.

Πρὶν περάσουμε στό νόημα καὶ τὰ κριτήρια μέ τὰ ὁποία, κατὰ τούς ἐρμηνευτές, ἐπιλέγησαν τὰ διάφορα στοιχεῖα προκειμένου νὰ διαμορφωθεῖ τὸ ὡς ἄνω περιεχόμενο τῶν Ὁρῶν, κρίνουμε

σκοπτιμὸ νὰ ἀναφέρουμε κάτι περισσότερο γιὰ τὴν τάξη τῶν Ἀκολουθιῶν τῶν Ὁρῶν. Κατ' ἀρχάς νὰ ἐπισημάνουμε ὅτι οἱ μικρές καθ' ἡμέραν Ὁρες δὲν τελοῦνται αὐτοτελῶς, ὅπως συμβαίνει μέ τίς Ἀκολουθίες τῶν Μεγάλων Ὁρῶν, ἀλλὰ εἶναι ἐνταγμένες σέ τρεῖς ομάδες, γιὰ πρακτικούς λόγους, ἀλλὰ χάριν καὶ τῆς ἀναφορᾶς στοὺς τρεῖς κατὰ τὸν ψαλμὸ σταθμούς προσευχῆς «ἐσπέρας καὶ πρωὶ καὶ μεσημβρίας διηγήσομαι καὶ ἀπαγγελῶ καὶ εἰσακούσεται τῆς φωνῆς μου»³⁵. Ἡ πρώτη Ὁρα λοιπὸν τελεῖται συναπτὰ μέ τὸν Ὁρθρο ἢ τρίτη καὶ ἡ ἕκτη πρὶν ἀπὸ τὴ θεία Λειτουργία κατὰ τὴν ὥρα τῆς προσκομιδῆς καὶ ἡ ἐνάτη πρὶν ἀπὸ τὸν Ἑσπερινό³⁶. Τὸ ὅτι τὸ ἐναρκτήριο Τρισάγιο λέγεται στὴν Γ' καὶ Θ' σημαίνει ὅτι προηγείται ὄχι μίας μεμονωμένης Ἀκολουθίας, ἀλλὰ μίας ομάδας Ἀκολουθιῶν, «διὰ τὸν ἀπὸ τῆς Τριάδος ἔλεον καὶ τὴν ἴσιν αἴνεσιν τῶν ἀγγέλων καὶ τὴν ὁμολογίαν τοῦ ἐν Τριάδι μόνοῦ Θεοῦ»³⁷. Τῶν Ἀκολουθιῶν ἀντιθέτως πού ἐντάσσονται σέ κάθε μία ἀπὸ τίς παραπάνω ομάδες προτάσσεται τὸ «Δεῦτε προσκυνήσωμεν», ὅπως π.χ. συμβαίνει στὴν Α' καὶ στὴν Στ' Ὁρα ἢ καὶ τὰ Μεσῶρια πού συνάπτονται στίς ἀντίστοιχες Ἀκολουθίες τῶν Ὁρῶν. «Κατὰ ἀναγκαῖα λογική συνέπεια, ὅταν τὸ ἀρχαῖο τυπικό προέβλεπε διακοπή μετά τὸν Ὁρθρο καὶ μετά τὴν Γ' Ὁρα ἢ αὐτοτελεῖ τέλεση κάθε μιᾶς Ὁρας, ὅπως στίς Ἀκολουθίες τῶν μεγάλων Ὁρῶν, κάθε μιὰ Ὁρα, ἀκόμη καὶ ἡ Α' καὶ ἡ Στ', ἄρχιζαν μέ τρισάγιο, ὅπως εἶναι τυπωμένες στό Τριώδιο καὶ στά Μηνιαῖα τοῦ Δεκεμβρίου καὶ τοῦ Ἰανουαρίου»³⁸.

Γιὰ τὴν τάξη κάθε Ὁρας τὰ σύγχρονα τουλάχιστον τυπικά λαμβάνουν ὡς πρότυπο τὴν ἐνάτη Ὁρα, προφανῶς λόγω τῆς παλαιότητάς της στὴν κοινή λατρεία, τόσο τὴ μοναχική ὅσο καὶ τὴν ἐνοριακή³⁹, ἀλλὰ καὶ διότι «ἡ πρὸ τοῦ Ἑσπερινοῦ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀναγινωσκόμενη Θ' ὥρα ἐστὶ σφραγὶς τῆς Ἀκολουθίας τῆς ἡδὴ ληγούσης ἐκκλησιαστικῆς ἡμέρας»⁴⁰. Στίς Ἱ. Μονές ἢ Θ' ὥρα τελεῖται στό νάρθηκα, ἐνῶ στίς ἐνορίες ἐκτός τοῦ Ἱεροῦ ἐνώπιον τῆς κλειστῆς Ὁραίας Πύλης, ὁ ἱερέας φέρων ἐπιτραχήλιο ἐκφωνεῖ: Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν ... Δόξα σοι, ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι, Βασιλεῦ οὐράνιε... Ὁ ἀναγνώστης τὸ τρισάγιο

κ.τ.λ. Ὁ ἱερεὺς: Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία... Ὁ ἀναγνώστης τὸ κοντάκιον τῆς ἡμέρας, τό: Κύριε ἐλέησον μ', τὴν εὐχὴν Ὁ ἐν παντὶ καιρῷ ..., τό: Κύριε, ἐλέησον γ', Δόξα, καὶ νῦν. Τὴν τιμιωτέραν... Ἐν ὀνόματι Κυρίου εὐλόγησον, πάτερ. Ὁ ἱερεὺς: ὁ Θεὸς οἰκτειρήσαι ἡμᾶς... καὶ τὴν εὐχὴν τῆς Θ' Ὑρας: Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν... μεθ' ἡν λέγει, Δόξα σοι, ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι. Ὁ ἀναγνώστης: Δόξα, καὶ νῦν. Κύριε ἐλέησον γ'. Εὐλόγησον. Καὶ ὁ ἱερεὺς τὴν μικρὰν ἀπόλυσιν μετὰ τοῦ χαρακτηριστικοῦ τῆς τυχόν ἀγομένης ἑορτῆς καὶ τῆς μνείας τοῦ ἁγίου τῆς ληγούσης ἡμέρας. Καὶ οὕτως εἰσέρχεται εἰς τὸ ἱερόν διὰ τὴν ἑναρξιν τοῦ Ἑσπερινοῦ⁴¹.

Τὸ ὡς ἄνω τυπικὸ ἀναλογικὰ ἰσχύει γιὰ ὅλες τὶς Ὑρες. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ Ἀπολυτικά καὶ τὰ Κοντάκια κατὰ κανόνα ἀναγινώσκονται αὐτὰ τῆς ληγούσης ἡμέρας, δηλαδὴ τοῦ ἑορτασθέντος κατ' αὐτὴν ἁγίου ἢ τῆς τυχούσης ἑορτῆς. Κατὰ τὶς προεόρτιες ἡμέρες τῶν δεσποτικῶν καὶ θεομυθρικῶν ἑορτῶν λέγεται τὸ προεόρτιον ἀπολυτικὸ καὶ κοντάκιον, κατὰ δὲ τὶς μεθεόρτιες ἡμέρες τὰ τῆς ἑορτῆς. Τὴν Κυριακὴ λέγεται τὸ ἀναστάσιμον ἀπολυτικὸν τοῦ ἡχου καὶ ἀντὶ κοντακίου ἢ ὑπακοῆς. Κατὰ τὶς ἄλλες ἡμέρες τῆς ἑβδομάδας, μὴ ὑπάρχοντος ἀπολυτικίου καὶ κοντακίου λέγονται τὰ τῆς ἡμέρας τῆς ἑβδομάδας⁴².

Διχογνωμία ὑπάρχει ὡς πρὸς τὸ ἂν ἢ Θ' Ὑρα ἔχει ἀπόλυση ἢ ὄχι. Κατὰ μίαν ἄποψη δὲν γίνεται ἀπόλυση, ἀλλ' ἀμέσως ἄρχεται ὁ Ἑσπερινός⁴³. Αὐτὸ ἐνδεχομένως ἀπηχεῖ παλαιὰ ἀντίληψη ὅτι «ἡ ἐνάτη ὥρα καὶ ἡ ἀκολουθία τοῦ λυχνικοῦ ἀποτελοῦν τὴν ἑναρξιν τῆς λειτουργικῆς συνάξεως τῶν μοναχῶν»⁴⁴. Αὐτὸ ὁμως δὲν εἶναι ὀρθό, γράφει ὁ π. Κων/νος Παπαγιάννης, «διότι διὰ μὲν τῆς Θ' Ὑρας ἐπισφραγίζεται ὁ κύκλος τῶν ἀκολουθιῶν τῆς ληγούσης ἡμέρας, διὰ δὲ τοῦ Ἑσπερινοῦ ἄρχεται ὁ κύκλος τῶν ἀκολουθιῶν τῆς νέας ἐκκλησιαστικῆς ἡμέρας»⁴⁵. Ἔτσι λοιπὸν μετὰ τὴν εὐχὴ τῆς Θ' Ὑρας Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν..., μεθ' ἡν λέγει: Δόξα σοι, ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι. Ὁ ἀναγνώστης: Δόξα καὶ νῦν. Κύριε, ἐλέησον γ'. Εὐλόγησον. Καὶ ὁ ἱερεὺς τὴν μικρὰν ἀπόλυσιν μετὰ τοῦ χαρακτηριστικοῦ τῆς τυχόν ἀγομένης ἑορτῆς καὶ τῆς μνείας τοῦ

ἁγίου τῆς ληγούσης ἡμέρας⁴⁶. Ἀπόλυση ἐπίσης ὑπάρχει καὶ στίς ὥρες Α' καὶ Στ' καθ' ὅσον δι' αὐτῶν, ὅπως ἀναφέρθηκε, κατακλείεται ὁμάδα Ἀκολουθιῶν.

Σχετικὰ τώρα μέ τὰ κριτήρια βάσει τῶν ὁποίων διαμορφώθηκε τὸ περιεχόμενον τῶν Ὑρῶν ἐνδεικτικὰ μόνον νὰ ἀναφέρουμε ὅτι οἱ τρεῖς ψαλμοὶ τῆς Α' Ὑρας π.χ. ὁ 5ος («τὰ ρήματά μου ἐνώτισαι Κύριε...»), ὁ 89ος («Κύριε, καταφυγὴ ἐγεννήθης ἡμῖν ...»), καὶ ὁ 10ος («Ἐλεος καὶ κρίσιν ἄσομαί σοι, Κύριε...») περιέχουν εὐχαριστία πρὸς τὸν Θεὸν ἀρχὴ τῆς ἡμέρας καὶ «τὸ ἐλθεῖν ἐφ' ἡμᾶς αὐτοῦ τὴν θείαν λαμπρότητα»⁴⁷. Τὸ Θεοτοκίον «Τί σε καλέσωμεν, ὦ κεχαριτωμένη...» ἐπελέγη γιὰ τὴν ἀναφορά τοῦ στόν ἡλιο τῆς δικαιοσύνης καὶ τὴν κατ' ἀνατολὰς θέση τοῦ Παραδείσου⁴⁸. Οἱ τρεῖς εὐχὲς ἐκ τῶν ὁποίων ἡ πρώτη «Χριστέ τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν...» διατηρεῖται στή θέση τῆς καὶ οἱ δύο ἄλλες «ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, τὸ ἄναρχον...» καὶ «Ὁ ἐξαποστέλλων τὸ φῶς...» ποὺ μετετέθη στό τέλος τοῦ μεσωρίου, ἔχουν ὡς κεντρικὸ θέμα τὸ αἰσθητὸ καὶ νοητὸ φῶς»⁴⁹.

Οἱ ψαλμοὶ τῆς Γ' Ὑρας, ὁ πρῶτος, ὁ 16ος («Εἰσάκουσον, Κύριε, τῆς δικαιοσύνης μου...»), ὁ δεύτερος, ὁ 24ος («Πρὸς σέ, Κύριε, ἤρα τὴν ψυχὴν μου...») καὶ ὁ τρίτος, ὁ 50ός («Ἐλέησόν με, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου...») ἐπελέγησαν διότι στίχοι τῶν δύο πρώτων, ὅπως 16, 15 «χορτασθήσομαι ἐν τῷ ὀφθῆναι μοι τὴν δόξαν σου» καὶ 24, 12 «νομοθετήσει αὐτῷ ἐν ὁδῷ ἡ ἡρετίσματο», ἀναφέρονται στὴν ἔλλαμψη τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ στὴν ὑπ' αὐτοῦ καθ' ὁδήγηση. Οἱ στίχοι δὲ 12-14 «καρδίαν καθαρὰν... πνεῦμα εὐθές... τὸ πνεῦμά σου τὸ ἅγιον... πνεύματι ἡγεμονικῶ» τοῦ 50οῦ ψαλμοῦ ἔχουν τὴν ἀναφορά τοὺς στὴν ἐπιδημία τοῦ θείου Πνεύματος⁵⁰. Οἱ εὐχὲς ἐπίσης «Δέσποτα Θεέ...» καὶ ἡ τοῦ μεσωρίου «Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν σὴν εἰρήνην...» ἀναφέρονται στὴν ἐπιφοίτηση τοῦ ἁγίου Πνεύματος⁵¹. Τὸ Τροπάριον «Κύριε, ὁ τὸ πανάγιόν σου Πνεῦμα...» σχετίζεται ἄμεσα μέ τὴν τρίτην ὥρα κατὰ τὴν ὁποία κατῆλθε τὸ ἅγιον Πνεῦμα στοὺς Ἀποστόλους⁵².

Οἱ ψαλμοὶ τῆς ἔκτης Ὑρας, ὁ πρῶτος, ὁ 53ος («Ὁ Θεὸς ἐν τῷ ὀνόματί σου σῶσόν με...»), ὁ δεύτερος, ὁ 54ος («Ἐνώτισαι, ὁ Θεός, τὴν προσευχήν μου...») καὶ ὁ τρίτος, ὁ 90ός («Ὁ κατοικῶν ἐν βοήθειά τοῦ

Υψίστου...») συνδέονται με τό σωτηριολογικό θέμα τῆς Ὁρας⁵³. Σαφῆς ἐπίσης εἶναι καί ἡ ἀναφορά τοῦ Τροπαρίου «Ὁ ἐν ἔκτη ἡμέρᾳ τε καὶ ὥρᾳ...» στό κεντρικό θέμα αὐτῆς τῆς Ἀκολουθίας⁵⁴. Ἡ εὐχή «Θεὸ καὶ Κύριε τῶν δυνάμεων...» ἀναφέρεται στή διά τοῦ σταυροῦ διάρρηξη τοῦ χειρογράφου τῶν ἁμαρτιῶν μας καί τήν κατά τῶν δυνάμεων τοῦ σκότους νίκη⁵⁵.

Οἱ ψαλμοί τῆς ἐνάτης ὥρας κατά τήν ὁποίαν εὐχαριστοῦμε «τῷ ἀποθανόντι σαρκί δι' ἡμᾶς... καί τῷ θανάτῳ αὐτοῦ ἡμᾶς ἀναζήσαντι»⁵⁶, ἀναφέρονται στήν «διά τοῦ θανάτου Χριστοῦ καί τῆς νεκρώσεως τοῦ ἁγίου σκηνώματος αὐτοῦ ἡμῶν σωτηρίαν»⁵⁷. Πρόκειται γιά τούς ψαλμούς 83ο («Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου...»), 84ο («Εὐδόκησας, Κύριε, τήν γῆν σου...»), καί 85ο («Κλῖνον, Κύριε, τὸ οὖς σου»). Τό τροπάριο «Ὁ ἐν τῇ ἐνάτῃ ὥρᾳ...» ψάλλεται ὡς στιχηρό δύο θρηνητικῶν στίχων τοῦ 118ου ψαλμοῦ (169 καί 170)⁵⁸. Ἡ εὐχή ἐπίσης «Δέσποτα, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μακροθυμίας...» κάνει λόγο γιά τόν θάνατο τοῦ Κυρίου στόν σταυρό, καθώς καί γιά τήν τοῦ ληστοῦ μετάνοια⁵⁹.

γ) Ἐνδιαφέρον παρουσιάζει ἡ δομὴ τῶν μικρῶν – καθ' ἡμέραν Ὁρῶν κατά τῆ Μεγάλῃ Τεσσαρακοστή, ὅποτε καί ἀναγινώσκονται καί στίς Ἐνορίες, χωρὶς Μεσῶρια. Οἱ ψαλμοί καί τὰ τροπάρια εἶναι τὰ ἴδια μέ αὐτὰ τῶν Ὁρῶν ὄλου τοῦ ἔτους. Στὰ τροπάρια βεβαίως πού βρίσκονται στή θέση τοῦ Κοντακίου μετά τό Τρισάγιο καί πρὶν τὰ σαράντα «Κύριε, ἐλέησον» ὑπάρχει μία ἀστάθεια καί μία σειρά μὴ ὁμαλή! «Ἐνῶ ἡ Α' Ὁρα ἔχει ἓνα μόνο τροπάριο (Θεοτοκίο) – «Τὴν ὑπερένδοξον τοῦ Θεοῦ Μητέρα», οἱ Γ', Στ' καί Θ' ἔχουν ἀπὸ τρία. Τό Θεοτοκίο αὐτό τῆς Α' Ὁρας ἀντικαθίσταται κατά τήν Τετάρτη καί Παρασκευὴ μέ σταυροθεοτοκία («Ταχὺ προκατάλαβε...») κατά τό Ὁρολόγιο, κατά τό Τριώδιο ὁμως (Τυπικὸ Καθαρῆς Δευτέρας) ὄχι. Τό Θεοτοκίο τῆς Γ' Ὁρας («Ἡ ἐλπὶς καὶ προστασία...» ἂν καί δέν εἶναι σταυροθεοτοκίο, δέν ἀντικαθίσταται κατά τίς σταυρώσιμες ἡμέρες μέ σταυροθεοτοκίο. Ἀντίθετα τό σταυροθεοτοκίο τῆς Θ' Ὁρας («Τὸν ἀμνὸν καὶ ποιμένα...») δέν δίνει τῆ θέση του σέ

Θεοτοκίο κατά τῆ Δευτέρα, Τρίτη καί Πέμπτη. Τέλος τῆς Στ' Ὁρας, ἐνῶ καί τὰ δύο πρῶτα τροπάρια εἶναι σταυρώσιμα, τό «Εὐσπλαγγίας ὑπάρχουσα...» εἶναι Θεοτοκίο καί ἀντικαθίσταται μέ σταυροθεοτοκίο («Υπερδεδοξαμένη...») μόνο κατά τήν Τετάρτη καί Παρασκευή⁶⁰. Ὁ προβληματισμὸς ἐδῶ εἶναι ὅτι, ἐφ' ὅσον οἱ Ὁρες ἔχουν τὰ δικά τους θέματα, σταυρώσιμα ἢ ὄχι, γιὰ γίνεται αὐτὴ ἡ ἐναλλαγή, πού δέν εἶναι μάλιστα καί πλήρης. Τό θέμα νομίζω χρήζει βαθύτερης ἔρευνας. Μία πρώτη ἀπάντηση θά μπορούσε νά στηριχθεῖ στό γεγονός τῆς μακρᾶς ἐξέλιξης τῶν ἐν λόγῳ Ἀκολουθιῶν. «Ἡ ἐναλλαγή αὐτὴ –σημειώνει ὁ καθηγητὴς Ἰωάννης Φουντούλης– πρέπει νά εἶναι σχετικῶς νεωτέρα»⁶¹. Σύμφωνα μέ τό παλαιότερο χειρόγραφο Ὁρολόγιο Σινᾶ 863, ἡ κάθε Ὁρα ὀλοκληρωνόταν μέ τό «Πάτερ ἡμῶν». Τὰ μετὰ τούς ψαλμούς Θεοτοκία τροπάρια, διαφορετικὰ ἀπὸ τὰ σημερινά, προσαρμόζονται πρὸς τὰ θέματα τῆς Δευτέρας-Τρίτης, Τετάρτης-Παρασκευῆς καί Πέμπτης. Ἡ μεγάλη πάντως ἀνάπτυξη τῶν Ὁρῶν ἀρχίζει ἀπὸ τὸν 11ο αἰ.⁶².

Προκειμένου τό ψαλτήριο νά ἀναγινώσκειται δύο φορές τήν ἑβδομάδα, τήν περίοδο τῆς Μεγάλῃς Τεσσαρακοστῆς προστίθεται στίς Ὁρες ἓνα κάθισμα, ἐκτός ἀπὸ τήν πρώτη Ὁρα τῆς Δευτέρας, τήν Α' καί Θ' τῆς Παρασκευῆς ὄλων τῶν ἑβδομάδων, καθώς καί τήν Α' Ὁρα τῆς Πέμπτης τοῦ Μεγάλου Κανόνα⁶³. Ἡ θέση αὐτοῦ τοῦ καθίσματος εἶναι ἀμέσως μετὰ τήν ἀνάγνωσι τῶν τριῶν ψαλμῶν. Ἄλλα χαρακτηριστικὰ στοιχεῖα στήν τάξη τῶν Ὁρῶν τῆς Μεγάλῃς Τεσσαρακοστῆς εἶναι οἱ μετὰ τήν εὐχή «Ὁ ἐν παντὶ καιρῷ καί πάσῃ ὥρᾳ» καί τό «ὁ Θεὸς οἰκτειρήσαι ἡμᾶς...», τρεῖς μεγάλες μετάνοιες λέγοντες στήν κάθε μία ἓνα στίχο τῆς εὐχῆς τοῦ ἁγίου Ἐφραίμ τοῦ Σύρου «Κύριε καὶ δέσποτα τῆς ζωῆς μου...». Στὴ συνέχεια «έτέρας μικρὰς ἰβ', λέγοντες καθ' ἑκάστην, τό: ὁ Θεὸς ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ, καὶ ἐλέησόν με», ἔπειτα «μεγάλῃν μετάνοιαν μίαν (γινομένων ὁμοῦ δέκα ἔξ), λέγοντες πάλιν τὸν τελευταῖον στίχον τῆς ἀνωτέρω εὐχῆς: Ναί, Κύριε Βασιλεῦ, δώρησαι μοι τοῦ ὄραν τὰ ἐμὰ πταίσματα, κ.λπ.»⁶⁴.

Στήν Στ' Ὁρα ἐπίσης, τίς καθημερινές τῆς τεσσαρακοστῆς, τήν Τετάρτη καί Παρασκευὴ

τῆς Τυροφάγου καί τίς τρεῖς πρῶτες μέρες τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδας, μετά τό τροπάριο: «Ὁ ἐν ἔκτη ἡμέρᾳ τε καί ὥρα...» καί τό Θεοτοκίο παρεμβάλλεται τό ἀνάγνωσμα τῆς Προφητείας ἀπό τόν Ἡσαΐα, μέ ἓνα προκειμένο στήν ἀρχή καί ἓνα στό τέλος. Τό στοιχείο αὐτό προέρχεται ἀπό τήν τάξη τῆς ἀσματικῆς τριθέκτης. Στήν Θ΄ Ὑρα, μετά τό Κύριε ἐλέησον μ΄ γίνονται οἱ τρεῖς μεγάλες μετάνοιες καί ψάλλονται οἱ Μακαρισμοί ἀπό τήν Ἀκολουθία τοῦ Τυπικοῦ. Στό τέλος ἀναγινώσκειται ἡ εὐχή: «Ὁ ἐν παντί καιρῷ...», Ὁ Θεός οἰκτειρήσαι ἡμᾶς, τρεῖς μεγάλες μετάνοιες καί εὐθύς ἀρχεται ὁ Ἑσπερινός⁶⁵.

Υπάρχει «ἡ συνήθεια νά παραλείπονται κατά τήν Μ. Τεσσαρακοστή οἱ εὐχές τῆς Στ΄ καί τῆς Θ΄ Ὑρας, αἱ ὁποῖα διά τοῦτο δέν περιλαμβάνονται συνήθως εἰς τὰς φυλλάδας τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς καί τῆς Μ. Ἑβδομάδος. Ἡ παράλειψις ὁμως αὕτη δέν εἶναι ὀρθή, ὀφείλεται δέ εἰς τήν ἀσάφειαν τῶν διατάξεων τῶν νεωτέρων Ὑρολογίων. Οὕτως ὀρίζεται εἰς τήν Στ΄ Ὑραν: “Καί μετανοίας, ὡς εἴρηται, εἰ ἔστι Τεσσαρακοστή· εἰ δέ μὴ τήν εὐχήν ταύτην· Θεὸς καί Κύριε τῶν δυνάμεων”. Ἐκ τῆς διατάξεως ταύτης προφανῶς συνήχθη τό συμπέρασμα ὅτι ἡ εὐχή δέν πρέπει νά λέγεται κατά τήν Μ. Τεσσαρακοστή. Ἡ ὀρθή ὁμως ἔννοια τῆς διατάξεως εἶναι ὅτι μετά τό Ὁ Θεός οἰκτειρήσαι ἡμᾶς, ἐάν μὲν εἶναι Μ. Τεσσαρακοστή, γίνονται πρῶτον αἱ μετάνοιαι καί ἔπειτα λέγεται ἡ εὐχή, ἐκτός δέ τῆς Τεσσαρακοστῆς λέγεται εὐθύς ἡ εὐχή. Ὡστε τό “εἰ ἔστι Τεσσαρακοστή” ἀναφέρεται εἰς τὰς μετάνοιαι καί ὄχι εἰς τήν εὐχήν, ἡ ὁποία πάντοτε πρέπει νά λέγεται»⁶⁶.

Ἀναφέραμε παραπάνω τήν ἐπίδραση πού εἶχε ἡ ἀσματική Τριθέκτη στή διαμόρφωση τῆς Στ΄ Ὑρας τῆς περιόδου τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς. Ἀνάλογες ἐπιδράσεις καί παραλλαγές στή δομή καί τήν τάξη τῶν Ὑρῶν μαρτυροῦνται πολλές στά διάφορα *Τυπικά* καί *Ὑρολόγια*. Νά ἐπισημάνουμε κάποια παραδείγματα. Στό *Τυπικό τῆς Ἀναστάσεως*, 12ου αἰ. οἱ Ἀκολουθίες τῶν Ὑρῶν τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς δομοῦνται κατά τήν τάξη τῆς ἀσματικῆς παράδοσης καί ξεκινοῦν μέ τό «Εὐλογημένη ἡ βασιλεία...»⁶⁷. Ἀσματική τάξη στίς Ὑρες μέ ψαλμικά Ἀντίφωνα καί εὐχές

Ἀντιφῶνων ἔχουμε καί στήν Κωνσταντινοπολίτικη παράδοση σύμφωνα μέ Εὐχολόγιο τοῦ ΙΑ΄ αἰ.⁶⁸.

Στό *Τυπικό τῆς Εὐεργέτιδος* ἀναγράφεται τό ἐξῆς στό κεφάλαιο «Περὶ τῆς ἀγρυπνίας τῶν Κυριακῶν»: «Μετά τὴν παρέλευσιν τῆς ἑορτῆς τῶν ἁγίων ἀποστόλων, δεῖ γινώσκειν, ὅτι καταλαμβάνονται αἱ ἐν τῷ κοινῷ μέχρι τῆς ἁγίας μ΄. τοῦ ἁγίου Φιλίππου· τὰς γὰρ μόνον τεσσαρακοστὰς ψάλλομεν τὰς ὥρας ἐν τῷ κοινῷ μέχρι καί στιχολογίας, τὸ δὲ λοιπὸν ἅπαν τοῦ ὅλου χρόνου ψάλλομεν ταύτας ἐν τῷ κελλίῳ»⁶⁹. Στό *Τυπικό τῆς μονῆς τῆς Θεοτόκου Μαχαρᾶ* (ἀρχές 13ου αἰ.) πού συνέταξε ὁ ἅγιος Νεῖλος σημειώνεται τό ἐξῆς γιὰ τὴν πρώτην Ὑρα: «Χρὴ τοίνυν, μετὰ τὴν ὀρθρινὴν δοξολογίαν, συνημμένως ψάλλεσθαι ἀφ’ ἡμῶν τὴν πρώτην ὥραν, ὡς συνήθες· καί μετὰ τὸ τέλος αὐτῆς, τοῦ εἰωθίου τελομένου ἐν τῷ νάρθηκι τρισαγίου, λέγει ὁ ἱερεὺς: “Εὐξασθε ὑπὲρ τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν καί ὑπὲρ τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν καί κτιτόρων”, καί μετὰ τὴν συμπλήρωσιν, ἐν τοῖς κελλίοις ἡμῶν ἀπιέναι, πάσης ἀφεμένους συνελεύσεώς τε καί ματαιίας ἀπασχολίας, ἀργοσχολίας τε καί γέλωτος ἀτάκτου»⁷⁰.

Παραλλαγές γνωρίζουμε ἐπίσης καί στήν τάξη τῶν Ἀκολουθιῶν τῶν Ὑρῶν τῆς Διακαινησίμου Ἑβδομάδος. Στό *Τακτικόν τοῦ Νίκωνος τοῦ Μαυρορείτου* (11ος αἰ.) π.χ. σημειώνονται τά ἐξῆς: «Καί περὶ μὲν τὰς ὥρας τῆς διακαινησίμου τοῦ Πάσχα εἰς κατὰ μίαν ὥραν τό “Χριστὸς ἀνέστη” τρίτον, καί τό “Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι” τρίτον, καί τρισαγίον, καί τό “Εἰ καί ἐν τάφῳ κατῆλθες”, καί τό “Κύριε ἐλέησον” λ΄. Οὕτως ψάλλονται αἱ ὥραι τῆς διακαινησίμου κατὰ τὸν τύπον τῶν Στουδίου καί τῶν Ἱεροσολύμων»⁷¹. Κατά τήν Ὑποτύπωση τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου (9ος αἰ.) καί τῆ Διατύπωση τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Ἀθωνίτου «ἕως τῆς Πεντηκοστῆς οὔτε ὥρας ψάλλομεν οὐδὲ γόνυ κλίνομεν...»⁷². Ἡ σημερινή τάξη εἶναι παρόμοια μέ αὐτὴν τοῦ *Τακτικοῦ τοῦ Νίκωνος τοῦ Μαυρορείτου*, μέ τὴν προσθήκη ὠρισμένων τροπαρίων, ὅπως «Προλαβοῦσαι τὸν ὀρθρον. Ἐν τάφῳ σωματικῶς. Δόξα, ὡς ζωηφόρος. Καί νῦν, Τὸ τοῦ Ὑψίστου». Ἡ σύντομη αὐτὴ Ἀκολουθία «τελεῖται ἀντὶ [τῆς

Α΄ Ώρας, τῆς Τριθέκτης,] τῆς Θ΄ Ώρας, τοῦ Ἀποδείπνου καί τοῦ Μεσονυκτικοῦ τρισευομένη, εἰς ἐκάστην περίπτωσιν». Σύμφωνα μέ τό Τυπικό τῆς Μονῆς Διονυσίου τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἡ Ἀκολουθία αὐτή «λέγεται ἅπαξ μόνον ἀντί τῆς Α΄ καί τῆς Θ΄ Ώρας, τρισεύεται δὲ εἰς πάσας τὰς ἄλλας περιπτώσεις»⁷³.

δ) Ἐκτός τῶν μικρῶν λεγομένων Ὁρῶν μέ τίς παραλλαγές των, ὑπάρχουν καί οἱ Μεγάλες Ώρες, τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς πού εἶναι καί οἱ παλαιότερες, τῆς Μεγάλης Πέμπτης, τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, τῆς παραμονῆς τῶν Χριστουγέννων, τῆς παραμονῆς τῶν Φώτων καί τῆς Πεντηκοστῆς. Στίς Ἀκολουθίες αὐτές διατηρεῖται ὁ σταθερός ψαλμός τῆς κάθε Ώρας (γιά τήν πρώτη ὁ Ε΄ «Τὰ ρήματά μου ἐνώτισαι Κύριε...», γιά τήν τρίτη ὁ Ν΄ «Ἐλέψόν με ὁ Θεός...», γιά τήν ἕκτη ὁ ρ΄ «Ὁ κατοικῶν ἐν βοήθειᾳ τοῦ Ὑψίστου...» καί γιά τήν Θ΄ ὁ ΠΕ΄ «Κλίνον, Κύριε, τὸ σῆς σου...»), καί προστίθενται δύο μεσσιανικοὶ ψαλμοὶ μέ κριτήριο τὸ θέμα τῆς ἡμέρας ἢ τὸ περιεχόμενο τῆς ἑορτῆς. Ὁ τίτλος *Μεγάλες Ώρες* δικαιολογεῖται ἀπὸ τὸ ὅτι σέ αὐτές ἔχουν ἐνταχθεῖ, ἄγνωστο ἀπὸ πότε, σέ κάθε Ώρα τρία βιβλικά ἀναγνώσματα (προφητεία ἀπόστολος, Εὐαγγέλιο) σχετικά μέ τὸ πάθος τοῦ Κυρίου, καί τρία ἰδιόμελα τροπάρια.

Οἱ ρίζες τῶν Μεγάλων Ὁρῶν καί δὴ αὐτῶν τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς βρίσκονται στὰ Ἱεροσόλυμα. Ἡ περιηγήτρια Αἰθερία (τέλος 4ου αἰ.) μιᾶ γιὰ συγκεντρωμένο πλῆθος στὸν προαύλιο χῶρο μεταξύ τοῦ Σταυροῦ καί τῆς Ἀναστάσεως τήν ἡμέρα αὐτή, τὸ ὅποιο τήν ἕκτη ὥρα ἔψελνε ὕμνους, ὠδές καί ψαλμούς καί ἄκουγε ἀναγνώσματα, προφητικά, ἀποστολικά καί Εὐαγγέλια. «Ἔτσι, ἀπὸ τῆς ἕκτης ἕως τῆς ἐνάτης ὥρας, δέν παύουν νὰ διαβάζουν καί νὰ ψάλλουν ὕμνους, ὥστε νὰ δειχθῆ εἰς ὄλους πὼς ὅ,τι προεῖπαν οἱ Προφῆται διὰ τὸ πάθος τοῦ Κυρίου, γίνεται φανερόν, τόσον ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιον ὅσο καί ἀπὸ τὰ συγγράμματα τῶν Ἀποστόλων, ὅτι ἔχει ἦδη πραγματοποιηθῆ»⁷⁴.

Τήν ὡς ἄνω λιτή καί ἀδιαμόρφωτη εἰκόνα τῶν Ὁρῶν τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς φωτίζει περισσότερο τὸ Ἀρμενικὸ καί Γεωργιανὸ

Ἐκλογάδιο, ἀρμενικὴ μετάφραση ἑλληνικοῦ πρωτοτύπου, ἀρχῶν τοῦ 5ου αἰ. Στὸ κείμενο αὐτὸ ἢ κατὰ τήν ἕκτη ὥρα τελούμενη Ἀκολουθία περιλαμβάνει ὀκτώ μέρη, τὸ καθ΄ ἓνα ἐκ τῶν ὁποίων ἔχει ἓνα ψαλμό, προφητικὸ καί ἀποστολικὸ ἀνάγνωσμα. Εὐαγγελικὸ ἀνάγνωσμα ὑπάρχει μόνο στὰ τέσσερα τελευταῖα τμήματα⁷⁵. Τὸ σημαντικό γιὰ τήν ἱστορία καί τὸ περιεχόμενο τῶν Ὁρῶν τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς εἶναι ὅτι τὰ σημερινὰ Βιβλικά ἀναγνώσματα ὑπάρχουν σέ αὐτὴ τήν παλαιὰ λειτουργικὴ πηγὴ. Τὸ ἴδιο καί τὰ δώδεκα ἰδιόμελα τροπάρια⁷⁶ πού κατανέμονται στίς τέσσερις Ώρες πρὶν ἀπὸ τὰ ἀναγνώσματα. Στὸ ἐν λόγῳ Ἐκλογάδιο βρίσκονται ὅλα μαζί στήν ἀρχὴ τῆς σχετικῆς διάταξης⁷⁷. Πρόκειται γιὰ τὰ τροπάρια: «Σήμερον τοῦ ναοῦ τὸ καταπέτασμα...», «Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθης...», «Τοῖς συλλαβοῦσι σὲ παρανόμως...» καί τὸ τελευταῖο τῆς ἐνάτης «Σήμερον κρεμάται ἐπὶ ξύλου...». Τὰ ἴδια τροπάρια, ἀλλὰ μέ διαφορετικὴ σειρά, κατὰ τὸ Ἱεροσολυμπικὸ Κανονάριο τοῦ 7 αἰ., ψάλλονταν τήν ἕκτη ὥρα πρὸ τοῦ Ἁγίου Γολγοθᾶ προτασσομένου στό καθένα ἑνὸς ψαλμικοῦ στίχου⁷⁸.

Σέ κώδικα τῶν Ἀθηνῶν, τοῦ 11ου αἰ., σέ ψαλτήριο καί ὄχι Ὁρολόγιο, ἔχει ἐντοπισθεῖ Ἀκολουθία τῶν Ὁρῶν τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς, ἢ ὁποῖα ἐκτιμᾶται ὅτι ἀποτελεῖ τὴ μπηρικὴ ἢ τήν ἀμέσως συγγενῆ πρὸς αὐτὴν μορφή τῶν σημερινῶν μεγάλων Ὁρῶν. Παραπέμπει σέ λειτουργικὴ πράξη τῶν ἀρχῶν τοῦ 5ου μ.Χ. αἰ., παλαιότερη δηλαδὴ τῶν προαναφερθεισῶν πηγῶν. Στὸν ἐν λόγῳ κώδικα οἱ Ώρες εἶναι τρίψαλμες μέ δύο τροπάρια στή συνέχεια ἐκ τῶν ὁποίων τὸ δεύτερο Θεοτοκίο, καί χωρὶς ἀναγνώσματα. Μέ τὴ δομὴ αὐτὴ μαρτυροῦνται ἐπίσης καί Ώρες τῆς Μεγάλης Πέμπτης, ὅπου κυριαρχεῖ τὸ γεγονός τοῦ μυστικοῦ Δείπνου, καί Ώρες τοῦ Μεγάλου Σαββάτου ὅπου τονίζεται τὸ γεγονός τῆς εἰς Ἄδου Καθόδου⁷⁹.

Σέ κείμενο μεταγενέστερο τοῦ 12ου αἰ., πού διασώζει ὁμως παλαιὰ Ἱεροσολυμπικὰ λειτουργικὰ στοιχεῖα, ἢ Ἀκολουθία ἔχει ἀσματικὴ δομὴ. Πρόκειται γιὰ τὸ *Τυπικὸ τῆς Ἀναστάσεως* πού ἀπὸ τὸν κώδικα 43 ἔχει

εκδώσει ὁ Παπαδόπουλος-Κεραμέας⁸⁰. Κάθε Ὁρα ἀρχίζει μέ τό «Εὐλογημένη ἡ βασιλεία...», γιά νά ἀκολουθήσουν ἕνας ψαλμός, σταθερό τροπάριο τό «Ὅτε οἱ ἔνδοξοι μαθηταί...», τό Θεοτοκίο, τρία ἰδιόμελα, προκείμενο, προφητικό καί ἀποστολικό ἀνάγνωσμα, ἕτερο προφητικό καί ἕτερο ἀποστολικό ἀνάγνωσμα, Εὐαγγέλιο καί «εὐθύς» τά λοιπά ἐκάστης Ὁρας⁸¹. Στό ἐν λόγω Τυπικό οἱ Ὁρες τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς ἔχουν τόν τίτλο «Σὺν Θεῷ ἀκολουθία τῶν Ὁρῶν καί τὰ τροπάρια Ποίημα Σωφρονίου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων τοῦ ἀρχαίου καί φιλόσοφον». Στό Τριώδιο βέβαια φέρονται ὡς ποίημα Κυρίλλου Ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας. Πιθανόν ὁ ἅγιος Κύριλλος νά παρενέβη στό προϋπάρχον ὑλικό τῶν Ὁρῶν. Τό ἔθος π.χ. τῶν τριῶν ἀναγνωσμάτων ἔχει Ἀλεξανδρινή προέλευση. Ἀλλά καί ὁ ἅγιος Σωφρόνιος ἔχει πολλές πιθανότητες νά εἶναι αὐτός πού σέ ἕνα μοναστικό περιβάλλον εἰσήγαγε τήν κοσμική-ἀσματική δομή τῶν Ὁρῶν. «Ἡ εἰσαγωγή τοῦ βυζαντινοῦ ἀσματικοῦ τύπου εἰς Ἱεροσόλυμα –γράφει ὁ καθηγητής Ἰωάννης Φουντούλης– ὠφείλετο προφανῶς εἰς τήν μετά τήν ὑπό τοῦ Ἡρακλείου ἀνάκτησιν τῆς ἁγίας Πόλεως ὑπό τῶν Βυζαντινῶν (628) καί τόν πρό τῆς ἀλώσεως αὐτῆς ὑπό τῶν Ἀράβων (536) ἐπελθόντα τονισμόν τοῦ κύρους καί τῆς αἴγλης τοῦ Βυζαντίου, συνεπῶς δέ καί τῆς ἀκτινοβολίας τῆς ἐκεῖ κρατούσης λειτουργικῆς πράξεως. Οὕτως ἀνερχόμεθα ἀσφαλῶς εἰς τήν μεταξύ τῶν ἐτῶν 628 καί 636 περίοδον, εἰς τούς χρόνους δηλαδή τῆς ἀκμῆς τοῦ πατριάρχου Σωφρονίου»⁸². Ἡ κατά τό Τυπικό τῆς Ἀναστάσεως Ἱεροσολυμητικῆς πράξις ὅσον ἀφορᾷ τίς Ὁρες τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς προσαρμόστηκε σέ αὐτήν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅπως φαίνεται ἀπό τό Τυπικό τῆς Εὐεργέτιδος, τοῦ 12ου αἰ.⁸³.

Ἀπό τό ὡς ἄνω Τυπικό τῆς Εὐεργέτιδος καί τό τῆς Μονῆς τοῦ Σωτήρος Μεσσήνης (1131) πληροφοροῦμαστε καί περὶ τῆς ὑπάρξεως Μεγάλων Ὁρῶν τῆς παραμονῆς τῶν Χριστουγέννων καί τῶν Θεοφανείων⁸⁴. Ἔχουν ὡς πρότυπο τίς Ὁρες τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς. Εἶναι τρίψαλμες, μέ τρία Βιβλικά ἀναγνώσματα καί 12 ἰδιόμελα τροπάρια ἀποδιδόμενα στόν

ἅγιο Σωφρόνιο, κάτι ὅμως πού δέν μπορεῖ νά ἀποδειχθεῖ⁸⁵.

Στή δεύτερη ἐκδοσὴ τοῦ *Πεντηκοσταρίου* πού ἔγινε στή Βενετία τό ἔτος 1579 ἀπό τόν Ἰάκωβο Λεογγίνο δημοσιεύθηκε καί «Ἀκολουθία τῶν μεγάλων Ὁρῶν τῆς παραμονῆς τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς». Πρόκειται γιά ἔργο τοῦ πρωτοπαπᾶ Ναυπλίου Νικολάου Μαλαξοῦ (ιστ' αἰ.). «Αὕτη – σημειώνει ὁ καθηγητής Ἰωάννης Φουντούλης – στερεῖται ἰδιατέρας σπουδαιότητος ὡς νεωτέρα καί ὡς μί ἔχουσα ἔρεισμα ἐν τῇ λειτουργικῇ παραδόσει»⁸⁶.

ε) *Τὰ Μεσῶρια*. Ἡ ἐν λόγω Ἀκολουθία συνίσταται ἀπό 12 ἡμερινούς καί δώδεκα νυκτερινούς ψαλμούς, μέ στόχο τήν ἀδιάλειπτη κατ' ἰδίαν προσευχή τῶν Πατέρων τῆς Ἐρήμου, ἐνίοτε δέ καί τῶν κοινοβίων. Κάθε ὥρα τῆς ἡμέρας καί τῆς νύκτας περιλαμβάνει ἕναν ψαλμό, μία εὐχή καί ὠρισμένες φορές ἀναγνώσματα καί τήν ψαλμωδία τοῦ Ἀλληλουῖα.

Γιά πρώτη φορά οἱ δώδεκα ἢ οἱ ἕξι ψαλμοί, μέ περιεχόμενο τήν προσευχή καθ' ὅλο τό νυχθήμερο, μαρτυροῦνται τόν 4ο αἰ. στό *Παχωμιανό Τυπικό* καί τόν Εὐσέβιο Καισαρείας. Ἐκτοτε διαδόθηκε εὐρύτερα τόσο στήν Ἀνατολί, ὅσο καί στή Δύση ἀπό τούς ἀναχωρητές Αἰγύπτου καί Παλαιστίνης, τόν ἅγιο Ἰωάννη τόν Κασσιανό, τόν ἅγιο Βενέδικτο κ.ἄ.

Σχετίζεται ἄμεσα μέ τό εἰκοσιτετράωρο Ὁρολόγιο τῆς Μονῆς τῶν Ἀκοιμίτων στήν Κωνσταντινούπολη καί μαρτυρεῖται σέ παλαιά Ὁρολόγια καί λειτουργικά Τυπικά τουλάχιστον μέχρι τόν 12ο αἰ. Ἀπό τήν περίοδο αὐτή οἱ δώδεκα ψαλμοί μετεξελίχθηκαν στά μεσῶρια. Παρενεβλήθησαν δηλαδή ἀνά τριάδες μεταξύ τῶν τεσσάρων γνωστῶν Ὁρῶν μέ σκοπό τή διεύρυνση τῆς προσευχῆς τῶν μοναχῶν.

Ἔχει διαπιστωθεῖ ἀπό τή σχετική ἔρευνα τῶν πηγῶν ὅτι οἱ ψαλμοί αὐτῆς τῆς Ἀκολουθίας, ὅσο καί τῶν μεσῶριων δέν εἶναι ποτέ οἱ ἴδιοι. Τά Μεσῶρια ἰδιαίτερα φαίνεται ὅτι παλαιότερα ψάλλονταν ὅλο τό χρόνο στόν Ναό ἢ στό κελλί. Ἀργότερα μέχρι καί σήμερα περιορίσθηκαν στίς νηστείες Χριστουγέννων καί Ἀγίων Ἀποστόλων⁸⁷.

Θά ολοκληρώσουμε τήν Εισήγησή μας μέ ἓνα λόγο τοῦ ἁγίου Συμεών Θεσσαλονίκης γιά τή λειτουργική προσευχή· «Ἡ δέ γε προσευχή –γράφει– αὐτῷ παρίστησι τῷ Θεῷ καί ἐνοῖ αὐτῆς, καί τὰ τοῦ φίλου ποιεῖ καί ὁμιλεῖ καί θαρρεῖ καί ἐν ποιεῖ μετ’ αὐτοῦ. Ὁφείλεν οὖν ἀσίγητός τε καί ἀπαυστος εἶναι ὡσπερ τοῖς ἀγγέλοις. Ἐπεὶ καί τοῦτο μόνον ζητεῖ ὁ Θεός παρ’ ἡμῶν, τὸ μεμνήσθαι αὐτοῦ καί σὺν αὐτῷ εἶναι καί αὐτὸν μόνον ζητεῖν καί ἀγαπᾶν καί ὁρᾶν, ὡς ἂν καί τὰ αὐτοῦ καθαρῶς λαμβάνωμεν καί ἀμέσως. Ἄλλ’ ἐπειδὴ τοῦτο ἡμῖν διὰ τὸ κάλυμμα τῆς σαρκὸς καί τὰς ἀνάγκας ἀδύνατον, μόλις δέ τισι σπανίως Θεοῦ δωρεὰ ἐξεγένετο ἰσαγγέλοις, κατ’ ἀνάγκην τεταγμένους καιροὺς

καί ὠρισμένους ἀπαραιτήτους εἰς προσευχὰς ἐτάξατο ἡ Ἐκκλησία καί ὀφειλὴν ἐν τούτοις ἅπας ἔχει πιστός»⁸⁸.

Οἱ τεταγμένοι καιροὶ τῶν Ἀκολουθιῶν τῶν Ὁρῶν στοχεύουν ἀκριβῶς στὴν ἀδιάλειπτη προσευχή καί κοινωνία μέ τόν Θεό. Μιμούμενοι τό ἔργο καί τή ζωή τῶν Ἀποστόλων καλοῦμαστε «ἐν παντὶ καιρῷ καί πάσῃ ὥρᾳ» νά ἔχουμε ὡς μέτρο καί ἄξονα τῆς ζωῆς μας τόν Χριστό· νά συνδέομε τόν χρόνο μας μέ τὰ γεγονότα τῆς θ. Οἰκονομίας καί νά τόν νομιματοδοτοῦμε μπολιάζοντάς τον στὴν ἐσχατολογική προοπτική καί αἰωνιότητα· νά βιώνουμε τήν κάθε στιγμή ὡς ἀφετηρία μετάνοιας καί εὐκαιρία γιά τήν ἀνακαινισί μας σέ «καινὸν ἄνθρωπον»⁸⁹.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Βλ. Παναγιώτη Ἰ. Σκαλτσῆ, *Ἡ παράδοση τῆς κοινῆς καί τῆς κατ’ ἰδίαν προσευχῆς, μέ εἰδική ἀναφορά στό Ὁρολόγιο τοῦ Θηκαρά*, ἐκδ. Π. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2008, σσ. 104-123.
2. *Ψαλμ.* 33,1. Πρβλ. *Λουκ.* 21,36. *Ἐφ.* 6,18.
3. *Α΄ Θεσ.* 5,17.
4. *Ψαλμ.* 54,18. Πρβλ. *Δανιὴλ* 6,11-12 καί 14.
5. *Λουκ.* 24,53. Πρβλ. *Πράξ.* 2,46.
6. *Μάρκ.* 1,35.
7. *Πράξ.* 2,16.
8. *Πράξ.* 2,1.
9. *Πράξ.* 10,9.
10. *Πράξ.* 3,1.
11. *Ψαλμ.* 3,1.
12. Βλ. π. Ἀλκιβιάδης Κ. Καλυβόπουλου, *Χρόνος τελέσεως τῆς θείας Λειτουργίας* [Ἀνάλεκτα Βλατάδων 37], Θεσσαλονίκη 1982, σ. 74.
13. *Ἀποκ.* 5,9.
14. Κλήμεντος Ἀλεξανδρέως, *Ἐπιστολὴ πρὸς Κορινθίους Α΄*, 40, PG 1, 288 Α΄ 289 Α΄.
15. Κλήμεντος Ἀλεξανδρέως, *Στρωματεῖς*, 7, 7, PG 9, 456 Α.
16. Βλ. Γεωργίου Ν. Φίλια, «Οἱ Ἀκολουθίες τοῦ Νυχθημέρου κατὰ τοὺς τέσσερις πρώτους αἰῶνες», ἐν *Οἱ Ἀκολουθίες τοῦ Νυχθημέρου. Πρακτικά ΙΕ΄ Πανελληνίου Λειτουργικοῦ Συμποσίου Στελεχῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων, Ἀποστολική Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος*, 2015, Ἀθήνα, σσ. 51-73.
17. Κλήμεντος Ρώμης, *Ἐπιστολὴ πρὸς Κορινθίους Α΄*, 40, PG 1, 289 Α.
18. Παναγιώτη Ἰ. Σκαλτσῆ, *ὁ.π.*, σ. 176.
19. *Ψαλμ.* 118, 164.
20. *Διαταγαὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων*, 8, 34, SC 320, 242: «Εὐχὰς ἐπιτελεῖτε ὀρθρου καί τρίτη ὥρα καί ἕκτη καί ἑνάτη καί ἐσπέρας καί ἀλεκτοροφωνίας».

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

21. Κασσιανού, *De institutis coenobiorum*, III, 4, PL 49, 13 και 135.
22. Robert Taft, *The Liturgy of the Hours in East and West: The origins of the divine office and its meaning for today* [Collegeville, MN: The Liturgical Press, 1933²], σσ. 206-207.
23. Robert Taft, *ὁ.π.*, σσ. 78-79. Βλ. και Στεφάνου Ἀλεξόπουλου (Πρωτ/ρου), «Οἱ Ἀκολουθίες τῶν Ὁρῶν καὶ τῶν Μεγάλων Ὁρῶν: Ἱστορία καὶ Θεολογία», ἐν *Οἱ Ἀκολουθίες τοῦ Νυχθημέρου. Πρακτικά ἸΕ΄ Πανελληνίου Λειτουργικοῦ Συμποσίου Στελεχῶν Ἱ. Μητροπόλεων*, σσ. 173-174.
24. Κασσιανού, *ὁ.π.*, PL 49, 135.
25. Βλ. Γεωργίου Ν. Φίλια, «Οἱ Ἀκολουθίες τοῦ Νυχθημέρου κατὰ τοὺς τέσσερις πρώτους αἰῶνες», *ὁ.π.*, σσ. 67-71.
26. Étherie, *Journal de voyage. Texte Latin, introduction et traduction de H. Pétré*, SC 21, Paris 1948, σσ. 232-238.
27. Ἡ Α΄ στίς 7, ἡ Γ΄ στίς 9, ἡ Στ΄ στίς 12 καὶ ἡ Θ΄ στίς 3 κατὰ τὴν Ἰουδαϊκὴ διαίρεση τοῦ ἡμερονυκτίου.
28. *Δανιὴλ* 6, 11-12 καὶ 14 (προσευχὴ τρις τῆς ἡμέρας)· *Πράξ.* 2, 15 (τρίτη ὥρα)· *Πράξ.* 10, 9 (ἕκτη ὥρα)· *Πράξ.* 3, 1 (ἐνάτη ὥρα).
29. Κατὰ τὸν Ἱππόλυτο Ρώμης (3ος αἰ.), ἡ προσευχὴ τῆς τρίτης Ὁρας σχετίζεται μέ τό ὅτι τότε «ἐσταυρώθη ὁ Κύριος» (E. Cassien – B. Botte, *La prière des Heures*, Cerf, Paris, 1963, σ. 90 (1-4). Στηρίζεται στόν Εὐαγγελιστὴ Μάρκο σύμφωνα μέ τὸν ὅποιον ὁ Χριστός σταυρώθηκε τὴν τρίτη ὥρα (Μάρκ. 15, 25). Βλ. και π. Ἰωάννου Σκιαδαρέση, «Οἱ καιροὶ τῆς προσευχῆς στὴν Καινὴ Διαθήκη», ἐν *Οἱ Ἀκολουθίες τοῦ Νυχθημέρου. Πρακτικά ἸΕ΄ Πανελληνίου Λειτουργικοῦ Συμποσίου Στελεχῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων*, σσ. 47-49). Κατὰ τὴν ἕκτη ὥρα, σύμφωνα πάλι μέ τὸν Ἱππόλυτο, οἱ πιστοὶ προσεύχονται διότι «σκοτίστηκε ὁ ἥλιος (E. Cassien – B. Botte, *ὁ.π.*, σ. 90 (10-12)). Τὴν ἐνάτη δέ ὥρα ἡ προσευχὴ γίνεται διότι ὁ Χριστός «ἐλογχεύθη εἰς τὴν πλευράν» (E. Cassien – B. Botte, *ὁ.π.*, σσ. 90(15)-92(4)). Βλ. και Γεωργίου Ν. Φίλια, «Οἱ Ἀκολουθίες τοῦ Νυχθημέρου τοὺς τέσσερις πρώτους αἰῶνες», *ὁ.π.*, σσ. 58-59. Κατὰ τίς Ἀποστολικές Διαταγές ἡ τρίτη ὥρα σχετίζεται μέ τό γεγονός τῆς καταδίκης τοῦ Ἰησοῦ ἀπό τὸν Παῦλο, ἡ ἕκτη ἀναφέρεται στή σταύρωση καὶ ἡ ἐνάτη στή σταύρωση καὶ τό σεισμό (Βλ. *Βιβλ.* VIII, 34. 3-5). Κατὰ τὸν Μέγα Βασίλειο ἡ τρίτη ὥρα ἀποτελεῖ ὑπόμνημα «τῆς τοῦ Πνεύματος δωρεᾶς τῆς κατὰ τὴν τρίτην ὥραν τοῖς ἀποστόλοις δεδομένης, προσκυνῆσαι πάντας ὁμοθυμαδόν, εἰς τό ἀξίους γενέσθαι καὶ αὐτοὺς τῆς ὑποδοχῆς τοῦ ἁγιασμοῦ... Ἐν δὲ τῇ ἕκτη ὥρα κατὰ μίμνησιν τῶν ἁγίων ἀναγκαίαν εἶναι τὴν προσευχὴν ἐκρίναμεν, τῶν λεγόντων· Ἐσπέρας καὶ πρωὶ καὶ μεσημβρίας διηγήσομαι καὶ ἀπαγγελῶ, καὶ εἰσακούσεται τῆς φωνῆς μου· καὶ ὥστε ῥυσθῆναι ἀπὸ συμπτώματος καὶ δαιμονίου μεσημβρινοῦ, ἅμα καὶ τοῦ ψαλμοῦ τοῦ ἐνενηκοστοῦ λεγομένου· Ἡ δὲ ἐνάτη παρ' αὐτῶν ἡμῖν τῶν ἀποστόλων ἐν ταῖς Πράξεσιν ἀναγκαία εἰς προσευχὴν παραδέδοται ἱστορούσας, ὅτι Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀνέβαινον εἰς τό ἱερόν· Ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς τὴν ἐνάτην» (PG 31, 1012-1027). Ἀργότερα, οἱ ἐρμηνευτές τῶν Ἀκολουθιῶν τοῦ Νυχθημέρου ἅγιοι Μάρκος Εὐγενικός καὶ Συμεὼν Θεσσαλονίκης, ἐρμηνεύουν ὡς ἑξῆς: Ἡ πρώτη ὥρα πού τελεῖται συναπτῶς, μέ τὸν ὄρθρο ἔχει ὡς θέμα τὴν ἔλευση τοῦ φωτός, τὴν ἀρχὴ τῆς ἡμέρας «καὶ τό ἐλθεῖν ἐφ' ἡμᾶς αὐτοῦ τὴν θεῖαν λαμπρότητα, καὶ τὰ ἔργα ἡμῶν κατευθυνθῆναι». Τό Θεοτοκίο δέ πού ψάλλεται μετὰ τοὺς ψαλμούς καὶ τό τροπᾶριο τῆς Ὁρας «οἰκείως δὲ τοῦτο λέγεται τότε, διὰ τὴν αἰσθητὴν τοῦ ἡλίου ἀνατολήν», καὶ τό «τὸν παράδεισον κατὰ ἀνατολὰς εἶναι». Ἡ Παναγία δηλαδὴ εἶναι ἡ «τὸν τῆς δικαιοσύνης ἥλιον ἀνατείλασα, καὶ παράδεισον ὡς τό ξύλον τῆς ζωῆς τὸν Χριστὸν τετοκυῖα» (Συμεὼν Θεσσαλονίκης, *Διάλογος...*, ΤΚΔ΄, PG 155, 589 AB). Ἡ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

- τρίτη Ὥρα τελείται «διά τήν ἐπιδημίαν ἐν τῇ τρίτῃ ὥρᾳ τοῦ παναγίου Πνεύματος» καί διότι κατ' αὐτήν τήν ὥρα «ἡ κατὰ τοῦ Σωτῆρος ἀπόφασις γέγονεν» (Συμεῶν Θεσσαλονίκης, *Διάλογος...*, ΣφΘ', PG 155, 552 B). Ἡ ἕκτη ὥρα ἀναφέρεται στίς «ἐν μεσημβρία τοῦ πονηροῦ καί ἐπιβούλου τῆς ζωῆς ἡμῶν ἐπιθέσεις», (Μάρκου Εὐγενικοῦ, *Ἐξήγησις τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀκολουθίας*, PG 160, 11810). Κατά τόν ἅγιο Συμεῶν θεωρεῖται ὡς Εὐχαριστία «διὰ τὸ μεσαίτατον τῆς ἡμέρας καί διὰ τὸ σταυρωθῆναι ἐν αὐτῇ τὸν Κύριον, καί τὸ γενέσθαι σκότος ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, ὡς τοῦ Σωτῆρος ὑπὲρ ἡμῶν σαρκὶ πάσχοντος» (*Διάλογος...*, ΣφΘ', PG 155, 552 C). Τέλος, κατὰ τὴν ἐνάτην Ὥρα «εὐχαριστοῦμεν οὖν τῷ ἀποθανόντι σαρκὶ δι' ἡμᾶς». Μέ τόν ἐκούσιο θάνατο τοῦ Κυρίου «αἱ ψυχαὶ ἡμῶν τῶν διαβόλου χειρῶν ἐρρυσθησαν, καί τὰ σώματα ἡμῶν, ἀναστάντος αὐτοῦ, ἀθανασίαν εἰλήφασιν» (Συμεῶν Θεσσαλονίκης, *Διάλογος...*, ΣφΘ', PG 155, 552 D). Βλ. καί Παναγιώτη Ἰ. Σκαλτσῆ, *Λειτουργικὲς Μελέτες* I, ἐκδ. Π. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2007, σσ. 175-176. Νικολάου Χ. Ἰωαννίδη (Αρχιμ.), «Οἱ Ἀκολουθίαι τοῦ Νυχθημέρου στὸν ἅγιο Μάρκο Εὐγενικό καί στὸν ἅγιο Συμεῶν Θεσσαλονίκης», ἐν *Οἱ Ἀκολουθίαι τοῦ Νυχθημέρου. Πρακτικά ἸΕ' Πανελληνίου Λειτουργικοῦ Συμποσίου Στελεχῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων*, σσ. 413-473.
30. Ἰωάννου Μ. Φουντούλη, *Λογικὴ Λατρεία*, ἐκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἀθήνα 1984, σ. 281.
31. Βλ. Juan Mateos, «Un Horologion inédit de Saint-Sabas. Le codex sinaïtique grec 863 (Ixe siècle)», ἐν *Studi e Testi*, 233, vol. III, Città del Vaticano 1964, σσ. 47-76.
32. Βλ. Στεφάνου Ἀλεξόπουλου (Πρωτοπρ.), «Οἱ Ἀκολουθίαι τῶν Ὁρῶν καί τῶν Μεγάλων Ὁρῶν: Ἱστορία καί Θεολογία», ὅ.π., σσ. 177-179.
33. Βλ. Στεφάνου Ἀλεξόπουλου (Πρωτοπρ.), ὅ.π., σσ. 179-180.
34. Βλ. Ἰωάννου Μ. Φουντούλη, *Λειτουργικὴ*, τεύχ. Ε', *Ἀκολουθία τοῦ Νυχθημέρου*, Θεσσαλονίκη 1969, σσ. 40-41.
35. *Ψαλμ.* 52,18.
36. Ἰωάννου Μ. Φουντούλη, *Ἀπαντήσεις εἰς Λειτουργικὰς Ἀπορίας*, τόμ. Α', Ἀποστολικὴ Διακονία, Ἀθήνα 1991⁴, σσ. 37-38. Ἄν δέν τελεσθεῖ θεία Λειτουργία στὴν ἕκτη Ὥρα ἐπισυνάπτεται ἡ Ἀκολουθία τῶν Τυπικῶν στὴν ὁποίαν μετὰ τοὺς Μακαρισμοὺς λέγονται ὁ Ἀπόστολος καί τὸ Εὐαγγέλιο τῆς ἡμέρας. Στίς ἐνορίες σήμερα οἱ Ὁρεσ καί τὰ Τυπικά παραλείπονται τελείως ἐκτός τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, ὃ δὲ Ἀπόστολος καί τὸ Εὐαγγέλιο, ὅταν δέν τελείται Λειτουργία, λέγονται σὲ τέλος τοῦ Ὁρθρου. (Βλ. Κωνσταντίνου Παπαγιάννη (Πρωτ/ρου), *Σύστημα Τυπικοῦ τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ*, ἐκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἀθήνα 2006, σ. 78.
37. Συμεῶν Θεσσαλονίκης, *Διάλογος...*, ΤΕ', PG 155, 557 C.
38. Ἰωάννου Μ. Φουντούλη, *Ἀπαντήσεις εἰς Λειτουργικὰς Ἀπορίας*, τόμ. Δ', ἐκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἀθήνα 1994, σ. 304.
39. Βλ. Γεωργίου Ν. Φίλια, «Οἱ Ἀκολουθίαι τοῦ Νυχθημέρου τοὺς τέσσερις πρώτους αἰῶνες», ὅ.π., σσ. 69-70.
40. Γεωργίου Βιολάκη, *Τυπικὸν τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας*, ἐκδ. Μιχ. Σαλίβερος, Ἀθῆναι-Θεσσαλονίκη ἄ.ἔ., σ. 3.
41. Βλ. Κωνσταντίνου Παπαγιάννη (Πρωτ/ρου), ὅ.π., σ. 49.
42. Βλ. Κωνσταντίνου Παπαγιάννη (Πρωτ/ρου), ὅ.π., σσ. 45-46. Γεωργίου Βιολάκη, ὅ.π., σ. 3.
43. *Τερατικόν*, ἐκδ. Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, 1895, σ. 5. Τὴν αὐτὴν ἐντύπωση δίδει καί τὸ Τυπικὸ τοῦ Βιολάκη, ὅταν σημειώνει ὅτι «μετὰ τὴν Εὐχὴν τῆς Θ' Ὁρας εὐθύς ἀναγινώσκειται ὁ Προομιμακός» (Τυπικὴ Διάταξις τῆς καθ' ἡμέραν Ἀκολουθίας § 1, 644), ἀλλὰ σέ ἄλλο σημεῖο εἶναι ὑπὲρ τῆς ἀπολύσεως.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

44. Γεωργίου Ν. Φίλια, *ὄ.π.*, σ. 70.
45. Κωνσταντίνου Παπαγιάννη (Πρωτ/ρου), *ὄ.π.*, σ. 45, σχ.34.
46. Κωνσταντίνου Παπαγιάννη (Πρωτ/ρου), *ὄ.π.*, σ. 45. Βλ. καί Γεωργίου Βιολάκη, *ὄ.π.*, σ. 4 καί 14-15.
47. Συμεὼν Θεσσαλονίκης, *Διάλογος...*, ΤΚΔ', PG 155, 589 A.
48. Συμεὼν Θεσσαλονίκης, *Διάλογος...*, ΤΚΔ', PG 155, 589 B.
49. Ἰωάννου Μ. Φουντούλη, *Λειτουργική*, τεύχος Ε', σ. 143.
50. Συμεὼν Θεσσαλονίκης, *Διάλογος...*, ΤΚΖ', PG 155, 592 B. Βλ. καί Ἰωάννου Μ. Φουντούλη, *ὄ.π.*, σ. 144.
51. Ἰωάννου Μ. Φουντούλη, *ὄ.π.*, σ. 145.
52. *Πράξ.* 2, 15. Βλ. καί Ἰωάννου Μ. Φουντούλη, *Λογική Λατρεία*, σ. 282.
53. Συμεὼν Θεσσαλονίκης, *Διάλογος...*, ΤΚΖ', PG 155, 572 C: «Οἱ δὲ τῆς ἕκτης ὥρας τὴν ἐπανάστασιν διπλοῦσι τῶν Ἰουδαίων, καὶ τὸ ζητῆσαι τὴν ψυχὴν τοῦ Κυρίου, καὶ θανατῶσαι αὐτόν, ἐπεὶ αὐτὸν κατὰ τὴν ἕκτην ἐσταύρωσαν ὥραν».
54. Ἰωάννου Μ. Φουντούλη, *Λειτουργική*, τεύχος Ε', σ. 146. Τοῦ ἰδίου, *Λογική Λατρεία*, σσ. 283-284.
55. Ἰωάννου Μ. Φουντούλη, *Λειτουργική*, τεύχος Ε', σ. 147.
56. Συμεὼν Θεσσαλονίκης, *Διάλογος...*, ΣφΘ', PG 155, 552D-553A.
57. Συμεὼν Θεσσαλονίκης, *Διάλογος...*, ΤΚΖ', PG 155, 593 A. Βλ. καί Ἰωάννου Μ. Φουντούλη, *Λειτουργική*, τεύχος Ε', σσ. 147-148.
58. Ἰωάννου Μ. Φουντούλη, *Λειτουργική*, τεύχος Ε', σσ. 148-149. Τοῦ ἰδίου, *Λογική Λατρεία*, σσ. 284-285.
59. Ἰωάννου Μ. Φουντούλη, *Λειτουργική*, τεύχος Ε', σ. 149.
60. Ἰωάννου Μ. Φουντούλη, *Ἀπαντήσεις εἰς Λειτουργικὰς Ἀπορίας*, τόμ. Δ', σ. 239.
61. Ἰωάννου Μ. Φουντούλη, *ὄ.π.*, σ. 242.
62. Ἰωάννου Μ. Φουντούλη, *ὄ.π.*, σ. 242.
63. Ἰωάννου Μ. Φουντούλη, «Λειτουργικὲς ἰδιομορφίαι τῶν ἀκολουθιῶν τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς», ἐν *Ἄξιες καὶ Πολιτισμός. Ἀφιέρωμα στὸν καθηγητὴ Εὐάγγελο Θεοδώρου*, Ἀθήνα 1991, σ. 224.
64. *Ὁρολόγιον τὸ Μέγα*, Ἀποστολικὴ Διακονία, Ἀθήνα ¹⁶2005, σ. 94.
65. π. Κων/νου Παπαγιάννη (Πρωτ/ρου), *ὄ.π.*, σσ. 607-608. Βλ. καί Παρασκευᾶ Ἀγάθωνος, «Ἀκολουθία τοῦ Νυχθημέρου τῆς καθημερινῆς τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς», ἐν *Οἱ Ἀκολουθίες τοῦ Νυχθημέρου*, *ὄ.π.*, σσ. 253-254.
66. π. Κων/νου Παπαγιάννη (Πρωτ/ρου), *ὄ.π.*, σσ. 607, σχ. 1159.
67. Ἀ. Παπαδοπούλου-Κεραμέως, *Ἀνάλεκτα Ἱεροσολυμητικῆς Σταχυολογίας*, τ.Β', ἐν *Πετροπόλει* 1894, σσ. 147-154.
68. Βλ. Miguel Arranz, *L'eucologio constantinopolitano agli inizi del secolo XI* [Rome: Pontifical Gregorian University, 1996], σσ. 100-113. Στεφάνου Ἀλεξόπουλου, «Οἱ Ἀκολουθίες τῶν Ὁρῶν καὶ τῶν Μεγάλων Ὁρῶν: Ἱστορία καὶ Θεολογία», *ὄ.π.*, σσ. 185-186.
69. Alekses Dmitrievskij, *Opisanie Liturgitseskich Rukopisej*, Κίεβο 1895 (φωτ. ἀνατ. 1965), σ. 609. Βλ. καί Διονυσίου Μπιλάλη-Ἀνατολικιώτη, «Αἱ Ἀκολουθία τοῦ νυχθημέρου τῶν ἀκομιτῶν μοναχῶν», ἐν *Οἱ Ἀκολουθίες τοῦ Νυχθημέρου. Πρακτικά...*, σσ. 364-365.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

70. Ἀγίου Νείλου, *Τυπικὴ Διάταξις*, Εἰς., κείμε., σχόλ.: Οἰκονόμος Παρασκευᾶς Ἀγάθωνος, Λευκωσία 2002, σ. 70.
71. Vladimir Beneševič, *Taktikon Nikona Chernogortsa*, Petrograd 1917, σ. 23. Βλ. καὶ Στεφάνου Ἀλεξόπουλου, «Οἱ Ἀκολουθίες τῶν Ὁρῶν καὶ τῶν Μεσωρίων», ὅ.π., σ. 187.
72. PG 99, 1708. Ph. Meyer, *Die Haupturkunden für die Geschichte der Athosklöster*, Amsterdam 1965, σ. 132. Βλ. καὶ Στεφάνου Ἀλεξόπουλου, «Οἱ Ἀκολουθίες τῶν Ὁρῶν καὶ τῶν Μεγάλων Ὁρῶν: Ἱστορία καὶ Θεολογία», ὅ.π., σσ. 187-188.
73. π. Κων/νου Παπαγιάννη (Πρωτ/ρου), ὅ.π., σ. 659 καὶ στὴν ἴδια σελίδα τὸ σχόλιο 1306.
74. Pierre Maravel, *Égerie. Journal de Voyage*, ἐν Sources Chrétiennes 296 (Paris 1982), §37. Βλ. καὶ Νικοδήμου (Ἀρχιμανδρίτου), *Αἰθερίας Ὀδοιπορικόν εἰς τὸ Σινᾶ καὶ τοὺς Ἁγίους Τόπους*, ἐκδ. «Τῆνος», Ἀθῆναι 2007, σ. 196. Βλ. καὶ Στεφάνου Ἀλεξόπουλου (Πρωτ/ρου), «Οἱ Ἀκολουθίες τῶν Ὁρῶν καὶ τῶν Μεγάλων Ὁρῶν: Ἱστορία καὶ Θεολογία», ὅ.π., σσ. 194-195. Ἰωάννου Μ. Φουντούλη, *Αἱ μεγάλοι Ὁροι τῆς Μεγάλης Πέμπτης, Μεγάλης Παρασκευῆς καὶ τοῦ Μεγάλου Σαββάτου (κατὰ τὸν ὑπ' ἀριθμ. 7 κώδικα τῆς ἐν Ἀθήναις Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης)*, Θεσσαλονίκη 1964, σ. 16.
75. A. Renoux, *Le Codex Armenien Jerusalem 121*, *Patrologia Orientalis* 35, 1, no 163 καὶ 36.2, 145.
76. Βλ. Sebastia Janeras, *Le Vendredi-Saint dans la tradition liturgique byzantine*. *Studia Anselmiana* 99 – *Analecta Liturgica* 13, Rome: Pontificio Ateneos. Anselmo, 1988, σσ. 235-236.
77. Στεφάνου Ἀλεξόπουλου (Πρωτ/ρου), ὅ.π., σσ. 197-198.
78. Πρωθ. Κορνηλίου Σ. Κεκελίτζε, *Ἱεροσολυμιτικὸν Κανονάριον (Τυπικόν) τοῦ ζ' αἰῶνος* (κατὰ Γεωργιανὴν μετάφρασιν), μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ Ρωσικοῦ ὑπὸ Ἀρχιμανδρίτου Καλλίστου, ἐν Ἱεροσολύμοις 1914, σσ. 62-65.
79. Βλ. Ἰωάννου Μ. Φουντούλη, *Αἱ Μεγάλοι Ὁροι τῆς Μεγάλης Πέμπτης, Μεγάλης Παρασκευῆς καὶ Μεγάλου Σαββάτου*, σσ. 3-27.
80. Α. Παπαδοπούλου-Κεραμέως, ὅ.π., σσ. 147-154.
81. Βλ. Ἰωάννου Μ. Φουντούλη, *Αἱ Μεγάλοι Ὁροι τῆς Μεγάλης Πέμπτης, Μεγάλης Παρασκευῆς καὶ τοῦ Μεγάλου Σαββάτου...*, σσ. 17-18. Βλ. καὶ Στεφάνου Ἀλεξόπουλου (Πρωτ/ρου), ὅ.π., σσ. 198-201.
82. Ἰωάννου Μ. Φουντούλη, ὅ.π., σ. 19.
83. Βλ. Στεφάνου Ἀλεξόπουλου (Πρωτ/ρου), ὅ.π., σσ. 203-208.
84. Βλ. Στεφάνου Ἀλεξόπουλου (Πρωτ/ρου), ὅ.π., σσ. 213-219.
85. Βλ. Ἰωάννου Μ. Φουντούλη, «Τὰ δώδεκα ἰδιόμελα τῶν μεγάλων Ὁρῶν τῆς παραμονῆς τῶν Χριστουγέννων», ἐν *Λειτουργικά Θέματα Ζ'*, Θεσσαλονίκη 1986, σσ. 69-98. Τοῦ ἰδίου, *Ἀπαντήσεις εἰς Λειτουργικὰς Ἀπορίας*, τόμ. Ε', Ἀθήνα 2003, σσ. 229-230.
86. Ἰωάννου Μ. Φουντούλη, *Αἱ Μεγάλοι Ὁροι τῆς Μεγάλης Πέμπτης, Μεγάλης Παρασκευῆς καὶ τοῦ Μεγάλου Σαββάτου...*, σ. 6, σχ. 5. Τοῦ ἰδίου, *Αἱ Μεγάλοι Ὁροι τῆς παραμονῆς τῆς Πεντηκοστῆς*, Θεσσαλονίκη 1971.
87. Περί τῶν Μεσωρίων βλ. Παναγιώτη Ἰ. Σκαλτσῆ, «Ὡς εἶναι τὴν εὐχὴν ἄπαυστον». *Ἡ Ἀκολουθία τῶν δώδεκα ψαλμῶν* [Λειτουργικά καὶ Ὑμνολογικά Παράλληλα -5], ἐκδ. Δέσποινα Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2014, σ. 119 κ.έ.
88. Συμῶν Θεσσαλονίκης, *Διάλογος...*, ΣφΖ', PG 155, 549B.
89. Ἐφ. 4, 24.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ – ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Κανονισμός περί οργανώσεως και διαρθρώσεως τών Ένοριών και τών θρησκευτικών λειτουργιών τής Ί. Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης

Άριθμ. 5657-2019/88-2020

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Έχοντες υπ' όψιν:

1. τὰ άρθρα 3 παρ. 1 καί 13 παρ. 1-3 του Συντάγματος,
2. τὰ άρθρα 1 παρ. 4, 29 παρ. 2, 36, 37 παρ. 2 καί 38 παρ. 2 του ν. 590/1977 «Περί του Καταστατικού Χάρτου τής Έκκλησίας τής Ελλάδος» (ΦΕΚ 146/Α/1977),
3. τὰ άρθρα 2 παρ. 1 καί 3 του Κανονισμού 8/1979 «Περί Έερων Ναών καί Ένοριών» (ΦΕΚ 1/Α'/1980),
4. τὰ άρθρα 3 καί 6 του Κανονισμού 305/2018 «Περί Έφημερίων καί Διακόνων» (ΦΕΚ 153 Α'),
5. τό άρθρον 5 παρ. 1 περ. δ' καί ε' του Κανονισμού 263/2014 «Περί συγκροτήσεως, αρμοδιοτήτων καί λειτουργίας τών Μητροπολιτικών Συμβουλίων τών Ί.

Μητροπόλεων τής Έκκλησίας τής Ελλάδος» (ΦΕΚ 272/Α'/2014),

6. τὰ δημογραφικά στοιχεία τής Έλληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας τής απογραφής του έτους 2011 (ΦΕΚ Β' 699/20.3.2014),

7. τήν υπ' αριθ. 996/28.11.2019 πρότασιν του Σεβ. Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ. Ανθίμου,

8. τήν από 11.12.2019 Απόφασιν τής Διαρκούς Έερας Συνόδου,

διαπιστούμεν τήν ύφισταμένην διάρθρωσιν τών Ένοριών καί τών οργανικών θέσεων τών Έφημερίων, Έεροκηρύκων καί Διακόνων τής Έερας Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, καθώς καί τών εκκλησιαστικών υπαλλήλων αύτης, αί όποίαι βαρύνουν τόν κρατικόν προϋπολογισμόν ως έξης:

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ ΚΑΙ ΔΙΑΡΘΡΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΝΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΡΘΡΟΝ 1 ΕΝΟΡΙΑΙ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΚΑΙ ΘΕΣΕΙΣ ΕΦΗΜΕΡΙΩΝ

ΠΟΛΙΣ Η ΧΩΡΙΟΝ	ΠΛΗΘΥ- ΣΜΟΣ	ΕΝΟΡΙΑΙ	ΦΕΚ ΕΝΟΡΙΑΣ	ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΕΝΟΡΙΑΣ	ΟΡΓΑΝΙΚΑΙ ΘΕΣΕΙΣ ΕΦΗΜΕΡΙΩΝ	ΚΑΤΗ- ΓΟΡΙΑ ***
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	517.472	ΑΓ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΑΛΑΜΑΣ	157/Α' / 14.05.1932	12.995	3	ΠΕ
		ΑΓ. ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	157/Α' / 14.05.1932	8.763	2	ΠΕ
		ΑΓ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ	143/Α' / 25.08.2010	13.154	3	ΠΕ
		ΑΓ. ΒΑΡΒΑΡΑ	157/Α' / 14.05.1932	17.792	4	ΠΕ
		ΑΓ. ΚΥΡΙΑΚΗ	174/Α' / 10.10.1964	8.927	2	ΠΕ
		ΑΓ. ΜΑΡΙΝΑ	157/Α' / 14.05.1932	22.034	5	ΠΕ
		ΑΓ. ΤΡΙΑΣ	157/Α' / 14.05.1932	21.587	5	ΠΕ
		ΑΓ ΑΝΑΡΓΥΡΟΙ	157/Α' / 14.05.1932	8.669	2	ΠΕ
		ΑΓ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ	157/Α' / 14.05.1932	12.935	3	ΠΕ
		ΑΓ. ΚΩΝ/ΝΟΣ & ΕΛΕΝΗ	157/Α' / 14.05.1932	9.652	2	ΠΕ
		ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ- ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	87/Α' / 09.05.1988	17.580	4	ΠΕ

		ΑΓ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	181/Α΄/ 23.10.1967	11.979	3	ΠΕ
		ΑΓ. ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ	157/Α΄/ 14.05.1932	21.764	5	ΠΕ
		ΑΓ. ΘΕΡΑΠΩΝ	157/Α΄/ 14.05.1932	22.387	5	ΠΕ
		ΑΓ. ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ	157/Α΄/ 14.05.1932	21.812	5	ΠΕ
		ΑΓ. ΜΗΝΑΣ	157/Α΄/ 14.05.1932	8.773	2	ΠΕ
		ΑΓ. ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΤΡΙΑΝΔΡΙΑΣ	157/Α΄/ 14.05.1932	17.619	4	ΠΕ
		ΑΓ. ΤΡΕΙΣ ΙΕΡΑΡΧΑΙ	128/Α΄/ 24.09.1990	22.305	5	ΠΕ
		ΑΓ. ΦΑΝΟΥΡΙΟΣ - ΤΙΜΙΟΣ ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ	157/Α΄/ 14.05.1932	21.711	5	ΠΕ
		ΑΓ. ΦΩΤΙΟΣ Ο ΜΕΓΑΣ	91/Α΄/ 21.05.2008	18.284	4	ΠΕ
		ΑΝΑΛΗΨΙΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ	157/Α΄/ 14.05.1932	21.941	5	ΠΕ
		ΚΟΙΜΗΣΙΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ 40 ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ	265/Α΄/ 17.08.1932	19.038	4	ΠΕ
		ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ	87/Α΄/ 09.05.1988	21.607	5	ΠΕ
		ΝΕΑ ΠΑΝΑΓΙΑ	157/Α΄/ 14.05.1932	8.608	2	ΠΕ
		ΟΣΙΑ ΞΕΝΗ ΧΑΡΙΛΑΟΥ	262/Α΄/ 27.08.1940	17.235	4	ΠΕ
		ΠΑΜΜΕΓΙΣΤΟΙ ΤΑΞΙΑΡΧΑΙ	157/Α΄/ 14.05.1932	8.721	2	ΠΕ
		ΠΑΝΑΓΙΑ Η ΑΧΕΙΡΟΠΟΙΗΤΟΣ	157/Α΄/ 14.05.1932	13.002	3	ΠΕ
		ΠΑΝΑΓΙΑ Η ΔΕΞΙΑ	157/Α΄/ 14.05.1932	13.112	3	ΠΕ
		ΠΑΝΑΓΙΑ Η ΛΑΟΔΗΓΗΤΡΙΑ	157/Α΄/ 14.05.1932	12.975	3	ΠΕ
		ΠΑΝΑΓΙΑ Η ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗ	157/Α΄/ 14.05.1932	13.006	3	ΠΕ
		ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΩΝ ΧΑΛΚΕΩΝ	157/Α΄/ 14.05.1932	8.639	2	ΠΕ
		ΠΑΝΑΓΟΥΔΑ	157/Α΄/ 14.05.1932	8.612	2	ΠΕ
		ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΗΛΙΑΣ ΠΟΛΕΩΣ	157/Α΄/ 14.05.1932	8.590	2	ΠΕ
		ΤΙΜΙΟΣ ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ	19/Α΄/ 22.02.1982	12.908	3	ΠΕ
		ΥΠΑΠΑΝΤΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ	157/Α΄/ 14.05.1932	8.756	2	ΠΕ
ΠΥΛΑΙΑ	34.625	ΑΓ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	33/Α΄/ 23.02.2012	6.038	4	ΠΕ
		ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΗΛΙΑΣ ΠΥΛΑΙΑΣ	157/Α΄/ 14.05.1932	15.720	5	ΔΕ-ΠΕ
		ΑΓ. ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ	99/Α΄/ 24.08.1982	12.867	5	ΔΕ-ΠΕ

ΠΑΝΟΡΑΜΑ	17.444	ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ	157/Α΄/ 14.05.1932	9.932	5	ΔΕ-ΠΕ
		ΑΓ. ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ	166/Α΄/ 03.08.2006	7.512	4	ΔΕ-ΠΕ
ΑΓΙΟΣ ΠΑΥΛΟΣ	6.852	ΑΓ. ΠΑΥΛΟΣ	265/Α΄/ 17.08.1932	4.325	3	ΔΕ-ΠΕ
		ΠΑΝΑΓΙΑ Η ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑ	2310/Α΄/ 23.11.2012	2.527	2	ΠΕ
ΙΕΡΑ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΑ						
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ		ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	162/Α΄/ 30.11.1990		5	ΠΕ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ		Η ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΣΟΦΙΑ	7/Α΄/ 22.01.1985		5	ΠΕ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ		ΑΓ. ΚΥΡΙΛΛΟΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΙΟΣ	7/Α΄/ 22.01.1985		5	ΠΕ

Συνολικός αριθμός Ένοριών: 42,
 Ίερων Προσκυνημάτων: 3
 Σύνολον οργανικών θέσεων Έφημερίων: 161

Άρθρον 2

ΟΡΓΑΝΙΚΑΙ ΘΕΣΕΙΣ ΙΕΡΟΚΗΡΥΚΩΝ

Δύο (2) θέσεις Ίεροκηρύκων, ΠΕ Κατηγορίας και ειδικότητας Θεολόγων, συσταθείσα διά του άρθρου 25 του ν. 817/1978.

Άρθρον 3

ΟΡΓΑΝΙΚΑΙ ΘΕΣΕΙΣ ΔΙΑΚΟΝΩΝ

Έπτά (7) οργανικά θέσεις Διακόνων, κατηγορίας ΔΕ - ΠΕ, συσταθείσα διά του ν. 673/77. Έκ των αρχικώς συσταθεισών δώδεκα (12) θέσεων Διακόνων μετετράπησαν: α) δύο (2) εις θέσεις Ίεροκηρύκων (ν. 817/1978) και β) τρεις (3) εις θέσεις έκκλησιαστικών υπαλλήλων, ως εξής:

Άρθρον 4

ΟΡΓΑΝΙΚΑΙ ΘΕΣΕΙΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

πού βαρύνουν τον κρατικό προϋπολογισμόν

α) Μία (1) θέσις έκκλησιαστικού υπαλλήλου, κλάδου ΔΕ – Γραμματέως, συσταθείσα διά του άρθρου 5 του ν. 2819/2000 και κατανεμηθείσα δι' Αποφάσεως του Υπουργού Έθνικης Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΦΕΚ 1351/τεύχ. Β΄/07.11.2000).

β) Μία (1) θέσις έκκλησιαστικού υπαλλήλου, κλάδου ΠΕ - Διοικητικού – Οικονομικού, συσταθείσα διά του άρθρου 20 του ν. 1476/1984 και κατανεμηθείσα διά της υπ' αριθ. Φ.031/259/Α1/31/18.01.1985 Αποφάσεως του Υπουργού Έθνικης Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΦΕΚ 128/τεύχ. Β΄/ 12.03.1985).

γ) Μία (1) θέσις έκκλησιαστικού υπαλλήλου κλάδου ΠΕ - Διοικητικού - Οικονομικού, συσταθείσα διά του άρθρου 20 του ν. 1476/1984 και κατανεμηθείσα διά της υπ' αριθ. Φ.031/259/Α1/31/18.01.1985 απόφασεως του Υπουργού Έθνικης Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΦΕΚ 128/τεύχ. Β΄/ 12.03.1985).

Άρθρον 5

Υπηρεσιακή Κατάστασις

Τά της πληρώσεως των οργανικών θέσεων των προηγουμένων άρθρων ως και τά της έν γενεί υπηρεσιακής καταστάσεως των θρησκευτικών λειτουργών και των έκκλησιαστικών υπαλλήλων πού διορίζονται εις τας θέσεις αúτας διέπονται, κατά περίπτωσιν, από τας διατάξεις των Ίερών Κανόνων, των άρθρων 37, 38 και 42 του ν. 590/1977 και των κατ' έξουσιοδότησιν αúτων έκδοθέντων υπό της Ίερής Συνόδου της Έκκλησίας της Ελλάδος Κανονισμών 5/1978 «Περί Κώδικος Έκκλησιαστικών Υπαλλήλων» (ΦΕΚ Α 48), 305/2018 «Περί Έφημερίων και Διακόνων» (ΦΕΚ Α 153) και λοιπών συναφών Κανονισμών.

Άρθρον 6

Τροποποίησης του Κανονισμού

Ο παρών Κανονισμός τροποποιείται υπό της Ίερής Συνόδου της Έκκλησίας της Ελλάδος τῆ προτάσει του οικείου Μητροπολίτου, έπειτα από σχετική απόφασιν του Μητροπολιτικού Συμβουλίου, και έφ' όσον μεταβληθούν τά όρια ἢ ο αριθμός ἢ ο πληθυσμός των ύφισταμένων Ένοριών, έπιβάλλοντα τήν ανάλογον μεταβολήν των οργανικών θέσεων των Έφημερίων, είτε ο αριθμός των έκκλησιαστικών υπαλλήλων.

Άρθρον 7

Ίσχύς του Κανονισμού

Ο παρών Κανονισμός έχει διαπιστωτικών χαρακτήρα και κατά τουτό ισχύει από της έναρξεως ισχύος, κατά περίπτωσιν, τών Προεδρικών Διαταγμάτων, τών Νόμων, τών Υπουργικών Αποφάσεων και τών Κανονισμών, συνεπεία τών όποιων κατηγορήσθη.

Άρθρον 8

Δαπάνη

Εκ τών διατάξεων του παρόντος Κανονισμού δέν προκαλείται δαπάνη εις βάρος του Προϋπολογισμού

του Έλληνικού Δημοσίου ή του νομικού προσώπου της Ίερās Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης.

Η παρούσα απόφασις νά δημοσιευθί εις τήν Έφημερίδα της Κυβερνήσεως και εις τό επίσημον δελτίον της Έκκλησίας της Ελλάδος «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Άθηναι, 11η Δεκεμβρίου 2019

† Ο Άθηνών ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ, Πρόεδρος

Ο Άρχιγραμματεύς

† Ο Ώρεών Φιλόθεος

Αναρτίθικε στήν ιστοσελίδα

της Έκκλησίας της Ελλάδος τίν 29.2.2020

Τροποποιήσις της υπ' αριθ. 1565/1226/23.5.2019 (ΦΕΚ 2965/Β'/19.7.2019)

Άποφάσεως της Δ.Ι.Σ. περί της Ι. Μ. Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου

Αριθμ. 5970-2019/367-2020

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Έχοντες υπ' όψιν:

- τά άρθρα 3 παρ. 1 και 13 παρ. 1-3 του Συντάγματος,
- τά άρθρα 1 παρ. 4, 29 παρ. 2, 36, 37 παρ. 2 και 38 παρ. 2 του ν. 590/1977 «Περί του Καταστατικού Χάρτου της Έκκλησίας της Ελλάδος» (ΦΕΚ 146/Α'/1977),
- τά άρθρα 2 παρ. 1 και 3 του Κανονισμού 8/1979 «Περί Ίερών Ναών και Ένοριών» (ΦΕΚ 1/Α'/1980),
- τά άρθρα 3 και 6 του Κανονισμού 305/2018 «Περί Έφημερίων και Διακόνων» (ΦΕΚ 153/Α'/22.8.2018),
- τό άρθρον 5 παρ. 1 περ. δ' και ε' του Κανονισμού 263/2014 «Περί συγκροτήσεως αρμοδιοτήτων και λειτουργίας τών Μητρ. Συμβουλίων τών Ι. Μητροπόλεων της Έκκλησίας της Ελλάδος» (ΦΕΚ 272/Α'/2014),
- τά δημογραφικά στοιχεία της Έλληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της απογραφής του έτους 2011 (ΦΕΚ 697-699/20.03.2014 τεύχος Β'),
- τήν υπ' αριθ. 1565/1226/23.5.2019 Άπόφασιν της Διαρκούς Ίερās Συνόδου «Περί της οργανώσεως και διαρθρώσεως τών Ένοριών και τών θρησκευτικών λειτουργών της Ι. Μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου» (ΦΕΚ 2965/Β'/19.7.2019),
- τήν υπ' αριθ. 1112/13.12.2019 πρότασιν του Σεβ. Μητρ. Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου κ. Στεφάνου,
- τήν από 4.2.2019 Άπόφασιν της Διαρκούς Ίερās Συνόδου και

10. τό γεγονός ότι εκ της παρούσης δέν προκαλείται δαπάνη,

άποφασίζει τήν συμπλήρωσιν-τροποποιήσιν της υπ' αριθ. 1565/1226/23.5.2019 Άποφάσεως αυτής, «Όργανωσις και διάρθρωσις τών Ένοριών και θρησκευτικών λειτουργών της Ι. Μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου» (ΦΕΚ 2965/Β'/19.7.2019), ως εξής:

Α. Στόν πίνακα του άρθρου 1 της ως άνω Άποφάσεως και στήν αρμόζουσαν κατ' άλφαβητικήν ακολουθίαν θέσιν, προστίθεται σειρά μέ τά εξής στοιχεία:

Πόλις ή χωρίον: ΧΡΥΣΟΧΩΡΙΟΝ

Πληθυσμός: 1.821

Ένορία: Ι. Ν. Άγιου Γεωργίου

ΦΕΚ Ένορίας: 964/Β'/28.5.2015

Κάτοικοι Ένορίας: 1.821

Όργανικά θέσεις Έφημερίων: 1

Κατηγορία: ΔΕ-ΠΕ

Β. Είς τό τέλος του άρθρου 1 της ως άνω Άποφάσεως, τό «Σύνολον οργανικών θέσεων: 121» διορθώνεται εις «Σύνολον οργανικών θέσεων: 122».

Η παρούσα απόφασις νά δημοσιευθί εις τήν Έφημερίδα της Κυβερνήσεως και εις τό επίσημον δελτίον της Έκκλησίας της Ελλάδος «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Άθηναι, 4 Φεβρουαρίου 2020

† Ο Άθηνών ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ, Πρόεδρος

Ο Άρχιγραμματεύς

† Ο Ώρεών Φιλόθεος

Αναρτίθικε στήν ιστοσελίδα της Έκκλησίας

της Ελλάδος τίν 13.3.2020

Διαπιστωτική πράξις: Ἀναγνώρισις συστάσεως Ἐνοριῶν
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σύρου, Τήνου, Ἄνδρου, Κέας, Μήλου, Δήλου
καί Μυκόνου συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 25 τοῦ Ν. 4301/2014.

Ἀριθμ. 453/264/2020

Ἡ ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν:

1. τὸ ἄρθρον 25 παρ. 1 τοῦ Ν. 4301/2014,
  2. τὴν ὑπ' ἀριθ. 207/24.1.2020 εἰσήγησιν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σύρου, Τήνου, Ἄνδρου, Κέας, Μήλου, Δήλου καί Μυκόνου κ. Δωροθέου,
  3. τὴν ἀπὸ 3.2.2020 Ἀπόφασιν τῆς Διαρκoῦς Ἱερᾶς Συνόδου,
- διαπιστοῦμεν τὴν σύστασιν πρὸ τῆς ἐνάρξεως ἰσχύος τοῦ Νόμου 590/1977, τῶν ὡς κάτωθι Ἐνοριῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σύρου, Τήνου, Ἄνδρου, Κέας, Μήλου, Δήλου καί Μυκόνου:

ΕΝΟΡΙΑΙ

Ἐνορία τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγ. Κωνσταντίνου Ἐρμουπόλεως μέ ἔδραν τὴν Δημοτικὴν Κοινότητα Ἐρμουπόλεως, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Ἐρμουπόλεως, τοῦ Δήμου Σύρου - Ἐρμουπόλεως, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Σύρου, τῆς Περιφερείας Νοτίου Αἰγαίου, ἰδρυθεῖσα πρὸ τοῦ ἔτους 1975, ὡς ἐμφαίνεται εἰς τὸ *Ἡμερολόγιον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τοῦ ἔτους 1975* (ἔκδοσις Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, σσ. 694-697).

Ἐνορία τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ χωρίου Ἐπισκοπείου, μέ ἔδραν τὴν Δημοτικὴν Κοινότητα Ἄνω Σύρου, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Ἄνω Σύρου, τοῦ Δήμου Σύρου - Ἐρμουπόλεως, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Σύρου, τῆς Περιφερείας Νοτίου Αἰγαίου, ἰδρυθεῖσα πρὸ τοῦ ἔτους 1975, ὡς ἐμφαίνεται εἰς τὸ *Ἡμερολόγιον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τοῦ ἔτους 1975* (ἔκδοσις Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, σσ. 694-697).

Ἐνορία τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Τιμίου Σταυροῦ χωρίου Παρακοπῆς, μέ ἔδραν τὴν Τοπικὴν Κοινότητα Πάγου, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Ἄνω Σύρου, τοῦ Δήμου Σύρου - Ἐρμουπόλεως, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Σύρου, τῆς Περιφερείας Νοτίου Αἰγαίου, ἰδρυθεῖσα πρὸ

τοῦ ἔτους 1975, ὡς ἐμφαίνεται εἰς τὸ *Ἡμερολόγιον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τοῦ ἔτους 1975* (ἔκδοσις Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, σσ. 694-697).

Ἐνορία τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Παναγίας Θεοσκεπάστου Δήμου Ἄνδρου, μέ ἔδραν τὴν Δημοτικὴν Κοινότητα Ἄνδρου, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Ἄνδρου, τοῦ Δήμου Ἄνδρου, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Ἄνδρου, τῆς Περιφερείας Νοτίου Αἰγαίου, ἰδρυθεῖσα πρὸ τοῦ ἔτους 1975, ὡς ἐμφαίνεται εἰς τὸ *Ἡμερολόγιον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τοῦ ἔτους 1975* (ἔκδοσις Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, σσ. 694-697).

Ἐνορία τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίας Τριάδος χωρίου Ἀλαδινοῦ, μέ ἔδραν τὴν Τοπικὴν Κοινότητα Μεσαριάς Ἄνδρου, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Ἄνδρου, τοῦ Δήμου Ἄνδρου, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Ἄνδρου, τῆς Περιφερείας Νοτίου Αἰγαίου, ἰδρυθεῖσα πρὸ τοῦ ἔτους 1975, ὡς ἐμφαίνεται εἰς τὸ *Ἡμερολόγιον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τοῦ ἔτους 1975* (ἔκδοσις Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, σσ. 694-697).

Ἐνορία τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Γενεσίου Θεοτόκου χωρίου Ἀποίκια, μέ ἔδραν τὴν Τοπικὴν Κοινότητα Ἀποικίων, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Ἄνδρου, τοῦ Δήμου Ἄνδρου, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Ἄνδρου, τῆς Περιφερείας Νοτίου Αἰγαίου, ἰδρυθεῖσα πρὸ τοῦ ἔτους 1975, ὡς ἐμφαίνεται εἰς τὸ *Ἡμερολόγιον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τοῦ ἔτους 1975* (ἔκδοσις Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, σσ. 694-697).

Ἐνορία τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Δημητρίου χωρίου Βραχνοῦ, μέ ἔδραν τὴν Δημοτικὴν Κοινότητα Ἄνδρου, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Ἄνδρου, τοῦ Δήμου Ἄνδρου, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Ἄνδρου, τῆς Περιφερείας Νοτίου Αἰγαίου, ἰδρυθεῖσα πρὸ τοῦ ἔτους 1975, ὡς ἐμφαίνεται εἰς τὸ *Ἡμερολόγιον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τοῦ ἔτους 1975* (ἔκδοσις Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, σσ. 694-697).

Ἐνορία τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Νικολάου χωρίου Ζαγανιάριον, μέ ἔδραν τὴν Τοπικὴν Κοινότητα Μεσαριάς Ἄνδρου, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Ἄνδρου, τοῦ Δήμου Ἄνδρου, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος

Δήμου Σίφνου, τής Περιφερειακής Ένότητας Μήλου, τής Περιφέρειας Ν. Αιγαίου, ιδρυθείσα πρό του έτους 1975, ως έμφαίνεται εις τό *Ήμερολόγιον τής Έκκλησίας τής Ελλάδος του έτους 1975* (έκδοσις Αποστολικής Διακονίας τής Έκκλησίας τής Ελλάδος, σσ. 694-697).

Ένορία του Ίεροϋ Ναου Κοιμήσεως Θεοτόκου χωρίου Ζεφυρίας, μέ έδραν τήν Δημοτικήν Κοινότητα Τριοβασάλου, του Δήμου Μήλου, τής Περιφερειακής Ένότητας Μήλου, τής Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, ιδρυθείσα πρό του έτους 1975, ως έμφαίνεται εις τό *Ήμερολόγιον τής Έκκλησίας τής Ελλάδος του έτους 1975* (έκδοσις Αποστολικής Διακονίας τής Έκκλησίας τής Ελλάδος, σσ. 694-697).

Ένορία του Ίεροϋ Ναου Αγίου Νικολάου χωρίου Κουρελίου, μέ έδραν τήν Τοπικήν Κοινότητα Μεσαριάς Άνδρου, τής Δημοτικής Ένότητας Άνδρου, του Δήμου Άνδρου, τής Περιφερειακής Ένότητας Άνδρου, τής Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, συσταθείσα πρό του έτους 1862, ως έμφαίνεται έκ του από 7.9.1862 Πιστοποιητικού Άγαμίας.

Ένορία του Ίεροϋ Ναου Γενεσίου Θεοτόκου χωρίου Άλαμανιάς, μέ έδραν τήν Τοπικήν Κοινότητα Όρμου Κορθίου, τής Δημοτικής Ένότητας Κορθίου, του Δήμου Άνδρου, τής Περιφερειακής Ένότητας Άνδρου, τής Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, συσταθείσα πρό του έτους 1780, ως έμφαίνεται έκ σωζομένης έπιγραφής επί μαρμαρίνου προσκυνηταρίου.

Ένορία του Ίεροϋ Ναου Αγίου Παντελεήμονος χωρίου Άμονακλιου, μέ έδραν τήν Τοπικήν Κοινότητα Κορθίου, τής Δημοτικής Ένότητας Κορθίου, του Δήμου Άνδρου, τής Περιφερειακής Ένότητας Άνδρου, τής Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, συσταθείσα πρό του έτους 1887, ως έμφαίνεται έκ τής έντοιχισμένης έπιγραφής επί τής κεντρικής εισόδου του Ίεροϋ Ναου.

Ένορία του Ίεροϋ Ναου Ζωοδόχου Πηγής χωρίου Έπισκοπείου, μέ έδραν τήν Τοπικήν Κοινότητα Παλαιοκάστρου, τής Δημοτικής Ένότητας Κορθίου, του Δήμου Άνδρου, τής Περιφερειακής Ένότητας Άνδρου, τής Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, συσταθείσα πρό του έτους 1884, ως έμφαίνεται έκ τής έπιγραφής εις τό υπέρθυρον τής κεντρικής εισόδου του Ί. Ναου.

Ένορία του Ίεροϋ Ναου Γενεσίου Θεοτόκου χωρίου Χώνες, μέ έδραν τήν Τοπικήν Κοινότητα Όρμου

Κορθίου, τής Δημοτικής Ένότητας Κορθίου, του Δήμου Άνδρου, τής Περιφερειακής Ένότητας Άνδρου, τής Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, συσταθείσα πρό του έτους 1814, ως έμφαίνεται έκ τής μαρμαρίνης πλάκας άνακαινίσεως εις τό υπέρθυρον τής κεντρικής εισόδου του Ίεροϋ Ναου.

Ένορία του Ίεροϋ Ναου Αγίου Νικολάου χωρίου Γίδες, μέ έδραν τήν Δημοτικήν Κοινότητα Γαυρίου, τής Δημοτικής Ένότητας Ύδρούσας, του Δήμου Άνδρου, τής Περιφερειακής Ένότητας Άνδρου, τής Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, συσταθείσα πρό του έτους 1916, ως έμφαίνεται έκ του Βιβλίου Βαπτίσεων του Ίεροϋ Ναου έτους 1916.

Ένορία του Ίεροϋ Ναου Αγίας Μαύρας χωρίου Χάρτες, μέ έδραν τήν Τοπικήν Κοινότητα Μακροτανάλου, τής Δημοτικής Ένότητας Ύδρούσας, του Δήμου Άνδρου, τής Περιφερειακής Ένότητας Άνδρου, τής Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, συσταθείσα πρό του έτους 1931, ως έμφαίνεται έκ του Βιβλίου Θανάτων του Ίεροϋ Ναου έτους 1931.

Ένορία του Ίεροϋ Ναου Αγίου Ιωάννου χωρίου Άνω Πεταλίου, μέ έδραν τήν Δημοτικήν Κοινότητα Άπολλωνιάς, του Δήμου Σίφνου, τής Περιφερειακής Ένότητας Μήλου, τής Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, συσταθείσα πρό του έτους 1915, ως έμφαίνεται έκ του Βιβλίου Γάμων του Ίεροϋ Ναου έτους 1915.

Ένορία του Ί. Ναου Αγίου Νικολάου έπονομαζομένη «Άγιου Νικολάου των πτωχών», μέ έδραν τήν Δημοτική Κοινότητα Άνω Σύρου, τής Δημοτικής Ένότητας Άνω Σύρου, του Δήμου Σύρου - Ερμούπολεως, τής Περιφερειακής Ένότητας Σύρου, τής Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, συσταθείσα πρό του έτους 1691 ως έμφαίνεται έκ τής έπιγραφής εις τό υπέρθυρον τής κεντρικής εισόδου του Ίεροϋ Ναου.

Η παρούσα Διαπιστωτική Πράξις νά δημοσιευθῆ εις τήν Έφημερίδα τής Κυβερνήσεως.

Έν Αθήναις τῆ 3ῆ Φεβρουαρίου 2020

† Ό Αθηνών ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ, Πρόεδρος

Ό Αρχιγραμματεύς
† Ό Ωρεών Φιλόθεος

**Κανονισμός περί οργάνωσης και διαρθρώσεως τών Ἐνοριῶν
καί τών θρησκευτικῶν λειτουργῶν
τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως**

Ἡ ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν:

1. τὰ ἄρθρα 3 παρ. 1 καί 13 παρ. 1-3 τοῦ Συντάγματος,
2. τὰ ἄρθρα 1 παρ. 4, 29 παρ. 2, 36, 37 παρ. 2 καί 38 παρ. 2 τοῦ ν. 590/1977 «Περί τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» (ΦΕΚ 146/Α/1977),
3. τὰ ἄρθρα 2 παρ. 1 καί 3 τοῦ Κανονισμοῦ 8/1979 «Περί Ἱερῶν Ναῶν καί Ἐνοριῶν» (ΦΕΚ 1/Α'/1980),
4. τὰ ἄρθρα 3 καί 6 τοῦ Κανονισμοῦ 305/2018 «Περί Ἐφημερίων καί Διακόνων» (ΦΕΚ 153 Α'),
5. τό ἄρθρον 5 παρ. 1 περ. δ' καί ε' τοῦ Κανονισμοῦ 263/2014 «Περί συγκροτήσεως, ἀρμοδιοτήτων καί λειτουργίας τῶν Μητροπολιτικῶν Συμβουλίων τῶν Ἱ.

Μητροπόλεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» (ΦΕΚ 272/Α'/2014),

6. τὰ δημογραφικά στοιχεία τῆς Ἑλληνικῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας τῆς ἀπογραφῆς τοῦ ἔτους 2011 (ΦΕΚ Β' 699/20.3.2014),

7. τήν ὑπ' ἀριθ. 143/16.12.2019 πρότασιν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως κ. Ἱερεμίου,

8. τήν ἀπό 3.2.2020 Απόφασιν τῆς Διαρκοῦς Ἱεράς Συνόδου,

διαπιστοῦμεν τήν ὑφισταμένην διάρθρωσιν τῶν Ἐνοριῶν καί τῶν ὀργανικῶν θέσεων τῶν Ἐφημερίων, Ἱεροκηρύκων καί Διακόνων τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως, καθώς καί τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑπαλλήλων αὐτῆς, αἱ ὁποῖαι βαρύνουν τόν κρατικόν προϋπολογισμόν, ὡς ἑξῆς:

**ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ ΚΑΙ ΔΙΑΡΘΡΩΣΕΩΣ
ΤΩΝ ΕΝΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ
ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΓΟΡΤΥΝΟΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΕΩΣ**

ΑΡΘΡΟ 1

ΕΝΟΡΙΑΙ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΚΑΙ ΘΕΣΕΙΣ ΕΦΗΜΕΡΙΩΝ

ΠΟΛΙΣ ἢ ΧΩΡΙΟΝ	ΠΛΗΘΥ-ΣΜΟΣ	ΕΝΟΡΙΑΙ	ΦΕΚ ΕΝΟΡΙΑΣ	ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΕΝΟΡΙΑΣ	ΟΡΓΑΝΙΚΑΙ ΘΕΣΕΙΣ ΕΦΗΜΕΡΙΩΝ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ
ΑΓΙΟΝΕΡΙΟΝ	52	ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ	148/Α'/1982	52	1	ΥΕ-ΠΕ
ΒΥΤΙΝΑ	652	ΑΓ. ΤΡΥΦΩΝΟΣ	1882/Β'/2016	652	1	ΔΕ-ΠΕ
ΕΛΑΤΗ	27	ΚΟΙΜ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	1882/Β'/2016	27	1	ΥΕ-ΠΕ
ΚΑΜΕΝΙΤΣΑ	156	ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ	1882/Β'/2016	156	1	ΥΕ-ΠΕ
ΚΑΡΒΟΥΝΙΟΝ	23	ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	1882/Β'/2016	23	1	ΥΕ-ΠΕ
ΛΑΣΤΑ	10	ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ	1882/Β'/2016	10	1	ΥΕ-ΠΕ
ΜΑΓΟΥΛΙΑΝΑ	117	ΤΙΜ. ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ	1882/Β'/2016	117	1	ΥΕ-ΠΕ

ΝΥΜΦΑΣΙΑ	114	ΑΓ. ΤΡΙΑΔΟΣ	1882/Β' /2016	114	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΥΡΓΑΚΙΟΝ	2	ΤΙΜ. ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ	1882/Β' /2016	2	1	ΥΕ-ΠΕ
ΔΗΜΗΤΣΑΝΑ	342	ΑΓ. ΚΥΡΙΑΚΗΣ (Καθεδρικός)	1882/Β' /2016	180	2	ΥΕ-ΠΕ
		ΑΓ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ	1882/Β' /2016	162	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΙΟΝ	22	ΠΕΤΡΟΥ ΚΑΙ ΠΑΥΛΟΥ	1882/Β' /2016	22	1	ΥΕ-ΠΕ
ΖΑΤΟΥΝΑ	45	ΚΟΙΜ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	1882/Β' /2016	45	1	ΥΕ-ΠΕ
ΜΑΡΚΟΣ	19	ΤΙΜ. ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ	1882/Β' /2016	19	1	ΥΕ-ΠΕ
ΖΙΓΟΒΙΣΤΙΟΝ	79	ΜΕΤΑΜ. ΣΩΤΗΡΟΣ	1882/Β' /2016	79	1	ΥΕ-ΠΕ
ΜΕΛΙΣΣΟΠΕΤΡΑ	29	ΑΓ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	1882/Β' /2016	29	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΑΝΑΓΙΑ	39	ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	1882/Β' /2016	39	1	ΥΕ-ΠΕ
ΡΑΔΟΣ	47	ΚΟΙΜ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	1882/Β' /2016	47	1	ΥΕ-ΠΕ
ΡΙΖΟΣΠΗΛΙΑ	51	ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	1882/Β' /2016	51	1	ΥΕ-ΠΕ
ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΗΡΑΙΑΣ	49	ΑΓ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	1882/Β' /2016	49	1	ΥΕ-ΠΕ
ΑΡΑΧΩΒΑ	208	ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ	1882/Β' /2016	208	1	ΥΕ-ΠΕ
ΚΑΚΟΥΡΑΪΙΚΑ	104	ΑΓ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ	1882/Β' /2016	104	1	ΥΕ-ΠΕ
ΚΟΚΚΟΡΑΣ	62	ΠΡΟΦΗΤΟΥ ΗΛΙΟΥ	1882/Β' /2016	62	1	ΥΕ-ΠΕ
ΛΙΟΔΩΡΑ	68	ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	1882/Β' /2016	68	1	ΥΕ-ΠΕ
ΛΟΥΤΡΑ	17	ΤΙΜ. ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ	1882/Β' /2016	17	1	ΥΕ-ΠΕ
ΛΩΤΗΣ	44	ΑΓ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ	1882/Β' /2016	44	1	ΥΕ-ΠΕ
ΛΥΚΟΥΡΕΣΗΣ	8	ΖΩΟΔ. ΠΗΓΗΣ	1882/Β' /2016	8	1	ΥΕ-ΠΕ
ΛΥΣΣΑΡΕΑ	68	ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	1882/Β' /2016	68	1	ΥΕ-ΠΕ
ΟΧΘΙΑ	54	ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ	1882/Β' /2016	54	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΑΛΟΥΜΠΑ	96	ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ	1882/Β' /2016	96	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΥΡΡΗΣ	88	ΓΕΝ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	1882/Β' /2016	88	1	ΥΕ-ΠΕ
ΡΑΦΤΗΣ	92	ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	1882/Β' /2016	92	1	ΥΕ-ΠΕ
ΣΑΡΑΚΙΝΙΟΝ	68	ΚΟΙΜ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	1882/Β' /2016	68	1	ΥΕ-ΠΕ
ΣΕΡΒΟΣ	101	ΚΟΙΜ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	1882/Β' /2016	101	1	ΥΕ-ΠΕ
ΧΡΥΣΟΧΩΡΙΟΝ	95	ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ	1882/Β' /2016	95	1	ΥΕ-ΠΕ
ΨΑΡΙΟΝ ΤΡΙΚΟΛΩΝΩΝ	89	ΖΩΟΔ. ΠΗΓΗΣ	1882/Β' /2016	89	1	ΥΕ-ΠΕ
ΑΓΡΙΔΙΟΝ	48	ΑΓ. ΤΡΙΑΔΟΣ	1882/Β' /2016	48	1	ΥΕ-ΠΕ
ΒΑΛΤΕΣΙΝΙΚΟΝ	341	ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ	1882/Β' /2016	200	1	ΥΕ-ΠΕ
		ΑΓ. ΘΕΟΔΩΡΩΝ	1882/Β' /2016	141	1	ΥΕ-ΠΕ
ΔΡΑΚΟΒΟΥΝΙΟΝ	66	ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ	1882/Β' /2016	66	1	ΥΕ-ΠΕ
ΘΕΟΚΤΙΣΤΟΝ	205	ΑΓ. ΘΕΟΔΩΡΩΝ	1882/Β' /2016	205	1	ΥΕ-ΠΕ

ΚΕΡΠΙΝΗ	85	ΑΓ. ΤΡΙΑΔΟΣ	1882/Β΄/2016	85	1	ΥΕ-ΠΕ
ΜΥΓΔΑΛΙΑ	111	ΚΟΙΜ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	1882/Β΄/2016	111	1	ΥΕ-ΠΕ
ΞΗΡΟΚΑΡΙΤΑΙΝΑ	34	ΤΙΜ. ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ	1882/Β΄/2016	34	1	ΥΕ-ΠΕ
ΜΟΥΡΙΑ	99	ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ	1882/Β΄/2016	99	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΟΥΡΝΑΡΙΑ	142	ΑΓ. ΤΡΙΑΔΟΣ	1882/Β΄/2016	142	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΡΑΣΙΝΟΝ	189	ΑΓ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ	1882/Β΄/2016	189	1	ΥΕ-ΠΕ
ΒΑΧΛΙΑ	64	ΑΓ. ΜΑΡΙΝΗΣ	1882/Β΄/2016	64	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΕΡΑ ΒΑΧΛΙΑ	32	ΑΓ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ	1882/Β΄/2016	32	1	ΥΕ-ΠΕ
ΑΠΟΣΚΙΑ	26	ΑΓ. ΤΡΙΑΔΟΣ	1882/Β΄/2016	26	1	ΥΕ-ΠΕ
ΒΕΛΗΜΑΧΙΟΝ	65	ΚΟΙΜ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	1882/Β΄/2016	65	1	ΥΕ-ΠΕ
ΒΙΔΙΑΚΙΟΝ	93	ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	1882/Β΄/2016	93	1	ΥΕ-ΠΕ
ΒΟΥΤΣΗΣ	107	ΑΓ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ	1882/Β΄/2016	107	1	ΥΕ-ΠΕ
ΔΗΜΗΤΡΑ	103	ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	1882/Β΄/2016	103	1	ΥΕ-ΠΕ
ΚΑΡΔΑΡΙΤΣΙΟΝ	41	ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	1882/Β΄/2016	41	1	ΥΕ-ΠΕ
ΚΟΝΤΟΒΑΖΑΙΝΑ	386	ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ	1882/Β΄/2016	150	1	ΥΕ-ΠΕ
		ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	1882/Β΄/2016	120	1	ΥΕ-ΠΕ
		ΑΓ. ΤΡΙΑΔΟΣ	1882/Β΄/2016	116	1	ΥΕ-ΠΕ
ΜΟΝΑΣΤΗΡΑΚΙ	103	ΚΟΙΜ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	1882/Β΄/2016	103	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΑΡΑΛΟΓΓΟΙ	48	ΤΙΜ. ΖΩΝΗΣ	1882/Β΄/2016	48	1	ΥΕ-ΠΕ
ΚΑΛΟΝΕΡΙΟΝ-ΣΒΟΡΝΑ	73	ΑΓ. ΜΑΡΙΝΗΣ	1882/Β΄/2016	73	1	ΥΕ-ΠΕ
ΛΑΓΚΑΔΙΑ	355	ΑΓ. ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ	1882/Β΄/2016	52	1	ΥΕ-ΠΕ
		ΠΑΜΜ. ΤΑΞΙΑΡΧΩΝ	1882/Β΄/2016	148	1	ΥΕ-ΠΕ
		ΤΙΜ. ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ	1882/Β΄/2016	155	1	ΥΕ-ΠΕ
ΦΤΕΡΙΑ	17	ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ	1882/Β΄/2016	17	1	ΥΕ-ΠΕ
ΛΕΥΚΟΧΩΡΙΟΝ	67	ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	1882/Β΄/2016	67	1	ΥΕ-ΠΕ
ΤΟΥΘΟΑ	45	ΑΓ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ	1882/Β΄/2016	45	1	ΥΕ-ΠΕ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ	204	ΠΡΟΦΗΤΟΥ ΗΛΙΟΥ	1882/Β΄/2016	204	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΑΛΑΜΑΡΙΟΝ	15	ΚΟΙΜ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	1882/Β΄/2016	15	1	ΥΕ-ΠΕ
ΨΑΡΙΟΝ ΗΡΑΙΑΣ	51	ΤΙΜ. ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ	1882/Β΄/2016	51	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΑΥΛΙΑ	55	ΑΓ. ΚΩΝ/ΝΟΥ	1882/Β΄/2016	55	1	ΥΕ-ΠΕ
ΣΤΕΜΝΙΤΣΑ	191	ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ	1882/Β΄/2016	90	1	ΥΕ-ΠΕ
		ΑΓ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ	1882/Β΄/2016	101	1	ΥΕ-ΠΕ
ΣΥΡΝΑ	60	ΕΥΑΓΓ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	1882/Β΄/2016	60	1	ΥΕ-ΠΕ
ΑΕΤΟΡΡΑΧΗ	58	ΜΕΤΑΜ. ΣΩΤΗΡΟΣ	1882/Β΄/2016	58	1	ΥΕ-ΠΕ

ΒΥΖΙΚΙΟΝ	232	ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	1882/Β' /2016	232	1	ΥΕ-ΠΕ
ΔΟΞΑ	186	ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	1882/Β' /2016	186	1	ΥΕ-ΠΕ
ΚΑΛΛΙΑΝΙΟΝ	291	ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ	1882/Β' /2016	291	1	ΥΕ-ΠΕ
ΚΑΣΤΡΑΚΙΟΝ	50	ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	1882/Β' /2016	50	1	ΥΕ-ΠΕ
ΛΙΒΑΔΑΚΙΟΝ	68	ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	1882/Β' /2016	68	1	ΥΕ-ΠΕ
ΔΑΦΝΗ	74	ΑΓ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ	1882/Β' /2016	74	1	ΥΕ-ΠΕ
ΝΕΟΧΩΡΙΟΝ	161	ΑΓ. ΤΡΙΑΔΟΣ	1882/Β' /2016	161	1	ΥΕ-ΠΕ
ΜΠΟΥΛΙΑΡΗΣ	50	ΑΓ. ΑΝΝΗΣ	1882/Β' /2016	50	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΕΡΔΙΚΟΝΕΡΙΟΝ	237	ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	1882/Β' /2016	237	1	ΥΕ-ΠΕ
ΡΑΧΑΙ	116	ΑΓ. ΤΡΙΑΔΟΣ	1882/Β' /2016	116	1	ΥΕ-ΠΕ
ΣΠΑΘΑΡΗΣ	209	ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	1882/Β' /2016	209	1	ΥΕ-ΠΕ
ΣΤΑΥΡΟΔΡΟΜΙΟΝ	96	ΚΟΙΜ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	1882/Β' /2016	96	1	ΥΕ-ΠΕ
ΚΑΠΕΛΛΙΤΣΑ	58	ΓΕΝ. ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ	1882/Β' /2016	58	1	ΥΕ-ΠΕ
ΤΡΙΠΟΤΑΜΙΑ	140	ΕΥΑΓΓ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	1882/Β' /2016	140	1	ΥΕ-ΠΕ
ΤΡΟΠΑΙΑ	506	ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ	1882/Β' /2016	350	1	ΥΕ-ΠΕ
		ΚΟΙΜ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	1882/Β' /2016	156	1	ΥΕ-ΠΕ
ΧΩΡΑ	122	ΑΓ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	1882/Β' /2016	122	1	ΥΕ-ΠΕ
ΑΤΣΙΧΟΛΟΣ	45	ΑΓ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	1882/Β' /2016	45	1	ΥΕ-ΠΕ
ΖΩΝΗ	74	ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	1882/Β' /2016	74	1	ΥΕ-ΠΕ
ΚΑΡΙΤΑΙΝΑ	232	ΕΥΑΓΓ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	1882/Β' /2016	232	1	ΥΕ-ΠΕ
ΚΑΤΣΙΜΠΑΛΗΣ	32	ΤΙΜ. ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ	1882/Β' /2016	32	1	ΥΕ-ΠΕ
ΚΟΥΡΟΥΝΙΟΣ	33	ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ	1882/Β' /2016	33	1	ΥΕ-ΠΕ
ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ	58	ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	1882/Β' /2016	58	1	ΥΕ-ΠΕ
ΚΩΤΙΛΙΟΝ	64	ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	1882/Β' /2016	64	1	ΥΕ-ΠΕ
ΣΤΡΟΓΓΥΛΟ	8	ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	1882/Β' /2016	8	1	ΥΕ-ΠΕ
ΒΛΑΧΟΡΡΑΠΤΗΣ	40	ΑΓ. ΤΡΙΑΔΟΣ	1882/Β' /2016	40	1	ΥΕ-ΠΕ
ΜΑΥΡΙΑ	31	ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	1882/Β' /2016	31	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΑΛΑΙΟΚΑΣΤΡΟΝ	23	ΕΥΑΓΓ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	1882/Β' /2016	23	1	ΥΕ-ΠΕ
ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΙΣ	5.748	ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	1882/Β' /2016	2800	2	ΔΕ-ΠΕ
		ΑΓ. ΚΩΝ/ΝΟΥ& ΕΛΕΝΗΣ	1882/Β' /2016	2015	2	ΔΕ-ΠΕ
		ΚΟΙΜ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΨΑΘΙΟΥ	1882/Β' /2016	933	1	ΥΕ-ΠΕ
ΑΝΘΟΧΩΡΙΟΝ	41	ΕΙΣ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	1882/Β' /2016	41	1	ΥΕ-ΠΕ
ΑΝΩ ΚΑΡΥΑΙ	35	ΓΕΝ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	1882/Β' /2016	35	1	ΥΕ-ΠΕ
ΒΑΓΓΟΣ	47	ΚΟΙΜ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	1882/Β' /2016	47	1	ΥΕ-ΠΕ

ΒΑΣΤΑΣ	62	ΚΟΙΜ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	1882/Β' /2016	62	1	ΥΕ-ΠΕ
ΓΕΦΥΡΑ	30	ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ	1882/Β' /2016	30	1	ΥΕ-ΠΕ
ΘΩΚΝΙΑ	36	ΕΥΑΓΓ. ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ	1882/Β' /2016	36	1	ΥΕ-ΠΕ
ΙΣΑΡΗΣ	86	ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	1882/Β' /2016	86	1	ΥΕ-ΠΕ
ΧΡΟΥΣΑ	44	ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ	1882/Β' /2016	44	1	ΥΕ-ΠΕ
ΙΣΩΜΑ ΚΑΡΥΩΝ	14	ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	1882/Β' /2016	14	1	ΥΕ-ΠΕ
ΚΑΡΑΤΟΥΛΑΣ	28	ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ	1882/Β' /2016	28	1	ΥΕ-ΠΕ
ΚΑΣΤΑΝΟΧΩΡΙΟΝ	94	ΚΟΙΜ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	1882/Β' /2016	94	1	ΥΕ-ΠΕ
ΛΥΚΑΙΟΝ	47	ΓΕΝ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	1882/Β' /2016	47	1	ΥΕ-ΠΕ
ΛΥΚΟΣΟΥΡΑ	37	ΚΟΙΜ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	1882/Β' /2016	37	1	ΥΕ-ΠΕ
ΜΑΚΡΥΣΙ	266	ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	1882/Β' /2016	266	1	ΥΕ-ΠΕ
ΜΑΛΛΩΤΑ	46	ΕΥΑΓΓ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	1882/Β' /2016	46	1	ΥΕ-ΠΕ
ΝΕΑ ΕΚΚΛΗΣΟΥΛΑ	39	ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	1882/Β' /2016	39	1	ΥΕ-ΠΕ
ΝΕΟΧΩΡΙΟΝ	49	ΓΕΝ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	1882/Β' /2016	49	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΑΡΑΔΕΙΣΙΑ	153	ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	1882/Β' /2016	153	1	ΥΕ-ΠΕ
ΒΡΥΣΟΥΛΕΣ	25	ΚΟΙΜ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	1882/Β' /2016	25	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΕΡΙΒΟΛΙΑ	54	ΓΕΝ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	1882/Β' /2016	54	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΛΑΚΑ	54	ΓΕΝ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	1882/Β' /2016	54	1	ΥΕ-ΠΕ
ΡΑΦΟΜΜΑΤΗΣ	55	ΚΟΙΜ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	1882/Β' /2016	55	1	ΥΕ-ΠΕ
ΣΟΥΛΙ	42	ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	1882/Β' /2016	42	1	ΥΕ-ΠΕ
ΣΟΥΛΟΥ	13	ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ	1882/Β' /2016	13	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΑΛΑΙΟΜΟΙΡΙ	18	ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	1882/Β' /2016	18	1	ΥΕ-ΠΕ
ΤΡΙΛΟΦΟΝ	35	ΤΙΜ. ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ	1882/Β' /2016	35	1	ΥΕ-ΠΕ
ΤΡΙΠΟΤΑΜΟΝ	89	ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	1882/Β' /2016	89	1	ΥΕ-ΠΕ
ΧΙΡΑΔΕΣ	80	ΑΓ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ	1882/Β' /2016	80	1	ΥΕ-ΠΕ
ΧΡΑΝΟΙ	137	ΚΟΙΜ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	1882/Β' /2016	137	1	ΥΕ-ΠΕ
ΑΠΙΔΙΤΣΑ	32	ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	1882/Β' /2016	32	1	ΥΕ-ΠΕ
ΧΩΡΕΜΗΣ	22	ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ	1882/Β' /2016	22	1	ΥΕ-ΠΕ
ΑΚΟΒΟΣ	182	ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	1882/Β' /2016	182	1	ΥΕ-ΠΕ
ΑΝΑΒΡΥΤΟΝ	83	ΑΓ. ΜΑΡΙΝΗΣ	1882/Β' /2016	83	1	ΥΕ-ΠΕ
ΑΝΕΜΟΔΟΥΡΙΟΝ	68	ΑΓ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ	1882/Β' /2016	68	1	ΥΕ-ΠΕ
ΒΕΛΙΓΟΣΤΗ	61	ΜΕΤΑΜ. ΣΩΤΗΡΟΣ	1882/Β' /2016	61	1	ΥΕ-ΠΕ
ΑΝΩ ΓΙΑΝΝΑΙΟΙ	35	ΑΓ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ	1882/Β' /2016	35	1	ΥΕ-ΠΕ

ΓΙΑΝΝΑΙΟΙ	47	ΑΓ. ΚΩΝ/ΝΟΥ	1882/Β´/2016	47	1	ΥΕ-ΠΕ
ΓΡΑΙΚΟΣ	23	ΚΟΙΜ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	1882/Β´/2016	23	1	ΥΕ-ΠΕ
ΔΥΡΡΑΧΙΟΝ	114	ΕΙΣ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	1882/Β´/2016	114	1	ΥΕ-ΠΕ
ΕΛΛΗΝΙΤΣΑ	50	ΥΠΑΠ. ΣΩΤΗΡΟΣ	1882/Β´/2016	50	1	ΥΕ-ΠΕ
ΚΑΜΑΡΑ	163	ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ	1882/Β´/2016	163	1	ΥΕ-ΠΕ
ΚΑΜΠΟΧΩΡΙΟΝ	47	ΚΟΙΜ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	1882/Β´/2016	47	1	ΥΕ-ΠΕ
ΚΑΛΥΒΙΑ, ΚΑΤΩ ΚΑΡΥΕΣ	72	ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ	1882/Β´/2016	72	1	ΥΕ-ΠΕ
ΚΟΤΣΙΡΙΔΙΟΝ	22	ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	1882/Β´/2016	22	1	ΥΕ-ΠΕ
ΛΕΟΝΤΑΡΙΟΝ	257	ΑΓ. ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ	1882/Β´/2016	257	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΕΤΡΙΝΑ	44	ΚΟΙΜ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	1882/Β´/2016	44	1	ΥΕ-ΠΕ
ΣΠΑΝΕΪΚΑ	21	ΑΓ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	1882/Β´/2016	21	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΟΤΑΜΙΑ	118	ΑΓ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ	1882/Β´/2016	118	1	ΥΕ-ΠΕ
ΡΟΥΤΣΙΟΝ	52	ΑΓ. ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ	1882/Β´/2016	52	1	ΥΕ-ΠΕ
ΣΚΟΡΤΣΙΝΟΣ	139	ΠΑΜΜ. ΤΑΞΙΑΡΧΩΝ	1882/Β´/2016	139	1	ΥΕ-ΠΕ
ΣΟΥΛΑΡΙΟΝ	83	ΑΓ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	1882/Β´/2016	83	1	ΥΕ-ΠΕ
ΤΟΥΡΚΟΛΕΚΑΣ	190	ΚΟΙΜ. ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ	1882/Β´/2016	190	1	ΥΕ-ΠΕ
ΦΑΛΛΙΣΙΑ	46	ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	1882/Β´/2016	46	1	ΥΕ-ΠΕ
ΚΑΜΑΡΙΤΣΑ	22	ΠΑΜΜ. ΤΑΞΙΑΡΧΩΝ	3206/Β´/2016	22	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΑΝΑΓΙΤΣΑ	43	ΑΝΑΛΗΨΕΩΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ	1882/Β´/2016	43	1	ΥΕ-ΠΕ
ΙΕΡΑ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΑ						
ΙΕΡΟ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΑΓΙΑΣ ΘΕΟΔΩΡΑΣ ΒΑΣΤΑ	-	ΑΓ. ΘΕΟΔΩΡΑΣ	213/Α´/1987	-	1	ΔΕ-ΠΕ

Συνολικός αριθμός Ένοριών: 161, Ίερών
Προσκυνημάτων: 1
Σύνολον οργανικών θέσεων Έφημερίων: 165

Άρθρον 2

ΟΡΓΑΝΙΚΑΙ ΘΕΣΕΙΣ ΙΕΡΟΚΗΡΥΚΩΝ

Δύο (2) θέσεις Ίεροκηρύκων, ΠΕ Κατηγορίας και ειδικότητας Θεολόγων, συσταθείσαι διά του άρθρου 25 του Ν. 817/1978 και κατανεμηθείσαι διά του αυτού άρθρου και διά του Π.Δ. 582/1980. Έκ τών αρχικώς

συσταθεισών τριών (3) θέσεων Ίεροκηρύκων μία (1) μετεφέρθη εις τήν Ί. Μ. Χίου (Π.Δ. 77/2008).

Άρθρον 3

ΟΡΓΑΝΙΚΑΙ ΘΕΣΕΙΣ ΔΙΑΚΟΝΩΝ

Τρεις (3) οργανικάι θέσεις Διακόνων, κατηγορίας ΥΕ – ΠΕ, συσταθείσαι διά του ν. 673/77. Έκ τών αρχικώς συσταθεισών δέκα (10) θέσεων Διακόνων μετετέθησαν: α) δύο (2) εις θέσεις Ίεροκηρύκων (ν. 817/1978), β) δύο (2) εις θέσεις εκκλησιαστικῶν υπαλλήλων, γ) μία (1)

μετεφέρθη στην 'Ι. Μ. Γλυφάδας διά του Π.Δ. 218/2007 (ΦΕΚ 247/Α'/6.11.2007) καί δ) δύο (2) μετεφέρθησαν στην 'Ι. Μ. Χίου διά του Π.Δ. 77/2008.

Άρθρον 4

ΟΡΓΑΝΙΚΑΙ ΘΕΣΕΙΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΠΟΥ ΒΑΡΥΝΟΥΝ ΤΟΝ ΚΡΑΤΙΚΟΝ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΝ

Δύο (2) θέσεις ἐκκλησιαστικῶν ὑπαλλήλων, συσταθεῖσαι διά τοῦ ἄρθρου 20 τοῦ ν. 1476/1984 καί κατανεμηθεῖσαι διά τῆς Φ. 031/259/Α1/31/18.1.1985 Ὑπ. Ἀποφάσεως (ΦΕΚ 128/Β/1985).

Άρθρον 5

ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

Τά τῆς πληρώσεως τῶν ὀργανικῶν θέσεων τῶν προηγουμένων ἄρθρων ὡς καί τά τῆς ἐν γένει ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως τῶν θρησκευτικῶν λειτουργῶν καί τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑπαλλήλων ποῦ διορίζονται εἰς τὰς θέσεις αὐτάς, διέπονται, κατά περίπτωσιν, ἀπό τὰς διατάξεις τῶν Ἱερῶν Κανόνων, τῶν ἄρθρων 37, 38 καί 42 τοῦ ν. 590/1977 καί τῶν κατ' ἐξουσιοδότησιν αὐτῶν ἐκδοθέντων ὑπό τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Κανονισμῶν 5/1978 «Περί Κώδικος Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπαλλήλων» (ΦΕΚ Α' 48), 305/2018 «Περί Ἐφημερίων καί Διακόνων» (ΦΕΚ Α' 153) καί λοιπῶν συναφῶν Κανονισμῶν.

Άρθρον 6

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΙΣ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ

Ὁ παρῶν Κανονισμός τροποποιεῖται ὑπό τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τῆ προτάσει

τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου, ἔπειτα ἀπό σχετικῆν ἀπόφασιν τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου, καί ἐφ' ὅσον μεταβληθούν τά ὄρια ἢ ὁ ἀριθμός ἢ ὁ πληθυσμός τῶν ὑφισταμένων Ἐνοριῶν, ἐπιβάλλοντα τήν ἀνάλογον μεταβολήν τῶν ὀργανικῶν θέσεων τῶν Ἐφημερίων, εἴτε ὁ ἀριθμός τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑπαλλήλων.

Άρθρον 7

ΙΣΧΥΣ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ

Ὁ παρῶν Κανονισμός ἔχει διαπιστωτικόν χαρακτήρα καί κατά τοῦτο ἰσχύει ἀπό τῆς ἐνάρξεως ἰσχύος, κατά περίπτωσιν, τῶν Προεδρικῶν Διαταγμάτων, τῶν Νόμων, τῶν Ὑπουργικῶν Ἀποφάσεων καί τῶν Κανονισμῶν, συνεπεῖα τῶν ὁποίων κατηρτίσθη.

Άρθρον 8

ΔΑΠΑΝΗ

Ἐκ τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ δέν προκαλεῖται δαπάνη εἰς βάρος τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου ἢ τοῦ νομικοῦ προσώπου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως.

Ἡ παρούσα ἀπόφασις νά δημοσιευθῆ εἰς τήν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καί εἰς τό ἐπίσημον δελτίον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Ἀθῆναι, 3ῆ Φεβρουαρίου 2020

† Ὁ Ἀθηνῶν ἹΕΡΩΝΥΜΟΣ, Πρόεδρος

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς

† Ὁ Ὁρεῶν Φιλόθεος

Κανονισμός περί ὀργανώσεως καί διαρθρώσεως τῶν Ἐνοριῶν καί τῶν θρησκευτικῶν λειτουργῶν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ζακύνθου

Ἄριθμ. 5902-2019/254-2020

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν:

1. τὰ ἄρθρα 3 παρ. 1 καί 13 παρ. 1-3 τοῦ Συντάγματος,
2. τὰ ἄρθρα 1 παρ. 4, 29 παρ. 2, 36, 37 παρ. 2 καί 38 παρ. 2 τοῦ ν. 590/1977 «Περί τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» (ΦΕΚ 146/Α/1977),
3. τὰ ἄρθρα 2 παρ. 1 καί 3 τοῦ Κανονισμοῦ 8/1979 «Περί Ἱερῶν Ναῶν καί Ἐνοριῶν» (ΦΕΚ 1/Α/1980),
4. τὰ ἄρθρα 3 καί 6 τοῦ Κανονισμοῦ 305/2018 «Περί Ἐφημερίων καί Διακόνων» (ΦΕΚ 153 Α'),
5. τὸ ἄρθρον 5 παρ. 1 περ. δ' καί ε' τοῦ Κανονισμοῦ 263/2014 «Περί συγκροτήσεως, ἀρμοδιοτήτων καί λειτουργίας τῶν Μητροπολιτικῶν Συμβουλίων τῶν Ἱ.

Μητροπόλεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» (ΦΕΚ 272/Α'/2014),

6. τὰ δημογραφικά στοιχεία τῆς Ἑλληνικῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας τῆς ἀπογραφῆς τοῦ ἔτους 2011 (ΦΕΚ Β' 699/20.3.2014),

7. τήν ὑπ' ἀριθ. 264/13.12.2019 πρότασιν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ζακύνθου κ. Διονυσίου,

8. τήν ἀπό 4.2.2020 Ἀπόφασιν τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου,

διαπιστοῦμεν τήν ὑφισταμένην διάρθρωσιν τῶν Ἐνοριῶν καί τῶν ὀργανικῶν θέσεων τῶν Ἐφημερίων, Ἱεροκηρύκων καί Διακόνων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ζακύνθου, καθὼς καί τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑπαλλήλων αὐτῆς, αἱ ὁποῖα βαρύνουν τόν κρατικόν προϋπολογισμόν, ὡς ἐξῆς:

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ ΚΑΙ ΔΙΑΡΘΡΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΝΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

ΑΡΘΡΟΝ 1 ΕΝΟΡΙΑΙ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΚΑΙ ΘΕΣΕΙΣ ΕΦΗΜΕΡΙΩΝ

Α/Α	ΠΟΛΙΣ Η' ΧΩΡΙΟΝ	ΠΛΗΘΥ- ΣΜΟΣ	ΕΝΟΡΙΑΙ	ΦΕΚ ΕΝΟΡΙΑΣ	ΚΑΤΟΙ- ΚΟΙ ΕΝΟ- ΡΙΑΣ	ΟΡΓΑ- ΝΙΚΑΙ ΘΕΣΕΙΣ ΕΦΗ- ΜΕΡΙΩΝ	ΚΑΤΗ- ΓΟΡΙΑ
1	ΑΓΑΛΛΑΣ	342	ΚΥΡΙΑ ΤΩΝ ΑΓΓΕΛΩΝ	2336/Β'/2015	342	1	ΥΕ - ΔΕ
2	ΑΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	615	ΑΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	2336/Β'/2015	531	1	ΥΕ - ΔΕ
			ΑΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΔΡΑΚΑ	2336/Β'/2015	84	1	ΥΕ - ΔΕ
3	ΑΓΙΟΣ ΚΗΡΥΚΟΣ	766	ΑΓΙΟΣ ΚΗΡΥΚΟΣ	2336/Β'/2015	766	1	ΥΕ - ΔΕ
4	ΑΓΙΟΣ ΛΕΩΝ	400	ΑΓΙΟΣ ΛΕΩΝ	2336/Β'/2015	400	1	ΥΕ - ΔΕ

5	ΑΓΙΟΙ ΠΑΝΤΕΣ	339	ΑΓΙΟΙ ΠΑΝΤΕΣ	2336/Β'/2015	399	1	ΥΕ - ΔΕ
6	ΑΛΥΚΑΝΑΣ	441	ΑΓΙΟΣ ΘΥΡΣΟΣ	2336/Β'/2015	441	1	ΥΕ - ΔΕ
7	ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ	1930	ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	2336/Β'/2015	1930	1	ΥΕ - ΠΕ
8	ΑΝΑΦΩΝΗΤΡΙΑ	248	ΥΠΕΡΑΓΙΑ ΘΕΟΤΟΚΟΣ	2336/Β'/2015	248	1	ΥΕ - ΔΕ
9	ΑΡΓΑΣΙ	1266	ΑΓΙΟΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ	2336/Β'/2015	1266	1	ΔΕ - ΠΕ
10	ΒΑΝΑΤΟ	1045	ΥΠΕΡΑΓΙΑ ΘΕΟΤΟΚΟΣ	2336/Β'/2015	881	1	ΔΕ - ΠΕ
			ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΟΥΚΟΥΝΑΡΙΑΣ	2336/Β'/2015	164	1	ΥΕ - ΔΕ
11	ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ	799	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	2336/Β'/2015	799	1	ΥΕ - ΔΕ
12	ΒΟΛΙΜΕΣ ΑΝΩ	399	ΑΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	2336/Β'/2015	399	1	ΥΕ - ΔΕ
13	ΒΟΛΙΜΕΣ	571	ΑΓΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	2336/Β'/2015	436	1	ΔΕ - ΠΕ
			ΑΓΙΟΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ	2336/Β'/2015	135	1	ΥΕ - ΔΕ
14	ΒΟΥΓΙΑΤΟ	351	ΥΠΕΡΑΓΙΑ ΘΕΟΤΟΚΟΣ	2336/Β'/2015	351	1	ΥΕ - ΔΕ
15	ΓΑΪΤΑΝΙ	1899	ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΣ	2336/Β'/2015	1899	1	ΔΕ - ΠΕ
16	ΓΑΛΑΡΟ	278	ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ	2336/Β'/2015	278	1	ΥΕ - ΔΕ
17	ΓΕΡΑΚΑΡΙΟ ΑΝΩ	709	ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	2336/Β'/2015	709	1	ΥΕ - ΔΕ
18	ΓΕΡΑΚΑΡΙΟ ΚΑΤΩ	347	ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ	2336/Β'/2015	347	1	ΥΕ - ΔΕ
19	ΓΕΡΑΚΑΡΙΟ ΜΕΣΟΝ	391	ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΣ	2336/Β'/2015	391	1	ΥΕ - ΔΕ
20	ΓΥΡΙ	34	ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΗΛΙΑΣ	2336/Β'/2015	34	1	ΥΕ - ΔΕ
21	ΕΞΩ ΧΩΡΑ	187	ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	2336/Β'/2015	128	1	ΥΕ - ΔΕ
			ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΜΠΙΟΥ	2336/Β'/2015	59	1	ΥΕ - ΔΕ
22	ΖΑΚΥΝΘΟΣ	9773	ΑΓΙΟΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΑΓΙΑ ΒΑΡΒΑΡΑ	2336/Β'/2015	1235	1	ΔΕ - ΠΕ
			ΑΓΙΟΣ ΛΑΖΑΡΟΣ	2336/Β'/2015	1378	1	ΔΕ - ΠΕ
			ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	2336/Β'/2015	2014	2	ΔΕ - ΠΕ

			ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΔΑ	2336/Β'/2015	890	1	ΔΕ - ΠΕ
			ΑΓΙΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	2336/Β'/2015	1320	1	ΔΕ - ΠΕ
			ΑΝΑΛΗΨΙΣ	2336/Β'/2015	2154	2	ΔΕ - ΠΕ
			ΥΠΕΡΑΓΙΑ ΘΕΟΤΟΚΟΣ ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗ	2336/Β'/2015	782	1	ΔΕ - ΠΕ
23	ΚΑΛΑΜΑΚΙ	1193	ΥΠΕΡΑΓΙΑ ΘΕΟΤΟΚΟΣ	2336/Β'/2015	1193	1	ΥΕ - ΔΕ
24	ΚΑΛΛΙΘΕΑ	238	ΥΠΕΡΑΓΙΑ ΘΕΟΤΟΚΟΣ	2336/Β'/2015	238	1	ΥΕ - ΔΕ
25	ΚΑΛΛΙΠΑΔΟ	736	ΠΑΝΤΟΚΡΑΤΩΡ	2336/Β'/2015	553	1	ΥΕ - ΔΕ
			ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΟΥΡΧΟΥΛΙΔΙΟΥ	2336/Β'/2015	156	1	ΥΕ - ΔΕ
26	ΚΑΤΑΣΤΑΡΙ	1378	ΥΠΕΡΑΓΙΑ ΘΕΟΤΟΚΟΣ	2336/Β'/2015	1098	1	ΔΕ - ΠΕ
			ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΑΡΤΑΤΩΝ	2336/Β'/2015	280	1	ΥΕ - ΔΕ
27	ΚΕΡΙ	788	ΥΠΕΡΑΓΙΑ ΘΕΟΤΟΚΟΣ	2336/Β'/2015	788	1	ΔΕ - ΠΕ
28	ΚΟΙΛΙΩΜΕΝΟΣ	391	ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	2336/Β'/2015	391	1	ΥΕ - ΔΕ
29	ΚΥΨΕΛΗ	685	ΑΓΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	2336/Β'/2015	685	1	ΥΕ - ΔΕ
30	ΛΑΓΚΑΔΑΚΙΑ	357	ΥΠΕΡΑΓΙΑ ΘΕΟΤΟΚΟΣ	2336/Β'/2015	357	1	ΥΕ - ΔΕ
31	ΛΑΓΟΠΟΔΟ	483	ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΣ	2336/Β'/2015	483	1	ΥΕ - ΔΕ
32	ΛΙΘΑΚΙΑ	1307	ΥΠΕΡΑΓΙΑ ΘΕΟΤΟΚΟΣ	2336/Β'/2015	1307	1	ΥΕ - ΠΕ
33	ΛΟΥΧΑ	46	ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΘΕΟΛΟΓΟΣ	2336/Β'/2015	46	1	ΥΕ - ΔΕ
34	ΜΑΡΙΕΣ	296	ΑΓΙΑ ΜΑΡΙΑ ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ	2336/Β'/2015	296	1	ΥΕ - ΔΕ
35	ΜΑΧΑΙΡΑΔΟ	941	ΑΓΙΟΙ ΤΙΜΟΘΕΟΣ ΚΑΙ ΜΑΥΡΑ	2336/Β'/2015	941	1	ΔΕ - ΠΕ
36	ΜΟΥΖΑΚΙ	1702	ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	2336/Β'/2015	1059	1	ΔΕ - ΠΕ
			ΥΠΕΡΑΓΙΑ ΘΕΟΤΟΚΟΣ ΑΓΡΙΔΙΑΣ	2336/Β'/2015	643	1	ΥΕ - ΔΕ
37	ΜΠΟΧΑΛΙΣ	1143	ΖΩΟΔΟΧΟΣ ΠΗΓΗ	2336/Β'/2015	1143	1	ΔΕ - ΠΕ
38	ΟΡΘΩΝΙΕΣ	232	ΤΑΞΙΑΡΧΑΙ	2336/Β'/2015	232	1	ΥΕ - ΔΕ

39	ΠΑΝΤΟΚΡΑΤΩΡ	1654	ΥΠΕΡΑΓΙΑ ΘΕΟΤΟΚΟΣ	2336/Β'/2015	1654	1	ΔΕ - ΠΕ
40	ΠΗΓΑΔΑΚΙΑ	431	ΑΓΙΑ ΒΑΡΒΑΡΑ	2336/Β'/2015	431	1	ΥΕ - ΔΕ
41	ΠΛΑΝΟΣ	742	ΥΠΕΡΑΓΙΑ ΘΕΟΤΟΚΟΣ	2336/Β'/2015	742	1	ΥΕ - ΔΕ
42	ΡΩΜΗΡΙ	605	ΖΩΟΔΟΧΟΣ ΠΗΓΗ	2336/Β'/2015	605	1	ΥΕ - ΔΕ
43	ΣΑΡΑΚΗΝΑΔΟ	619	ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	2336/Β'/2015	619	1	ΥΕ - ΔΕ
44	ΣΚΟΥΛΗΚΑΔΟ	653	ΥΠΕΡΑΓΙΑ ΘΕΟΤΟΚΟΣ	2336/Β'/2015	653	1	ΥΕ - ΔΕ
45	ΤΡΑΓΑΚΙ	622	ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	2336/Β'/2015	622	1	ΥΕ - ΔΕ
46	ΦΑΓΙΑ	164	ΑΓΙΑ ΜΑΡΙΝΑ	2336/Β'/2015	164	1	ΥΕ - ΔΕ
47	ΦΙΟΛΗΤΙ	223	ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	2336/Β'/2015	223	1	ΥΕ - ΔΕ

Συνολικός αριθμός Ένοριών: 60

Σύνολον οργανικών θέσεων Έφημερίων: 62

Άρθρον 2

ΟΡΓΑΝΙΚΑΙ ΘΕΣΕΙΣ ΙΕΡΟΚΗΡΥΚΩΝ

Δύο (2) θέσεις Ίεροκηρύκων ΠΕ Κατηγορίας καί ειδικότητας Θεολόγων, συσταθείσασιν διά του άρθρου 25 του Ν. 817/1978 καί κατανεμηθείσασιν διά του αυτού άρθρου καί διά του Π.Δ. 582/1980. Έκ των άρχικώς συσταθεισών τριών (3) θέσεων Ίεροκηρύκων, μία (1) μετετράπη εις θέσιν έκκλησιαστικού ύπαλλήλου (ν. 3848/2010)

Άρθρον 3

ΟΡΓΑΝΙΚΑΙ ΘΕΣΕΙΣ ΔΙΑΚΟΝΩΝ

Τέσσερις (4) όργανικές θέσεις Διακόνων, κατηγορίας ΔΕ – ΠΕ, συσταθείσασιν διά του ν. 673/77. Έκ των άρχικώς συσταθεισών όκτώ (8) θέσεων Διακόνων μετετράπησαν:
α) δύο (2) σέ θέσεις Ίεροκηρύκων (ν. 817/1978) καί
β) δύο (2) σέ θέσεις έκκλησιαστικών ύπαλλήλων, ως έξης:

Άρθρον 4

ΟΡΓΑΝΙΚΑΙ ΘΕΣΕΙΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΠΟΥ ΒΑΡΥΝΟΥΝ ΤΟΝ ΚΡΑΤΙΚΟΝ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΝ

α) Μία (1) θέσις έκκλησιαστικού ύπαλλήλου, κλάδου

ΠΕ Διοικητικού – Οίκονομικού, συσταθείσα διά του άρθρου 20 του ν. 1476/1984.

β) Μία (1) θέσις έκκλησιαστικού ύπαλλήλου, κλάδου ΔΕ Διοικητικού – Οίκονομικού, μεταφερθείσα έκ της Ίεράς Μητροπόλεως Πειραιώς διά της ύπ' αριθ. Φ.031/38/Α1/589/ 8.1.1990 άποφάσεως, ΦΕΚ. 29/Β'/22.1.1990.

γ) Μία (1) θέσις έκκλησιαστικού ύπαλλήλου, κλάδου ΔΕ Όδηγού, συσταθείσα διά του άρθρου 19, παρ. 5 του ν. 2819/2000 καί κατανεμηθείσα διά της ύπ' αριθ. Α1/293/20.10.2000 (ΦΕΚ 1351/Β'/7.11.2000) Ύπουργικής Άποφάσεως.

δ) Μία (1) θέσις έκκλησιαστικού ύπαλλήλου, κλάδου ΠΕ Διοικητικού – Οίκονομικού, συσταθείσα διά του άρθρου 42 παρ. 3 του ν. 3848/2010.

Άρθρον 5

ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

Τά της πληρώσεως των όργανικών θέσεων των προηγουμένων άρθρων ως καί τά της έν γένει ύπηρεσιακής καταστάσεως των θρησκευτικών λειτουργών καί των έκκλησιαστικών ύπαλλήλων πού διορίζονται εις τάς θέσεις αυτές, διέπονται, κατά περίπτωσιν, από τάς διατάξεις των Ίερών Κανόνων, των άρθρων 37, 38 καί 42 του ν. 590/1977 καί των κατ' έξουσιοδότησιν αυτών έκδοθέντων υπό της Ίεράς Συνόδου της Έκκλησίας της Ελλάδος Κανονισμών

5/1978 «Περί Κώδικος Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπαλλήλων» (ΦΕΚ Α΄ 48), 305/2018 «Περί Ἐφημερίων καί Διακόνων» (ΦΕΚ Α΄ 153) καί λοιπῶν συναφῶν Κανονισμῶν.

Ἄρθρον 6

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΙΣ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ

Ὁ παρῶν Κανονισμός τροποποιεῖται ὑπό τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τῇ προτάσει τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου, ἔπειτα ἀπό σχετικήν ἀπόφασιν τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου, καί ἐφ' ὅσον μεταβληθοῦν τά ὅρια ἢ ὁ ἀριθμός ἢ ὁ πληθυσμός τῶν ὑφισταμένων Ἐνοριῶν, ἐπιβάλλοντα τήν ἀνάλογον μεταβολήν τῶν ὀργανικῶν θέσεων τῶν Ἐφημερίων, εἴτε ὁ ἀριθμός τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑπαλλήλων.

Ἄρθρον 7

ΙΣΧΥΣ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ

Ὁ παρῶν Κανονισμός ἔχει διαπιστωτικόν χαρακτήρα καί κατά τοῦτο ἰσχύει ἀπό τῆς ἐνάρξεως ἰσχύος, κατά

περίπτωσιν, τῶν Προεδρικῶν Διαταγμάτων, τῶν Νόμων, τῶν Ὑπουργικῶν Ἀποφάσεων καί τῶν Κανονισμῶν, συνεπεῖα τῶν ὁποίων κατηρτίσθη.

Ἄρθρον 8

ΔΑΠΑΝΗ

Ἐκ τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ δέν προκαλεῖται δαπάνη εἰς βάρος τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου ἢ τοῦ νομικοῦ προσώπου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ζακύνθου.

Ἡ παρούσα ἀπόφασις νά δημοσιευθῇ εἰς τήν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καί εἰς τό ἐπίσημον δελτίον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Ἀθῆναι, 4η Φεβρουαρίου 2020

† Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ, Πρόεδρος

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς

† Ὁ Ὠρεῶν Φιλόθεος

Ἀναρτήθηκε στὴν ἰστοσελίδα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὴν 13.3.2020

Διαπιστωτικὴ πράξις: Ἀναγνώρισις συστάσεως Ἐνορίας
Ἄριθμ.222/322/2020
τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἀργολίδος,
συμφώνως πρὸς τό ἄρθρον 25 τοῦ Ν. 4301/2014.

Ἡ ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν:

1. τό ἄρθρον 25 παρ. 1 τοῦ Ν. 4301/2014,
2. τήν ὑπ' ἀριθ. 31/10.12.2019 εἰσήγησιν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἀργολίδος κ. Νεκταρίου,
3. τήν ἀπό 4.2.2020 Ἀπόφασιν τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου,
διαπιστοῦμεν τήν σύστασιν πρό τῆς ἐνάρξεως ἰσχύος τοῦ Νόμου 590/1977, τῆς Ἐνορίας τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου (Εὐαγγελιστρίας) Ναυπλίου, μέ ἔδραν τήν Δημοτικήν Κοινότητα Ναυπλιέων, τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Ναυπλιέων,

τοῦ Δήμου Ναυπλιέων, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Ἀργολίδος, τῆς Περιφερείας Πελοποννήσου, τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀργολίδος, ἰδρυθείσης πρό τοῦ ἔτους 1911, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 309/τ. Α΄/7.11.1911 Φ.Ε.Κ.

Ἡ παρούσα Διαπιστωτικὴ Πράξις νά δημοσιευθῇ εἰς τήν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Ἐν Ἀθῆναις τῇ 3ῃ Φεβρουαρίου 2020

† Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ, Πρόεδρος

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς

† Ὁ Ὠρεῶν Φιλόθεος

Ἀναρτήθηκε στὴν ἰστοσελίδα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὴν 13.3.2020

**Κανονισμός περί ὀργανώσεως καί διαρθρώσεως τῶν Ἐνοριῶν
καί τῶν θρησκευτικῶν λειτουργῶν
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λήμνου καί Ἁγίου Εὐστρατίου**

**Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν:

1. τὰ ἄρθρα 3 παρ. 1 καί 13 παρ. 1-3 τοῦ Συντάγματος,

2. τὰ ἄρθρα 1 παρ. 4, 29 παρ. 2, 36, 37 παρ. 2 καί 38 παρ. 2 τοῦ ν. 590/1977 «Περί τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» (ΦΕΚ 146/Α'/1977),

3. τὰ ἄρθρα 2 παρ. 1 καί 3 τοῦ Κανονισμοῦ 8/1979 «Περί Ἱερῶν Ναῶν καί Ἐνοριῶν» (ΦΕΚ 1/Α'/1980),

4. τὰ ἄρθρα 3 καί 6 τοῦ Κανονισμοῦ 305/2018 «Περί Ἐφημερίων καί Διακόνων» (ΦΕΚ 153 Α'),

5. τό ἄρθρον 5 παρ. 1 περ. δ' καί ε' τοῦ Κανονισμοῦ 263/2014 «Περί συγκροτήσεως, ἀρμοδιοτήτων καί λειτουργίας τῶν Μητροπολιτικῶν Συμβουλίων τῶν Ι.

Μητροπόλεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» (ΦΕΚ 272/Α'/2014),

6. τὰ δημογραφικά στοιχεία τῆς Ἑλληνικῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας τῆς ἀπογραφῆς τοῦ ἔτους 2011 (ΦΕΚ Β' 699/20.3.2014),

7. τήν ὑπ' ἀριθ. 273/20.12.2019 πρότασιν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Λήμνου καί Ἁγίου Εὐστρατίου κ. Ἱεροθέου καί

8. τήν ἀπό 4.2.2020 Απόφασιν τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου,

διαπιστοῦμεν τήν ὑφισταμένην διάρθρωσιν τῶν Ἐνοριῶν καί τῶν ὀργανικῶν θέσεων τῶν Ἐφημερίων, Ἱεροκηρύκων καί Διακόνων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λήμνου καί Ἁγίου Εὐστρατίου, καθὼς καί τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑπαλλήλων αὐτῆς, αἱ ὁποῖαι βαρύνουν τόν κρατικόν προϋπολογισμόν, ὡς ἐξῆς:

**ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ ΚΑΙ ΔΙΑΡΘΡΩΣΕΩΣ
ΤΩΝ ΕΝΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ
ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΛΗΜΝΟΥ ΚΑΙ ΑΓΙΟΥ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ**

**ΑΡΘΡΟΝ 1
ΕΝΟΡΙΑΙ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΚΑΙ ΘΕΣΕΙΣ ΕΦΗΜΕΡΙΩΝ**

ΠΟΛΙΣ ἢ ΧΩΡΙΟΝ	ΠΛΗΘΥ- ΣΜΟΣ	ΕΝΟΡΙΑΙ	ΦΕΚ ΕΝΟΡΙΑΣ	ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΕΝΟΡΙΑΣ	ΟΡΓΑΝΙΚΑΙ ΘΕΣΕΙΣ ΕΦΗΜΕΡΙΩΝ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ
ΜΥΡΙΝΑ	5.711	ΑΓ. ΤΡΙΑΔΟΣ	1712/Β'/17.8.2015	2560	2	ΥΕ-ΠΕ
		ΑΓ. ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΟΣ	1712/Β'/17.8.2015	1098	1	ΥΕ-ΠΕ
		ΚΟΙΜ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	1712/Β'/17.8.2015	2053	2	ΥΕ-ΠΕ
ΑΓΚΑΡΥΩΝΕΣ	116	ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ	1712/Β'/17.8.2015	116	1	ΥΕ-ΠΕ
ΑΓ. ΣΟΦΙΑ	50	ΑΓ. ΣΟΦΙΑΣ	1712/Β'/17.8.2015	50	1	ΥΕ-ΠΕ
ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	812	ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	1712/Β'/17.8.2015	812	1	ΥΕ-ΠΕ
ΑΤΣΙΚΗ	848	ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ	1712/Β'/17.8.2015	848	1	ΥΕ-ΠΕ

ΒΑΡΟΣ	223	ΕΙΣΟΔ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	1712/Β' /17.8.2015	223	1	ΥΕ-ΠΕ
ΔΑΦΝΗ	158	ΑΓ. ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ	1712/Β' /17.8.2015	158	1	ΥΕ-ΠΕ
ΘΑΝΟΣ	451	ΑΓ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ	1712/Β' /17.8.2015	451	1	ΥΕ-ΠΕ
ΚΑΛΛΙΘΕΑ	182	ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ	1712/Β' /17.8.2015	182	1	ΥΕ-ΠΕ
ΚΑΛΛΙΟΠΗ	207	ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ	1712/Β' /17.8.2015	207	1	ΥΕ-ΠΕ
ΚΑΜΙΝΙΑ	243	ΚΟΙΜ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	1712/Β' /17.8.2015	243	1	ΥΕ-ΠΕ
ΚΑΡΠΑΣΙ	181	ΑΓ. ΠΑΧΩΜΙΟΥ	1712/Β' /17.8.2015	181	1	ΥΕ-ΠΕ
ΚΑΣΠΑΚΑΣ	792	ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ	1712/Β' /17.8.2015	792	1	ΥΕ-ΠΕ
ΚΑΤΑΛΑΚΚΟΣ	46	ΑΓ. ΜΟΔΕΣΤΟΥ	1712/Β' /17.8.2015	46	1	ΥΕ-ΠΕ
ΚΟΝΤΙΑΣ	572	ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	1712/Β' /17.8.2015	572	1	ΥΕ-ΠΕ
ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΙ	634	ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	1712/Β' /17.8.2015	634	1	ΥΕ-ΠΕ
ΚΟΡΝΟΣ	267	ΚΟΙΜ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	1712/Β' /17.8.2015	267	1	ΥΕ-ΠΕ
ΛΕΒΑΔΟΧΩΡΙΟΝ	373	ΑΓ. ΜΑΡΙΝΗΣ	1712/Β' /17.8.2015	373	1	ΥΕ-ΠΕ
ΛΥΧΝΑ	320	ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	1712/Β' /17.8.2015	320	1	ΥΕ-ΠΕ
ΜΟΥΝΔΡΟΣ	974	ΕΥΑΓΓ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	1712/Β' /17.8.2015	974	1	ΥΕ-ΠΕ
Ν. ΚΟΥΤΑΛΗ	442	ΑΓ. ΜΑΡΙΝΗΣ	1712/Β' /17.8.2015	442	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΑΝΑΓΙΑ	383	ΓΕΝ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ (ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ)	1712/Β' /17.8.2015	383	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΕΔΙΝΟΝ	268	ΑΓ. ΠΑΝΤΩΝ	1712/Β' /17.8.2015	268	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΛΑΚΑ	310	ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	1712/Β' /17.8.2015	310	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΛΑΤΥΣ	785	ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ	1712/Β' /17.8.2015	785	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΟΡΤΙΑΝΟΥ	314	ΕΙΣΟΔ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	1712/Β' /17.8.2015	314	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΡΟΠΟΥΛΙΟΝ	52	ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	1712/Β' /17.8.2015	52	1	ΥΕ-ΠΕ

ΡΕΠΑΝΙΔΙΟΝ	266	ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ	1712/Β' /17.8.2015	266	1	ΥΕ-ΠΕ
ΡΩΜΑΝΟΥ	302	ΓΕΝ. ΧΡΙΣΤΟΥ	1712/Β' /17.8.2015	302	1	ΥΕ-ΠΕ
ΡΟΥΣΣΟΠΟΥΛΙ	94	ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	1712/Β' /17.8.2015	94	1	ΥΕ-ΠΕ
ΣΑΡΔΕΣ	215	ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	1712/Β' /17.8.2015	215	1	ΥΕ-ΠΕ
ΣΚΑΝΔΑΛΗ	85	ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	1712/Β' /17.8.2015	85	1	ΥΕ-ΠΕ
ΤΣΙΜΑΝΔΡΙΑ	259	ΚΟΙΜ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	1712/Β' /17.8.2015	259	1	ΥΕ-ΠΕ
ΦΥΣΙΝΗ	57	ΑΓ. ΙΩΑΝΝΟΥ	1712/Β' /17.8.2015	57	1	ΥΕ-ΠΕ
ΑΓΙΟΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ	270	ΑΓ. ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ (ΧΡΙΣΤΟΣ)	1712/Β' /17.8.2015	270	1	ΥΕ-ΠΕ

ΙΕΡΩΝ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ

ΑΓΙΟΣ ΣΩΖΩΝ	ΦΥΣΙΝΗ ΛΗΜΝΟΥ	69/Α' /14.5.2010	1	ΥΕ-ΠΕ
-------------	---------------	------------------	---	-------

Συνολικός αριθμός Ένοριών: 37,
 Ίερων Προσκυνημάτων: 1
 Σύνολον οργανικών θέσεων Έφημερίων: 40

Άρθρον 2**ΟΡΓΑΝΙΚΑΙ ΘΕΣΕΙΣ ΙΕΡΟΚΗΡΥΚΩΝ**

Τρείς (3) θέσεις Ίεροκηρύκων, ΠΕ Κατηγορίας και ειδικότητας Θεολόγων, συσταθείσα διά του άρθρου 25 του ν. 817/1978 και κατανεμηθείσα: α) αί δύο (2) διά του αυτού άρθρου και β) ή μία (1) διά του Π.Δ. 582/1980.

Άρθρον 3**ΟΡΓΑΝΙΚΑΙ ΘΕΣΕΙΣ ΔΙΑΚΟΝΩΝ**

Δύο (2) οργανικά θέσεις Διακόνων, κατηγορίας ΥΕ – ΠΕ. Έκ των αρχικώς είκοσι (20) θέσεων Διακόνων (Ν.Δ. 1398/1973), ανακατανεμήθησαν διά του ν. 673/1977 τελικώς όκτώ (8) θέσεις εκ των οποίων δύο (2) μετετράπησαν εις θέσεις Ίεροκηρύκων (άρθρον 25 ν. 817/1978) και τέσσερεις (4) εις θέσεις έκκλησιαστικών Υπαλλήλων.

Άρθρον 4**ΟΡΓΑΝΙΚΑΙ ΘΕΣΕΙΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΠΟΥ ΒΑΡΥΝΟΥΝ ΤΟΝ ΚΡΑΤΙΚΟΝ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΝ**

α) Μία (1) θέσις έκκλησιαστικού υπαλλήλου, κλάδου ΥΕ Όδηγού - Κλητήρος, συσταθείσα διά του άρθρου 20 του ν. 1476/1984 και κατανεμηθείσα διά της υπ' αριθ. Φ.031/259/Α1/ 31/18.1.1985 Υπουργικής Απόφασεως (ΦΕΚ Β' 128).

β) Μία (1) θέσις έκκλησιαστικού υπαλλήλου, κλάδου ΥΕ Εύτρεπιστριών, συσταθείσα διά του άρθρου 19 παρ. 5 του ν. 2819/2000 και κατανεμηθείσα διά της υπ' αριθ. Α1/293/ 20.10.2000 Υπουργικής Απόφασεως (ΦΕΚ Β' 1351),

γ) Μία (1) θέσις έκκλησιαστικού υπαλλήλου, κλάδου ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, συσταθείσα διά του άρθρου 5 του ν. 3255/2004.

δ) Μία (1) θέσις έκκλησιαστικού υπαλλήλου κλάδου ΔΕ Διοικητικών – Γραμματέων, συσταθείσα διά του άρθρου 42 του ν. 3848/2010.

Άρθρον 5

ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

Τά τῆς πληρώσεως τῶν ὀργανικῶν θέσεων τῶν προηγουμένων ἄρθρων ὡς καί τά τῆς ἐν γένει ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως τῶν θρησκευτικῶν λειτουργῶν καί τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑπαλλήλων πού διορίζονται εἰς τάς θέσεις αὐτάς, διέπονται, κατά περίπτωσιν, ἀπό τάς διατάξεις τῶν Ἱερῶν Κανόνων, τῶν ἄρθρων 37, 38 καί 42 τοῦ ν. 590/1977 καί τῶν κατ' ἐξουσιοδότησιν αὐτῶν ἐκδοθέντων ὑπό τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Κανονισμῶν 5/1978 «Περί Κώδικος Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπαλλήλων» (ΦΕΚ Α' 48), 305/2018 «Περί Ἐφημερίων καί Διακόνων» (ΦΕΚ Α' 153) καί λοιπῶν συναφῶν Κανονισμῶν.

Άρθρον 6

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΙΣ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ

Ὁ παρῶν Κανονισμός τροποποιεῖται ὑπό τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τῆ προτάσει τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου, ἔπειτα ἀπό σχετικήν ἀπόφασιν τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου, καί ἐφ' ὅσον μεταβληθοῦν τά ὄρια ἢ ὁ ἀριθμός ἢ ὁ πληθυσμός τῶν ὑφισταμένων Ἐνοριῶν, ἐπιβάλλοντα τήν ἀνάλογον μεταβολήν τῶν ὀργανικῶν θέσεων τῶν Ἐφημερίων, εἴτε ὁ ἀριθμός τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑπαλλήλων.

Άρθρον 7

ΙΣΧΥΣ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ

Ὁ παρῶν Κανονισμός ἔχει διαπιστωτικόν χαρακτήρα καί κατά τοῦτο ἰσχύει ἀπό τῆς ἐνάρξεως ἰσχύος, κατά περίπτωσιν, τῶν Προεδρικῶν Διαταγμάτων, τῶν Νόμων, τῶν Ὑπουργικῶν Ἀποφάσεων καί τῶν Κανονισμῶν, συνεπεῖα τῶν ὁποίων κατηρτίσθη.

Άρθρον 8

ΔΑΠΑΝΗ

Ἐκ τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ δέν προκαλεῖται δαπάνη εἰς βάρος τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου ἢ τοῦ νομικοῦ προσώπου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λήμνου καί Ἁγίου Εὐστρατίου.

Ἡ παρούσα ἀπόφασις νά δημοσιευθῆ εἰς τήν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καί εἰς τό ἐπίσημον δελτίον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Ἀθήναι, 4η Φεβρουαρίου 2020

† Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ, Πρόεδρος
Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς
† Ὁ Ὠρεῶν Φιλόθεος

Κανονισμός περί ὀργανώσεως καί διαρθρώσεως τῶν Ἐνοριῶν καί τῶν θρησκευτικῶν λειτουργῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Νέας Ἰωνίας,

Ἀριθμ. 6040-2019/391-2020

Φιλαδελφείας, Ἡρακλείου καί Χαλκηδόνος

Ἡ ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν:

1. τὰ ἄρθρα 3 παρ. 1 καί 13 παρ. 1-3 τοῦ Συντάγματος,

2. τὰ ἄρθρα 1 παρ. 4, 29 παρ. 2, 36, 37 παρ. 2 καί 38 παρ. 2 τοῦ ν. 590/1977 «Περί τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» (ΦΕΚ 146/Α'/1977),

3. τὰ ἄρθρα 2 παρ. 1 καί 3 τοῦ Κανονισμοῦ 8/1979 «Περί Ἱερῶν Ναῶν καί Ἐνοριῶν» (ΦΕΚ 1/Α'/1980),

4. τὰ ἄρθρα 3 καί 6 τοῦ Κανονισμοῦ 305/2018 «Περί Ἐφημερίων καί Διακόνων» (ΦΕΚ 153 Α'),

5. τὸ ἄρθρον 5 παρ. 1 πέρ. δ' καί ε' τοῦ Κανονισμοῦ 263/2014 «Περί συγκροτήσεως, ἀρμοδιοτήτων καί λειτουργίας τῶν Μητροπολιτικῶν Συμβουλίων τῶν Ἱ.

Μητροπόλεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» (ΦΕΚ 272/Α'/2014),

6. τὰ δημογραφικά στοιχεία τῆς Ἑλληνικῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας τῆς ἀπογραφῆς τοῦ ἔτους 2011 (ΦΕΚ Β' 699/20.3.2014),

7. τήν ὑπ' ἀριθ. 546/22.10.2019 πρότασιν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ν. Ἰωνίας, Φιλαδελφείας, Ἡρακλείου καί Χαλκηδόνος κ. Γαβριήλ, καί

8. τήν ἀπό 4.2.2020 Ἀπόφασιν τῆς Δ. Ἱ. Συνόδου, διαπιστοῦμεν τήν ὑφισταμένην διάρθρωσιν τῶν Ἐνοριῶν καί τῶν ὀργανικῶν θέσεων τῶν Ἐφημερίων, Ἱεροκηρύκων καί Διακόνων τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ν. Ἰωνίας, Φιλαδελφείας, Ἡρακλείου καί Χαλκηδόνος, καθὼς καί τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑπαλλήλων αὐτῆς, αἱ ὁποῖα βαρύνουν τόν κρατικόν προϋπολογισμόν ὡς ἐξῆς:

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ ΚΑΙ ΔΙΑΡΘΡΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΝΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ, ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΣ, ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΑΙ ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ

ΑΡΘΡΟΝ 1 ΕΝΟΡΙΑΙ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΚΑΙ ΘΕΣΕΙΣ ΕΦΗΜΕΡΙΩΝ

ΠΟΛΙΣ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΕΝΟΡΙΑΙ	ΦΕΚ ΕΝΟΡΙΑΣ	ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΕΝΟΡΙΑΣ	ΟΡΓΑΝΙΚΑΙ ΘΕΣΕΙΣ ΕΦΗΜΕΡΙΩΝ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ
ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ	105.125	ΑΓ. ΑΝΑΡΓΥΡΟΙ	2660/Β' /1.7.2019	12000	6	ΠΕ
		ΑΓ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	2660/Β' /1.7.2019	8000	4	ΠΕ
		ΑΓ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ	96/14.5.19	12000	6	ΠΕ
		ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ	2660/Β' /1.7.2019	8000	4	ΠΕ
		ΑΓ. ΣΤΕΦΑΝΟΣ	2660/Β' /1.7.2019	6000	3	ΠΕ
		ΑΓ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ	321/30.9.41	8000	4	ΠΕ
		ΕΥΑΓΓ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	82/13.5.1968	9000	4	ΠΕ
		ΑΓ. ΣΠΥΡΙΔΩΝ	2660/Β' /1.7.2019	8625	4	ΠΕ
		ΚΟΙΜ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	2660/Β' /1.7.2019	8000	3	ΠΕ
		ΖΩΟΔ. ΠΗΓΗ	2660/Β' /1.7.2019	13000	4	ΠΕ
ΝΕΑ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ	47000	ΜΕΤΑΜ. ΣΩΤΗΡΟΣ	2660/Β' /1.7.2019	12500	5	ΠΕ
		ΚΟΙΜ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	200/28.9.1928	12000	5	ΔΕ-ΠΕ
		ΑΓ. ΤΡΙΑΔΑ	61/1.5.1958	9000	4	ΔΕ-ΠΕ
		ΑΓ. ΙΩΑΝΝΗΣ	324/24.10.1933	9000	4	ΔΕ-ΠΕ
ΗΡΑΚΛΕΙΟ	80000	ΑΓ. ΜΑΡΙΝΑ	10/18.1.1972	9000	4	ΔΕ-ΠΕ
		ΑΓ. ΚΟΣΜΑΣ Ο ΑΙΤΩΛΟΣ	117/19.5.1976	8000	3	ΔΕ-ΠΕ
		ΑΓ. ΤΡΙΑΣ	68/17.3.25	20000	6	ΔΕ-ΠΕ
ΝΕΑ ΧΑΛΚΗΔΟΝΑ	18000	ΚΟΙΜ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	187/31.10.1964	20000	7	ΔΕ-ΠΕ
		ΑΓ. ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ	229/24.8.1974	20000	5	ΔΕ-ΠΕ
ΝΕΑ ΧΑΛΚΗΔΟΝΑ	18000	ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ	2660/Β' /1.7.2019	20000	5	ΔΕ-ΠΕ
		ΑΓ. ΕΥΦΗΜΙΑ	2660/Β' /1.7.2019	12000	6	ΔΕ-ΠΕ
ΝΕΑ ΧΑΛΚΗΔΟΝΑ	18000	ΕΥΑΓΓ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ	131/Α' /29.8.1991	6000	3	ΔΕ-ΠΕ

Άρθρον 2

ΟΡΓΑΝΙΚΑΙ ΘΕΣΕΙΣ ΙΕΡΟΚΗΡΥΚΩΝ

Δύο (2) θέσεις Ίεροκηρύκων, ΠΕ Κατηγορίας καί ειδικότητος Θεολόγων, συσταθείσαι διά τοῦ ἄρθρου 25 τοῦ ν. 817/1978.

Άρθρον 3

ΟΡΓΑΝΙΚΑΙ ΘΕΣΕΙΣ ΔΙΑΚΟΝΩΝ

Πέντε (5) ὀργανικές θέσεις Διακόνων, κατηγορίας ΔΕ – ΠΕ, συσταθείσαι διά τοῦ ν. 673/1977. Ἐκ τῶν ἀρχικῶς συσταθεισῶν δέκα (10) θέσεων Διακόνων μετετράπησαν α) δύο (2) εἰς θέσεις Ίεροκηρύκων καί β) τρεῖς (3) εἰς θέσεις ἐκκλησιαστικῶν ὑπαλλήλων.

Άρθρον 4

ΟΡΓΑΝΙΚΑΙ ΘΕΣΕΙΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΠΟΥ ΒΑΡΥΝΟΥΝ ΤΟΝ ΚΡΑΤΙΚΟΝ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΝ

1. Δύο (2) θέσεις ἐκκλησιαστικῶν ὑπαλλήλων, συσταθείσαι διά τοῦ ἄρθρου 20 τοῦ ν. 1476/1984.

2. Μία (1) θέσις ἐκκλησιαστικοῦ ὑπαλλήλου, συσταθείσα διά τοῦ ν. 2819/2000.

Άρθρον 5

ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

Τά τῆς πληρώσεως τῶν ὀργανικῶν θέσεων τῶν προηγουμένων ἄρθρων ὡς καί τά τῆς ἐν γένει ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως τῶν θρησκευτικῶν λειτουργῶν καί τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑπαλλήλων ποῦ διορίζονται εἰς τὰς θέσεις αὐτάς, διέπονται κατά περίπτωσιν, ἀπό τὰς διατάξεις τῶν Ἱερῶν Κανόνων, τῶν ἄρθρων 37, 38 καί 42 τοῦ ν. 590/1977 καί τῶν κατ' ἐξουσιοδότησιν αὐτῶν ἐκδοθέντων ὑπό τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Κανονισμῶν 5/1978 «Περί Κώδικος Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπαλλήλων» (ΦΕΚ Α' 48), 305/2018 «Περί Ἐφημερίων καί Διακόνων» (ΦΕΚ Α' 153) καί λοιπῶν συναφῶν Κανονισμῶν.

Άρθρον 6

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΙΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ

Ὁ παρῶν Κανονισμός τροποποιεῖται ὑπό τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τῇ προτάσει τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου, ἔπειτα ἀπό σχετικῆν ἀπόφασιν τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου, καί ἐφ' ὅσον μεταβληθῶν τὰ ὄρια ἢ ὁ ἀριθμός ἢ ὁ πληθυσμός τῶν ὑφισταμένων Ἐνοριῶν, ἐπιβάλλοντα τήν ἀνάλογον μεταβολήν τῶν ὀργανικῶν θέσεων τῶν Ἐφημερίων, εἴτε ὁ ἀριθμός τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑπαλλήλων.

Άρθρον 7

ΙΣΧΥΣ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ

Ὁ παρῶν Κανονισμός ἔχει διαπιστωτικόν χαρακτήρα καί κατά τοῦτο ἰσχύει ἀπό τῆς ἐνάρξεως ἰσχύος, κατά περίπτωσιν, τῶν Προεδρικῶν Διαταγμάτων, τῶν Νόμων, τῶν Ὑπουργικῶν Ἀποφάσεων καί τῶν Κανονισμῶν συνεπεῖα τῶν ὁποίων κατηρτίσθη.

Άρθρον 8

ΔΑΠΑΝΗ

Ἐκ τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ δέν προκαλεῖται δαπάνη εἰς βάρος τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου ἢ τοῦ νομικοῦ προσώπου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Νέας Ἰωνίας, Φιλαδελφείας, Ἡρακλείου καί Χαλκηδόνος.

Ἡ παρούσα ἀπόφασις νά δημοσιευθῇ εἰς τήν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καί εἰς τό ἐπίσημον δελτίον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Ἀθήναι, 4η Φεβρουαρίου 2020

† Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ, Πρόεδρος

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς

† Ὁ Ὁρεῶν Φιλόθεος

Κανονισμός περί ὀργανώσεως καί διαρθρώσεως τῶν Ἐνοριῶν καί τῶν θρησκευτικῶν λειτουργῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Τρίκκης καί Σταγῶν

Ἄριθμ. 5963-2019/368/2020

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν:

1. τὰ ἄρθρα 3 παρ. 1 καί 13 παρ. 1-3 τοῦ Συντάγματος,
2. τὰ ἄρθρα 1 παρ. 4, 29 παρ. 2, 36, 37 παρ. 2 καί 38 παρ. 2 τοῦ ν. 590/1977 «Περί τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» (ΦΕΚ 146/Α'/1977),
3. τὰ ἄρθρα 2 παρ. 1 καί 3 τοῦ Κανονισμοῦ 8/1979 «Περί Ἱερῶν Ναῶν καί Ἐνοριῶν» (ΦΕΚ 1/Α'/1980),
4. τὰ ἄρθρα 3 καί 6 τοῦ Κανονισμοῦ 305/2018 «Περί Ἐφημερίων καί Διακόνων» (ΦΕΚ 153 Α'),
5. τό ἄρθρον 5 παρ. 1 περ. δ' καί ε' τοῦ Κανονισμοῦ 263/2014 «Περί συγκροτήσεως, ἀρμοδιοτήτων καί

λειτουργίας τῶν Μητρ. Συμβουλίων τῶν Ἱ. Μητροπόλεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» (ΦΕΚ 272/Α'/2014),

6. τὰ δημογραφικά στοιχεία τῆς Ἑλληνικῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας τῆς ἀπογραφῆς τοῦ ἔτους 2011 (ΦΕΚ Β' 699/20.3.2014),

7. τήν ὑπ' ἀριθ. 1081/10.12.2019 πρότασιν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Τρίκκης καί Σταγῶν κ. Χρυσοστόμου,

8. τήν ἀπό 4.2.2020 Ἀπόφασιν τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου,

διαπιστοῦμεν τήν ὑφισταμένην διάρθρωσιν τῶν Ἐνοριῶν καί τῶν ὀργανικῶν θέσεων τῶν Ἐφημερίων, Ἱεροκηρύκων καί Διακόνων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Τρίκκης καί Σταγῶν, καθῶς καί τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑπαλλήλων αὐτῆς, αἱ ὁποῖα βαρύνουν τόν κρατικόν προϋπολογισμόν ὡς ἐξῆς:

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ ΚΑΙ ΔΙΑΡΘΡΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΝΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΤΡΙΚΚΗΣ ΚΑΙ ΣΤΑΓΩΝ

ΑΡΘΡΟΝ 1

ΕΝΟΡΙΑΙ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΚΑΙ ΘΕΣΕΙΣ ΕΦΗΜΕΡΙΩΝ

ΠΟΛΙΣ Η ΧΩΡΙΟΝ	ΠΛΗΘΥ- ΣΜΟΣ	ΕΝΟΡΙΑΙ	ΦΕΚ ΕΝΟΡΙΑΣ	ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΕΝΟΡΙΑΣ	ΟΡΓΑ- ΝΙΚΑΙ ΘΕΣΕΙΣ ΕΦΗΜΕ- ΡΙΩΝ	ΚΑΤΗ- ΓΟΡΙΑ
ΤΡΙΚΑΛΑ	60.516	ΑΓΙΑΣ ΜΑΡΙΝΗΣ	2820/Β'/2015	570	1	ΠΕ
		ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ	2820/Β'/2015	2230	2	ΠΕ
		ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΜΠΑΡΑΣ	2820/Β'/2015	9239	5	ΠΕ
		ΑΓΙΟΥ ΚΟΣΜΑ ΑΙΤΩΛΟΥ	159/Α'/1971	2120	2	ΠΕ
		ΑΓ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ	2820/Β'/2015	13457	6	ΠΕ
		ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	2820/Β'/2015	9280	5	ΠΕ
		ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΕΚ ΜΕΤΣΟΒΟΥ	2820/Β'/2015	2659	2	ΠΕ
		ΑΓΙΟΥ ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ	2820/Β'/2015	2915	2	ΠΕ
		ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ	2820/Β'/2015	8681	4	ΠΕ
		ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΕΠΙΣΚΕΨΕΩΣ	2820/Β'/2015	3625	2	ΠΕ
		ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗΣ	2820/Β'/2015	5740	3	ΠΕ

ΑΓΙΑ ΚΥΡΙΑΚΗ	438	ΑΓΙΑΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ	2820/Β' /2015	438	1	ΥΕ-ΠΕ
ΑΓΙΑ ΜΟΝΗ	1900	ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	2820/Β' /2015	1900	1	ΥΕ-ΠΕ
ΑΓΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	123	ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ	2820/Β' /2015	123	1	ΥΕ-ΠΕ
ΑΓΙΟΣ ΒΗΣΣΑΡΙΩΝ	626	ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΟΣ	2820/Β' /2015	626	1	ΥΕ-ΠΕ
ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	18	ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	2820/Β' /2015	18	1	ΥΕ-ΠΕ
ΑΓΙΟΣ ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ	92	ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ	2820/Β' /2015	92	1	ΥΕ-ΠΕ
ΑΓΡΕΛΙΑ	195	ΑΓΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	2820/Β' /2015	195	1	ΥΕ-ΠΕ
ΑΕΤΟΣ	24	ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ	2820/Β' /2015	24	1	ΥΕ-ΠΕ
ΑΘΑΜΑΝΙΑ	31	ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ	2820/Β' /2015	31	1	ΥΕ-ΠΕ
ΑΜΠΕΛΑΚΙΑ	450	ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	142/Α' /1995	450	1	ΥΕ-ΠΕ
ΑΝΤΑΛΛΑΞΙΜΑ	114	ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΘΩΜΑ	2/Α' /2002	114	1	ΥΕ-ΠΕ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ	406	ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ	2820/Β' /2015	406	1	ΥΕ-ΠΕ
ΑΡΔΑΝΙ	374	ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	2820/Β' /2015	374	1	ΥΕ-ΠΕ
ΑΡΜΑΤΩΛΙΚΟ	113	ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	2820/Β' /2015	113	1	ΥΕ-ΠΕ
ΑΧΛΑΔΟΧΩΡΙ	103	ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ	2820/Β' /2015	103	1	ΥΕ-ΠΕ
ΒΑΘΥΡΡΕΥΜΑ	35	ΑΓΙΩΝ ΠΑΝΤΩΝ	2820/Β' /2015	35	1	ΥΕ-ΠΕ
ΒΑΛΚΑΝΟ	75	ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ	2820/Β' /2015	75	1	ΥΕ-ΠΕ
ΒΑΛΟΜΑΝΔΡΙ	116	ΑΓΙΩΝ ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ	2820/Β' /2015	116	1	ΥΕ-ΠΕ
ΒΑΛΤΙΝΟ	681	ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	2820/Β' /2015	681	1	ΥΕ-ΠΕ
ΒΡΟΝΤΕΡΟ	85	ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	2820/Β' /2015	85	1	ΥΕ-ΠΕ
ΓΑΡΔΙΚΑΚΙ	900	ΑΓΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ	242/Α' /2003	900	1	ΥΕ-ΠΕ
ΓΑΡΔΙΚΙ	177	ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ	2820/Β' /2015	177	1	ΥΕ-ΠΕ
ΓΕΝΕΣΙ	315	ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ	2820/Β' /2015	315	1	ΥΕ-ΠΕ
ΓΕΩΡΓΑΝΑΔΕΣ	339	ΑΓΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	2820/Β' /2015	339	1	ΥΕ-ΠΕ
ΓΚΟΛΦΑΡΙ	173	ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ	2820/Β' /2015	173	1	ΥΕ-ΠΕ
ΓΛΥΝΟΣ	519	ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	2820/Β' /2015	519	1	ΥΕ-ΠΕ
ΓΟΜΦΟΙ	1016	ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	2820/Β' /2015	1016	1	ΥΕ-ΠΕ
ΓΟΡΓΟΥΡΙ	534	ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ	2820/Β' /2015	534	1	ΥΕ-ΠΕ
ΓΡΙΖΑΝΟ	1341	ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	2820/Β' /2015	1341	1	ΥΕ-ΠΕ
ΔΕΝΔΡΟΧΩΡΙ	806	ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ	2820/Β' /2015	806	1	ΥΕ-ΠΕ
ΔΕΣΗ	17	ΠΡΟΦΗΤΟΥ ΗΛΙΟΥ	2820/Β' /2015	17	1	ΥΕ-ΠΕ
ΔΙΑΛΕΚΤΟ	677	ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ	2820/Β' /2015	677	1	ΥΕ-ΠΕ
ΔΙΑΣΕΛΛΟ	284	ΑΓΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ	2820/Β' /2015	284	1	ΥΕ-ΠΕ
ΔΙΠΟΤΑΜΟΣ	182	ΑΓΙΟΥ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ	2820/Β' /2015	182	1	ΥΕ-ΠΕ
ΔΡΟΣΕΡΟ	416	ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ	2820/Β' /2015	416	1	ΥΕ-ΠΕ
ΔΡΟΣΟΧΩΡΙ	8	ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ	2820/Β' /2015	8	1	ΥΕ-ΠΕ
ΕΛΑΤΗ	459	ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ	2820/Β' /2015	459	1	ΥΕ-ΠΕ
ΕΛΕΥΘΕΡΟΧΩΡΙ	435	ΑΓ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ	2820/Β' /2015	435	1	ΥΕ-ΠΕ

ΕΛΛΗΝΟΚΑΣΤΡΟ	151	ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ	2820/Β' /2015	151	1	ΥΕ-ΠΕ
ΖΑΡΚΟ	1156	ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ	2820/Β' /2015	1156	1	ΥΕ-ΠΕ
ΖΗΛΕΥΤΗ	484	ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	2820/Β' /2015	484	1	ΥΕ-ΠΕ
ΚΑΛΟΓΗΡΟΙ	118	ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	2820/Β' /2015	118	1	ΥΕ-ΠΕ
ΚΑΛΟΝΕΡΙ	203	ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ	2820/Β' /2015	203	1	ΥΕ-ΠΕ
ΚΑΡΥΕΣ	273	ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	2820/Β' /2015	273	1	ΥΕ-ΠΕ
ΚΑΤΩ ΕΛΑΤΗ	345	ΑΓΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ	2820/Β' /2015	345	1	ΥΕ-ΠΕ
ΚΕΡΑΜΙΔΙ	323	ΑΓΙΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ	2820/Β' /2015	323	1	ΥΕ-ΠΕ
ΚΗΠΑΚΙ	480	ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	39/Α' /1992	480	1	ΥΕ-ΠΕ
ΚΛΟΚΩΤΟΣ	570	ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ	2820/Β' /2015	570	1	ΥΕ-ΠΕ
ΚΟΡΥΦΗ	69	ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	2820/Β' /2015	69	1	ΥΕ-ΠΕ
ΚΟΤΡΩΝΙ	426	ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ	2820/Β' /2015	426	1	ΥΕ-ΠΕ
ΚΟΥΜΑΡΙΑ	10	ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ	2820/Β' /2015	10	1	
ΚΡΗΝΗ	739	ΑΓΙΩΝ ΘΕΟΔΩΡΩΝ	2820/Β' /2015	739	1	ΥΕ-ΠΕ
ΚΡΗΝΙΤΣΑ	604	ΑΓΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ	2820/Β' /2015	604	1	ΥΕ-ΠΕ
ΛΑΓΓΑΔΙΑ	59	ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ	2820/Β' /2015	59	1	ΥΕ-ΠΕ
ΛΑΦΙΝΑ	34	ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΣΩΤΗΡΟΣ	2820/Β' /2015	34	1	ΥΕ-ΠΕ
ΛΕΙΒΑΔΟΧΩΡΙ	22	ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ	2820/Β' /2015	22	1	ΥΕ-ΠΕ
ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑ	510	ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	2820/Β' /2015	510	1	ΥΕ-ΠΕ
ΛΙΛΗ	177	ΑΓΙΩΝ ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ	2820/Β' /2015	177	1	ΥΕ-ΠΕ
ΛΙΟΠΡΑΣΟ	131	ΑΓΙΑΣ ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗΣ	2820/Β' /2015	131	1	ΥΕ-ΠΕ
ΛΟΓΓΑΚΙ	344	ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	2820/Β' /2015	344	1	ΥΕ-ΠΕ
ΛΟΓΓΟΣ	332	ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	2820/Β' /2015	332	1	ΥΕ-ΠΕ
ΛΥΓΑΡΙΑ	529	ΑΓΙΟΥ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ	2820/Β' /2015	529	1	ΥΕ-ΠΕ
ΜΕΓ. ΚΑΛΥΒΙΑ	1867	ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	2820/Β' /2015	1867	2	ΔΕ-ΠΕ
ΜΕΓ. ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΟ	916	ΑΓΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ	2820/Β' /2015	916	1	ΥΕ-ΠΕ
ΜΕΓΑΛΟΧΩΡΙ	1482	ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	2820/Β' /2015	1482	1	ΔΕ-ΠΕ
ΜΕΓΑΡΧΗ	829	ΑΝΑΛΗΨΕΩΣ ΣΩΤΗΡΟΣ	2820/Β' /2015	829	1	ΥΕ-ΠΕ
ΜΕΣΟΧΩΡΑ	195	ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ	2820/Β' /2015	195	1	ΥΕ-ΠΕ
ΜΙΚ. ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΟ	958	ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	2820/Β' /2015	958	1	ΥΕ-ΠΕ
ΜΟΣΧΟΦΥΤΟ	47	ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΟΣ	2820/Β' /2015	47	1	ΥΕ-ΠΕ
ΜΟΥΡΙΑ	571	ΤΙΜΙΩΝ ΤΑΞΙΑΡΧΩΝ	2820/Β' /2015	571	1	ΥΕ-ΠΕ
ΜΥΡΟΦΥΛΛΟ	220	ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	2820/Β' /2015	220	1	ΥΕ-ΠΕ
ΝΕΑ ΠΕΥΚΗ	52	ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ	2820/Β' /2015	52	1	ΥΕ-ΠΕ
ΝΕΡΑΪΔΑ	64	ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	2820/Β' /2015	64	1	ΥΕ-ΠΕ

ΝΕΡΑΪΔΟΧΩΡΙ	154	ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	2820/Β' /2015	154	1	ΥΕ-ΠΕ
ΝΟΜΗ	379	ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ	2820/Β' /2015	379	1	ΥΕ-ΠΕ
ΞΥΛΟΠΑΡΟΙΚΟ	246	ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ	2820/Β' /2015	246	1	ΥΕ-ΠΕ
ΟΙΧΑΛΙΑ	2360	ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	2820/Β' /2015	2360	2	ΔΕ-ΠΕ
ΠΑΛΑΙΟΚΑΡΥΑ	130	ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	2820/Β' /2015	130	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΑΛΛΙΟΜΟΝΑΣΤΗΡΟ	1074	ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ	2820/Β' /2015	1074	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΑΛΛΙΟΥΡΓΟΣ	909	ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ	2820/Β' /2015	909	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΑΝΑΠΙΤΣΑ	250	ΑΓΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	2820/Β' /2015	250	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΑΡΑΠΟΤΑΜΟΣ	199	ΑΓΙΟΥ ΑΝΤΩΝΙΟΥ	2820/Β' /2015	199	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΑΤΟΥΛΙΑ	511	ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	2820/Β' /2015	511	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΑΧΤΟΥΡΙ	23	ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	2820/Β' /2015	23	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΕΡΔΙΚΟΡΡΑΧΗ	95	ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	2820/Β' /2015	95	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΕΡΤΟΥΛΙ	81	ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΣΩΤΗΡΟΣ	2820/Β' /2015	81	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΕΤΡΟΠΟΡΟΣ	452	ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	2820/Β' /2015	452	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΕΤΡΩΤΟ	774	ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	2820/Β' /2015	774	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΕΤΡΟΧΩΡΙ	95	ΑΓΙΑΣ ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗΣ	2820/Β' /2015	95	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΗΓΗ	1215	ΑΓΙΩΝ ΘΕΟΔΩΡΩΝ	2820/Β' /2015	1215	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΗΝΕΙΑΣ	331	ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ	2820/Β' /2015	331	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΙΑΛΕΙΑ	758	ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	2820/Β' /2015	758	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΛΑΤΑΝΟΣ	600	ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	2820/Β' /2015	600	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΟΛΥΝΕΡΙ	148	ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	2820/Β' /2015	148	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΡΙΝΟΣ	459	ΑΓΙΩΝ ΠΑΝΤΩΝ	2820/Β' /2015	459	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ	477	ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ	2820/Β' /2015	477	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΥΛΗ	1880	ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	2820/Β' /2015	1880	1	ΔΕ-ΠΕ
ΠΥΡΓΕΤΟΣ	1200	ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	2820/Β' /2015	1200	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΥΡΓΟΣ	1000	ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	2820/Β' /2015	1000	1	ΥΕ-ΠΕ
ΠΥΡΡΑ	34	ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ	2820/Β' /2015	34	1	ΥΕ-ΠΕ
ΡΑΞΑ	616	ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	2820/Β' /2015	616	1	ΥΕ-ΠΕ
ΡΙΖΑΡΙΟ	877	ΑΓΙΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ	2820/Β' /2015	877	1	ΥΕ-ΠΕ
ΡΙΖΩΜΑ	925	ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	2820/Β' /2015	925	1	ΥΕ-ΠΕ
ΡΟΓΓΙΑ	191	ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΥ ΘΕΟΤΟΚΟΥ	2820/Β' /2015	191	1	ΥΕ-ΠΕ
ΣΕΙΣΜΟΠΛΗΚΤΑ	700	ΑΓΙΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΟΥ	134/Α' /1993	700	1	ΥΕ-ΠΕ
ΣΕΡΒΩΤΑ	559	ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ	2820/Β' /2015	559	1	ΥΕ-ΠΕ
ΣΤΟΥΡΝΑΡΕΪΚΑ	604	ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ	2820/Β' /2015	604	1	ΥΕ-ΠΕ
ΣΩΤΗΡΑ	562	ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΣΩΤΗΡΟΣ	2820/Β' /2015	562	1	ΥΕ-ΠΕ
ΤΑΞΙΑΡΧΕΣ	898	ΤΙΜΙΩΝ ΤΑΞΙΑΡΧΩΝ	2820/Β' /2015	898	1	ΥΕ-ΠΕ
ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗ	425	ΑΓΙΑΣ ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗΣ	2820/Β' /2015	425	1	ΥΕ-ΠΕ
ΦΑΡΚΑΔΟΝΑ	2022	ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ	2820/Β' /2015	2022	2	ΔΕ-ΠΕ
ΦΗΚΗ	1360	ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	2820/Β' /2015	1360	1	ΥΕ-ΠΕ
ΦΙΛΥΡΑ	363	ΑΓΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	2820/Β' /2015	363	1	ΥΕ-ΠΕ

ΦΛΑΜΟΥΛΙ	580	ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ	2820/Β΄/2015	580	1	ΥΕ-ΠΕ
ΦΩΤΑΔΑ	376	ΑΓΙΟΥ ΕΥΘΥΜΙΟΥ	2820/Β΄/2015	376	1	ΥΕ-ΠΕ
ΧΑΪΔΕΜΕΝΗ	79	ΑΓΙΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΟΥ	2820/Β΄/2015	79	1	ΥΕ-ΠΕ
ΧΡΥΣΑΥΓΗ	395	ΑΓΙΑΣ ΜΑΡΙΝΗΣ	2820/Β΄/2015	395	1	ΥΕ-ΠΕ
ΙΕΡΑ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΑ						
ΤΡΙΚΑΛΑ	ΑΓΙΩΝ ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ		7/Α΄/1986		1	ΔΕ-ΠΕ
	ΑΓΙΟΥ ΒΗΣΣΑΡΙΩΝΟΣ		21/Α΄/1999		1	ΔΕ-ΠΕ
	ΑΓΙΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ		236/Α΄/2006		1	ΔΕ-ΠΕ

Συνολικός αριθμός Ένοριών: 128
 Ίερών Προσκυνημάτων: 3
 Σύνολον οργανικών θέσεων Έφημερίων: 166

Άρθρον 2

ΟΡΓΑΝΙΚΑΙ ΘΕΣΕΙΣ ΙΕΡΟΚΗΡΥΚΩΝ

Δύο (2) θέσεις Ίεροκηρύκων, κατηγορίας ΠΕ και ειδικότητας Θεολόγων, συσταθείσαι διά του ν. 817/1978 και κατανεμηθείσαι διά του αυτού άρθρου και διά του Π.Δ. 582/1980. Έκ των αρχικώς συσταθεισών τριών (3) οργανικών θέσεων Ίεροκηρύκων, μία (1) μετεφέρθη εις τήν Ί. Μ. Σταγών και Μετεώρων, διά της υπ' αριθ. 1583/915/26.4.2018 Απόφασεως της Διαρκούς Ίεράς Συνόδου.

Άρθρον 3

Τέσσερεις (4) οργανικάι θέσεις Διακόνων, κατηγορίας ΔΕ – ΠΕ, συσταθείσαι διά του ν. 673/77. Έκ των αρχικώς συσταθεισών δέκα (10) θέσεων Διακόνων α) δύο (2) θέσεις μετεφέρθησαν στήν Ίεράν Μητρόπολιν Σταγών και Μετεώρων, διά της υπ' αριθ. 1583/915/ 26.4.2018 Απόφασεως της Διαρκούς Ίεράς Συνόδου, β) δύο (2) μετετράπησαν εις θέσεις Ίεροκηρύκων (ν. 817/1978), και β) δύο (2) μετετράπησαν εις θέσεις έκκλησιαστικών υπαλλήλων.

Άρθρον 4

ΟΡΓΑΝΙΚΑΙ ΘΕΣΕΙΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΠΟΥ ΒΑΡΥΝΟΥΝ ΤΟΝ ΚΡΑΤΙΚΟΝ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΝ

α) Μία (1) θέσις έκκλησιαστικού υπαλλήλου, κλάδου ΔΕ Όδηγοῦ, συσταθείσα διά του άρθρου 20 του ν. 1476/1984 (ΦΕΚ 136/Α΄/1984).

β) Μία (1) θέσις έκκλησιαστικού υπαλλήλου, κλάδου ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, συσταθείσα διά του

άρθρου 19 του ν. 2819/2000 και κατανεμηθείσα διά της Α1/293/28.10.2000 Απόφασεως του Υπουργού Έθνικῆς Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΦΕΚ 1351/τ.Β΄/ 7.11.2000).

γ) Μία (1) θέσις έκκλησιαστικού υπαλλήλου, κλάδου ΔΕ Διοικητικού, συσταθείσα διά του ν. 1476/1984 και μεταφερθείσα ἐκ τῆς Ί. Μ. Μυτιλήνης διά της Ύπ. Απόφασεως 031/Α1/ 512/30.9.1992 (ΦΕΚ 623 Β΄).

Άρθρον 5

ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

Τά της πληρώσεως τῶν οργανικῶν θέσεων τῶν προηγουμένων άρθρων ὡς καί τά της ἐν γένει ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως τῶν θρησκευτικῶν λειτουργῶν καί τῶν έκκλησιαστικῶν υπαλλήλων πού διορίζονται εις τάς θέσεις αὐτάς, διέπονται, κατά περίπτωσιν, ἀπό τάς διατάξεις τῶν Ίερῶν Κανόνων, τῶν άρθρων 37, 38 καί 42 του ν. 590/1977 καί τῶν κατ' ἐξουσιοδότησιν αὐτῶν ἐκδοθέντων ὑπό τῆς Ίεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Κανονισμῶν 5/1978 «Περί Κώδικος Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπαλλήλων» (ΦΕΚ Α΄ 48), 305/2018 «Περί Ἐφημερίων καί Διακόνων» (ΦΕΚ Α΄ 153) καί λοιπῶν συναφῶν Κανονισμῶν.

Άρθρον 6

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΙΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ

Ὁ παρῶν Κανονισμός τροποποιεῖται ὑπό τῆς Ίεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τῇ προτάσει του οἰκείου Μητροπολίτου, ἔπειτα ἀπό σχετική ἀπόφαση του Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου, καί ἐφ' ὅσον μεταβληθοῦν τά ὅρια ἢ ὁ ἀριθμός ἢ ὁ πληθυσμός τῶν ὑφισταμένων Ἐνοριῶν, ἐπιβάλλοντα τήν ἀνάλογο μεταβολήν τῶν οργανικῶν θέσεων τῶν Ἐφημερίων, εἴτε ὁ ἀριθμός τῶν έκκλησιαστικῶν υπαλλήλων.

Άρθρον 7
ΙΣΧΥΣ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ

Ο παρών Κανονισμός έχει διαπιστωτικόν χαρακτήρα καί κατά τούτο ισχύει από τής ενάρξεως ισχύος, κατά περίπτωσιν, τών Προεδρικών Διαταγμάτων, τών Νόμων, τών Υπουργικών Αποφάσεων καί τών Κανονισμών συνεπεία τών όποιων κατηρίσθη.

Άρθρον 8
ΔΑΠΑΝΗ

Έκ τών διατάξεων του παρόντος Κανονισμού δέν προκαλείται δαπάνη εις βάρος του προϋπολογισμού

του Έλληνικού Δημοσίου ή του νομικού προσώπου τής Ίερās Μητροπόλεως Τρίκκης καί Σταγών.

Η παρούσα απόφασις νά δημοσιευθῆ εις τήν Έφημερίδα τής Κυβερνήσεως καί εις τό επίσημον δελτίον τής Έκκλησίας τής Ελλάδος «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Άθῆναι, 4η Φεβρουαρίου 2020

† Ο Άθηνών ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ, Πρόεδρος
Ο Αρχιγραμματεύς
† Ο Ωρεών Φιλόθεος

Άναρτήθηκε στίν ιστοσελίδα τής Έκκλησίας τής Ελλάδος τίν 30.3.2020

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ - ΚΛΗΤΗΡΙΑ ΕΠΙΚΡΙΜΑΤΑ

Ίερά Μητρόπολις Ἀλεξανδρουπόλεως

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38, παρ. 2 τοῦ Ν. 590/77 «Περί Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καί τῶν ἄρθρων 4-7 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 305/2018 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περί Ἐφημερίων καί Διακόνων», προκειμένου νά πληρώσωμεν τήν κενήν ὀργανικήν θέσιν Ἐφημερίου τοῦ Ἐνοριακοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ:

Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Γεμιστής

Καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καί ἔχοντας τὰ κανονικά καί νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντός μηνός ἀπό τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τήν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Ἀλεξανδρουπόλει τῇ 5ῃ Φεβρουαρίου 2020

† Ὁ Ἀλεξανδρουπόλεως ΑΝΘΙΜΟΣ

Ἀναρτήθηκε στήν ἱστοσελίδα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τήν 28.2.2020

Ίερά Μητρόπολις Θηβῶν καί Λεβαδείας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 4-7 καί 20 τοῦ Κανονισμοῦ 305/2018 τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περί Ἐφημερίων καί Διακόνων», προκειμένου νά πληρώσωμεν τήν κενήν ὀργανικήν θέσιν Διακόνου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ:

Κοιμήσεως Θεοτόκου Θηβῶν

Καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καί ἔχοντας τὰ κανονικά καί νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντός μηνός ἀπό τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τό περιοδικόν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τήν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Λεβαδεΐα τῇ 15ῃ Μαρτίου 2020

† Ὁ Θηβῶν καί Λεβαδείας ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ἀναρτήθηκε στήν ἱστοσελίδα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τήν 30.3.2020

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Ὑπενθυμίζουμε ὅτι ἡ νομική ἰσχὺς τῶν Κανονισμῶν καί τῶν Προκηρῦξεων ἀρχίζει ἀπὸ τὴν ἡμερομηνία ἀναρτίσεώς τους στήν ἱστοσελίδα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (Κανονισμός 246/2013, Ἄρθρο 1, ΦΕΚ Α 275).

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Οι έργασίες τῆς ΔΙΣ μινός Μαρτίου 2020

Συνῆλθε ἀπό τῆ Δευτέρα 9 ἕως καί τῆς 11 Μαρτίου 2020 ἡ Διαρκής Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τῆς 163ης Συνοδικῆς Περιόδου, ὑπό τὴν προεδρία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου.

Κατά τῆς τρεῖς Συνεδρίες ἡ Διαρκής Ἱερά Σύνοδος:

᾽Ορισε τὸ νέο Διοικητικό Συμβούλιο τοῦ Διορθοδόξου Κέντρου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἐνημερώθηκε ἀπὸ τὴν Εἰδική Συνοδική Ἐπιτροπή Πολιτιστικῆς Ταυτότητος: α) περὶ τοῦ 10ου Διεθνoῦς Ἐπιστημονικοῦ Συνεδρίου μὲ θέμα: «Ἡ ἐπίδραση τοῦ 1821 στὴ Λογοτεχνία καί τῆς τέχνης», β) περὶ τῆς ὑποβολῆς ὑποθεματολογίας στὴν Πανεπιστημιακὴ Κοινότητα γιὰ τὰ ἐπόμενα δύο Διεθνή Ἐπιστημονικά Συνέδρια γιὰ τὸ 1821 καί γ) περὶ τῆς βραβεύσεως τῶν μαθητῶν τῆς Γ΄ Τάξεως Γυμνασίου τῶν Σχολείων τῆς Ἑλλάδος, οἱ ὅποιοι συμμετείχαν στὸν Διαγωνισμό τῆς δημιουργίας «βίντεο», γιὰ τὴν προβολὴ Ἐπαναστατικῶν Μορφῶν, ὡς καί μὲ τὴν πραγματοποίησιν ἐκπαιδευτικῆς ἐκδρομῆς στὰ Καλάβρυτα, ἀπὸ τῆς 4ης ἕως καί τῆς 6ης Μαΐου 2020, ἐφ' ὅσον οἱ συνθῆκες τὸ ἐπιτρέπουν.

Ἐπίσης ἐνέκρινε τῆς κάτωθι προτάσεις τῆς ἴδιας Ἐπιτροπῆς πού ἀφοροῦν:

- Τὴν ἀποστολὴ Ἐγκυκλίου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος προκειμένου νὰ ἀναγνωσθεῖ σέ ὅλους τοὺς Ἱερούς Ναοὺς τὴν 25η Μαρτίου 2020.

- Τὴν παρουσιάσιν ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου στὰ ΜΜΕ, τὴν Τετάρτη 8 Ἀπριλίου 2020, τοῦ Προγράμματος τῶν Ἐπετειακῶν Ἐκδηλώσεων τοῦ 2021, ἐφ' ὅσον οἱ συνθῆκες τὸ ἐπιτρέπουν.

- Τὴ σύγκλησιν Ἑκτακτῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὴν Παρασκευὴ 9η Ἀπριλίου 2021, μὲ μοναδικὸ θέμα τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821 καί τὴ μεταφορὰ τοῦ ἱστορικοῦ λαβάρου στὴν ἐν λόγῳ Συνεδρίασιν.

- Τὴν τέλεσιν Πανηγυρικῆς Θείας Λειτουργίας στὸν Μητροπολιτικὸ Ναὸ Ἀθηνῶν, μὲ τὴ συμμετοχὴ ἀπάσης τῆς Ἱεραρχίας, τὸ Σάββατο 10 Ἀπριλίου 2021, ἡμέρα μνήμης τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου Ε΄.

- Τὴ σύνταξιν, ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἐδέσσης, Πέλλης καί Ἀλμωπίας κ. Ἰωήλ, Ἀπολυτικίου καί Εἰδικῆς Ἐπετειακῆς Εὐχῆς ἐπὶ τῇ εὐκαρίᾳ τῆς Ἐπετείου τῶν διακοσίων ἐτῶν ἀπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασεως τοῦ 1821, ἡ ὁποία θὰ ψαλεῖ κατὰ τὴ Δοξολογία τῆς 25ης Μαρτίου 2021 σέ ὅλους τοὺς Ἱερούς Ναοὺς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

- Τῆς ὑποβληθεῖσες στὴν Ἐπιτροπὴ προτάσεις Ἱερῶν Μητροπόλεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος γιὰ τῆς Ἐπετειακῆς Ἐκδηλώσεως τοῦ 2021.

- Τὴ συνεργασίαν τῆς Ἐπιτροπῆς μὲ τὴν Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὡς καί περὶ διευρύνσεως τῆς Ἐπιτροπῆς μὲ τὴ συμμετοχὴ τοῦ Πανιερ. Μητροπολίτου Φαναρίου κ. Ἀγαθαγγέλου.

- Τὴν προβολὴ τῶν Ἐκδηλώσεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος γιὰ τὸ ἔτος 2021 σέ ἐπίσημη διαδικτυακὴ σελίδα καί σέ ἄλλους ἱστοτόπους.

- Τὴ διοργάνωσιν ἀπὸ τὴν Ἱερά Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἐκδηλώσεως μνήμης, ἀφιερωμένης στὸν μακαριστὸ Πρωτοπρεσβύτερο Γεώργιο Μεταλλινό.

Ἀκόμη ἐνέκρινε τὴν κοινὴ πρότασιν τῶν Εἰδικῶν Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν Πολιτιστικῆς Ταυτότητος καί Ἀκαδημίας Ἐκκλησιαστικῶν Τεχνῶν γιὰ τὴν συνεργασίαν αὐτῶν ἐπὶ τῇ Ἐπετείῳ τῶν διακοσίων ἐτῶν ἀπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασεως τοῦ 1821: α) περὶ τῆς πραγματοποιήσεως τῆς περιοδικῆς Ἐκθέσεως ἀντικειμένων μνήμης τοῦ 1821, β) περὶ τῆς κατασκευῆς μνημείου μὲ θέμα τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821, ὡς καί τῆς προσφορᾶς αὐτοῦ ὑπὸ τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στό Ἑλληνικὸ Ἔθνος, καί γ) περὶ τῆς κατασκευῆς ὑπὸ τῆς Ἱ.Σ. τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰδικοῦ Παρασήμου καί Μεταλλίου.

Η ΔΙΣ αποφάσισε, τὰ Δίπτυχα τοῦ ἔτους 2021 νά ἀφιερωθοῦν στήν ἐπέτειο τῶν διακοσίων ἐτῶν ἀπό τῆς ἐθνικῆς Παλιγγενεσίας.

Τέλος, κατήρτισε τόν Συμπληρωματικό Πίνακα ὑποψηφίων κληρικῶν πρὸς ἐγγραφή στόν Κατάλογο τῶν πρὸς Ἀρχιερατείαν ἐκλογίμων, ἐνέκρινε ἐσωτερικούς Κανονισμούς Ἱερῶν Μονῶν, νέες ἱερές ἀκολουθίες, ἀποσπάσεις κληρικῶν καί ἀσχολήθηκε μέ θέματα Ἱερῶν Μητροπόλεων καί τρέχοντα ὑπηρεσιακά ζητήματα.

*Ἐκ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος*

Ἡ ἹΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀνακοινωθέν τῆς 11.3.2020

Ἡ Διαρκὴς Ἱερά Σύνοδος κατὰ τή σημερινή Συνεδριάσή της καί στό πλαίσιο τῆς ἀποφάσεώς της τῆς 9.3.2020 περί τῆς λήψεως μέτρων γιά τήν ἀντιμετώπιση τῆς ἐπιδημίας τοῦ κορονοϊοῦ, ἀπεφάσισε, τίς δύο ἐπόμενες ἐβδομάδες (11 ἕως καί 29 Μαρτίου 2020):

- Νά ἀνασταλεῖ ἡ λειτουργία τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων, τῶν Σχολῶν Γονέων, τῶν Σχολῶν Βυζαντινῆς Μουσικῆς, Ἀγιογραφίας, τῶν Συνάξεων Νέων καί Μελέτης Ἁγίας Γραφῆς καί τῶν ἄλλων συναφῶν δραστηριοτήτων, ὡς καί νά ἀναβληθοῦν οἱ διάφορες ἐκδηλώσεις, ἐκδρομές, ἀθλητικές δραστηριότητες πού ἔχουν προγραμματισθεῖ κατὰ τήν περίοδο αὐτή, ἐνῶ προτρέπει τοὺς νέους νά μὴν παρευρίσκονται σέ κλειστοὺς χώρους ὅπου συνωστίζονται πολλοί.

- Νά ἀνασταλεῖ ἡ λειτουργία ὄλων τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀνοικτῶν δομῶν, τῶν Βρεφονηπιακῶν καί Παιδικῶν Σταθμῶν κ.ἄ., καί νά μὴν ἐπιτρέπονται ἐπισκέψεις σέ ὅλες τίς κλειστές ἐκκλησιαστικές δομές τῶν ὀρφανοτροφείων, τῶν μονάδων ΑΜΕΑ, τῶν Γηροκομείων κ.ἄ., ὅπως καί νά ἐφαρμοσθοῦν ἅμεσα τὰ μέτρα πού ἀφοροῦν αὐτές τίς δομές, ὅπως ἔχουν ἀνακοινωθεῖ ἀπό τοὺς δημοσίους ὑπευθύνους φορεῖς.

- Οἱ Ὑπηρεσίες τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καί τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων νά λειτουργήσουν γιά τό κοινό, μόνο γιά μία ὥρα ἡμερησίως κατὰ τίς ἐργασίμες ἡμέρες.

- Τά συσσίτια τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καί τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων νά λειτουργήσουν ὑπὸ τή μορφή τῆς διανομῆς τῶν πακέτων-γευμάτων καί ὄχι τῆς σίτισης ἐντός τῶν σχετικῶν δομῶν.

- Νά ἀναθέσει στή Συνοδική Ἐπιτροπή Κοινωνικῆς Προνοίας καί Εὐποιίας τή σύνταξη καταλόγου ὁδηγιῶν τῶν ἀπαιτουμένων μέτρων γιά τὰ Φιλανθρωπικά Ἰδρύματα τῆς Ἐκκλησίας καί τήν διά τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων ἀποστολή τους σέ αὐτά πρὸς ἄμεση ἐφαρμογή.

Ἡ ΔΙΣ προτρέπει τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἀρχιερεῖς ὅπως οἱ τοπικές ἐορτές τελοῦνται λιτώως, μόνον μέ τήν παρουσία τοῦ οἰκείου Ἀρχιερέως κατὰ τήν περίοδο αὐτή.

Ἐπίσης τάσσεται πλήρως μέ τίς ἀποφάσεις τῶν ἀρμοδίων ὑπευθύνων κρατικῶν φορέων σχετικά μέ τή λήψη τῶν ἀναγκαίων μέτρων γιά τήν προφύλαξη τῆς δημόσιας ὑγείας.

Τέλος, ἡ ΔΙΣ ἐπιβεβαιώνει τήν ἀπόφασή της γιά τήν ἀπρόσκοπτη συνέχιση τῆς λειτουργίας τῶν Ἱερῶν Ναῶν καί τήν τέλεση σέ αὐτούς τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν.

*Ἐκ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος*

ἹΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

*Νέος Πρόεδρος τῆς Ἐπιστημονικῆς
Ἐπιτροπῆς γιά τὰ Συνέδρια 1821-2021*

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κατὰ τή Συνεδρίαση Αὐτῆς τῆς 3ης μηνός Φεβρουαρίου 2020 ὄρισε ὡς νέο Πρόεδρο τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς γιά τή διοργάνωση τῶν δέκα Διεθνῶν Ἐπιστημονικῶν Συνεδρίων γιά τήν Ἑλληνική Ἐπανάσταση τοῦ 1821 (2012 - 2021) τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Πολιτιστικῆς

Ταυτότητα τόν Έλλογιώτατο κ. Έμμανουήλ Βαρβούνη, Καθηγητή Λαογραφίας και Πρόεδρο του Τμήματος Ιστορίας και Έθνολογίας του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης.

Η Έπιστημονική Έπιτροπή συνήλθε τήν Παρασκευή 21 Φεβρουαρίου 2020 και ώρα 11.30 υπό τήν Προεδρία του κ. Βαρβούνη για να προβεί στις άνοιχτές προσκλήσεις συμμετοχής όλων τών ενδιαφερομένων στά δύο έπόμενα Διεθνή Έπιστημονικά Συνέδρια τών έτων 2020 και 2021, πού πραγματοποιεί άπό τό 2012 ή Έκκλησία τής Ελλάδος, με άφορμή τήν συμπλήρωση 200 έτων άπό τής Έθνικής Παλιγγενεσίας του 1821.

Τά θέματα τών δύο τελευταίων Διεθνών Έπιστημονικών Συνεδρίων έχουν ως εξής:

1. «Τά οικονομικά του Άγώνος - Η έπίτευξη και ή άναγνώριση τής Έλληνικής Άνεξαρτησίας» (16 και 17 Οκτωβρίου 2020) και

2. «Η έπίδραση του 1821 στό λογοτεχνία και τήν τέχνη» (27 και 28 Νοεμβρίου 2020).

Άκολουθεί Βιογραφικό Σημείωμα του νέου Προέδρου της Έπιστημονικής Έπιτροπής.

Ο Έμμανουήλ Γερ. Βαρβούνης (Σάμος, 1966) είναι Καθηγητής Λαογραφίας και Πρόεδρος του Τμήματος Ιστορίας και Έθνολογίας του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης. Έχει τιμηθεί με τά Όφίκια του «Άρχοντας Προστάτου τών Γραμμάτων» του Οικουμενικού Πατριαρχείου και του «Μεγάλου Άρχοντος Χαρτοφύλακος» του Πατριαρχείου Άλεξανδρείας και Πάσης Άφρικής. Είναι κάτοχος έπίτιμων διδακτορικών τίτλων (ΗΠΑ, Ρουμανία, Ελλάδα) και τακτικό, άντεπιστέλλον ή έπίτιμο μέλος Άκαδημιών τής άλλοδαπής (ΗΠΑ, Ιταλία, Ισπανία, Πορτογαλία, Αύστρία, Γερμανία), καθώς και Έπίτιμος Καθηγητής του Τμήματος Κλασικής και Νέας Έλληνικής Φιλολογίας του Πανεπιστημίου του Βουκουρεστίου. Βιβλία και μελέτες του έχουν μεταφραστεί και δημοσιευθεί επίσης στην άγγλική, στό γαλλική, στην ισπανική, στην ιταλική, στό γερμανική, στό σεργική, στην τουρκική, στό ρωσική, στό γεωργιανή, στην άρμενική, στην άραβική, στό ρουμανική και στό βουλγαρική γλώσσα. Με πρόσκληση ξένων πανεπιστημίων και έπιστημονικών έταιρειών έχει πραγματοποιήσει όμιλίες και διαλέξεις πλίν

τής Ελλάδας και τής Κύπρου, στό Βέλγιο, στό Γερμανία, στό Λουξεμβούργο, στό Δανία, στό Σουηδία, στην Αίγυπτο, στό Ρωσία, στό Σεργία, στό Λετονία, στό Φιλανδία, στην Τουρκία, στό Γεωργία, στην Πολωνία, στό Ρουμανία, στην Αύστραλία, στις ΗΠΑ και στό Βουλγαρία.

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

*Η έξόδιος άκολουθία του μακαριστού
μτροπολίτη πρώην Πειραιώς Καλλινίκου*

Προεξάρχοντας του Άρχιεπισκόπου Άθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Γερωνύμου έψάλη στις 3 Μαρτίου τό πρώι ή έξόδιος άκολουθία του μακαριστού Μτροπολίτη πρώην Πειραιώς κυρού Καλλινίκου στον ιερό μτροπολιτικό ναό Άγίας Τριάδος Πειραιώς.

Παρέστησαν, αρκετοί Άρχιερείς τής Έκκλησίας τής Ελλάδος και του έξωτερικού, τοπικές άρχές, κλήρος και λαός. Έκ μέρους τής Ιερής Συνόδου τής Έκκλησίας τής Ελλάδος μίλησε ο Α΄ Γραμματεός τής Ιερής Συνόδου Άρχιμ. Δωρόθεος Πάπαρης, ο όποιος μεταξύ άλλων άναφέρθηκε στό ζωή και στό έργο του μακαριστού.

Συγκεκριμένα τόνισε πώς «ο άοιδιμος Μτροπολίτης πρώην Πειραιώς κυρός Καλλινίκος (κατά κόσμον Κωνσταντίνος Καρούσος) γεννήθηκε στις 20 Σεπτεμβρίου του 1926 στό Βαρθολομό Ηλείας. Πτυχιούχος τής Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Άθηνών, κάτι πού σύμφωνα για εκείνα τά χρόνια άποφασιστική έπιλογή ζωής, κόπους εργασίας και διατροφής και άναμέτρηση με τήν αύστηρότητα. Χειροτονήθηκε διάκονος τό 1956 και πρεσβύτερος τό 1959. Διετέλεσε ήγούμενος τής Ι. Μ. Βαρλαάμ Μετεώρων και ιεροκήρυκας Τρικάλων. Με ιεραποστολικό ζήλο προσφορής έρχεται στην Άθήνα, όπου και διετέλεσε καθηγητής του Φροντιστηρίου Κατηχητών και γεν. διευθυντής τών κατηχητικών σχολείων τής Ιερής Άρχιεπισκοπής Άθηνών (1967-1980), μιά διακονία πού σύμφωνα έμπνευση και όργανωτική μεταδοτικότητα.

Ίδρυσε τήν Ἀδελφότητα «Ἡ Χρυσοπηνή», τόν Σύνδεσμο «Ὁ Ἰωάννης Χρυσόστομος», τήν «Πνευματική Διακονία Νεότητας» (μέ Οἰκοτροφείο) καί τήν Ἱερά Συνοδική Μονή «Παναγία ἡ Χρυσοπηνή», τῆς ὁποίας διετέλεσε ἠγούμενος μέχρι πέρυσι. Συνέγραψε περισσότερα ἀπό 70 βιβλία διδαχῆς καί κατηχήσεως καί ἀρθρογραφοῦσε σέ πολλά περιοδικά καί ἐφημερίδες.

Ἐκλεγείσ Τитуλάριος Μητροπολίτης Ρωγῶν τό 1975, ἀνέλαβε καί τή Γενική Διεύθυνση τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Ἐξέδωσε τήν ἐφημερίδα «Ἐκκλησιαστική Ἀλήθεια», στήν ὁποία ἐπίσης διετέλεσε Διευθυντής ἐπί ἑπτά χρόνια.

Στίς 12 Ἰανουαρίου τοῦ 1978 ἐξελέγη ἀπό τήν Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Μητροπολίτης Πειραιῶς καί ἡ ἐνθρόνισί του ἔγινε στόν Καθεδρικό ἐδῶ Ναό στίς 5 Φεβρουαρίου 1978. Γιά λόγους ὑγείας, παραιτήθηκε στίς 4 Φεβρουαρίου τοῦ 2006. Τίς πολλές καί εὐλογημένες λεπτομέρειες ὅλης τῆς διακονίας του μόνον ὁ Χριστός τίς γνωρίζει σέ ἀκριβεία καί σέ πληρότητα, ὁ Κύριος, πού πάλι Φεβρουάριο μήνα τόν προσέλαβε γιά τά ἐπέκεινα τοῦ βίου».

Ἡ ταφή τοῦ μακαριστοῦ ἔγινε στήν Ἱερά Συνοδική Μονή Παναγίας Χρυσοπηνῆς, στό Πολυδένδρι Ἀττικῆς.

Ἡ ἹΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΟΣ

*Ἡ ἐπιλογή τῶν Βραβείων
τοῦ Β' Μαθητικοῦ Διαγωνισμοῦ*

Στό Ὑπουργεῖο Παιδείας καί Θρησκευμάτων καί συγκεκριμένα στήν Αἴθουσα «Ἑλλη Παππᾶ», συνεδρίασε τή Δευτέρα 17 Φεβρουαρίου 2020 καί ὥρα 12η μεσημβρινή, ἡ Ἐπιτροπή Ἀξιολογήσεως τῶν ἔργων τοῦ Β' Πανελληνίου Μαθητικοῦ Διαγωνισμοῦ σχολικοῦ ἔτους 2019-2020 γιά τή

δημιουργία «βίντεο» μέ θέμα: «200 χρόνια ἀπό τό 1821», ἡ ὁποία συστάθηκε μέ τό σχετικό ἔγγραφο τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως Θρησκευμάτων καί τοῦ Προέδρου τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Πολιτιστικῆς Ταυτότητος.

Ὁ Προεδρεύων τῆς Ἐπιτροπῆς, Ἀρχιμ. Βαρθολομαῖος Ἀντωνίου-Τριανταφυλλίδης, καλωσόρισε τά Μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία ἀποτελεῖται ἀπό τούς κάτωθι:

κ. Πηνελόπη Μωραΐτου, Φιλόλογο-Ἐκπαιδευτικό,

κ. Κωνσταντῖνο Χολέβα, Πολιτικό Ἐπιστήμονα,

κ. Νικόλαο Παπαθανασόπουλο, Προϊστάμενο Τμήματος Θρησκευτικῶν Ἐλευθεριῶν καί Διαθρησκευτικῶν Σχέσεων,

κ. Σοφία Μερετᾶκη, Διοικητική Ὑπάλληλο Τμήματος Θρησκευτικῶν Ἐλευθεριῶν καί Διαθρησκευτικῶν Σχέσεων καί

κ. Εὐτυχία Μπισσοπούλου, Εἰδικό Σύμβουλο Γενικοῦ Γραμματέως Θρησκευμάτων,

καί κήρυξε τήν ἔναρξη τῆς συνεδριάσεως.

Ἡ Ἐπιτροπή συσκέφθηκε καί ἀφοῦ ἀξιολόγησε τά ὑποβληθέντα ἔργα μέ κριτήρια: τήν συνάφεια πρὸς τό θέμα, τήν πρωτοτυπία, τήν αἰσθητική ἀπόδοση καί τήν ὑλοποίηση τῶν τεθέντων στόχων, ἀποφάνθηκε ὁμόφωνα γιά τήν ἀπονομή πέντε βραβείων καί ἕξι ἐπαίνων πρὸς μαθητές τῆς Γ' τάξεως Γυμνασίου, Σχολεῖων ἀπό ὅλη τήν Ἑλλάδα, οἱ ὁποῖοι κατέθεσαν ὁμαδικές ἢ καί μεμονωμένες ἐργασίες «βίντεο» ἀφιερωμένες στίς ἑξῆς τέσσερις Ἐπαναστατικές Προσωπικότητες τοῦ 1821:

α) Ἐθνομάρτυρα Ἐπίσκοπο Ρωγῶν Ἰωσήφ,

β) Δόμνα Βισβίζη,

γ) Θεόδωρο Κολοκοτρώνη καί

δ) Ἰωάννη Μακρυγιάννη.

Κατά τόν μήνα Μάιο οἱ βραβευθέντες μαθητές καί οἱ Ὑπεύθυνοι Καθηγητές τους θά συμμετάσχουν σέ τριήμερη ἐκπαιδευτική ἐκδρομή στά Καλάβρυτα.

Ἐκ τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

ΙΕΡΑ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

Αρχιεπίσκοπος: «Απόφαση - σταθμός
ή έγγραφη της ψαλτικής τέχνης
στην UNESCO»

Μέλη της Όμοσπονδίας Συλλόγων Ίεροψαλτών Ελλάδος (ΟΜ.Σ.Ι.Ε.) δέχτηκε στις 21.2.2020 το πρωί ο Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και Πάσης Ελλάδος κ. Γερώνυμος. Αφορμή για τη συνάντηση στάθηκε η έγγραφη της Βυζαντινής Μουσικής - Ψαλτικής Τέχνης στον Διεθνή Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο Στοιχείων Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας της UNESCO. Η απόφαση ελήφθη στη Διακυβερνητική Επιτροπή της Σύμβασης για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς (UNESCO, 2003) κατά τη 14η επίσημη συνεδρίασή της στη Μπογκοτά (9-14 Δεκ. 2019, Κολομβία). Ο Αρχιεπίσκοπος χαρακτήρισε την απόφαση «σταθμό» και ευχαρίστησε την Όμοσπονδία για το αποτέλεσμα: «Είναι μία μεγάλη επιτυχία σας, με την ιδιαίτερη συμβολή της Υπουργού κ. Μενδώνη, που έχει τέτοιες ευαισθησίες. Ότιδήποτε συμβάλλει στην έξωστρέφεια της ψαλτικής στο διεθνές περιβάλλον είναι σημαντικό και όφειλουμε να το επικροτούμε».

Τά μέλη της Όμοσπονδίας είχαν τη δυνατότητα να εκθέσουν στον Αρχιεπίσκοπο ζητήματα της ιεροψαλτικής κοινότητας πριν από την εκδίλωση που έμελλε να διεξαχθεί στην Παλαιά Βουλή το ίδιο απόγευμα, στην οποία η κ. Μενδώνη θα επέδιδε στην Όμοσπονδία το αποδεικτικό της έγγραφης στην UNESCO. «Τό θεσμικό πλαίσιο είναι παρωχημένο γι' αυτό και προτείνουμε τη σύσταση μίας επιτροπής που θα εξετάσει εκ νέου μία ατζέντα των θεμάτων που απασχολούν τους ιεροψάλτες μας», είπε ο Πρόεδρος της Όμοσπονδίας κ. Κώστας Πολίτης, ζητώντας παράλληλα τον σχεδιασμό ενός προγράμματος κοινών δράσεων με την Ι. Σύνοδο για τη συμπλήρωση 200 χρόνων από την Έπανάσταση του 1821.

Ο Αρχιεπίσκοπος δήλωσε ότι συμερίζεται τις αγωνίες της ιεροψαλτικής κοινότητας και με

κάθε τρόπο θά της συμπαρασταθεί. «Τό πνεύμα που επικρατεί σήμερα είναι αντιεκκλησιαστικό. Δέν θέλουμε χρήματα από την Πολιτεία, παρά ζητούμε να δοῦμε την Έκκλησία να “κινείται”. Τή λιγοστή περιουσία που της έχει απομείνει, όφείλει να την κάνει πνεύμα, δηλαδή φιλανθρωπία, ίερωσύνη, αγάπη. Κι όφείλει να βρει τρόπους ώστε να μπορεί να άμειβει και τον ψάλτη. Θά έρθει ό καιρός που η Έκκλησία δέν θά έχει τί δυνατότητα να τό κάνει. Γι' αυτό, η Πολιτεία όφείλει να μάς αφήσει να προχωρήσουμε για τό καλό του τόπου». Παράλληλα, ό Αρχιεπίσκοπος παρότρυνε τά μέλη της Όμοσπονδίας να κάνουν χρήση της Σχολής Βυζαντινής και Παραδοσιακής Μουσικής της Αρχιεπισκοπής (Κ. Παλαμά 7), ενώ ζήτησε ένα υπόμνημα μέ τά αιτήματα των ιεροψαλτών, που θά αποτελέσει αρχή συζήτησης.

Στή συνάντηση παρευρέθηκε εκ μέρους του Υπουργείου Πολιτισμού, η Διευθύντρια Νεώτερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς κ. Σταυρούλα-Βίλλη Φωτοπούλου που επέδωσε στον Αρχιεπίσκοπο αντίγραφο αποδεικτικό της έγγραφης της ψαλτικής τέχνης στην UNESCO.

ΙΕΡΑ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

Μήνυμα

του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου
κ. Γερωνύμου: Μένουμε σπίτι από αγάπη,
όχι από φόβο (20.3.2020)

Αγαπητοί μου άδελφοί,
παιδιά μου αγαπημένα!

Άπό την πρώτη στιγμή που χτύπησε την πόρτα της χώρας μας αυτή η ασύμμετρη παγκόσμια άπειλή της πανδημίας του κορονοϊού, η Ίερά Σύνοδος αλλά και όλοι οι Έπίσκοποι της Έκκλησίας της Ελλάδος και όλοι οι Κληρικοί μας, αναλογιστήκαμε την ευθύνη που μάς αναλογεί και τί φροντίδα που όφείλουμε ως ποιμένες και άδελφοί σας να επιδείξουμε προς όλους έσας και τον καθένα χωριστά.

Ίατρούς, νοσηλευτικό προσωπικό και ύπηρετούντες στή δημόσια υγεία, οί όποιοι δίνουν, μέ αὐταπάρηση καί αὐτοθυσία, ἕναν ὑπεράνθρωπο ἀγῶνα γιά ὅλους τούς συνανθρώπους μας πού ἔχουν προσβληθεῖ ἀπό τόν κορονοϊό, ἐκθέτοντας συνειδητά καί χάριν τοῦ λειτουργήματός τους τούς ἑαυτούς τους σέ κίνδυνο. Ἐπιστήμονες καί ἐρευνητές, πού ἐργάζονται νυχθημερόν ἀναζητώντας ἀποτελεσματικές θεραπείες γιά τό ἐμβόλιο πού θά λυτρῶσει τήν ἀνθρωπότητα ἀπό τόν ἰό. Ἀσθενεῖς πού δίνουν μέ τή βοήθεια τῶν ἱατρῶν καί τοῦ νοσηλευτικοῦ προσωπικοῦ τόν δικό τους ἀγῶνα καί τούς ὁποίους συνοδεύουν περισσότερο ἀπό τόν ὅποιονδήποτε αὐτή τή στιγμή οἱ εὐχές καί οἱ προσευχές τῆς Ἐκκλησίας μας, γιά νά ἐξέλθουν δυνατοί καί υἱεῖς ἀπό τή μεγάλη δοκιμασία πού βιώνουν.

Πήραμε τίς ἀπαραίτητες ἀποφάσεις ἀκολουθώντας πιστά τίς ὑποδείξεις καί τίς ὁδηγίες τῶν ἀρμόδιων κρατικῶν ὑπηρεσιῶν πού σχεδιάζουν, συντονίζουν καί ὑλοποιοῦν τίς πολιτικές ἐκείνες πού εἶναι κομβικές γιά τή διαχείριση καί ἀποτελεσματική ἀντιμετώπιση αὐτῆς τῆς κρίσης. Μέ αἴσθηση εὐθύνης ἀπέναντι στό ποίμνιό μας.

Από τήν πρώτη στιγμή στείλαμε μέ διάκριση τό μήνυμα πρὸς ὅλους ὅσοι ἀνήκουν στίς εὐπαθεῖς ὁμάδες τοῦ πληθυσμοῦ, ἀλλά καί πρὸς ὅλους ὅσοι ἀνησυχοῦν καί φοβοῦνται νά μείνετε στά σπίτια σας γιά τό κοινό καλό. Γιά τήν πρόληψη καί ἀναχαίτιση τῆς ἐξάπλωσης αὐτῆς τῆς πανδημίας.

Ἡ Ἐκκλησία μας εἶναι κοντά σας. Μαζί σας, δίπλα σας. Ὅλους σᾶς ἀγαπᾶ καί γιά ὅλους σας προσεύχεται.

Σήμερα πού ψάλλουμε τήν Γ΄ Στάση τῶν Χαιρετισμῶν πρὸς τήν Παναγία μας διαβάζουμε γιά τήν καινή κτίση πού προσέφερε ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος πρὸς τήν Οἰκουμένη μέ τή σάρκωση καί γέννηση τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ. («Νέαν ἔδειξε κτίσιν, ἐφανίσας ὁ Κτίστης») Αὐτή τήν ἐλπίδα γιά ἀνανέωση καί θεραπεία θέλω ὅλοι νά κρατήσετε μέσα σας.

Μποροῦμε ὅλοι οἱ πιστοί νά μετατρέψουμε τά σπίτια μας σέ Ἐκκλησίες καί νά προσευχηθοῦμε, νά ἐνώσουμε τίς καρδιές μας ζητώντας τήν ἄμετρο χάρι καί τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ στήν ἀνθρωπότητα. Νά αἰσθανθοῦμε καί ἀπόψε καί κάθε ἡμέρα, πῶς γινόμαστε μία ἐνωμένη γροθιά προσευχῆς πρὸς τήν Παναγία μας. Γιά ὅλους, ἀσθενεῖς καί ἱατρούς. Γιά ὅλους ὅσοι στερούμαστε τήν κοινωνία τῶν ἁγίων μέσα στήν εὐχαριστιακή κοινότητα. Νά δακρῶσουμε μπροστά στήν εἰκόνα Τῆς καί νά τήν παρακαλέσουμε γιά τίς μεσιτεῖες Τῆς στόν Υἱό Τῆς.

Νά ζητήσουμε ἀπό τόν Θεό τή συγχώρηση πού ὅλοι ἔχουμε ἀνάγκη. Νά ξεπλύνουν τά δάκρυά μας τόν ἐγωισμό καί τήν ἀτομικότητα πού μᾶς διακρίνει, νά ἀναβαπτιστοῦμε προετοιμαζόμενοι γιά τό Ἅγιον Πάσχα. Καί νά θυμόμαστε πάντοτε πῶς ἡ Χριστιανική ἀγάπη εἶναι τό κίνητρο γιά τήν προφύλαξη τῶν ἀδελφῶν μας. Μένω σπίτι ἐπειδή ἀγαπῶ τόν ἄλλο. Τόν κάθε ἄλλο. Δέν μένω ἐπειδή φοβᾶμαι, ἀλλά ἐπειδή ἀγαπῶ. Ἡ ἀγάπη ἔξω βάλλει τόν φόβο!

Κάνουμε κάθε σπίτι καί μία μικρή ἐκκλησία. Γιατί ἀγαπᾶμε τόν Θεό καί ἄς μὴν μποροῦμε νά τόν συναντήσουμε στόν οἶκο Του. Γιατί ἀγαπᾶμε τόν πλησίον μας. Ὁ Θεός εἶναι παντοῦ. Τόν συναντοῦμε παντοῦ μέ τήν προσευχή μας.

Καί νά θυμάστε τήν φράση τοῦ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, τοῦ μεγάλου αὐτοῦ Ἁγίου τῆς Ἐκκλησίας. «Νεφύδριόν ἐστι καί θᾶπτον παρελεύσεται». Ἐνα συννεφάκι εἶναι καί γρήγορα θά περάσει! Σᾶς μιλῶ λοιπόν ὡς ὁ πνευματικός σας πατέρας καί σᾶς παρακαλῶ νά τό ἔχετε καλά αὐτό μέσα στό νοῦ σας. Γρήγορα θά παρέλθει κάθε δοκιμασία. Δείχνουμε ὑπευθυνότητα ἐπειδή ἀγαπᾶμε καί ὄχι ἐπειδή ὁ φόβος χτυπᾶ τήν πόρτα μας. Κρατᾶμε τήν καινούρια κτίση πού μᾶς χάρισε ἡ Παναγία καί ἀναμένουμε προσευχητικά τό Ἅγιον Πάσχα. Θά ἔρθει! Δέν θά ἀργήσει. Καί τότε θά λάμπει ὅλη ἡ κτίσις ἀπό τό φῶς τῆς Ἀνάστασης, τῆς χαρᾶς, τῆς ἐλπίδας. Θαρσεῖτε ἀδελφοί μου, παιδιά μου ἀγαπημένα! Ὁ Κύριος ἐγγύς!

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

*Ανασυγκροτήσεις
τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου*

Γενομένης τῆς τακτικῆς ἀνασυγκροτήσεως τῆς Ἁγ. καί Ἱ. Συνόδου, ταύτην θά ἀποτελέσουν, διά τό ἐξάμηνον 01.03.2020 – 31.08.2020, ὑπό τήν προεδρίαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, οἱ Σεβ. Ἱεράρχαι:

Ἀγκύρας κ. Ἱερεμίας
Κρήτης κ. Εἰρηναῖος
Βοστώνης κ. Μεθόδιος
Μεξικοῦ κ. Ἀθναγόρας
Γορτύνης καί Ἀρκαδίας κ. Μακάριος
Ἀρκαλοχωρίου, Καστελλίου καί Βιάννου κ. Ἄνδρέας
Βελγίου κ. Ἀθναγόρας
Λέρου, Καλύμνου καί Ἀστυπалаίας κ. Παῖσιος
Κυδωνιῶν κ. Ἀθναγόρας
Αὐστραλίας κ. Μακάριος
Νέας Ζηλανδίας κ. Μύρων
Ἑλβετίας κ. Μάξιμος

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, 29 Φεβρουαρίου 2020

*Ἐκ τῆς Ἀρχιγραμματείας
τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου*

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΙΕΡΑ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

*Ἀνακοίνωση γιά τό Μεταναστευτικό
πρόβλημα καί τόν κορονοϊό*

Ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, συνήλθε στις 5 Μαρτίου 2020 στό Ἡράκλειο σέ Τακτική Συνεδρία καί ἀσχολήθηκε μέ θέματα τῆς ἀρμοδιότητός της.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος παρακολουθεῖ μέ ἀγωνία ὅσα συμβαίνουν τίς τελευταῖες ἡμέρες στή χερσαία καί θαλάσσια σύνορα τῆς Πατρίδας μας, ἐκφράζει δέ τήν ὀλόθυμη συμπαράστασή της πρὸς τήν

Ἑλληνική Πολιτεία, τίς Ἱερωτικές Δυνάμεις καί τήν Ἑλληνική Ἀστυνομία, πρὸς τοὺς Συνοριοφύλακες, τίς ἐμπλεκόμενες Ὑπηρεσίες τοῦ Κράτους καί ὅλους τοὺς ἐθελοντές, γιά τίς ὑπεράνθρωπες προσπάθειες πού καταβάλλουν, γιά τή διαφύλαξη τῶν συνόρων καί τῆς ἀξιοπρέπειας τῆς Χώρας μας, τονίζοντας ταυτόχρονα τήν εὐθύνη τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἑνώσεως νά στηρίξει τόν δίκαιο αὐτό ἀγῶνα, γιά τήν προστασία τῶν Ἑλληνικῶν καί ταυτόχρονα Εὐρωπαϊκῶν συνόρων.

Ἐπίσης, ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐκφράζει τόν σεβασμό της σέ κάθε ἀνθρώπινο πρόσωπο, ἀλλά καί τή θλίψη της γιά ὅλους αὐτούς τοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι, δυστυχῶς, καθοδηγούμενοι στή σύνορα τῆς Πατρίδας μας μαζικά, «ἐργαλειοποιοῦνται» καί γίνονται θύματα ἀποτρόπαιας ἐκμετάλλευσης.

Ἐχομε χρέος ἱερό, ὅλοι μαζί ἐνωμένοι, προτάσσοντας τό Ἐθνικό συμφέρον, νά ἀντιμετωπίσουμε τίς δύσκολες αὐτές περιστάσεις, οἱ ὁποῖες χρειάζονται ἐγρήγορη, ἐνότητα καί ὁμοψυχία. Συγχαίρουμε καί εὐχαριστοῦμε τοὺς προασπιστές τῶν συνόρων μας, εὐχόμεστε δέ καί προσευχόμεστε γιά τήν εἰρήνη καί τήν ἄμεση καταλλαγή στήν εὐρύτερη περιοχί.

Ἐπίσης, σχετικά μέ τή διάδοση τοῦ κορονοϊοῦ, ἡ Ἱεραρχία μας εὐχεται νά προστατεύσει καί νά διαφυλάξει ὁ Δωρεοδότης Θεός τό πολύτιμο ἀγαθό τῆς υγείας ὅλων τῶν ἀνθρώπων.

Ταυτόχρονα, προτρέπει τόν λαό τῆς Κρήτης νά ἀκολουθοῦμε τίς συμβουλές καί τίς ὁδηγίες τῶν ἀρμοδίων Ὑπηρεσιῶν τοῦ Κράτους καί τῶν ἐδικῶν ἐπιστημόνων, χωρὶς πανικό, ἀλλά μέ ψυχραιμία καί σύνεση.

Τέλος, μέ ἀφορμή τήν πρόσφατη εἴσοδό μας στήν καταλυτική περίοδο τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, ἡ Ἱερά Σύνοδος εὐχεται στους Κρητες νά διέλθουμε ὅλοι μέ μετάνοια, προσευχή καί νηστεία τήν ἐπικείμενη περίοδο καί νά ἀξιωθοῦμε νά συνορθώσουμε μέ πνευματική εὐφροσύνη καί τήν Ἁγία Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου μας.

*Ἀπό τήν Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδο
τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης*